

Webnotities

Home

Filosofische en Politiek Economische kanttekeningen

Webnotities 2021

Pauline Brenninkmeijer

Chris Koopmans

Jack Pheifer

Nieuwjaar 2021: Filosofie ten geleide bij goede voornemens

By Jack Pheifer

January 1, 2021

Categorieën: 2 Ongesorteerde Notities

- Het hoogste wat de mens kan bereiken: steeds proberen om nog een beetje beter te mislukken (beeldhouwer Giacometti).
- Het beste wat je kunt bereiken is een niet-ongelukkig leven. Dat betekent je eigen broosheid erkennen en veel moeten dulden (Bruckner/Prins).
- Om de waarheid te leren kennen, moet je eerst leren denken, je autonomie ook echt realiseren (Klugenbelt).
- Denken begint niet met filosoferen, maar met taalbeheersing. Zonder taaltucht, geen denkkraft (Heldring).
- Het ontdekken van jezelf geschiedt slechts door dialoog met de ander (Charles Taylor).

- Omdat anderen beter dan ik zelf weten wat goed voor mij is (en denken dat ik dat van binnen ook wel weet), meten ze zich het recht aan mij te dwingen tot hun 'goede'. Deze manier van denken heeft vele regimes aangezet tot de wreedste vormen van onderdrukking (Isaiah Berlin).
- Wat is vrijheid zonder wijsheid en zonder deugd? De grootste van alle kwaden: het is dwaasheid, verdorvenheid en gekte zonder onderwijs of beperking (Burke).
- Dé voorwaarde voor vrijheid is zelf-discipline (Zizek).
- Rechten hebben we alleen nodig tegenover de bestuurlijke macht en in de rechtspraak. Voor de rest hebben we slechts genegenheid naar anderen nodig (Waldron).
- Wij kennen de wereld alleen maar als kwaliteit (dat wat we van waarde achten), waarvan de materiele er slechts één is. De werkelijkheid waarin wij leven is dus in de eerste plaats een morele orde (Robert Pirsig).
- Ieder van ons kan heel veel anderen zijn (Pessoa).
- Het hart heeft zijn redenen, die de rede niet kent (Pascal).
- De rede is de slaaf van de hartstochten en dient dat ook te zijn. Puur rationeel gedrag leidt tot slavernij (naar Hume).
- Stuur een brief om je emoties te uiten. Laat die brief dan drie dagen liggen. In je hervonden evenwicht kun je bepalen of je de brief werkelijk wilt versturen (methode Mark Twain).

Ethisch consumeren

By Chris Koopmans

January 4, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

Ethisch consumeren is minder of niet kopen. U weet wel, consuminderen: minder vlees, schoenen, shirtjes, tropisch hardhout, vliegvakanties, etc. en meer gerecyclede spullen, Fair Trade koffie en ‘eerlijke’ noten en sinaasappelen, etc. Van die dingen die ook de magere derdewereld boeren, Sweatshop Bangladesh-vrouwen, Indiase vuinisbergkinderen plus hun vissen, vogels en bossen sparen. En als de Big-Companies dan ook nog meedoen, dan gaan we in de goeie richting om de planeet te redden.

Wat een onzin, consuminderen, dat gaat niet gebeuren. Ethisch consumeren is een sympathieke gedachte die voornamelijk in de Westerse wereld voorkomt, onder een kleine high class bevolkingsgroep, en onder een nog minuscule groep minimalisten. Ze zijn zich zeer bewust van de kwetsbaarheid van de wereld direct om hen heen en bewust van het grotere perspectief van de gekwelde aardbol.

Maar 99% van de westerse bevolking leeft er niet naar. En daarbuiten al helemaal niet. Ook de Big-Companies niet, ondanks de dure in-company cursus ‘ethisch

ondernemen'. Ze zijn op zijn best wat groener geworden maar die groenheid lijkt over het algemeen meer op een reclamebord dan dat je veel groen terugvindt in hun businessmodel.

Er zijn honderd redenen te noemen waarom ethisch consumeren en ethisch ondernemen niet van de grond komen. Redenen die te maken hebben met onze groei-economische ideologieën, ons geopolitieke systeem, ons blind geloof in technologische oplossingen, ons individualistische waarden/normensysteem en de zelfverslavende werking van ons brein. Groen produceren en consumeren raakt in essentie aan het probleem dat de politieke instrumentalisten van het wereldorkest niet dezelfde ethische partituur spelen. Het is een Jostiband.

Dat zal allemaal wel, zal u zeggen, maar wat ondertussen onafwendbaar doorgaat is de ontbossing, de lucht-, zee- en grondvervuiling, het uitsterven van grote zoogdieren tot kleine bio-organismen, van complete ecosystemen op wereldschaal. Alle weldenkende mensen en scherpdenkende experts/wetenschappers zullen het erover eens zijn dat er een mondiale, radicale en fundamentele aanpak nodig is om een dystopische toekomst te vermijden. Niet een westers deltaplan maar wereldwijd... duizend deltaplannen! En ethisch consumeren/produceren speelt daarbij een centrale rol.

Maar wat mogen we dan verwachten van overheden, van boven af? Of van onderaf, van het volk? Van de weinige echte democratieën* in de Westerse wereld valt weinig te verwachten omdat ze door hun aard altijd met belangenpartijen moeten polderen om te kunnen bestaan. Daadkrachtige, fundamentele, ethische gedragsveranderingen kunnen ze bij producenten en consumenten nauwelijks afdwingen. Sinds de Club van Rome (1972) is er door democratieën wel een maatschappelijk milieubewustzijn gecreëerd maar geen breed en diep doorvoeld burgerbewustzijn dat tot relevante gedragsverandering heeft geleid.

Van de landen die zich een democratie noemen, maar dat in staatsrechtelijke en parlementaire zin beslist niet zijn, hoeft men nog minder te verwachten. Laat staan van de autocratieën, oligarchieën, theocratieën en andere kleptocratieën.

Kan men van de burger zelf, van onderaf, een ethische gedragsverandering** verwachten? Het coronatijdperk is misschien niet een goed voorbeeld maar het laat wel zien dat de burger gedragsbeperkingen uit innerlijke of afgedwongen

solidariteit niet lang volhoudt, ook al krijgt ze dagelijks de cijfers van besmettingsgraad en het aantal directe en indirecte doden voor de neus. Zelfs een botsing met deze harde realiteit van dood en verderf zet niet aan tot gedragsverandering, zoals het dat ook niet doet bij het zien van dierenleed in varkens-, kippen-, runder-, en nertsfabrieken.

Ecologische oorlogsmisdaden zou men ze kunnen noemen. De wereldburger wil wel zijn waarden behouden (vrijheid, gelijkheid en broederschap zeg maar) maar niet de zelfopoffering die bij alle waarden altijd is ingebouwd: gedragsbeperking, matiging, versobering. De burger zal zijn bereikte staat van welzijn niet willen opgeven, en er desnoods oorlog voor willen voeren.

Bovendien: systemen zijn altijd sterker dan individuen. De uitzondering daarop zijn revoluties waarbij burgers de politieke en economische orde om ver halen en een systeemswitch veroorzaken die met geleidelijkheid, compromis en samenwerking niet bereikt had kunnen worden (de Franse, Russische, Duitse, Aziatische en twee Amerikaanse revoluties zijn er een voorbeeld van, ten goede en ten kwade). Van 'consumentenrevoluties' heeft nog niemand ooit gehoord.

Is er een uitweg? Nee. De afgelopen 50 jaar milieubewustzijn en de decennialange kritiek op de groei-economische ideologie heeft nauwelijks iets opgeleverd ten gunste van milieubehoud, biodiversiteit, klimaatbehoud, etc. Het heeft ons rijker en gezonder gemaakt, zeker, maar dat keert zich nu wel tegen ons. Rijker aan wat, vraag je je af. Aan spullen? En gezonder? In de top drie van doodsoorzaken staan leefstijlziektes: cardiovasculaire ziektes, kanker, longziektes, en tel daar maar bij op: diabetes-, obesitas-, alcohol- en drugs gerelateerde aandoeningen, verkeersongelukken, e.a.

Is er een uitweg? Nee. Tenzij we een diep emotioneel besef ontwikkelen (en dat vooral ook dagelijks aan onze kinderen overdragen), en bij alles wat we kopen bedenken... dat Genoeg wel Genoeg is.

*Volgens de 'Democracy Index van de Economist Intelligence Unit' leeft in 165 landen slechts 5% van de bevolking in een sterke democratie. ** 'De Mythe van de groene consument', J.Tielbeke, De Groene, 24-06-20, nr. 26

Photo Paintings 6

By Pauline Brenninkmeijer

January 6, 2021

Categorieën: 3 Foto's

© Foto Pauline Brenninkmeijer

Complotdenkers: beterweters en betweters

By Chris Koopmans

January 8, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

Complotdenkers zeggen in feite: ‘ik ben slimmer dan jij !!’ Het komt hier op neer: ‘ik zie achter de feiten, jullie zijn dom, jullie hebben het niet door, ik wel, dat bewijs van jullie klopt helemaal niet, jullie zijn goedgelovig, ik zie er echt wel doorheen, ik laat me niet belazeren, jullie wel, ik weet wel beter’. Het zijn de beterweters.

Complot-denken is een perfecte manier om de vernederende ervaring van het niet erg geslaagd zijn in het leven, je nooit erg gewaardeerd voelen, je slechte cijfers op school, het niet allemaal kunnen snappen wat er gezegd en geschreven wordt, eigenlijk nergens verstand van te hebben, tot een gemarginaliseerde groep te behoren, en nog al eens bedonderd te zijn of te voelen, kortom... een perfecte manier om van die underdogervaringen af te komen. Met je complotgedachten ben je, hup, in één slag niet meer de mindere en minstens op gelijke voet met de ander. En je hoort ook nog eens ergens bij, al was het alleen maar virtueel, op social media. Voelt heel goed.

En dan heb je de groep die deze minderbegaafden en minderbedeelden graag leiding geven, die ook hunkeren naar bewondering, erkenning en status, die aanhang en applaus zoeken. Ze zijn wat slimmer dan de beterweters, verbaal begaafder, hebben zich wat meer in de stof ingelezen, en wekken daarmee de indruk dat de beterweters aan hen een bekwaam woordvoerder hebben. Ze bespelen daarmee de emoties van de beterweters. Ze geven hen een thuis, en het gevoel dat ze gehoord en erkend worden. Maar dan wel in ruil voor bewonderende aanhang, op het schild getild en gevoed worden met hartstochtelijke aanmoedigingen om vooral door te gaan met 'de strijd tegen.....'. Het zijn de beterweters. Beterweters zijn niet alleen slachtoffers van zichzelf maar ook nog eens het slachtoffer van de beterweters.

Niet zelden verzamelen de beterweters zich in occulte organisaties of zelfverklaarde 'prestigieuze societies' waarvan de 'gezaghebbende' leden 'Bullshit with a Phd' prediken*. Zo sluiten de minderwaardigheidsgevoelens van de beterweters naadloos aan op de meerderwaardigheidsgevoelens van de beterweters. Verenigd in wantrouwen.

Eigenlijk verschillen complotdenkers gradueel maar niet essentieel van sektariërs: ze vormen:

1. een afscheidingsbeweging met
2. een niet falsificeerbare kernboodschap met
3. eigen elitaire waarheids-ideeën waarmee ze
4. vijandig staan tov. hun omgeving, waarbij
5. afwijkende ideeën in de groep streng gecontroleerd worden en
6. overtreders en uittreders geëxcommuniceerd worden.

Complotdenkers moet men onderscheiden van complotonderzoekers. Complotonderzoekers verzamelen voldoende en overtuigend empirisch bewijs alvorens ze van een complot spreken. Complotdenkers verzamelen warrige gedachten (zien bv. patronen in random data) en warrige medestanders. Het is het verschil tussen Watergate-onderzoekers en Pizzagate-wappies. Het verschil tussen een parlementaire onderzoekscommissie en Willem Engel van de viruswaanin beweging. Het verschil tussen de RIVM-onderzoekers en de Kinder biblebelt gelovigen.

Complotonderzoekers hebben geen medestanders nodig, integendeel, die verstoren hun onderzoek alleen maar. Complotdenkers 'evangeliseren' medestanders rond een issue (WTC, JFK, NSA, CIA, KGB, Mossad). Ze hebben een vlag, logo en megafoon (of pannetjes) nodig, anders verdwijnen ze in het niets.

In tijden van grote existentiële onzekerheid bloeit het complotdenken op, dat is altijd zo geweest. Complotdenken bloeit op vanuit de oer-behoefte aan zekerheid en veiligheid, vanuit de behoefte aan het gevoel van verbondenheid en het betekenis zoeken in verwarrende tijden. Complotdenken gaat niet over feiten maar over emoties. Sinds de afwijzing van de gevestigde religie (God is dood) en de wetenschap (de Waarheid is dood) fragmenteerde die oerbehoefte aan 'het grote verhaal', het verhaal waarin vertelt wordt waar we vandaan komen, waar we naar toe moeten en wat en wie we zijn. Die fragmentatie uitte zich tenslotte in het huidige zgn. Postmodernisme.

De scherven van die kapotgeslagen 'grote verhalen' vormen weer opnieuw 'kleine verhalen': het geloof in de Vooruitgang (neoliberalisme en technologie), in Identiteitspolitiek (Woke, BLM, LHBTQ+), en complottheorieën (Qanon, viruswaan, 5G waan, antivaxxers, etc.**). Die 'kleine verhalen' hebben de neiging 'grote verhalen' te willen worden. Ze trekken een te grote broek aan door hun issues te gaan politiseren, door activistische bewegingen rond een issue (bv. Etnische- en seksdiscriminatie) politiek te annexeren.

Door mensen voor te schotelen dat men de wereld moet zien als een enkelvoudige strijd tussen gekleurd en wit, tussen het patriarchale mannenwereld en de onderdrukte vrouwenwereld, tussen de machtselite en het armzalige volk. Het ontbreekt hen aan bescheidenheid die voorschrijft dat de wereld heel wat complexer, gelaagder en ondoorzichtiger in elkaar zit dan zich op het eerste gezicht laat aanzien. Zelfs Marx zal achteraf moeten toegeven dat de strijd tussen kapitaal en arbeid een te simpele analyse van de historisch-materialistische werkelijkheid is geweest.

Beterweters en betweters kunnen levensgevaarlijke mensen zijn. Het zijn de superspreaders in de kinderbiblebelt die geloven dat God hen beschermt. Maar wanneer Hij dat niet doet, dan natuurlijk wel de bedden in het Harderwijkse Ziekenhuis bezetten zodat het ziekenhuis zijn deuren moest sluiten? Hoe passief-agressief kun je tegenover andersdenkenden zijn?

Het zijn de coronatestweigeraars die, terugkomend vanuit 'oranje landen', de rechter dwingen dat zij een beroep kunnen doen op het Grondrecht van de lichaamsintegriteit. Te beroerd om zich even te laten testen of in quarantaine te gaan waardoor ze mogelijk geen levensgevaar voor medeburgers zijn? Hoe agressief-principieel kun je tegenover medeburgers zijn?

Het zijn de klimaatontkenners die hun handen in onschuld wassen toen wetenschappers berekenden dat de komende decennia door opwarming de allergrootste broeikasgasvervuiling kan gaan plaatsvinden: de uit ijs loskomende CH₄, CO₂, N₂O, ea. in arctische gebieden en zeeën***. Hetgeen gigantische stromen klimaatvluchtelingen en doden tot gevolg zal hebben.

Het zijn de antilockdownknuffeldemonstranten (3x woordwaarde) die door de Haarlemse burgemeester niet beboet en verspreid worden waardoor de zorgbelasting nog weer zwaarder wordt en er nog weer meer doden vallen.

Het zijn de bestormers van het Amerikaanse Congres, daartoe aangemoedigd door de complotdenker Trump, die de grootste democratie ter wereld een ogenblik deden wankelen.

De huidige uitbraak van complottheorieën vraagt om een pushback, een zeer forse pushback, van moedige wetenschappers, integere politici en kundige researchjournalisten. Niet dat zij de waarheid in pacht hebben maar omdat zij de onzin kunnen knijpen uit de bet- en beterweters uit Gekkiestan. Dat mag je hopen tenminste.

De Groene, 20-12-20. **Lees ook VK-Special, 03-07-20 : 'Waar eindigt kritisch nadenken en begint de complottheorie'. *Er bestaan vele wetenschappelijke tijdschriften waarin arctisch onderzoek naar opwarmingseffecten gerapporteerd worden, oa.: 'Geosciences' en 'The Cryosphere' (abstracts in Nederlands).*

Bestorming van de democratie?!

By Chris Koopmans

January 10, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

Nou ja, kijkend naar de bestorming van het Capitool, laat ik het nog maar es zeggen: de meest gevaarlijke bestuurders, in de overheid en daarbuiten, zijn de figuren met een Narcistische en/of Antisociale persoonlijkheidsstoornis*. Bibliotheken over volgeschreven. De persoonlijke, financiële, economische en politieke gezondheidsrampen die zij veroorzaken zijn gigantisch en hadden voorkomen kunnen worden als de directe medewerkers van deze gemankeerde bestuurders, en vooral de verdienmedia, zich tijdig hadden verdiept in en geconcentreerd op de psychopathologie van deze lieden. Het probleem is zelden de narcist/psychopaat zelf, maar degenen die hem in het zadel houden, die de conflictinteractie met hem blijven onderhouden, die uit eigen belang, misplaatste loyaliteit of lafheid geen afstand nemen: de opportunisten, de tolerantanten, de weggijkers.

Als mensen die solliciteren naar maatschappelijk zeer verantwoordelijke bestuursfuncties eerst standaard psychologisch getest zouden worden, met name op de mate van narcisme en psychopathie, als een uitvoerig psychologisch profiel en trackrecord van hun carrière gemaakt zouden worden, inclusief informatie van ex-medewerkers, dan kan heel wat ellende voorkomen worden.

Bestuurlijke narcisten/psychopaten houden zich graag op waar chaos heerst (d.w.z. waar weinig regels en controle en veel onzekerheid en achterdocht is) omdat die context zich gemakkelijk leent voor manipulatie waar mee weg te komen is. De narcist/psychopaat zal die chaos dus ook onderhouden. Vooral door aanvallen op elke autoriteit die hem in de weg staat (democratische instituten, rechterlijke macht, wetenschappers, de mainstream media, ed.).

Hyperpolariseren is daarbij een belangrijk strijdmiddel. Hyperpolariseren door complotdenkers openlijk of bedekt te ondersteunen (bv. Qanon in de VS), door links- en rechtsextremistische activisten tegen elkaar op te zetten (b.v. Charlottesville, Portland), door het verspreiden van desinformatie (b.v. twitterleugens), door niet ingrijpen bij crisis (b.v. geen federaal Covidbeleid) etc.

Kan wat in de VS gebeurt ook in Nederland gebeuren? Dat zal wel meevallen, maar het narcistisch/psychopatisch mechanisme wordt er niet anders om, elk land heeft met dergelijke lieden te maken. Het Binnenhof zal niet zo gauw vollopen en met mestvorken en rieken worden afgebroken. Maar als het wel gebeurt kunt u wel raden uit welke hoek de ellende komt en onder wiens vlag.

Willem Engel wil in de politiek. Thierry Baudet bouwt weer aan zijn partij. De PVV kan gemakkelijk 'narcistisch/psychopatisch radicaliseren' (Wilders zelf schat ik niet in als narcist/psychopaat). En de complotdenkers (anticorona/lockdownbeweging, antivaxxers, 5G wappies, radicale BLM-ers, sommige FDF-leden, e.a.) moeten erg oppassen niet nog meer gebruikt, geannexeerd en gepolitiseerd te worden door narcistische/psychopatische leidersfiguren.

Anderzijds, de bewakers van de democratie (allereerst het OM, rechters, burgemeesters en politiechefs, de media) die tegenover pro-complotbewegingen een te grote tolerantie aan de dag leggen, die niet anticiperen op protesterende ofrellende wetsovertreders, worden de 'enablers' van geweld. Hun tolerantie lokt de intolerantie van pro-complotleiders en volgers uit: het Kwaad zit in de Goeden. Ja, we kunnen wel wat leren van de VS.

**Eerdere webnotities over dit onderwerp: Narcistische en psychopathische leiders/Trump is het verdienmodel van de media/ The big American meltdown/Trumpgate/Die is gek(2&3)/ De media en de bruine smurrie/Narcistische rovers/Het Kwaad zit in de Goeden*

Onze leefomgeving: Wij de lusten, Jullie de lasten

By Jack Pheifer

January 12, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

In de economische theorie is reeds decennia lang sprake van het begrip 'Externe kosten'. Hiermee wordt bedoeld dat heel veel 'kosten' niet worden betaald door bedrijven, organisaties, overheden en burgers die ze veroorzaken. Deze kosten worden dus niet meegerekend in de prijzen van produkten en diensten. Indien deze kosten wel waren betaald of meegerekend dan waren de prijzen hoger geweest en/of de winsten lager. Het zou zomaar kunnen dat produkten of diensten dan door te hoge kosten niet eens meer leverbaar zouden zijn.

Bedrijven veroorzaken via vervuiling van grond, water en lucht veel externe kosten, die ze feitelijk niet betalen, hooguit als ze een keer wegens wetsovertreding een boete krijgen. Deze 'kosten' worden dus afgewenteld op de gemeenschap. Zo werd deze week bekend dat men 10 jaar na de brand in een chemische fabriek in Moerdijk nog steeds bezig is met het opruimen van de vervuilde grond.

Er is ook sprake van externe kosten als de kostprijs van een product of dienst niet *integraal* vanuit mondiaal perspectief wordt bepaald. Je kunt biomassa

beschouwen als goedkope brandstof voor groene energie, tenzij je rekening moet houden met de milieueffecten van de houtkap van oude bossen in Letland. Een goed voorbeeld vormt ook de promotie van elektrische auto's. Indien de integrale internationale kosten van de produktie van de benodigde accu's worden meegenomen, is het 'milieuverbruik' van elektrische auto's pas na vele jaren zuiniger dan auto's die fossiele energie gebruiken. Bedrijven en overheden doen er alles aan om deze internationale kosteneffecten niet in hun maatregelen te verrekenen.

Een andere vorm van 'externe kosten' vormen de zware gezondheidskosten welke bedrijven veroorzaken vooral in derde wereldlanden. De oliewinning en open mijnbouw in Afrika (zeldzame metalen) worden 'betaald' door de lokale werkers. Hetzelfde geldt voor de textiel industrie in het Nabije en Verre Oosten.

Bedrijven en overheden veroorzaken ook externe kosten door kostenbesparingen (werkzaamheden) af te wentelen op de burgers. Een berucht voorbeeld zijn de banken die het grootste deel van de werkzaamheden rond bankrekeningen hebben verschoven naar de burger. De banken innen de arbeidsbesparing, de burger is een gratis werknemer geworden. Maar de overheid kan er ook wat van. Ooit wel een gepoogd aangifte bij de politie te doen? En denk eens aan de mantelzorg! Bedrijven en overheden houden heel vaak – veelal bewust – geen rekening met deze effecten.

Tot slot is er nog een vorm van externe kosten, ook wel alternatieve kosten genoemd. Bedrijven, overheden en burgers kunnen geld maar 1 x uitgeven. Zoals Noam Chomsky opmerkte in de NRC deze week: de miljarden van de overheid voor de ondersteuning van de banken ('Wallstreet') tijdens de financiële crisis van 2008, hadden ook aan het oplossen van milieuproblemen uitgegeven kunnen worden.

We zullen de bovengenoemde vormen van niet betaalde, 'externe' en 'alternatieve' kosten beschouwen in een volgende serie artikelen over de dramatische verslechtering van onze leefomgeving.

Art in Leaves 1

By Pauline Brenninkmeijer

January 13, 2021

Categorieën: 3 Foto's

© Foto Pauline Brenninkmeijer

Toeslagdrama: wie voelt zich echt verantwoordelijk?

By Jack Pheifer

January 13, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

Binnenkort zal worden vastgesteld wie de politieke verantwoordelijkheid moet nemen voor het drama van de toeslagenaffaire. Wellicht stapt symbolisch het hele kabinet wel op, ze kunnen dan immers toch gewoon doorregeren tot de verkiezingen in Maart. En de coalitie en de oppositie (Links en Rechts), uit op zetelwinst, kunnen daarnaast dan ook nog fijntjes PvdA leider Asscher ls ex-minister in de tang nemen, kost zijn partij weer veel zetels.

Hoe de politici dit onderling regelen is eigenlijk volstrekt oninteressant. Waar we benieuwd naar zouden moeten zijn is: wie vanuit het democratisch rechtssysteem en het overheidsapparaat zich *toen en nu* ook daadwerkelijk verantwoordelijk *voelt* voor de ronduit beschamende manier waarop een grote groep burgers de financiële afgrond in is gejaagd. Vele burgers is met geld en excuses niet meer te herstellen leed aangedaan.

Wie voelt zich op dit moment echt verantwoordelijk voor de uitzinnige disproportionele financiële doodstraffen op veelal simpele administratieve foutjes van burgers op overheidsformulieren?

- De ambtenaren die de Participatiewet opstelden, waarin deze straf onontkoombaar was opgenomen?
- De Minister die het wetsontwerp goedkeurde en liet goedkeuren door zijn collega's in de Ministerraad?
- De Raad van State die dit wetsontwerp goedkeurde?
- De leden van de Tweede- en de Eerste Kamer die de wet goedkeurden?
- De topambtenaren die de uitvoeringsregels opstelden?
- De ambtenaren die de wet uitvoerden?
- De meneer of mevrouw die met een druk op de computerknop de draconische boetes op de post deed?
- De medewerkers van de belastingdienst die weigerden die burgers fatsoenlijk te woord te staan?
- De inspecteurs van belastingen die alle bezwaarschriften afwezen?
- De rechters die via rechtszaken de wet handhaafden?
- De deurwaarders die namens de belastingdienst beslag legden?

Hier was sprake van een totaal gesloten systeem van overheidscultuur. De intentie om voortaan Fraude hard aan te pakken (opgejaagd door de Telegraaf), werd zwart/wit vertaalt in een robotregel voor ambtenaren. Foutje? Altijd snoeihard aanpakken. Dan verliest de burger zijn huis of werk maar. Dan valt het huwelijk van de burger maar uit elkaar. Dan wordt die vader maar dakloos. Dan moeten die kinderen maar naar de kinderbescherming.

Niet alleen een gesloten systeem van samenwerkende mensen in regering, parlement, ambtenarij en rechtspraak die de maatregelen uitvoerden en handhaafden, maar ook een systeem verschanst achter muren met eigen verdedigingslinies. Harde kritiek van een hoog college van staat, de Ombudsman? Laat maar lullen. Beroep bij de Raad van State – die dekken ons wel. Verhalen in de kranten, reportages op de televisie: 24-uurs nieuws, is morgen al weer voorbij. Klokkenluiders: vind ze en zet ze buiten de deur of promoveer ze naar de boekhoudafdeling.

Wie oh wie van deze ongetwijfeld duizenden dames en heren, parlementsleden, rechters, overheidsdienaren voelt zich ook werkelijk verantwoordelijk voor die jarenlange ellende? Tijdens de parlementaire enquête wees iedereen naar de verantwoordelijkheid van 'de anderen'. Het leek Nürnberg wel.

Nogmaals: wie van deze mensen voelt zich verantwoordelijk en ligt ook echt wakker van alle ellende die hij of zij door hun eigen acties hebben veroorzaakt, ook al was het maar als radertje in het systeem. Wie schuift de verantwoordelijkheid niet weg met: zo was de wet of zelfs dat ze niets van de gevolgen van hun acties wisten.

Zoals mijn collega-auteur altijd weer roept: het kwaad wordt vaak in de wereld gebracht door de zgn. Goeden. Zij die alleen maar de regels uitvoeren en de ogen sluiten voor de gevolgen. En door hen die uit eigen belang weggijken, nalatig blijven of door incompetentie en luiheid niet corrigerend optreden tegen systematische morele corruptie door door overheid.

We moeten de afvalstromen nu echt aanpakken!

By Jack Pheifer

January 16, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

Een van de grote vragen tijdens de huidige crisis in onze leefomgeving, is de vraag hoe we in de toekomst om moeten gaan met afval. Alle groene zelf feliciterende campagnes over Recycling en Circulaire economie ten spijt: afval wordt wereldwijd nog steeds voor het overgrote deel gedumpt of verbrand.

In de Westerse landen zijn lokale gemeenten verantwoordelijk voor de verzameling van afval in hun gebied. Die focussen zich vooral op het afval van huishoudens, over bedrijfsafval hebben ze weinig zeggenschap. Volgens lokale verordeningen dienen burgers hun afval in aanzienlijke mate te scheiden (glas, papier, plastic, organisch en grof vuil). Van de burgers wordt dus veel tijd en inspanning verwacht om hun afval te sorteren en op verschillende locaties af te leveren. Huishoudens betalen aanzienlijke bijdragen via aparte belastingen voor de afval verwerking van hun huishouding.

Het afval van bedrijven wordt tegen betaling volgens nationale en lokale wettelijke voorschriften afgevoerd. Maar nadat de afvalstromen van bedrijven en huishoudens de lokale afvalverwerkende bedrijven hebben bereikt, gaat het zicht

op het verdere verloop van het proces voor een groot deel verloren en wordt zelfs uitermate schimmig.

Nadat afval van consumenten en bedrijven de verzamelpunten hebben bereikt wordt het direct verbrand of via een netwerk van onderaannemers 'verwerkt'. Met name dat laatste circuit kent wereldwijd een bijna Maffiose corrupte structuur. Veel geld vragen voor verwerking, maar feitelijk zo goedkoop mogelijk (vaak met valse documenten) ergens ter wereld op land of op zee dumpen. Er vindt veel export plaats van afval naar de Derde wereld, maar zelfs binnen Europa. Italianen dumpen hun afval in Portugese 'landfills'.

Als je de afvalproblematiek in de toekomst fundamenteel duurzaam toekomstbestendig aan wilt pakken zullen de nationale overheden wettelijk in de allereerste plaats voor bedrijven een aantal keiharde principes vast moeten leggen:

1. Een bedrijf blijft tot de uiteindelijke verwerking verantwoordelijk én aansprakelijk voor de door dit bedrijf wereldwijd uiteindelijk veroorzaakte *afvallast*: zowel voor grondstoffen, productie- als voor verpakkingsafval. Afval moet een issue worden op het hoogste management niveau bij bedrijven.
2. Het exporteren van afval naar andere landen wordt verboden, tenzij voor specialistische verwerking op basis van specifieke vergunningen per zending van het exporterende en het importerende land.
3. Verbranding van afval moet lokaal direct leiden tot direct bruikbare energie- en warmte opwekking. De belastingen op CO₂ uitstoot door afvalbedrijven moet de komende jaren exponentieel worden opgevoerd.
4. Illegale afvoer en stort (ook door schepen) moeten niet alleen leiden tot torenhoge boetes, maar vooral tot persoonlijke aansprakelijkheidsstelling van de directies van bedrijven. Ze plegen immers aanslagen op de menselijke leefomgeving wereldwijd.

Deze principes moeten ertoe leiden dat bedrijven en afvalverwerkers gedwongen door hoge afvalkosten fors te investeren in alternatieve productiewijzen: minder en beter verwerkbaar afval. De invoering van deze regels op Europees niveau kan wereldwijd een enorme invloed hebben op de wijze waarop bedrijven en consumenten ook buiten Europa met afval omgaan.

Het verschuiven van de zeer hoge externe kosten van afval in de leefomgeving direct naar de veroorzakers zal de kosten van producten en diensten, en dus de marktprijs, aanzienlijk verhogen en een vermindering van het verbruik van uitermate vervuilende produkten tot gevolg hebben. En dat is ook de bedoeling: drie vliegen in een klap: minder consumptie, minder afval en meer werk lokaal in het verwerken van afval.

De externe kosten van afval kunnen niet langer een onderwerp zijn van 'polderen', vrijwillige convenanten, compromissen na eindeloze lobby-partijen of eindeloze fasering van de invoering van maatregelen. Argumenten over hogere kosten, verlies van werkgelegenheid, prijsstijgingen of vertrek van bedrijven naar andere landen moeten we gewoon terzijde durven schuiven. Er moet nu iets gebeuren.

Hyperpolarisatie op je kussen, daar slaapt de duivel tussen!

By Chris Koopmans

January 18, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

Vroeger was het geen probleem als er verschillende politieke opvattingen binnen een huwelijk, gezin, familie of vriendenkring bestonden. Het kon er heet aan toegaan, maar daar bleef het meestal wel bij. Even goeie vrienden. Nu lees je dat, vooral in de VS, huwelijken stuk lopen op hyperpolarisatie, dat kinderen hun ouders niet meer willen zien, dat binnen families en vriendenkringen onoverkomelijke breuklijnen ontstaan.

Het gaat daarbij niet alleen om Trump vs anti-Trump sentimenten of Democratisch dan wel Republikeins stemmen, maar ook over Qanon, Proud Boys, Antifa, Neonazis, antikapitalistische anarchisten, kortom complotsympathieën en antipathieën die het sociale weefsel 'binnenshuis' afbreken. Het deed me denken aan wat de filosoof Kant schreef over de dimensies van vriendschap*. Niet de vriendschap die ontstaat uit behoefte, uit nut of nood of persoonlijk belang, nee, de zuivere vriendschap die een diep emotionele binding is, nogal zeldzaam, met aan de ene kant *de liefde* en aan de andere kant *het respect* voor elkaar.

De vriendschappelijke liefde is er een van welwillendheid, het geluk van de ander willen, het voluit toegenegen zijn. Het respect bestaat uit een diep vertrouwen waarin men elkaar geheimen toevertrouwt. Dat wil zeggen elkaars heimelijke idealen en ideeën over zichzelf delen; elkaar beschermen tegen ieders demonen. Men deelt elkaars visie op anderen en de wereld, visies die men publiekelijk niet uit, zonder het met die visie van de ander eens te hoeven zijn. Het respect toont zich vooral in de wederzijdse waardering voor de eigenheid van de vriend, in de wil zijn morele waardigheid te steunen, zonder er iets voor terug te verlangen. Een soort onvoorwaardelijke liefde, onvoorwaardelijk respect, een mix van liefdevolle toenadering en tegelijkertijd respectvolle afstand**.

Beide aspecten, de liefdevolle toenadering tot- en het respectvolle begrip voor de vriend, dreigen door de hyperpolarisatie om te slaan naar een morele afkeer, naar walging en wantrouwen. Wat er dan overblijft is wrok en rancune die het eigen gelijk onophoudelijk blijft voeden. Het sociale weefsel scheurt, en er zit niets anders op dan zich beiderzijds op te sluiten in de echokamers van gelijkgestemden. Het lijkt haast op een oorlogssituatie waarin men elkaar 'binnenshuis' beschuldigt een NSB'er te zijn.

Misschien overdrijf ik, maar ik vrees dat een dergelijke dramatische situatie de geestelijke gezondheid van burgers zal aantasten. Men ontleent zijn gevoel van veiligheid, van een zekere geborgenheid nu eenmaal het sterkst aan zijn partner, familie en vrienden. Op die plek zit de menselijke binding het diepst, voorbij aan politiek, religie en alle andere wereldse zaken. Als op die plek een zwaar verlies geleden wordt, dan verliest men ook het 'thuisgevoel', het basisvertrouwen in de ander. Het gevoel altijd op tenminste iemand te kunnen rekenen maakt plaats voor het vage gevoel van ontheemd, verweesd te zijn.

Als de corona-economie en de coronaquarantaine ons iets heel duidelijk heeft laten zien is het wel de enorme kracht van de lijfelijke bindingsbehoefte die zich uit in de drang naar terrassen, naar school, naar festivals, kroeg, clubs, theater. Maar dat is de binding 'buitenshuis'. Als nu ook nog de binding 'binnenshuis' wordt aangetast door hyperpolarisatie dan dreigt er een epidemische depressie, een epidemische angst en een epidemische, publieke woede van existentiële aard.

Het is niet voor niets dat onder de dekking van vredige protestgangers gewapende milities zich roeren. Niet voor niets dat links- en rechtsextremistische groepen in

de VS zich opmaken voor 'de revolutie'. Niet een revolutie met een goed georganiseerde, grondig doordachte opbouwende ideologie (zoals die van de Founding Fathers in 1776) maar een chaotische 'onderbuik revolutie' die voortkomt uit veelsoortige identiteitsgroepen wier doel niets meer lijkt te zijn dan met rauwe emotie 'het systeem' bij de grond afbreken 'en dan zien we wel verder'.

Terugkomend op de breuken in de 'binnenhuise vriendschap': broeit zoiets ook in Nederland vroeg ik me af? Dat zou ik wel eens willen weten.

* 'Kritiek van de praktische rede', E.Kant, oorspronkelijk in 1788 gepubliceerd. ** Emeritus hoogleraar wijsbegeerte Donald Loose schreef: 'Over vriendschap. De praktische filosofie van Kant'. Uitgeverij Vantilt, 2019. Winnaar van de Socratesbeker 2020.

Art in Leaves 2

By Pauline Brenninkmeijer

January 20, 2021

Categorieën: 3 Foto's

© Foto Pauline Brenninkmeijer

We moeten het plastic afval nu ook echt aanpakken!

By Jack Pheifer

January 21, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

Als je huis in brand staat, er oorlog is of een andere crisis zul je stevige actie moeten ondernemen, dan is 'polderen' zinloos. Dat heeft de Corona crisis al aangetoond. Hoe lang hebben we nog om verdere rampen in onze leefomgeving te voorkomen? De politici maken hun plannen met het oog op 2050. Nog dertig jaar. Juist zo'n lange termijn draagt bij aan het voortdurend uitstellen van maatregelen. Laten we eens kijken in het geval van plastic afval en andere kunststofafval.

Plastic kwam circa 75 jaar geleden in onze wereld als menselijke uitvinding. We zullen ook zeker 75 jaar nodig hebben om wereldwijd het overal als afval aanwezige plastic op te ruimen. Plastic als product bracht zeer hoge externe kosten met zich mee, welke werden afgewenteld op onze leefomgeving. Plastic werd de grootste zichtbare vervuiler van de hele wereld.

Maar niet alleen zichtbaar. In de grote bevolkingscentra zijn nanodeeltjes plastic aanwezig in de organen van mensen (vaal al in baby's en jonge kinderen). In de oceanen zijn nanodeeltjes plastic, maar ook stukken van doodgewone

boodschappentasjes, aanwezig in de magen van vogels, vissen en kleinere organismen. Plastic en kunststof zijn chemische samenstellingen die niet natuurlijk voorkomen. De evolutionaire gevolgen voor alle levende organismen van die vervuiling zijn nog totaal onbekend. Die zien we hooguit pas over 50 jaar.

We zullen dus niet alleen het plastic afval wereldwijd moeten opruimen, maar ook het nog te produceren plastic. Voor het afval van plastic en andere kunststoffen bestaan maar drie keuzes: volledig recyclen, verbranden of doodgewoon afschaffen, niet meer toepassen. Maar niet meer storten in de leefomgeving. Veel plastic kan niet worden hergebruikt omdat het simpelweg te vervuild is met andere stoffen. Dat is de reden dat veel Nederlandse gemeenten plastic niet meer apart inzamelen (waaronder Utrecht). Tijdens de afvalverwerking wordt het nog bruikbare plastic er door de afvalverwerkers 'wel' uit gehaald. Maar wat er daarna mee gebeurt?

Op zich is er voor veel plastic op korte termijn een simpel alternatief. Alle plastic fles verpakkingen gevuld met stoffen, die niet geschikt zijn voor recycling, gewoon weer in glas verpakken. Glas is goedkoop en gemakkelijk te recyclen. Natuurlijk: dat is qua vervoer (zwaarder) duurder, maar dat is dan maar zo. Voor heel veel voedsel en persoonlijke producten (tot en met tandpasta) is een potje glas een prima klassiek alternatief. Wellicht wat onhandiger met minder uitstraling, maar so what? Als alternatief is traditioneel ook nog karton/papier beschikbaar, logistiek wellicht ook minder handig, maar desalniettemin een herbruikbaar alternatief.

Op grond van wetenschappelijke onderzoekresultaten moet het mogelijk zijn (los van alle bedrijfsmatige en maatschappelijke gezeur) vast te stellen welke plastic en kunststofproducten (zoals piepschuim) sowieso niet meer geproduceerd moeten worden, wegens gevaarlijke vervuilingseffecten (behandel dergelijke stoffen maar als nucleair afval!). Op dezelfde wijze kan verplicht worden om allerlei soorten plastic sowieso te verbranden. Ook bij plastic, net als bij ander afval, zullen hoge verbrandingskosten leiden tot versnelde innovatie op verpakkingsgebied.

Als resultaat blijven er dan nog 2 soorten plastic als afval over: *lokaal* in een land te recyclen of te verbranden. Dan lukt het waarschijnlijk inderdaad om over 75 jaar wereldwijd uitgestrekte gebieden en oceanen van plastic te ontdoen. En

kunnen we de evolutionaire effecten (zoals uitsterving van soorten, inclusief menselijke 'plastic' ziektes) wellicht nog te beperken.

De Corona praattafels

By Jack Pheifer

January 23, 2021

Categorieën: 2 Ongesorteerde Notities

Enige Corona notities:

- Terwijl een derde golf besmettingen als een aanzwellende tsunami Europa dreigt te overspoelen, discussieert Nederland over een half uurtje langere of kortere avondklok.
- Veel Nederlanders, ook hoger opgeleiden, kijken blijkbaar niet verder dan hun eigen neus lang is. Het buitenland bestaat blijkbaar alleen voor vakantie. Maar inmiddels sluiten ook de binnengrenzen in Europa, in veel landen is al lang sprake van een avondklok. De situatie is uiterst dramatisch en zou wel eens tot ver in de zomer door kunnen gaan.
- Portugal deed een dappere poging om tijdens de huidige lockdown de scholen open te houden, om de ouders te kunnen laten werken (letterlijk voor hun dagelijks brood!). Niet iedere overheid in Europa heeft de luxe om salarissen te garanderen. Dat liep faliekant mis. Meer dan 40% van de nieuwe besmettingen met de nieuwe virusvarianten treedt nu op bij 13-24 jarigen. Die het thuis brengen in kleine nauwelijks verwarmde woningen waarin te veel mensen verblijven (vaak ook oudere familieleden, grootmoeders, ooms etc.) tijdens een

ongewoon koude winter. Nu is de lockdown totaal met avondklok én weekend overdagklok vanaf 's middags 12.00 uur.

- Inmiddels zijn er voldoende buitenlandse berichten dat nieuwe virusvormen ook weer mensen besmetten die al ziek zijn geweest. Het eigen afweersysteem werkt blijkbaar maar 5-6 maanden. Hoelang de vaccins werken is nog niet bekend, wellicht ook maar zo kort. Dat zou betekenen dat direct na de zomer alweer een nieuwe vaccinatieronde voor de bevolking moet beginnen. Een logistieke nachtmerrie. En dan moet je er nog rekening mee houden dat gevaccineerden, die het virus oplopen weliswaar niet ziek worden, maar wel anderen kunnen besmetten, die nog niet ingeënt zijn.
- Je zou de virusstorm publiekelijk uit kunnen laten razen, als de dodelijk zieken gewoon rustig thuis in hun bed zouden kunnen sterven. Maar ze sterven in diepe ademnood. Natuurlijk kunnen de ziekenhuizen de naar zuurstof snakkende mensen niet voor de deur laten wachten. In veel plaatsen in Europa en Amerika werkt het medisch personeel bijna dag en nacht door. Maar tijdens de avondklok blijft er in Nederland natuurlijk een uitzondering voor bizarre vrije (vrijblijvende) meningsuiting aan de praattafels op de televisie.

Black block: demonstratie tactiek van wokie, wappie en tokkie

By Chris Koopmans

January 25, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

Als men een niet wettelijk toegestane demonstratie wil organiseren, waarbij men een geweldsconfrontatie niet uit de weg wil of kan gaan, dan zijn de tactieken daarvoor gemakkelijk op het internet te vinden. Datzelfde geldt natuurlijk ook voor een wel toegestane demonstratie die militante organisatoren stiekem uit de hand willen laten lopen (zoals Trump en de Trumpisten).

Binnen 15 minuten googelen had ik 24 in de praktijk beproefde suggesties genoteerd, toen ben ik maar gestopt. Je leest hoe de voorbereiding georganiseerd en gefinancierd moet worden, hoe je zoveel mogelijk normale en militante demonstranten op de been moet krijgen en mixen, welke vermomming effectief is (b.v. zwarte kleding, vandaar Black Block*), welke niet verboden wapens je kan inzetten, welke lichaamsbescherming nuttig is, hoe je een snelle communicatie tussen front- en flankdemonstranten onderhoudt, welk uitlokkend gedrag tegenover de politie effectief is, hoe de aanwezigheid van pers gebruikt of afgehouden kan worden, wat je kunt doen bij arrestatie, e.d.

De goed getrainde en goed uitgeruste rellenpolitie kent die tactieken natuurlijk ook, maar zij worden nog altijd aangestuurd door lokale bestuurders die bepalen

of en hoe en met welke beperkende middelen ze in actie mogen komen; in Nederland door de driehoek OM, politiechef en burgemeester. En bestuurders hebben andere publieke en politieke belangen dan de ME en inlichtingendiensten.

Zo hield de uiterst linksliberale burgemeester van Portland, Oregon vol, ondanks de maandenlange dagelijkse heftige rellen waarbij veel gewonden vielen en grote materiële schade werd veroorzaakt, dat het slechts een zeer kleine groep relschoppers betrof. Pas na zijn herverkiezing, nog kortgeleden, gaf hij met excuus toe dat goed georganiseerde ‘anarchistische groepen’ achter de gewelddadigheden zaten. Nederland is Amerika niet natuurlijk. Of Hong Kong of Israël. Maar dat neemt niet weg dat dezelfde Black Block tactieken wel degelijk in Nederland te zien zijn. Het Museumpleinprotest is er een goed voorbeeld van.

- In de voorbereidingsfase is de strategie om bij het publiek het imago op te roepen dat de demonstranten vredelievende, goedbedoelende mensen zijn, maar allereerst...slachtoffers. *Het slachtofferimago* is wellicht het belangrijkste wapen waarmee de emotie van het publiek gegijzeld kan worden. Het gaat er niet om of het slachtofferschap gerechtvaardigd is of niet, dat staat immers niet ter discussie. Het gaat erom de woede en angst bij het publiek op te roepen en die voortdurend te prikkelen. De strategie is: als je het met de Rede niet kunt winnen probeer je het met de Emotie. Wie het spel niet kan winnen (van wetenschappelijk onderzoek, rechters, kritische onderzoeksmedia) kan nog altijd vals spel spelen of proberen de regels van het spel verdacht te maken (d.m.v. desinformatie en complottheorieën).
- Bij het gebruik van social media zijn *protestplatforms*, bloggers, vloggers en een eigen amateur ‘journalistiek tv-station’ op YouTube effectieve emotionele sfeermakers.
- Zeer belangrijk is dat een inschatting wordt gemaakt hoeveel boze mensen de organisatoren op de been kunnen brengen. One-issue demonstraties (b.v. stikstofbeleid bij boeren) hebben voldoende volume. Bij een te verwachten klein volume is het zaak zo veel mogelijk one-issue organisatoren onder één noemer te krijgen door allereerst een social-platform te creëren waarbij ze zich als deelnemer kunnen aanmelden. Daarna kan men onder een zeer *algemeen*

issue een demonstratie-(serie) plannen: tegen de regering, het systeem, de media, het fascisme, etc.

- *Crowdfunding*, anonieme donaties en eigen geld zijn in de voorbereidingsfase van organisatoren uiteraard belangrijk.
- Bij *het spel om demonstratietoestemming* bij de gemeente of desnoods bij de rechter te krijgen staan organisatoren meestal op winst. Bij een 'ja' kan de planning verdergaan, bij een 'nee' kan de organisator zich, onder protest, neerleggen en zichzelf daarmee van zijn wettelijke verantwoordelijkheid voor eventuele gewelddadigheden vrijpleiten. De oproep van de organisator aan potentiële demonstratiegangers om 'geen rotzooi te maken' is vals spel want hij weet dat bij een groot volume opgeroepen demonstranten er altijd genoeg over zijn die het demonstratieverbod zullen negeren. Bovendien, wel of geen toestemming levert altijd publiciteit op, publiciteit die complotdenkers gebruiken als een bevestiging van hun gelijk.
- Eventuele eigen '*ordediensten*' zullen zich ook terugtrekken en ervaren 'beroepsdemonstranten' kunnen tijdens de illegale demonstratie het voortouw nemen. De organisator kan als niet-deelnemer aan een clandestiene demonstratie in de zijlijn nog steeds aanwezig zijn.

U kunt de feitelijke gebeurtenissen uiteraard op YouTube zien en uw voorzichtige conclusies trekken. Voorzichtig, want het analyseren van live videoverslagen is een vak apart.

Het demonstratierecht is een belangrijk recht omdat het een voelspriet voor de democratie is, een onderdeel van 'de tegenmacht' die voor een gezonde democratische dynamiek nodig is. Wat mij betreft is zelfs een zekere mate van burgerlijke ongehoorzaamheid in bepaalde omstandigheden en in beperkte mate goed moreel verdedigbaar. Maar de grens zal altijd bij het gebruik van geweld liggen. Op die begrenzing moet de burger kunnen vertrouwen om zijn geloof in een overheid en in de democratie te kunnen bewaren. Te veel vals spel van de burger en te veel tolerantie van de overheid kan een democratie niet verdragen. En het omgekeerde is trouwens ook waar.

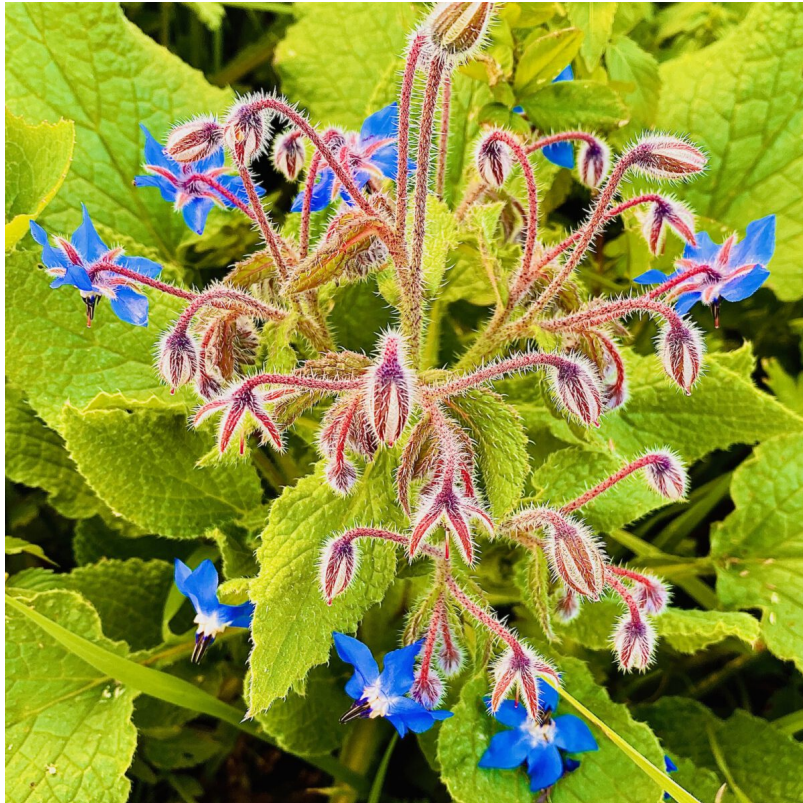
* zie recente foto's: Antifa in Portland, 20-01-21.

Art in Leaves 3

By Pauline Brenninkmeijer

January 27, 2021

Categorieën: 3 Foto's

© Foto Pauline Brenninkmeijer

De wereld sleept zich voort met algoritmen

By Chris Koopmans

January 28, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

De wereld sleept zich voort. Corona, Trump en de val van het kabinet staan in de top 3 van de gespreksonderwerpen. Verkoopt goed bij de berichtgevers. Niet die kleine maar hoogst alarmerende klimaatberichtjes*, want dat verkoopt niet goed, want 'dat weten we nou wel'. Er is geen filosoof of wetenschapper te vinden die het klimaatprobleem niet op nr.1 van urgente wereldproblemen zet. Niet de urgentie van de alledaagse mens, maar van de mensheid. En ze hebben plausibele verklaringen waarom dat wegstijgen aan de orde van de dag is. Eigenlijk is dat blinde wegstijgen nr.1 zou je kunnen zeggen.

Een van de meest aantrekkelijke verklaringen is dat ons paleolithische brein allang niet meer spoort met het leven in een moderne democratie, met de allesdoordringende technologie in het dagelijks leven. En zeker niet met een dijkdoorbraak aan informatie waarop de meeste breinen niet veel anders reageren dan met emotie, intuïtie of wegstijgen.

Dat paleolithische brein bestaat al een miljoen jaar. Het stamt uit de tijd dat we nog jagers/verzamelaars waren. Het is afgestemd op een kleine groep, niet groter dan ten hoogste 150 mensen (het zgn. Dunbar-getal) die elkaar kenden en die daardoor op grond van wederzijds vertrouwen zich konden organiseren, wat geen enkel ander zoogdier op die schaal kan. Daar lag onze grote overlevingskracht: samenwerking vormde de basis voor het doorslaande succes van onze soort. Die samenwerking had noodzakelijkerwijs een democratische vorm, niks geen filosofisch ideaal. Te grote individuele eigenbelangen nastreven (het meeste voedsel, gezondste vrouwen, beste wapens opeisen) vormde een onmiddellijk overlevingsgevaar voor de groep. Je kon nog zo intelligent, competent of fysiek sterk zijn, zodra je het zou uitbuiten veroorzaakt je jaloezie, wantrouwen en een weerzin tegen samenwerking. Kortom een scheuring in het sociale weefsel, dat honger, burgeroorlog, dus je eigen ondergang veroorzaakt.

Totalitaire leiders en totalitaire bestuurssystemen konden domweg niet bestaan. Een dergelijke oer-democratie heeft ook sinds wij landbouwers zijn geworden (20.000 jaar geleden) tot voor kort (250 jaar) nooit meer bestaan, behalve een slap aftreksel ervan in kleine stadsstaatjes (zelfs het stadstaatje Athene had geen democratisch rechtssysteem). Omgekeerd, de grote totalitaire konink- en keizerrijken hebben ook niet echt bestaan, want hun macht reikte nooit verder dan hun legers en belastingophalers konden lopen. Daarbuiten waren het de stammen en kleine heersers die de dienst uitmaakten en onderling permanent oorlog voerden om jacht/voedselgebieden, soms in samenwerking tegen de grote koning/keizergod als die het te bont maakte. Enfin, ik vertel u waarschijnlijk niets nieuws, dit zijn de inzichten van historici, antropologen, archeologen, e.a. Mooi samengevat in het werk van de briljante historicus Y.N. Harari. U weet wel: Sapiens, Homo Deus, Twenty lessons for the 20th century.

Je zit er waarschijnlijk niet ver naast als je zou zeggen dat zowel de moderne parlementaire democratieën (het zijn er feite maar 15, de rest is feitelijk een schijnvertoning) als de totalitaire staten de laatste vijftig jaar niet meer opgewassen zijn tegen de snelle veranderingen van hun habitat. Beide bestuursvormen vechten tegen hun nationale verdeeldheid over issues als klasse, welvaartsverdeling, ras en gender, precies die zaken waar de jager/verzamelaar weinig last van had.

Waar de jager/verzamelaar ook weinig last van had was de snelle invloed van technologie op zijn samenleving. Niet alleen in praktische, dagelijkse zin maar vooral in filosofische zin. Onze moderne technologie tast vrijwel alle westerse waarden/normen aan. Vrijheid van meningsuiting, gelijkheid voor de wet, bescherming van het individu, splitsing van de drie oorspronkelijke machten, onafhankelijkheid van media, ze bezwijken bijna onder de druk van de vierde macht en vijfde macht: de mainstream- en social-media en de big-tech informatiebeheerders en techniekontwikkelaars.

De totalitaire staten (China, N-Korea, Rusland, Saoedi-Arabië, Turkije, etc.) gebruiken cybertechnologie om de individuele burger op te sporen en te disciplineren, tegelijk met het onderdrukken van de reguliere en de social-media. De democratieën vechten omgekeerd, tegen het misbruik van cybertechnologie die hun bestaan ondermijnen. De gespannen verhouding tussen democratische en totalitaire staten hoeft niet meer beslecht te worden met conventionele oorlogen, want de cyberoorlog is een goedkoop middel om invloed uit te oefenen op het stemgedrag, de staatsinstituten, de energievoorzieningen, de industrie, e.d. van 'de vijand'. Harari wijst erop dat b.v. veiligheidsdiensten aan beide zijden meer baat hebben bij geavanceerde AI met specifieke algoritmes dan bij een omvangrijk netwerk van gewone 'straatspionnen' die achter de deur van een burger kijken.

Algoritmes worden langzaam aan de baas, ze vormen het hoogste gezag waarop politici en autocraten gaan vertrouwen en sturen (is de hele toeslagenaffaire, het opsporen van fraudeurs d.m.v. algoritmische belastingdienstprogramma's, niet een microvoorbeeld?). Eigenlijk is het nog erger, machthebbers kunnen zelfs hun eigen veiligheidsdiensten privé laten hacken om erachter te komen of hun positie niet door binnenlandse vertrouwelingen ondermijnd wordt. Oftewel: de hacker van hackers heeft het hoogste gezag en de meeste invloed op de machtshebber(s)! Historisch gezien: niet de Almachtige God, de Verlichte Mens, het AI-algoritme maar de 'metahacker' heeft het meeste gezag.

Terug naar ons paleolithische brein. Dat brein kan deze ontwikkelingen helemaal niet aan. Het is niet gebouwd om deze informatie-overkill aan complexe werkelijkheid en deze hypercomplexe cybertechnologie te begrijpen. Dat brein heeft nog steeds hele 'simpele genetische en culturele algoritmen' ingebouwd die allereerst afgestemd zijn op het 'snelle, intuïtieve, reflexmatige denken' (Kahneman**) dat nodig is om overkill, innerlijke chaos, oftewel

overlevingsgevaar af te wenden. Ook het 'trage, reflexief, berekenende denken' heeft niet om de capaciteit de complexiteit van de ontstane werkelijkheid van deze tijd te omvatten.

Harari's idee, en met hem dat van vele andere wetenschappers, is dat zowel democratische en totalitaire staten gaan vastlopen op deze ontwikkelde (en van elkaar gestolen) technologie die nog maar in de kinderschoenen staat. Het voordeel van democratieën is dat zij een veel groter aanpassingsvermogen hebben om complexe problemen op te lossen dan de starre autocratieën. Democratieën kunnen zichzelf heruitvinden, herdefiniëren, op een andere filosofische leest schoeien. Totalitaire staten missen die flexibiliteit omdat bij hen de dynamiek van het vrije denken ontbreekt.

Ondertussen blijft het oppassen voor complotwappies en populistten en hun narcistisch/gepsychoptiseerde leiders, waar ook ter wereld, die het ook allemaal niet begrijpen en dus met simplistische verklaringen en simplistische oplossingen komen (en het Museumplein opgaan***). En thuis zitten we kijken naar Netflix zou al helemaal rampzalig zijn.

** B.v. zeer alarmerende klimaatberichten van het Internationaal Klimaatpanel (IPPC), dat rapporteert aan de VN, en daartoe 6000 recente onderzoeken heeft samengevat (2020).*

*** 'Ons feilbare denken, (Thinking, fast and slow)', Daniel Kahneman (2011). Houder van de Nobelprijs voor Economie 2002. Wellicht de belangrijkste psycholoog ter wereld.*

**** Zie het 90 min. durende YouTubeverslag van NH-Nieuws op het Museumplein ('ik ben verdomme arts....ze zijn hier in dit land bezig mensen te vermoorden met vaccins....tweede wereldoorlog....er ligt niemand op de IC's....de artsen faken alles, die krijgen voor iedere patiënt 20.000 euro').*

Moet alleen de burger de opwarming van de aarde tegenhouden?

By Jack Pheifer

February 1, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

Soms zie je het bos niet, omdat je teveel naar de individuele bomen kijkt. Of omdat je het bos liever niet wilt zien omdat het te groot of te donker is.

De wereldwijde klimaatverandering wordt veroorzaakt door de uitstoot *in het verleden* van broeikasgassen in de atmosfeer als gevolg van economische activiteiten van de mens. Inmiddels was het in 2020 op aarde gemiddeld warmer dan 12.000jaar geleden.

Om die uitstoot te beperken en de opwarming van de atmosfeer af te remmen, zou je dus de economische activiteiten wereldwijd moeten beperken. Elke dag dat we op de huidige voet doorgaan, betekent een verdere opwarming in de toekomst. Maar er is geen enkele reden om aan te nemen dat tot zo iets internationaal besloten wordt, wie zou dat moeten beslissen? Zelfs als de belangrijkste Westerse landen een dergelijke aanpak zouden kiezen, dan nog zou de rest van de wereld door blijven gaan om economische groei voor haar arme bevolking te realiseren.

Economische activiteit vergt veel energie. Het energieverbruik in de wereld zal de komende decennia blijven groeien. Klimaatverandering vraagt zelfs om meer energieverbruik, ook door huishoudens in het Westen die bijvoorbeeld vaker

airconditioning zullen aanleggen om de hittegolven te kunnen verdragen. De vraag is dan hoe die extra energie kan worden geproduceerd zonder de klimaateffecten te verergeren.

Duurzame energie (voornamelijk wind en zon) zal een snel toenemend maar nog altijd beperkt aandeel in de energieproductie leveren. Het grootste deel van de wereldwijde energieproductie zal nog tientallen jaren voortkomen uit het inzetten van fossiele brandstoffen (kolen, olie, gas en hout). Nederland vormt een goed voorbeeld: hoeveel weilanden en zeegebieden kun je op het relatief kleine nationale landoppervlak opvullen met wind- en zonneparken? Kun je daarmee het gebruik van fossiele brandstoffen inperken bij een groeiend energieverbruik? We kennen het voorbeeld van de datacentra van Google en Microsoft, die in Nederland de laatste jaren ongeveer alle nieuw geproduceerde groene energie 'opslurpten'.

'Elektrisch' is het nieuwe modewoord voor toekomstige energie. Maar elektriciteit wordt wereldwijd voornamelijk geproduceerd door stoomturbines, aangedreven door het verbranden van fossiele brandstoffen, niet door zon of wind. Vanuit deze optiek is het totale onzin om in Nederland het gebruik van aardgas te willen afschaffen. Die stroom voor warmtepompen moet ook ergens vandaan komen... Een 'verstandig' land als Duitsland kiest nu zelfs voor de komende decennia voor Gas als belangrijkste toekomstige energiebron (in plaats van kolen en olie).

Nederland is te klein om qua energievoorziening duurzaam autarkisch te zijn. We zullen dus Gas of Stroom moeten importeren, nu we – gelukkig maar – in de toekomst geen kolen meer willen gebruiken voor stroomproductie. Verbranding van biomassa is een slecht alternatief (wereldwijde houtkap) en zou zo spoedig mogelijk moeten stoppen.

Bezuinigen op energieverbruik moet wereldwijd (en zeker in Europa) een hoofddoelstelling blijven, maar zal de groei van het wereldwijde energieverbruik slechts beperkt afremmen. Het belangrijkste wereldwijde politieke doel om klimaatverandering door energieverbruik te beperken zal echter vooral moeten zijn: *vermindering van uitstoot* van broeikasgassen. Daar ligt de crux. We moeten die uitstoot dringend op zo kort mogelijke termijn verminderen, willen we het klimaateffect in de toekomst niet nog veel groter maken

Het merkwaardige (stompzinnige?) van de Nederlandse energiepolitiek (transitie?) is dat de focus voor dit beleid vooral gericht is op de burger en niet op de bedrijven. De burgers moeten energie besparen, daarom worden de consumentenprijzen voor energie steeds verder verhoogd. De burgers betalen gemiddeld inmiddels al bijna 1 euro voor een kuub gas (veruit de hoogste prijs in Europa), terwijl de marktprijs ongeveer 15 cent is. De burgers moeten in zonnepanelen investeren. De burgers moeten van het gas af. De burgers moeten warmtepompen gaan gebruiken in plaats van een CV-ketel. De huren moeten fors omhoog om huurwoningen energieneutraal te maken. De burgers moeten elektrisch gaan rijden. Minder stinkende uitlaten op de weg, maar echter wel meer uitstoot uit de grote schoorstenen van de elektriciteitscentrales. De Gemeenten moeten dit alles maar regelen met de burgers zij het wel gestuurd met de zuinige portemonnee uit Den Haag.

Dit kan niet anders dan pure (on)machtspolitiek zijn van onze overheid in collusie met het bedrijfsleven om bedrijven te ontzien. En juist bij de bedrijven ligt de sleutel voor het beperken van de uitstoot van broeikas gassen. Want 50% van de luchtvervuiling in Nederland wordt veroorzaakt door slechts 10 bedrijven, meer dan 85% door 15 bedrijfssectoren. Wereldwijd veroorzaakten sedert 1988 slechts 100 bedrijven meer dan 70% van de luchtvervuiling in de atmosfeer. De focus zou dus niet moeten liggen op de energietransitie, maar op de *vervuilingstransitie*. En ja, net als bij andere maatregelen om onze leefomgeving te behouden gaat dit ten koste van economische activiteit en banen. Maar volop inzetten op het niet meer in de atmosfeer brengen van broeikasgassen zal een enorme boost geven aan nieuwe technologieontwikkeling. Daarin zou Nederland voorop kunnen lopen, net als bij watermanagement. De vraag is alleen maar wie dat gaat betalen.

Maar dat is altijd en eeuwig de vraag, want niets mag blijkbaar ten koste gaan van de winsten van bedrijven en het rendement van anonieme aandeelhouders, maar altijd wel ten koste van de beurs van de gewone burgers. En zeker ten koste van verdere externe schade aan de leefomgeving die toch pas op termijn op gaat treden.

Laat duidelijk zijn: Bescherming van onze leefomgeving gaat heel veel welvaart kosten. Daar zullen de kapitaalbezitters ook heel fors aan mee moeten betalen.

Duizenden meningen, ja, maar die mensen gaan daar niet over!

By Chris Koopmans

February 2, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

Er kunnen nog zoveel meningen in een democratie zijn, er zal een keer gehandeld moeten worden op grond van consensus of compromis. De plek waar de meeste meningen vrij vergaard kunnen worden en waar consensus en compromis de meeste onderhandelingsruimte krijgen is in de 20 sociaal-democratische rechtsstaten die de wereld kent (van de +/- 200 landen). Dat feit alleen al zou de Europeaan tevreden moeten stemmen maar nog lang niet tevreden genoeg, want het kan altijd beter. 'Beter' betekent in de eerste plaats beter t.o.v. wat je nu hebt, een politiek systeem dat je niet omver wil werpen of ondergraven zodat de weg naar 'beter' open gehouden kan worden. Tenzij je gelooft dat er een niet-democratisch politiek en rechtsfilosofisch alternatief voorhanden ligt. Iemand? Iemand die over wil gaan naar de groep van 90% landen met een andere staatsinrichting? Retorische vraag.

'Beter' betekent ook: meer in de richting van het democratisch ideaal waarvan elke burger weet dat het onbereikbaar is, mocht het al duidelijk zijn wat dat ideaal precies is. Er zit dus niets anders op dan het bestaande middel democratie te gebruiken om het te verbeteren, te evolueren. En niet te laten degenereren, omdat

afbraak de weg naar het onbereikbare ideaal blokkeert. En 'beter' betekent vooral: slagvaardiger in beslissen en handelen, want we hebben niet meer veel tijd bij het voorkomen van een klimaatramp, ecologische vergiftiging, technologische (cyber) oorlogsvoering en een aanval op de democratie.

Dit actuele probleem, hoe het met onze belaagde democratie verder moet, deed me denken aan Jürgen Habermas (1929-), een van de meest invloedrijke nog levende rechtsfilosofen die al zijn leven lang sleutelt aan fundamentele ideeën over hoe de democratie te verbeteren is. Hij staat op de schouders van een groot aantal invloedrijke filosofen die hij briljant weet te integreren in zijn rechtsfilosofische opvattingen; voor mij een hoogst bewonderingswaardige man.

Habermas was zich al vroeg bewust van de spanning tussen het '*systeemdenken*' en het '*communicatief denken*'. Oftewel het gevaar van te veel '*systeemdenken*': het rationele, cognitieve, instrumentele, middel-doel denken, b.v. van een economisch systeem (vrijemarkteconomie of communisme) of een blind bureaucratisch systeem (b.v. ons belastingstelsel) of een oncontroleerbaar algoritmisch-techsysteem (b.v. Google). Dit '*systeemdenken*' overschaduwde de alledaagse communicatie, het gesprek van mens tot mens en het publieke debat, over wat van waarde is, wat normatief is toegestaan of niet, wat (on)rechtvaardig is. Kortom, het middel-doel denken wint het te vaak van het waarde-normdenken. Dat het evenwicht tussen het economisch denken en het sociaal denken heden ten dage duidelijk verstoord is zal niemand nog ontkennen. Centen gaat maar al te vaak voor fatsoen, om het maar eens plat te zeggen.

Als Habermas het heeft over *communicatie*, dan bedoelt hij : 1) je moet beiden wel weten waarover je het hebt, d.w.z. je uitspraken moeten wel waar zijn, kloppen met vastgestelde feiten, 2) je moet beiden wel weten wat recht en krom is, d.w.z. wel binnen een gedeelde moraliteit van waarden/normen praten, 3) je moet beiden wel oprecht spreken, d.w.z. geen dubbele agenda hebben, niet retorisch manipuleren. Kortom, communicatie is: *wat je zegt moet waar, rechtvaardig, en eerlijk gemeend zijn.*

Een democratie verbeteren betekent dan, bij '*waar*': harder sturen op maatschappelijk relevante kennis, investeren in kennisbanken en deugdelijke wetenschap, en harder sturen op het terugdringen van gepolitiseerde desinformatie en complotonzin.

De verbetering op '*rechtvaardigheid*': de ongelijkheid in welvaart, welzijn en kansen harder bestrijden. Bijvoorbeeld het principe dat de verschillen in geld, gezondheid en status ook gebruikt worden ten bate van de minst bedeelden. Het principe van de '*gerechtvaardigde ongelijkheid*'*. Dat ongelijkheid op zich niet slecht is maar wel altijd politiek, economisch en filosofisch/ethisch publiekelijk gerechtvaardigd moet worden.

De verbetering op '*eerlijk*': een zeer hoge integriteit en een wettelijke persoonlijke aansprakelijkheid eisen van bestuurders en personen op de hoogst verantwoordelijke maatschappelijke posities.

Tenslotte, een democratie berust in hoge mate op het bereiken van consensus en compromis alvorens een bestuurlijk besluit wordt genomen. En daarin zit tevens de achilleshiel van een democratie: het bestuurlijk model. Een goed voorbeeld van die bestuurlijke zwakte toont zich in het hanteren van de Coronacrisis door virusexperts (lees de Volkskrant van 23-01-21). In hun rol van virologische deskundigen (e.a.) hebben zij niet zozeer last van wetenschappelijke meningsverschillen over de inhoud van het probleem, het virus, dat probleem zijn ze als wetenschappers wel gewend. Nee, ze hebben last van de besturing van het probleem. Oftewel de druk van politici, de media, de publieke opinie, de schaduwadviseurs (het Red Team), de lijfelijk intimiderende actiegroepen, de vergaderorde (prioriteitenagenda, leestijddruk, e.d.) die hun onafhankelijkheid en functioneren al een jaar lang bedreigt. Dat is niet een virusprobleem maar een democratisch besturingsprobleem.

Opvallend bij de gierende spanningen binnen- en tussen RIVM, OMT en kabinet is dat niemand de vraag stelt: we hebben nu een gelaagd ellendig besturingsprobleem, moeten we daar niet naar laten kijken door een bestuurs/beslisdeskundige i.p.v. zelf te doormodderen? Opvallend is dat hun klachten zelf al nauwelijks de agenda halen, maar vooral dat het besturingsmechanisme achter hun klachten, hun spanningen, hun functioneren, hun samenwerking met de aansluitende echelons niet op de agenda komt. Het gaat niet alleen om wat voor stroom problemen er in de pijplijn zit maar om de pijplijn zelf: het bestuurlijk beslismodel zelf.

Terug naar de basisvraag: hoe verbeteren we de democratie? Begint dat niet met de vraag: wie beslist er over wat, op welke plek, wanneer, hoe vaak en hoe lang

om tot consensus of compromis te komen? Dat klinkt abstract en vaag maar dat is het niet, zodra een democratisch bestuurd orgaan die vraag gaat invullen. Het betekent ook dat veel burgers moeten worden buitengesloten om bij zwaarwegende maatschappelijke kwesties slagvaardig en ingrijpend te kunnen handelen. Bij 1000 meningen moet er ook gezegd kunnen worden: prima, maar daar gaat u niet over. Dat is ook democratie.

** O.a. een idee van John Rawls, over de verdeling van macht, geld en kennis , in 'Theory of Justice' (1971), 'Political Liberalism' (1993) en 'Justice as Fairness' (2001). Rawls is wellicht de meest invloedrijke politiek normatieve filosoof van de 20e eeuw.*

Art in Leaves 4

By Pauline Brenninkmeijer

February 3, 2021

Categorieën: 3 Foto's

© Foto Pauline Brenninkmeijer

Het publieke debat (1): ventiel of pomp?

By Chris Koopmans

February 4, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

Het publieke debat, wat is dat eigenlijk? Wie praat er dan met wie? Op welke plek vindt dat debat plaats? En over welke onderwerpen moet dat debat dan wel of niet gaan? Hoe praat men in een debat, zijn daar regels voor (nodig)?

Als je iets over de geschiedenis van het publieke debat wil weten moet je bij rechtsfilosoof J.Habermas* zijn, dus dat slaan we hier maar even over. Als je een definitie van het publieke debat wil, kan je die natuurlijk op het WWW opzoeken, maar dan kom je er nog niet goed uit, want er zijn er uiteraard meerdere. Hooguit dat het om een publieke interactie tussen mensen gaat, een publieke uitwisseling van ideeën over belangrijke sociaal-maatschappelijke kwesties, en dan op een gelijkwaardige en wederkerige basis. En hooguit dat *'het publieke debat'* niet betekent: alles tussen het Malieveld-zeepkistgeroep en een wetenschappelijk debat.

De zeepkist, dat is b.v. Willem Engel (viruswaanzin) of Michel Reijnga (Nederland in verzet), notoire narcistische/gepsychopatiseerde relschoppers die

zwakbegaafde roepoeters, voetbalhooligans, leeghoofdpubers, hitsige festivaldopies, plundertatoetjes, complotwappies, tokkieracisten en homeopatische wokies verleiden, verzamelen en ze explosief mixen met gewone boze demonstranten. En dat alles 'om de wereld te bevrijden van het juk'. Rattenvangers van Hamelen, die i.p.v. de stad uit, de ratten de stad in laten lopen, om te gaan 'koffiedrinken'.

Aan de andere kant staan de wetenschappers die voor 99% van de bevolking niet echt te volgen zijn, want daarvoor moet je wel heel diep in de statistiek, methodologie en relevante literatuur zitten. Je spreekt toch ook geen Swahili? En ergens daar tussenin zou dan het publieke debat moeten plaatsvinden? Maar waar dan?

Op welke '*publieke plek*' past een fatsoenlijk publiek debat? Sociale media vallen dan meteen al af natuurlijk, veel geschreeuw en weinig garen. De gepolitiseerde kranten worden nauwelijks gelezen en (eenmalig) ingezonden stukken zijn zeer schaars. Het lezen van een krant of kijken naar TV-discussieprogramma's (met steeds dezelfde incrowd), dat is niet hetzelfde als deelnemen aan het publieke debat, want hier ontbreekt immers de doorlopende uitwisseling van ideeën met het brede publiek. Er is geen sprake van een doorlopende, gelijkwaardige wederkerigheid, wat een debat kenmerkt. Of winig sprake van artikelen en opiniestukken van niet bij de krant in dienst zijnde journalisten. De krant/tv filtert en voedt de lezer met zijn eigen redactioneel gekleurde content. De lezer en de kijker zijn geen deelnemers aan het publieke debat, hooguit volgers van een zeer beperkt en voorgebakken debat.

Dan blijft er al gauw niet veel meer aan debatinteractie over dan geïnterviewd worden door Jinek, Nieuwsuur, M, Humberto, Buitenhof, WNL, e.a. Op zijn best wordt je toeschouwer van een interessant mens met een interessant betoog, dat echter al snel door tijdsdruk afgekapt moet worden en waarbij het heldhaftige behouden van de eigen positie als belangenvertegenwoordiger van de achterban eraf druipt. Op zijn slechtst is het infotainment, meestal van een hoog Marco Borsato en Rijdende Rechter gehalte. Tweede Kamer debatten kunnen nog wel eens een interessante debatstrijd opleveren, maar ze strekken vaak niet verder dan de waan van de dag. Terwijl het toch vooral over de waan van de komende generaties zou moeten gaan, over de fundamenteen waarop politieke beslissingen staan. Want politiek is in de eerste plaats toegepaste ethiek. Fundamentele

ethische vragen, over wat de rechtvaardiging is van ons economisch model, het behoud van de planeet, over het (on)nuttig gebruik van kennis en technologie. De plekken waar de burger nog gezamenlijk hardop denkt over deze vragen is op het terras, de leesclub, de school, de filosofische cafe's, en bij de koffiemachine. Marginaal dus.

'Het onderwerp van het publieke debat' zou allereerst moeten gaan over de aller heetste maatschappelijke halszaken: het migratievraagstuk, racisme, ecologische rampen, ons economisch model, het bewaken van democratische waarden/normen en de Big-Tech gevaren. Allemaal onderwerpen die fundamenteel en zeer complex zijn en waarover dus zeer genuanceerd gedebatteerd zou moeten worden. En daarnaast moet het gaan over de hete hangijzers die uit de halszaken direct afgeleid kunnen worden: opvang asielzoekers, ongelijke verdeling van welvaart, milieumaatregelen, diversiteit en identiteitspolitiek, opkomend rechts en links populisme, het beteugelen van desinformatie en complotonzin.

Zijn er *regels* voor een *'goed debat'*? Natuurlijk zijn die er**. Simpele, zoals elkaar laten uitspreken, de verplichting een standpunt alleen met valide argumenten te verdedigen, en daarop alleen ter zake te reageren, niet op de man maar op de bal spelen, geen argumenten verzwijgen, duidelijke ondubbelzinnige taal gebruiken. En meer ingewikkelde debatregels: geen drogredeneringen gebruiken (zoals slippery slope, stroman, speculeren op medelijden en publieke sentimenten, valse analogieën gebruiken, oorzaak-gevolg omdraaien, en vele andere). Je moet er in getraind zijn om drogredenen uit een debat te willen houden. Dat is hogere schoolwerk*** dat een hoge mate van debatintegriteit eist en een attitude die niet gericht is op 'scoren' maar op het gezamenlijk koppig blijven zoeken naar het oplossen van een meningsverschil. Zoiets zie je zelden.

Concluderend: het publieke debat bestaat niet of nauwelijks. Noch voor de individuele burger, noch voor zijn vertegenwoordiger. De individuele burger kan alleen op de bank 'de voors en tegens' passief consumeren en als ie het echt zat is de straat op gaan. De vertegenwoordigers, zowel die van de 'passief consumerende burger' als die van de 'actief politieke machtspartijen', missen de debatvaardigheden en debatdiscipline waar de burger nog een voorbeeld aan zou kunnen nemen.

Wat overblijft is een algehele publieke sfeer van oplopende vage onlust, chaos, wantrouwen in de overheid en een anti-autoritaire houding tegen alles wat en iedereen die ooit gezag had (de politiek, de wetenschap, de rechtsspraak, de media, de politie). Het publieke debat, dat een ventiel zou moeten zijn, is een pomp geworden, voor vooral militante, anti-autoritaire burgers.

Was dat in onze democratische historie ooit anders? Jazeker. Een mooi voorbeeld daarvan is hoe burgers en bestuurders al in de vroege 14e eeuw omgingen met de bescherming van de publieke gezondheid****. Daarover een volgende keer meer.

** B.v.: 'Argumentatie'; F.H. van Eemeren & F. Snoeck Henkermans, 2016. Een klassieker in de argumentatieleer.*

*** Sommige middelbare scholen bieden 'debatvaardigheden' aan. Op academisch niveau bestaat er een lange traditie: debattrainingen, debatclubs, retoriekcolleges, debatwedstrijden, etc. Vooral in Engeland (de oudste parlementaire democratie; 350 j.) ontwikkelde zich een bloeiende 'parlementaire debatstijl' die inmiddels wel aan een forse erosie onderhevig is (Orderrrr!!!). De debatverruwing in het Nederlandse parlement is ongetwijfeld een gevolg van het verloren gaan van debatscholing en de handhaving van debatregels.*

**** 'De stromende stad. Publieke gezondheid in de middeleeuwse Lage Landen'; J. Coomans, Madoc, Tijdschrift over de Middeleeuwen, 2018, nr 3. Fraai historisch onderzoek.*

Onze leefomgeving: Kunnen we mobiliteit terugdringen?

By Jack Pheifer

February 6, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

Om uitstoot van broeikasgassen, luchtvervuiling en vervuiling van rivieren, zeeën en oceanen terug te dringen lijkt het fors verminderen van de intensieve dagelijkse verplaatsing van goederen en mensen in/over de wereld dringend wenselijk. Behalve hier en daar lokaal in grote steden en regio's, lijkt dit echter nauwelijks haalbaar.

De wereldwijd ontstane logistieke keten (van medicijnen uit India tot goedkope Chinese plasticproducten) zal stap voor stap wel enigszins krimpen omdat bedrijven na de pandemie weer kiezen voor productie in de buurt van hun markten. De prijs voor lange 'just in time' aanvoerlijnen is bij verstoringen te hoog gebleken. Maar de komende jaren blijven de Chinese containerschepen en die van Maersk (die gezamenlijk bijna een wereldwijd monopolie hebben) nog wel varen.

De uitstoot van het vrachtverkeer zullen we slechts op enige termijn in beperkte mate kunnen terugbrengen. Nieuwe trans-Europese spoorwegen zijn niet zomaar aangelegd, zelfs niet eens een besluit daartoe. Vrachtwagens zijn op enige termijn

ook niet gemakkelijk te elektrificeren. De benodigde Pk's komen eenvoudigweg niet uit accu's. De Rotterdamse Haven vereist veel vrachtverkeer en daar is in Nederland zelf weinig aan te doen. Maar ook Europees zullen de wegen overal de komende jaren nog – vaak in lange files aan de rechterzijde – gevuld zijn met vrachtverkeer.

De Nederlandse automobiliteit zelf (woon-werkverkeer) kan en zal worden beperkt door Rekeningrijden, daar is geen ontkomen aan, VVD! Maar door het gebrek aan betaalbare woningen (ook direct gevolg van VVD-beleid) zal tolheffing alleen de mobiliteitskosten verhogen. Gelukkig heeft de Corona epidemie de mogelijkheden van thuiswerken aangetoond, dus daar liggen kansen. Behalve voor kleinbehuisde ouders met kleine kinderen in de grote steden. De grote steden zouden de ruimte moeten krijgen (opnieuw: van de VVD) om autogebruik (en parkeren) in de binnensteden zeer fors te beperken om de leefomgeving (roetdeeltjes!) te sparen.

Verbazingwekkend zijn nog altijd de miljarden die het Amerikaanse bedrijfsleven blijven steken in zelfrijdende auto's. Behalve mogelijk meer verkeersveiligheid in de verre toekomst (maar dan moeten de landen weer veel geld in de digitale infrastructuur van wegen steken om die auto's te sturen..) zijn er geen voordelen, wel nadelen: meer onkundige- en incapabele automobilisten. Alles wat je aan menselijke handelingen automatiseert verlaagt het IQ en de vaardigheden van burger (dat begon al met lezen en rekenen). Als al die miljarden van die Amerikaanse miljardairs nu eens in milieutechnologie (uitstoot industrie) gestoken zouden worden.

Het vliegverkeer zal zich na het onderdrukken van de epidemie voor een groot deel wel weer herstellen. Vliegen is goedkoop. Een enkeltje Barcelona goedkoper dan een autoritje van Amsterdam naar Groningen. De externe kosten van de luchtvervuiling worden al sinds het ontstaan van de luchtvaart afgewenteld op de omgeving. Kerosine is wereldwijd belastingvrij en wee het land dat eenzijdig belasting invoert. Hier helpen alleen Europese maatregelen, alhoewel dat weinig effect op het luchtverkeer in de rest van de wereld zal hebben. Boeing kondigt nu al vliegtuigen aan die op biobrandstof zullen vliegen. Economisch voordelig voor Brazilië, dat nog meer Amazone gebieden zal platbranden om van suiker en soja brandstof te produceren.

Diepgaand op wereldschaal ingrijpen in het volume van transport en mobiliteit zal niet echt haalbaar blijken. Blijven over: lokale en regionale maatregelen. De enige manier om (goederen-) mobiliteit en dus de uitstoot van het verkeer in Europa op enige termijn terug te dringen is volop in te zetten op:

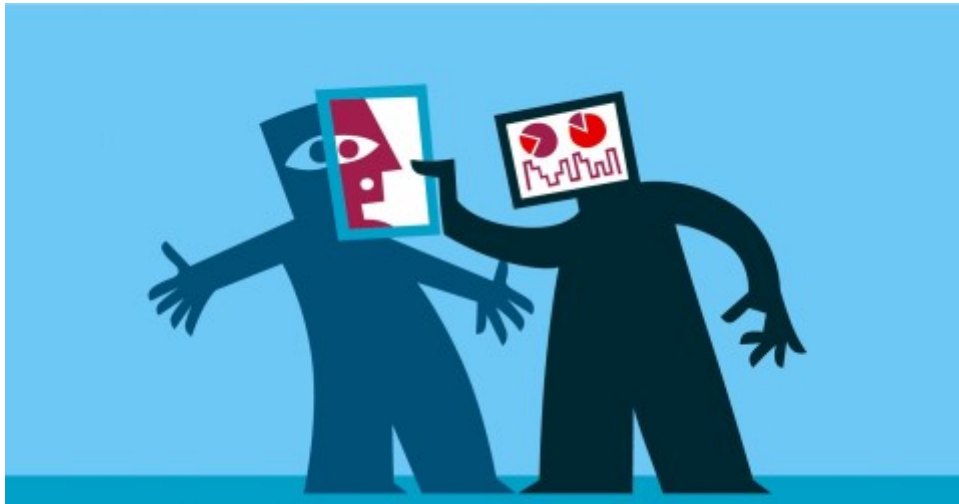
- Lokale productie voor lokale markten;
- Klein elektrisch goederentransport in stedelijke agglomeraties;
- Het aanleggen van een veel omvangrijker netwerk van spoorwegen.

Het publieke debat (2) en het monster van het systeemdenken

By Chris Koopmans

February 8, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

U kent natuurlijk ook wel zo'n beetje de geschiedenis van de communicatie. Eerst waren er alleen maar *kreten*, van pijn, van angst, van verbazing en blijdschap. Die kreten breidden zich uit tot *woorden*: 'kijk daar, dat is gevaarlijk, ga zoeken', e.d. Uiteindelijk werd de woordenschat uitgebreid tot een *complete taal*. Die taal maakt overdraagbare *verhalen* mogelijk waarin ideeën verwerkt werden over hoe de werkelijkheid en het universum in elkaar steken (religie), hoe er het best samengeleefd kan worden (ethiek), hoe, wanneer en waar gejaagd moet worden (territoriumclaims), over moed, kracht en vruchtbaarheid (overlevingswijsheden). De verhalen werden gecondenseerd tot symbolen (b.v. de totempaal met z'n verschillende 'verhaalgezichten') en rituelen (b.v. offer- en vruchtbaarheidsrituelen).

Maar, het beperkte zich nog altijd tot de verbale, face to face communicatie in kleine gemeenschappen. Totdat de letters, *het schrift* uitgevonden werd. Deze revolutionaire uitbreiding van het dagelijkse dorpsgesprek en de 'local oral history' ging het leven definitief veranderen. Alle belangrijke ideeën worden uit de hoofden losgeweekt en buiten de hoofden in steen en perkament neerlegd, eerst voor een beperkte, lezende groep weliswaar. Maar dat duurt niet lang want de *boekdrukkunst* maakte de 'buitenhoofdse ideeën' voor een breed publiek

toegankelijk. En dan ging het snel: brieven, kranten, tijdschriften, maar allemaal nog op papier met een betrekkelijk langzame verspreiding. Dan volgen *de elektrische (telefoon/tv) en elektronische revolutie (internet)* waarbij niet alleen de verspreidingssnelheid van ideeën maar ook de schaal, de vorm en de patronen van communicatie alle voorgaande communicatiemiddelen definitief overtreffen.

Het is de verdienste van de Canadeese filosoof Marshal Mc Luhan* om te laten zien dat in feite elke *extensie van het menselijk lichaam* te beschouwen is als technologie. De vuist wordt een knuppel wordt een hamer, etc. De nagel wordt een mes wordt een zwaard, etc. Maar ook muren, het wiel, de wegen, dijken, auto's, microscopen, elektrische apparaten, vliegtuigen, computers, het zijn allemaal extensies van onze huid, benen, ogen, oren, stem, hersenen. Al deze 'extensie-technologie' beïnvloedt onze dagelijkse omgang met de wereld, onze ingrepen op het milieu en het klimaat. En omgekeerd: de technologie verandert ons: onze directe waarneming van de wereld, onze levensstijl en onze filosofische kijk op onszelf. Mensen maken machines en machines maken mensen.

In de 20e eeuw explodeert de technologie exponentieel, het is niet meer bij te houden, vooral de communicatietechnologie. Wat oorspronkelijk een pratend dorp was is een chattend '*global village*' geworden. Deze communicatietechnologie verandert ook de verhouding tussen de burger en de overheid definitief. Vandaag de dag merken we dat onmiddellijk als het misgaat. D.w.z. als de communicatietechnologie niet meer behulpzaam voor maar sturend, dominant over de burger wordt. Men kan niet meer tweezijdig communiceren met de belastingdienst (de toeslagenaffaire). De opsporingsinformatiesystemen van justitie en politie zijn lek en chaotisch, ze communiceren internationaal slecht (terroristen ontsnappen over de grenzen). Datalekken bij de GGD, UWV, Justitie, worden niet tijdig gedicht (direct privacygevaar voor de burger).

Men zou al helicopterend kunnen zeggen: overal waar (algoritmisches aangestuurde) systemen niet verzekerd zijn van een feedbackloop waarmee de kwalijke impact van het systeem gecorrigeerd kan worden, hetzij intern (door ingebouwde veiligheidsparameters), hetzij extern, (door het burgerprotest), daar falen systemen omdat het onbeïnvloedbare, gesloten systemen zijn geworden. En ja, dan wordt de burger boos (demonstraties), wantrouwend tegenover zijn bestuurders (complotdenken), of depressief platgeslagen (burnoutepidemie). Mensen maken systemen, en falende, onaanspreekbare, gesloten systemen

maken mensen.... bang, boos en bedroefd. Hoe vaak hoort u het niet zeggen: 'ik wil niet met een computer praten maar met een mens'?

De afgelopen weken werd weer eens helder hoezeer het 'systeemdenken' binnen de overheid(sinstanties) domineert over de menselijke maat. De menselijke maat komt tot stand als ambtelijke systeembouwers, beheerders en uitvoerders, plus hun opdrachtgevers, de ministers en staatssecretarissen, zich realiseren dat je de menselijke maat niet in een machine kunt stoppen en een machine niet in de menselijke maat. Probeer je dat wel, dan wordt de machine in een democratie wat een knuppel is voor een totalitaire staat**.

En dan is er natuurlijk het probleem van de media, de vierde macht. Die zou op zijn best de communicatie tussen de publieke opinie en het politieke beleid moeten onderhouden. Een bufferlaag waar het 'publieke debat' zou moeten plaatsvinden. Maar dat doet ze niet (zie de vorige blog). De sociale media zijn inmiddels tot de belangrijkste, volstrekt gekleurde nieuws- en opiniebronbron geworden. Maar vooral verworpen tot polariserings- en radicaliseringsmachines.

Al met al: de alsmaar groter wordende afstand van de burger tot de overheid wordt in belangrijke mate veroorzaakt door het systeemdenken waarop het publieke debat niet of nauwelijks greep heeft.

* 'The Extensions of Man' en 'Now The Media is the Massage'; M. McLuhan, 1967. (De 'a' in massage was een typefout die hij vrolijk liet staan; het werd een cult-bestseller)

**Die stelling is een parafrasering van de vooraanstaande linkse intellectueel Noah Chomsky: 'propaganda is voor een democratie is wat de knuppel is voor een totalitaire staat'. Met propaganda bedoelde hij zowel de staatsberichten als de mainstream media, die hij beide fileerde in de klassieker 'Manufacturing Consent'; N.Chomsky & E. Herman, 1988. (Zie ook YouTube). Overigens moet 'de menselijke maat' niet verworpen tot een 'al te menselijke maat' waarbij elke burger zich het recht aanmeet om altijd als een volstrekt uniek individu behandeld te willen worden.

Art in Leaves 5

By Pauline Brenninkmeijer

February 10, 2021

Categorieën: 3 Foto's

© Foto Pauline Brenninkmeijer

De beste stuurlii..

By Jack Pheifer

February 11, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

Een hoge ambtenaar reageerde tegenover een journalist op de kritiek op het verwarrende zigzaggende optreden van de overheid rond de Corona pandemie: 'zoals altijd staan de beste stuurlii aan wal..'

Hij kon natuurlijk ook niet anders reageren, want hij is blind voor het feit dat er helemaal geen stuurman aan boord is van het schip tijdens deze storm. Er zijn allemaal verschillende stuurlieden, waarvan de meesten zich veilig benedendeks bevinden en vanuit verschillende posities indirect aan het roer rukken, meestal tegengesteld en onverwacht.

De huidige generatie bestuurders en topambtenaren komen allemaal uit de bedrijfskunde school. De theoretische bedrijfskunde legt een overgrote nadruk op plannen maken. Er wordt in die theorie weinig aandacht besteedt aan het bijsturen als de plannen niet werken, en zeker niet op snelle bijsturing. Daarvoor moeten allereerst allerlei terugkoppelingsmechanismen worden doorlopen, waardoor de uitvoering van plannen veel te lang worden volgehouden, ondanks bedroevende resultaten.

Managers houden van plannen maken (strategie en tactiek), maar niet van uitvoering (implementatie) en kijken vaak helemaal niet naar de haalbaarheid van de plannen. Nieuwe plannen en ideeën leveren altijd waardering en aandacht op, zelfs als de oude nog niet eens zijn uitgevoerd (daar zijn Tweede Kamer leden ook sterk in).

De uitvoering delegeren managers altijd aan lagere echelons, die ook in Nederland steeds hiërarchischer en volgens protocollen worden aangestuurd vanuit een of andere centrale commandopost omdat werknemers zich anders niet aan het plan houden. Het plan om fraude aan te pakken bij de toeslagen dateert van 2014: het aanpassen van de uitvoering dus bijna 7 jaar. Het doet denken aan de generaals in de Eerste Wereldoorlog, die de strategie van de loopgravenoorlog jaren volhielden, hoeveel doden er ook vielen.

Ongeacht de slechte resultaten tijdens de implementatie, is een plan bijstellen of de uitvoering van een plan stoppen voor politici, bestuurders en ambtenaren meestal een no-go omdat dit een feitelijke negatieve beoordeling is over hun eigen functioneren. Gewoon doorgaan, het plan een beetje bijstellen, kritiek ter zijde schuiven (de beste stuurlied.), nog eens een commissie inschakelen of consultants inhuren om de eigen verantwoordelijkheid voor het falen af te dekken. En bij eventuele parlementaire onderzoeken naar elkaar verwijzen.

De overmatige planmatige benadering (in combinatie met de stroperige Nederlandse poldercultuur) heeft de afgelopen 15 jaar in Nederland al heel wat schade aangericht (1). Als politici en bestuurders feitelijk een zeiljacht op de oceaan in een storm zouden moeten besturen, waren schip en bemanning al lang onder de golven verdwenen. In een storm zeil je niet op de navigatieplannen, maar stuur je het schip naar gelang de omstandigheden op zee en op de wind, poog je schip en uitrusting zoveel mogelijk heel te houden en te overleven.

(1) Lees ook het artikel van de Belgische auteur Tom Lanoye: ['De teloorgang van 'ons Naderland'](#)

Corona: zo veel en zo snel mogelijk prikken en testen

By Jack Pheifer

February 12, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

De mist rond een adequate aanpak van de Corona pandemie begint op te trekken:

- De aanwezige vaccins zorgen er in ieder geval in meerdere of mindere mate voor dat mensen minder ernstig ziek worden van het virus en niet zo snel meer in het ziekenhuis belanden.
- De vaccins beschermen (net als bij griepvaccins) maar een beperkte periode: 6 tot 9 maanden is de inschatting.
- Mensen die gevaccineerd zijn kunnen nog altijd wel – als ze besmet worden – het virus aan anderen overdragen. In die zin is een vaccinatiepaspoort zinloos.
- Net als bij griepvirussen muteert het Corona virus voortdurend en dus moeten vaccins ook voortdurend ‘getweaked’ worden om bescherming te kunnen blijven bieden en dat kost steeds weer veel tijd onderzoek- en testtijd.

Conclusies:

> Je moet zo snel mogelijk zoveel mogelijk mensen met de aanwezige vaccins inenten (om de virusmutaties vóór te blijven) met prioriteit voor 50-plussers. Die komen bij ernstige ziekte eerder in een ziekenhuis terecht. Iedere paramedicus die mag prikken, moet mee prikken als voldoende vaccins beschikbaar zijn. Bureaucratie mag niet ten koste van snelheid gaan.

>Tijdens de maanden durende massale vaccinatiecampagnes is het essentieel intensief te blijven testen.

>Zolang niet circa 70% van de bevolking in een land gevaccineerd is, blijft de 1.5 meter samenleving grotendeels bestaan. En dan nog moet men bedacht blijven op lokale uitbraken.

>Nu al moeten we ons voorbereiden op volgende vaccinatieronden voor de hele bevolking over 6-9 maanden.

>Duidelijk is ook dat wil je als land de situatie onder controle krijgen, je de grenzen potdicht moet houden (Zie bijv. Australië).

Tijdens een grote verdedigingsoorlog laat geen land door wapenleveranciers bepalen welk land wanneer en in welke hoeveelheden welke wapens krijgt. Het is niet meer dan logisch als de EU via dwanglicenties zelf het voortouw neemt om de productie van vaccins zo snel mogelijk op te schalen. De EU zal dan natuurlijk zelf ook de aanpassing van vaccins of nieuwe vaccins en de bouw van fabrieken moeten financieren (Duitsland doet dat al).

Waar echter absolute prioriteit aan zou moeten worden gegeven is aan het vrijgeven en toepassen van goedkope betrouwbare gemakkelijke doe het zelf sneltesten net als voor zwangerschappen. Die kunnen dan overal in de samenleving worden gebruikt en de enorme sociaaleconomische druk van de 1.5 meter samenleving verminderen.

Landbouw en Dierteelt verzieken onze leefomgeving grondig

By Jack Pheifer

Februari 14, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

Waar we voorlopig uitermate pessimistisch over kunnen blijven zijn maatregelen om wereldwijd de landbouw en dierteelt fundamenteel aan het behoud van de leefomgeving aan te passen. Arme landen zijn te arm en hebben de inkomsten dringend nodig (en blijven dus bossen platbranden in Zuid Amerika en Zuidoost Azië). In rijke landen hebben bedrijven en boeren teveel geïnvesteerd (zeer afhankelijk van de banken) om maatregelen überhaupt te accepteren. Een handjevol reusachtige mondiale bedrijven die kunstmest, gifstoffen en zaden leveren of grootschalig rauw voedsel verwerken hebben voldoende macht om welke regering dan ook af te stoppen bij het nemen van radicale maatregelen.

Nederland is in dit opzicht een goed voorbeeld. We hebben in een minuscule landje in grote industrieachtige dierhouderijen de meeste koeien, varkens, geiten, kippen en andere dieren per m² ter wereld. We hebben ook per m² de hoogste high-tech productie van voedselgewassen, planten en bloemen. In 2013 lag er al een lijvig rapport van de commissie Nijpels over de noodzaak tot dringende veranderingen in de landbouw- en dierteeltsector in verband met de stikstofuitstoot. De Rechter dwong vorig jaar de regering uiteindelijk tot actie. De boeren stopten de maatregelen af met hun tonnen kostende trekkers.

De huidige technologische manier van grootschalige bedrijfsvoering heeft de aardse leefomgeving met name in de rijke landen diepgaand aangetast. Monocultuur (1), genetische aanpassingen, kunstmest en gif tegen onkruid hebben de variëteit van de natuurlijke flora grootschalig aangetast en de leefomgeving voor de fauna teruggedrongen naar kleinschalige natuurgebiedjes. De nuttige insectenstand (voedselketen, onderlinge bestrijding, bevruchting van planten) loopt overal ter wereld schrikbarend terug. Alleen de, ook voor de mens, kruipende en vliegende agressieve soorten overleven de oorlog van de boeren tegen het land, zoals sprinkhanen.

De boeren moeten wel, want de wereldwijde oligopolie's van voedselbedrijven sturen slechts op inkoopprijs bij een bepaalde kwaliteit. 'Want dat doet de consument ook...', stellen deze. Juister gesteld: dat hebben die bedrijven de consumenten geleerd. In werkelijkheid streven de bedrijven door lage prijzen naar marktaandelen met uiterst winstgevende marktmacht. De werkelijke prijs (inclusief de zeer hoge externe kosten) kennen de meeste consumenten niet. Goedkoop voedsel is ook voor politici van levensbelang, zeker omdat de afgelopen generatie de gemiddelde inkomens van de burgers (na inflatiecorrectie) nauwelijks zijn gestegen. Hogere voedselprijzen krijgen politici altijd direct op hun brood.

Nee, het afstoppen van de agrarische sector en de voedselindustrie om onze leefomgeving te beschermen zal niet van regeringen komen. Dat kunnen alleen consumenten door een ander voedselpatroon te kiezen: weinig vlees en veel minder bewerkt voedsel. Maar wereldwijd hebben arme mensen weinig te kiezen.

(1) Een aardig voorbeeld: er is feitelijk op de wereld nog maar sprake van één soort bananen. Een nieuwe bananenziekte zou eenvoudig de hele wereldproductie van bananen weg kunnen vagen.

Onze leefomgeving (slot): Stijgende oceanen en extremer weer

By Jack Pheifer

February 15, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

In 2018 stierven 8.7 mln. mensen wereldwijd aan de gevolgen van de luchtvervuiling door fossiele brandstoffen. Bijna een vijfde van het aantal mensen die in dat jaar overleden. Maar voor de mensheid als geheel vormt die sterfte niet het grootste probleem.

Het grootste probleem voor de menselijke leefomgeving vormen de opwarming en vervuiling van de zeeën en oceanen. En daar is weinig meer aan te doen, laat staan dat er enige instantie is die daar wat aan zou kunnen doen. Het zijn eenvoudigweg de gevolgen van onze economische activiteiten in het verleden.

De polen smelten, de gletsjers kalven af, het zeewater wordt steeds warmer en het effect daarvan op de luchtcirculatie in de bovenste atmosfeer kunnen we niet beïnvloeden. Het weer op alle plaatsen ter wereld, ook in Europa, verandert daardoor fundamenteel. Het wordt in gebieden droger tot aan woestijnvorming toe, het wordt elders natter met zelfs seizoensgebonden moessonachtige hoosbuien. Sommige gebieden worden (sub) tropisch, maar perioden van intense

koude kunnen ook nog altijd optreden. Wat waar op zal treden is op dit moment niet te voorspellen, omdat we de complexiteit van de aardse weersystemen in relatie tot de oceaanstromingen nauwelijks begrijpen.

Dat de zeespiegel stijgt is duidelijk, dat bewoonde gebieden permanent zullen overstromen daar hoeven we niet aan te twijfelen (1). Hoeveel leven in zee zich aan de hogere temperaturen zal kunnen aanpassen is maar de vraag. Massale sterfte en uitsterving van veel organismen en op de zee aangewezen diersoorten lijkt waarschijnlijk. Natuurlijk zal de evolutie van nieuwe soorten in en rond dit warmer water gewoon opnieuw beginnen, vanaf het kleinste organisme. Maar daar hebben we als mens de komende 100 jaar weinig aan, dat duurt eeuwen. Eerst is er alleen maar afbraak.

De economische activiteiten op zee zijn op enige voorzienbare termijn nauwelijks politiek te beïnvloeden. Er wordt al strijd gevoerd over de ijsvrije poolzeeën, waar mineralen en nieuwe scheepvaartroutes te winnen zijn (Rusland). De vervuilende containerschepen van China en de olietankers van de Arabieren zullen blijven varen. Maar dat geldt ook voor de vissersvloten (Rusland, Japan, China) die de oceanen zullen blijven leegvissen.

Onstuimiger weer en een stijgende zeespiegel. Overal ter wereld, ook in Europa, zullen de lokale samenlevingen zichzelf maar moeten zien te redden. Met droogte, bosbranden. Met orkanen, tsunami's, hoosbuien, overstromingen en aardverschuivingen. Met rampen, met lokale voedseltekorten, gebrek aan drinkwater en lokale traditionele epidemieën als cholera. Mensen zullen qua leefomgeving niet alleen sterven door luchtvervuiling maar in de toekomst ook door de gevolgen van het veranderende klimaat en stijgende zeespiegels.

In Nederland – zo las ik kortgeleden – hebben wetenschappers voor de lange termijn drie combineerbare scenario's ontwikkeld voor het hogere water: de Dijken fors verhogen, West Nederland inrichten als eilandenrijk en economische activiteiten naar Oost-Nederland verhuizen, Utrecht aan Zee. Maar voordat we weer technisch-politiek bezig gaan met dat soort planmatige benaderingen, lijkt het me beter allereerst veel fundamenteeler te overwegen wat voor soort duurzame economie en maatschappij we in dat toekomstige 'eilandenrijk' voor hen die na ons komen zouden willen opbouwen.

(1) Over het wassende water kun je praten, maar je kunt het ook laten zien. Kadir van Lohuizen reisde voor 'After The Deluge' over de aarde. 'Ik begrijp niet dat we ons hier zo weinig zorgen maken'. [Link](#).

Art in Leaves 6

By Pauline Brenninkmeijer

February 17, 2021

Categorieën: 3 Foto's

© Foto Pauline Brenninkmeijer

Die is gek 4

By Chris Koopmans

February 17, 2021

Categorieën: 2 Ongesorteerde Notities

Een lekker stel bij elkaar: Pols, een ex crimineel, jurist, die zich opstelt als advocaat van viruswaanzen (ik weiger hen anders te noemen) maar het niet is ('teveel regeltjes in de advocatuur') en Engel, een narcistische, gepsychopatiseerde complotdenker uit een juridisch smoezelig nest. Ik hou er niet van mensen ad hominem te bejegenen maar als je het te bont maakt door de overheid te beschuldigen van nazipraktijken (wat een belediging is voor oorlogsslachtoffers), door ziekelijk veel te liegen (b.v. 'de IC's hebben nooit vol gelegen'), door een grenzeloze arrogantie (lees de neerbuigende houding t.o.v. de overheid, RIVM, CIDI, Stg. Skepsis, rechters, media, etc.), ja, dan is een uitzondering op de ad hominem regel wel op zijn plaats.

De rechter trapt gelukkig niet in hun manipulatie. Ze toets de wet, die te dun blijkt, maar waarvan ze ook wel weet dat die wet niet afgestemd is op een nog nooit eerder in de geschiedenis vertoonde noodsituatie van een pandemie. En ook wel weet dat een razendsnelle wetsaanpassing heel goed mogelijk is. Dus opschorten en dan straks: exit viruswaanzen, voor de zoveelste keer.

Je kan het niet vaak genoeg zeggen: sommige complotwappies zijn een kwaadaardig, besmettelijk virus waaraan je echt dood kan gaan.

Over onafhankelijke, onpartijdige en kritische journalistiek (1)

By Chris Koopmans

February 19, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

De journalistiek heeft het de laatste jaren zwaar. Van boven getrapt, van onder geschopt en van binnenuit gepushed. Het publieksvertrouwen in de Nederlandse journalistiek zou het hoogste van Europa zijn (1). Dat is mooi, maar toch, met die prijs kan je twee kanten op. Die beoordeling kan betekenen dat het publiek vertrouwen heeft, maar ook dat het publiek misschien te goedgelovig is.

Net zoals wantrouwen kan betekenen dat men wantrouwt maar ook dat men wellicht overmatig kritisch is. Terecht of misplaatst vertrouwen of wantrouwen, je kan er niet zoveel mee, daarvoor zijn de begrippen vertrouwen/wantrouwen te complex en te gelaagd en te tijds- en onderwerp gebonden. Als psycholoog die 37 jaar dagelijks met cliënten werkte ben je wel een beetje met dat fenomeen bekend.

De crisis in de journalistiek wordt omschreven als 'vertrouwenscrisis, gezagscrisis, legitimizeitscrisis, objectiviteitscrisis' wat m.i. in de kern betekent dat de crisis draait om *wat een feit eigenlijk wel of niet is*. Journalistiek draait om het weergeven van de feiten, hoe men die kan duiden en in een context plaatsen. Een simpel voorbeeld geeft Bas Heijne (2): 'je kunt een banaan beschrijven (geel, gekromd, zacht, etc.), of als symbool interpreteren (racisme, aap)'. Of

contextualiseren (caloriehoudend, exportproduct, camouflage voor coke, etc.).
Een feit is een ingewikkeld ding.

Op zijn allerbest moet een feit m.i.:

- 1) een betekenis hebben in de zin van wat het betreffende feit precies inhoudt (een definitievorm);
- 2) verifieerbaar zijn of als zeer aannemelijk worden vastgesteld;
- 3) voorzien zijn van een betrouwbare bronvermelding;
- 4) gewogen zijn met de vraag of- en voor wie het feit eigenlijk van belang is om te vermelden;
- 5) van een ideologische, morele of ethische (nieuws)waarde voorzien worden en
- 6) in een culturele, historische of wetenschappelijke context begrepen kunnen worden.

Ga er maar aan staan. Voor de dagelijkse nieuwsberichten gaan die hoge kwaliteitseisen nauwelijks op. Voor columns, korte opiniestukken, commentaren en talkshowtafels evenzeer. Voor ongeknipte, wat langere diepte-interviews en essays gaat het al beter. Achtergrondjournalistiek, langere reportages, documentaires en vooral onderzoeksjournalistiek, waarbij men de tijd en moeite neemt om het onderwerp in de breedte en diepte neer te zetten, die doen het het best. Maar wie leest of bekijkt die nog sinds de Grote Ontlezing en de Netflix Hap?

De kernvraag die men aan de journalistiek kan stellen is dus: 'als de journalist claimt ons een objectieve, feitelijke kijk op de wereld te geven, kan hij dan onafhankelijk, onpartijdig en kritisch genoeg zijn?' Onmogelijk natuurlijk, omdat alleen al een feit weergeven is afhankelijk van de 'level of analysis' van de journalist, hoe ver hij wel of niet inzoomt op een kwestie. Kortom hoe diep zijn 'journalistieke resolutie' reikt.

- De keuze van zijn nieuwsfeit zal ook nog eens samenhangen met de journalistieke rol waarin hij zichzelf ziet. Als waakhond van de democratie? OK,

en blaft hij dan alleen naar de elitecultuur van de politici, de CEO's, de bestuurders en de Big-Techbonzen? Durft hij ook te blaffen naar de massacultuur: de twittermob, de hashtagactivisten, de populistische aanhang, het dorre hout, de comfortabele babyboomers, Henk en Ingrid op de bank (alles lekker, leuk en gemakkulluk)?

- Of in de rol van doorgeefluik, als mediator tussen de beleidsmakers en de publieke opinie, als onpartijdige aanjager van het publieke debat?
- Of in de rol van louter observator en informatieverstrekker van wat er omgaat in de wereld van de wetenschap, de kunst, de mode, de sport, de amusementswereld, onafhankelijk van die gecommmercialiseerde en gepolitiseerde werelden?

Hoe het ook zij, de journalist heeft, naast zijn formele, professionele gedragscode, altijd te maken met een aantal informele, dwingende regels waarbinnen hij moet functioneren. Dat zijn de ongeschreven, onzichtbare regels waaraan hij niet kan ontsnappen, op straffe van ontslag. Daarover de volgende keer meer.

(1) Volgens het jaarlijks *Digital News Report*, gebaseerd op onderzoek door het Reuters Institute, Oxford, GB. Zie ook: *The World Press Freedom Index* staat Nederland op de vijfde plaats van 182 landen.

(2) 'Mens/onmens'; Bas Heijne, 2020.

Over onafhankelijke, onpartijdige en kritische journalistiek (2)

By Chris Koopmans

February 20, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

De journalist wordt van boven getrapt, van onder geschopt en van binnenuit gepushed. Hij is niet vrij maar moet werken binnen de parameters van zijn vak. Die parameters bestaan gedeeltelijk uit een journalistieke gedragscode waarmee hij getoetst kan worden door de Raad van de Journalistiek. De R.v.J. bestaat echter voor de helft uit journalisten en kan geen beroepssancties opleggen. De slager keurt zijn eigen vlees. Bovendien, niet alle dagbladen hebben zich aangesloten bij de procedures van de R.v.J. (b.v. het Parool).

De andere parameters bestaan uit ongeschreven regels die ook maken dat de rol van journalist als 'onafhankelijk, onpartijdig, kritische weergever van de realiteit' een mythe is:

1. *Bijt niet de hand die je voedt.*

Mediaorganisaties zijn bedrijven. Bedrijven hebben een hiërarchische organisatie: journalisten, redacteurs en een hoofdredacteur. De journalist

schrijft, de redacteur bepaalt of het goed genoeg is. De redacteur kan opdracht geven over een bepaald item te schrijven en niet over een ander. De hoofdredacteur heeft de eindbeslissing. Je bent niet vrij te schrijven wat je wilt, je gaat door filters (1). Politieke, commerciële en smaakgekleurde redactionele filters. Er zijn links en rechts gekleurde filters. Hot news is commercieel altijd beter dan slow news. Het aantal clickbaits bepaalt mee wat de waarde van een journalistiek artikel c.q. onderwerp is. Soms ook hoeveel de journalist betaald krijgt voor zijn artikel. Teveel spanningen binnen een journalistiek team over het wel of niet plaatsen van een artikel, en te veel kritiek op elkaar en vooral op de redactiebaas (laat staan de vuile was buiten hangen), het zal onvermijdelijk leiden tot canceling en uiteindelijk tot ontslag (nemen). Er is ongetwijfeld veel journalistieke vrijheid binnen een team, maar er zijn ongeschreven filters en grenzen aan de zogenaamde 'onafhankelijke journalistiek'.

- *Vergeet nooit wie je broodheer is.*

Grote mediabedrijven zijn vaak financiële clusters van kleinere bedrijven die afhankelijk zijn van mediatycoons en investeerders maar allereerst van adverteerders. Redacteurs en journalisten kijken wel uit om publiekelijk al te kritisch op hen te zijn. De mediatycoons zitten aan tafel bij politici van wie ze feed voor en feedback op hun beleid krijgen. En de investeerders en adverteerders kunnen dreigen zich terug te trekken. De abonnementslezers ook, alhoewel, zij hebben geen directe invloed op het nieuwsbeleid. Tv-kijkers veel meer, via dalende kijkcijfers.

- *Hou je vrienden dichtbij en je vijanden nog dichter.*

Als een waakhondjournalist een nieuwsfeit 'van boven' haalt, bij de politici, de machtige CEO's, bestuurders, grote investeerders, etc., dan krijgt hij natuurlijk alleen toegang als hij een vriendelijke werkrelatie met hen onderhoudt. Een kritisch interview mag, maar niet te kritisch, anders is het eens en nooit weer, exit. De 'bazen van boven' weten natuurlijk ook wel dat waakhond-journalisten een dubbele agenda hebben, net zo als zijzelf ook niet het achterste van hun tong laten zien. Het is een spel van vertrouwen en wantrouwen maar het netto-effect op de journalist is vriendelijke terughoudendheid ten behoeve van toegankelijkheid. Vooral kritische buitenlandse correspondenten en

reportagemakers die nog eens terug willen keren naar een niet al te democratisch land moeten pappen en nathouden.

- *Jij kiest niet altijd het nieuws, het nieuws kiest jou ook.*

Dit punt ligt in het verlengde van het vorige punt. Als een politicus of bestuurder etc. de krant belt weet je dat het om eigenbelang of propaganda gaat. Als een nieuwsbron belt die een ongemakkelijk feit heeft te vertellen waarbij hijzelf betrokken is, zal hij altijd geneigd zijn een vriendelijke waakhond uit te kiezen voor een interview, niet een bijter. Zo kan het nieuws gemasseerd worden. Als een tipgever ook nog geheimhouding eist dan wordt 'het schandaal' gedempt en vertraagd. Lopende een diepgaand journalistiek onderzoek botst de journalist niet zelden op tegen ernstige fysieke bedreiging, of advocaten van de tegenpartij, wat hem of zijn redactie kan doen besluiten met het 'dure onderzoek' te stoppen.

- *Goed is wat de kudde samenhoudt, slecht is wat haar ontbindt (Nietzsche).*

De mainstream media hebben geen enkel belang bij polarisering en verdeeldheid van het volk, want dat kost lezersabonnementen en advertentie-inkomsten. De mainstream media zullen om die reden het contact met de 'mainstream massa' niet willen verliezen, want het lezersvolk vormt zijn inkomen, niet de elite. De 'amateur journalisten' en 'YouTube tv-zenders' op de social media hebben dat polarisatiebelang wel. Zij kunnen zich een feitenvrije journalistiek permitteren. Het verdacht maken van de reguliere media is een propagandastrategie die er toe heeft geleid dat vak-journalisten over hun schouder zijn gaan kijken, de stickers van hun auto's halen, beveiligers meenemen en hun dure camera's op afstand van de mob houden. De zelfcensuur van de individuele journalist kan hij voor zichzelf houden, maar op de redactievergadering is het een doorlopend onderwerp van gesprek.

- *Je kan alleen liegen als je de feiten kent (M.Heidegger).*

Maar soms besluit de journalist toch dat het beter is de feiten niet (volledig) te kennen, dan kun je toch nog een verhaal verkopen. Dat gebeurt als journalisten niet factchecken, niet minstens twee betrouwbare bronnen gebruiken, geen hoor en wederhoor toepassen. Halve waarheden opschrijven is ook een vorm van liegen. Valse analogieën gebruiken, uitspraken en videobeelden uit hun context

halen, overdrachtelijke uitdrukkingen, hyperbolen of framing gebruiken, het hoort er allemaal bij (zie de uitspraken van de R.v.J.). Want waar rook is moet wel vuur zijn, zo redeneert men kennelijk. Nee Heidegger, je kan ook liegen juist als je de feiten niet kent.

Het voordeel van de mediacrisis is dat binnenshuis en buitenshuis een zelfkritische mediadiscussie op gang is gekomen. Dat heeft geleid tot allerlei initiatieven en suggesties om de 'vrije nieuwsgaring' te verbeteren. In willekeurige volgorde: geef elk(e) dagblad/omroep/zender een ombudsman; gebruik regelmatig lezer/luisteraar/kijker - enquêtes; organiseer platforms of loketten voor kritische mediagebruikers en publiceer daarover; organiseer podcasts waarin gezaghebbende politici, wetenschappers, technologen, economen etc. met elkaar debatteren; plaats geen triviaal nieuws; plaats bij elk artikel een bronvermelding; gebruik algoritmes voor het opsporen van drogredeneringen in artikelen; redacteuren: maak de diversiteit van het nieuws evenwichtiger; evalueer regelmatig het functioneren van redacteuren; zorg voor meer funding voor degelijke onderzoeksjournalistiek; zoek naar advertentievrije funding (2).

Tenslotte. Journalistiek is een product van zijn tijd. Net zoals filosofie, wetenschap en kunst. De tijd is voorbij om de mythe in stand te houden dat journalistiek objectief, onafhankelijk en onpartijdig is. Die vlag hoog willen houden heeft eerder een paradoxaal effect op de nieuwszoeker en de inmiddels armlastige 'kwaliteitsmedia'. Er zal een next level journalistiek moeten worden uitgevonden om niet te verzuipen in het huidige mediamoeras. Dat is hard nodig want een democratie kan niet bestaan zonder een vrije pers die de burger een oriëntatie op de wereld geeft. Hoe die next level journalistiek er uit moet gaan zien weten we niet, maar het begint in ieder geval met een grondige zelfreflectie en een hulpvaardige kritiek van buitenstaanders. Één ding weten we wel: journalistiek zal altijd en in de eerste plaats de Grote Factfinder en Factchecker moeten zijn.

(1) 'Manufacturing Consent'; N.Chomsky & E. Herman, 1988. De lijn van Chomsky's vijf filters is in het bovenstaande enigszins aangehouden.

(2) In Nederland heeft de digitale krant 'de Correspondent' (70.000 leden) veel van deze initiatieven verwerkt.

Weekje Filosofie (1) : citaten en notities

By Jack Pheifer

February 22, 2021

Categorieën: 2 Ongesorteerde Notities

- Er is geen universele geschiedenis die van de wilde naar de humaniteit leidt, er is er wel een die leidt van de steenslinger naar de atoombom. (Adorno)
- Mandela: een mens is een mens door andere mensen.
- Zijn innerlijke kan een mens niet kennen. De mens kent zichzelf slechts 'in de wereld' met andere mensen. (Merleau Ponty)
- Onze maatschappij fragmenteert (atomiseert) omdat de leden het steeds moeilijker vinden om zich sociaal als gemeenschap te identificeren. (Charles Taylor)
- Laat theorieën sterven in plaats van mensen. (Karl Popper)
- Onbeperkte tolerantie zal leiden tot het verdwijnen van tolerantie. (Karl Popper)

- We zullen onszelf nooit veilig voelen, wat we ook doen. We moeten leren onzekerheid te verdragen. (Erich Fromm)
- De toeslagaffaire. Het is gemakkelijk je verantwoordelijkheid te negeren als je denkt alleen maar een radertje in het geheel te zijn. (Milgram)
- Pas als je je eigen feilen openlijk bespreekt, leer je er wat van. (Montaigne)
- Als je jezelf veroordeelt wordt je altijd geloofd, als je jezelf prijst nooit! (Montaigne)
- De ijdele gedachte de wereld te willen begrijpen, de ijdele verbeelding de wereld te kunnen begrijpen, de hoogmoedige inbeelding de wereld te begrijpen, de kinderlijk hebzuchtige wens de wereld te bezitten, de narcistische gekte de wereld je macht op te willen leggen (naar Kierkegaard).
- Met alle huidige hang naar roem en media-aandacht is het wrang om vast te stellen dat met name in de Westerse wereld 99,999% van de individuen 5 jaar na hun dood grotendeels vergeten zijn, behalve in de kleine familiekring. De doden zijn tegenwoordig, behalve voor nabestaanden, irrelevant in het dagelijks leven van mensen. Een minuscuul percentage: politici, schrijvers e.d. haalt wellicht tegenwoordig nog de 20 jaar. Enkelingen de 100, maar niet altijd omdat het zulke goede mensen waren.
- Een menselijk leven is slechts een tijdvak tussen nog niet-zijn en kosmische vergetelheid. De honderdduizenden Coronadoden van 2020 verdwenen in die vergetelheid, veelal zonder afscheid en zonder herdenking tijdens hun begrafenis. Hun dood hooguit een rouwadvertentie opgeplakt op muren of gepubliceerd in een lokale krant.

Art in Leaves 7

By Pauline Brenninkmeijer

February 24, 2021

Categorieën: 3 Foto's

© Foto Pauline Brenninkmeijer

Weekje Filosofie (2):notities en citaten

By Jack Pheifer

February 25, 2021

Categorieën: 2 Ongesorteerde Notities

- De mens is allereerst een wezen dat geen genoegen neemt met het leven zoals dat gegeven is. Mensen zijn voortdurend bezig hun leven te veranderen. (Sloterdijk)
- De burger is individu geworden, nog slechts verbonden in eigen (virtuele) netwerken, en breeduit concurrerend in de publieke ruimte.
- Onderdeel van de heersend tijdgeest: het Individu heeft een door overmatig egocentrische belangen gestuurde subjectieve visie van de wereld. Maar die visie berust vaak op pure domheid.
- Vanuit een inmiddels extreem subjectief perspectief kijkt ieder van ons naar een wereld die ons suggereerde dat ieders leven succesvol te beheersen was, als je je maar voldoende inspande. Inmiddels weten we beter.

- De Verlichting: met wetenschappelijke kennis kun je de wereld beheersen. Het resultaat: met kennis en kapitaal kun je gericht dan ooit letterlijk berekenend ten koste van anderen en de natuur je hebzucht en machtsdrang volgen.
- Gramsci, de oprichter van de Italiaanse communistische partij zei het ooit fraai: 'We moeten optimisme hebben van de geest, maar pessimisme van het intellect'. Dat lijkt nog steeds een bruikbaar devies.
- De identiteitsdiscussie is eigenlijk een beetje merkwaardig. De nadruk ligt in de discussies vooral op wat iemand biologisch is, alsof het diersoorten betreft. Weinig andere identiteiten komen aan bod: vriendin van Bob, liefhebber van pop, tennister, bierbrouwer, Zwollenaar, journaliste etc. Of zouden die luide stemmen op sociale media geen andere identiteiten hebben?
- Ridderlijkheid, bagage dragen, de deur openhouden – het heet nu 'welwillend seksisme'. Voorrang geven en galant gebruikmaken van grotere mannelijke lichaamskracht is volgens psychologisch onderzoek verbonden met het op een voetstuk plaatsen van de vrouw – en dus seksistisch. Ooit heette mannelijke risicobereidheid: onverschrokkenheid, maar volgens de laatste richtlijnen van de Amerikaanse Vereniging van Psychologen behoort dit tot de verderfelijke 'traditionele mannelijke ideologie', ook wel aangeduid als 'giftige mannelijkheid'. (Maarten Huygen/NRC)
- De Amerikaanse socioloog Kimmel gebruikt de term 'aggrieved entitlement': voor relationeel, maatschappelijk of cultureel terzijde geschoven witte jongens en mannen uit de lagere inkomens- en sociale klassen. Ze zijn gefrustreerd omdat ze iets niet krijgen waarvan ze voelen dat het ze rechtmatig toekomt. Ze willen hun verloren terrein (vaak met geweld) terugveroveren. Hype ideologen als Jordan Peterson steunen deze 'slachtoffers van vrouwen en multiculturalisme'. Kimmel is echter van mening dat de geestelijke problemen van deze mannen vooral veroorzaakt worden omdat ze geen zinvolle plek in de maatschappij meer kunnen vinden.
- Opgehitst door de oorverdovende maatschappelijke herrie om hen heen, plegen lonewolfs, agressieve jongeren en psychisch gestoorden individuele aanslagen op medemensen met auto's, messen, ijzerneusschoenen, knuppels, vuurwerk, en ontploffend gasbommen in hun woningen.

- In een cultuur die autonomie promoot wordt het individu geacht zichzelf te vormen en te vervolmaken – wat onherroepelijk mislukt. Dat mislukken kan gemakkelijk leiden tot het gevoel te falen. En dat gevoel te falen tot depressie. (Februari/NRC)
- De toekomst is onzeker. Zelf zou ik vroeger hebben gedacht dat dat het grote voordeel is van de toekomst, maar ik begrijp nu ook wel dat het een nadeel is. Vooral als die toekomst je eigen verantwoordelijkheid wordt en je wordt geacht haar vorm te geven. (Februari/Ehrenberg-NRC)
- De moderne depressie is een gevolg van de toekomst. Door de druk om zichzelf morgen weer opnieuw uit te moeten vinden, verkeert het soevereine individu in een voortdurende staat van oorlog met zichzelf. Soms implodeert die zelffabriek. Dan lukt het niet meer om een nieuw zelf te maken voor de nieuwe tijd. (Februari/de Lange-NRC)

Weekje Filosofie (3): notities en citaten over Kapitalisme en Democratie

By Jack Pheifer

February 26, 2021

Categorieën: 2 Ongesorteerde Notities

- Overall waar een bepaalde klasse de macht heeft, komt een groot deel van de moraal van het land voort uit de belangen van die klasse, en uit haar gevoelens van klasse superioriteit (John Stuart Mill).
- Behoud van bezit en macht wint het in deze neoliberale tijd nu dagelijks van welk ander belang dan ook. Om over ethiek maar niet te spreken.
- Drijfveer managers bedrijven: managers moeten aandeelhouders tevreden stellen. Als dat lukt kunnen zij zelf vrijelijk hun gang gaan. En dat doen ze dan ook.
- Rationele wetenschap, deskundigheid en technologie ondersteunen meestal de economisch machtigen.
- Machtsuitoefening lukt vooral als je (baas van) de verteller bent van verhalen waaruit vele gevaren blijken voor de toehoorders op korte termijn, net als bij sprookjes.

- Democratie is een middel om moreel corrupte weinigen gekozen te laten worden door incompetente velen (Bernard Shaw).
- De democratische publieke ruimte is een slagveld geworden. Te veel rat-achtigen bevechten elkaar met hun eigen individuele agenda's (meestal met als doel om elkaar op te vreten).
- De democratische samenleving ontmenselijkt. Menselijke beslissingen worden nu genomen volgens protocol, automatische procedures of algoritmen.
- Nietzsche: feiten bestaan niet, er bestaan alleen interpretaties van feiten, dus toekenning van betekenis aan die feiten. Die publieke interpretatie wordt meestal door belangen van economische machthebbers gestuurd.
- De mens heeft de mogelijkheid boven zichzelf en zijn beperkingen uit te stijgen en een übermensch te worden: uit te stijgen boven alleen maar menselijk kuddedier te zijn. (Nietzsche). Dat is al die machtige miljardairs gelukt via monopolistische rooipartijen, het beheersen van de media en het chanteren van nationale regeringen.
- Nieuwe economische warlords als Bezos en Musk besteden hun miljarden niet aan huizen in London, of privé-eilanden, maar vooral aan hun eigen hobby's als ruimtevaart (kolonies op Mars?) of bitcoins.
- De Nederlandse pensioen walvis zwemt al 60 jaar door de maatschappelijke zee. Het vet weegt inmiddels meer dan 1.5 triljard euro. Politici twijfelen aan zijn overleving over vijftig jaar. Ondertussen rukken zwermen haaien (bedrijven, bestuurders en beleggers) jaarlijks, al meer dan 30 jaar, grote stukken vet van het stilletjes doorploegende beest.
- Democratie is terug gebracht tot de macht van het getal (vooral uitgedrukt in geld).
- Progressief Nederland verliest door zijn obsessie met culturele identiteiten uit het oog waar het zich werkelijk druk om zou moeten maken: de economische machtsverhoudingen en het teloor gaan van de menselijke leefomgeving

- Blijkens de berichten van de 'klimaattafels' is het voor de regering eenvoudiger om miljoenen burger financieel en met extra werk te belasten dan vervuilende bedrijven.
- Het kapitalisme zal uiteindelijk ten ondergaan aan een overdosis van zichzelf zo stelde de filosoof Streeck. Behalve de kapitalisten zelf: die hebben hun bunkers in Nieuw-Zeeland al gereed gemaakt.

De Brexit verhuld door Corona

By Jack Pheifer

March 1, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

Jacob Rees-Mogg, fractieleider van de Conservatieven in Engeland, kan tevreden zijn. Enerzijds heeft zijn marionet, premier Johnson, een routeplan voor de Covid-exit gepresenteerd, anderzijds heeft de pandemie het drama van de Brexit in de eerste maanden qua nieuws in Engeland volledig ondergesneeuwd. Rees-Mogg is ook de voorzitter van de ECG (de European Research Group) – de strategische club van rijke libertarische zakenlieden (miljardairs) die al jaren de Brexit nastreefden. Dit clubje was ook een groot aanhanger van Trump.

Rees-Mogg is zelf niet zo rijk. Hij verdiende zijn 150 mln. pond bezit met een eigen hedgefonds. Kranten vermelden altijd dat zijn vrouw (als erfgename) in de toekomst veel rijker zal zijn dan hij. Ach ja.

De ECG onder leiding van Rees-Mogg heeft de strategie van de Brexit campagne bedacht en gefinancierd en Nigel Farage als goed betaalde populistische stroman in het zadel geholpen. Bevriende eigenaren van vele dagbladen steunden de campagne met desinformatie. Ze financierden ook de leugenachtige

berichtgeving op de Social Media (onder andere de beruchte desinformatie op Facebook via Cambridge Analytica). De groep wipte Teresa May toen die niet het beloofde resultaat leverde. Johnson wou heel erg graag premier worden en laat zich gelukkig wel sturen.

Rees-Mogg's clubje slaagde er in een Brexit referendum parlementair gerealiseerd te krijgen en met 1% verschil in stemmen te winnen. Ze slaagden er ook in Labour in de laatste verkiezingen te verslaan – niet in de laatste plaats door de Labour leiders voortdurend van antisemitisme te beschuldigen. Een moddercampagne al te graag gesteund door de Israëlische regering (die denkt te kunnen profiteren van de Brexit).

Bijna 5 jaar later kunnen Jacob en zijn vrienden eindelijk hun droom vorm geven. Singapore aan de Noordzee. Een eiland van innovatie en goedkope arbeidskrachten. Een kapitalistische vrijstaat alleen gebonden aan de handels- en arbeidsregels die ze zelf via het door hun bestuurde parlement en regering opstellen, ongehinderd door de EU (1). Via volledig flexibele arbeidscontracten. Met overheidsambtenaren die naar hun pijpen dansen (geleerd van Trump). Met een nog verdere afbraak van de Sociale voorzieningen – die zijn overgedragen aan de Gemeenten (die daarvoor geen geld hebben). Met een nog verdergaande privatisering van overheidstaken, waarbij ze vooral de hinderlijke BBC in het vizier hebben. Overigens zal ze dit door Covid tot hun hun spijt voorlopig niet lukken met de Nationale Gezondheidszorg – die is te populair. En natuurlijk vrije handel met het Midden-Oosten voor de enorme Britse wapenindustrie.

De aloude Engelse Klassenmaatschappij wordt op moderne manier hersteld, maar nu met drie klassen: de financiële kapitaalbezitters / investeerders en top ondernemers, hun hoogopgeleide goed betaalde helpers en de rest van het volk. De vanouds extreme inkomensverschillen in Engeland mogen nu nog extremer worden. De nieuwe wijze van regeren bleek al uit de in eerste instantie rampzalige aanpak van de pandemie, waarbij vooral onder de armere en gekleurde burgers al meer dan 100.00 slachtoffers vielen: velen van hen konden zich niet permitteren om niet door te werken, anders kwam er letterlijk geen brood op de plank.

De economische praktijk is echter in de eerste maanden van Brexit weerbarstig. Het zijn de details die tellen bij de uitvoering:

- Er waren met de EU geen afspraken gemaakt over de financiële sector, die inmiddels een groot deel van de handel naar Europa (vooral Amsterdam) heeft verplaatst.
- Als ‘derde’ land moet alle Britse export nu aan de Europese bureaucratische regels voldoen, en dat gaat al maanden mis. Vers vlees, vis en groente staat te rotten aan de grenzen. Veel kleine bedrijven verliezen bijna al hun Europese consumenten als klant, omdat die privé invoerrechten moeten betalen. En dus verhuizen veel bedrijven naar Europa. De pakhuizen, ook in Nederland, zijn niet aan te slepen.
- Vrachtwagens rijden vol heen en leeg terug. Veel vrachtauto chauffeurs weigeren nog naar Engeland te rijden (dagen wachten aan beide kanten van de grens). Transportondernemers in Europa staken hun diensten naar Engeland (niet meer rendabel als je verschillende typen goederen vervoert, waarvoor allemaal verschillende documenten en controles nodig zijn).
- De aanvoerlijnen van en naar Europa met industriële onderdelen is in het honderd gelopen. Gelukkig hadden ondernemers aan beide zijden van de nieuwe grens voor enige maanden voorraad ingeslagen. Maar die raken ook op.
- De nieuwe Noord-Ierse grens is een drama geworden, zelfs winkelvoorraden worden niet op tijd aangevuld. Politiek dansen ze in Noord-Ierland op een vulkaan.
- Voor Schotland (die in ruime meerderheid niet uit de EU wilde) is Brexit ook een compleet debacle geworden. Er wordt al weer gesproken over een nieuw onafhankelijkheidsreferendum.

Maar zoals gesteld: het nieuws over de Corona pandemie, niet de gevolgen van Brexit beheersten het nieuws de afgelopen maanden. Maar zodra de economische gevolgen na de zomer de nieuwsberichten gaan domineren, zullen Rees-Mogg en zijn clubje volop aan de bak moeten. Dan verklaren ze politiek de oorlog aan de EU als de bewuste veroorzaker van al die ellende. En met hun propaganda middelen zouden ze dat nog wel eens kunnen winnen ook. Dat bleek al uit de ruzie met de EU over de niet nagekomen leveringsafspraken met ‘hun Astra Zenica’ – gniffelend vierden ze het eerste belangrijke resultaat van hun afscheiding.

Engeland heeft een rijke geschiedenis als grote wereldnatie. Als rond 2050 de eerste diepgaande historische verhalen over periode na de Brexit verschijnen, zullen we zien of die grootsheid is terug gekeerd.

(1) *Among the various grievances that led to Britain's departure from the European Union, resentment of worker protections was not dominant for most voters. But it was a point of urgency among many Conservative MPs, for whom freedom to deregulate was the purpose of Brexit. That is what they meant by regaining sovereignty: emancipation from rules that, in Eurosceptic demonology, suffocate enterprise and limit prosperity. In that ideological conception, a successful Brexit is one that casts off the bureaucratic shackles as soon as possible (uit The Guardian).*

Art in Leaves 8

By Pauline Brenninkmeijer

March 3, 2021

Categorieën: 3 Foto's

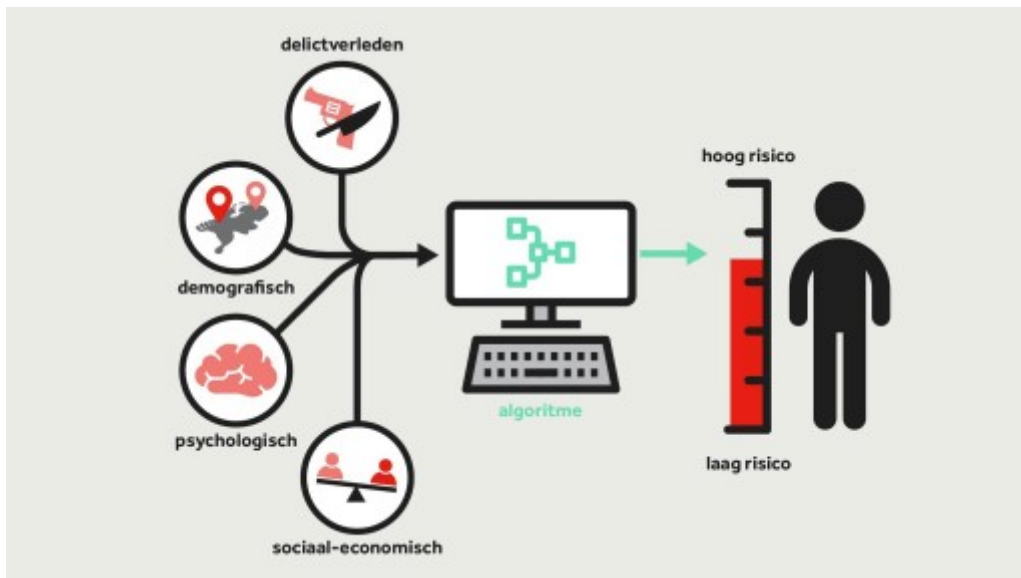
© Foto Pauline Brenninkmeijer

Digitale notities

By Jack Pheifer

March 4, 2021

Categorieën: 2 Ongesorteerde Notities

- Correlatie is niet hetzelfde als causaliteit. Bewijst dus niets over oorzaak en gevolg. Maar algoritmen zijn gebaseerd op correlatie: die kunnen dus rekenenderwijs niet de echt de link tussen oorzaak en gevolg leggen. Toch sturen de hightech databedrijven op deze algoritmen, inmiddels wereldwijd gevolgd door lokale overheden. Algoritmen worden uit statistische puntenwolken gecreëerd door wereldvreemde techies zonder enige gevoel voor de menselijke samenleving. Maar gebrek aan kennis over de wereld en de mens wordt niet meer als probleem gezien, noch door bedrijven noch door overheden. Noch om winst te maken, noch om te bezuinigen of 'fraude' op te sporen.
- Het lijkt niet gek te veronderstellen dat menselijk gedrag inmiddels indirect gestuurd wordt door de wijze waarop bedrijven en overheden hen via algoritmen benaderen. Misschien zijn we in die zin al computergestuurde robots.
- Marjoleine de Vos verzet zich in een NRC column, zacht kritisch als altijd, tegen het gemak dat ons in de digitale sfeer wordt voorgehouden. Ze is van mening dat het digitale denken geen recht doet aan de ingewikkeldheid van zelfs de

simpelste aspecten van het leven. Zo ook al die digitale vragenlijstjes die ze ons op websites en in de mail graag in willen laten vullen.

“Het lijkt er nooit op dat er iets anders onderzocht is dan de vooronderstellingen van degenen die het onderzoek in elkaar hebben gezet. En zo gaat het met alle gedigitaliseerde levensonderdelen. Iets anders dan wat men zich kon voorstellen dat je zou willen, kunnen of moeten zit er niet in. Juist dat is het punt. Het is niet zozeer de Kunstmatige Intelligentie die ons bedreigt, het is de versimpeling van wat leven zou kunnen zijn. Het is uitdagender en bevredigender om iets te veroveren dan om overal omringd te worden met ‘gemak’. Vooral geestelijk.”

- Als verschillende bedrijven en instellingen allemaal AI Algoritmen gaan gebruiken, gaan die computers op elkaar reageren. De uitkomsten worden dan even onvoorspelbaar als weerprocessen: chaotisch.
- Ik app, dus ik besta. Ik besta, dus ik heb gelijk. Ik haat, want ik krijg geen gelijk. Ik ben zielig want ze zien me niet staan. De sociale media overspoelen de wereld dagelijks met miljoenen primaire emoties van mensen, die ze in de werkelijke wereld nooit op deze wijze tegen een ander mens zouden uiten. Er is niet alleen sprake van een klimaatcrisis, maar ook van een sociaal morele crisis. Het water stijgt en overstroomt het land. De lava van haat, nijd en tranen stijgt op uit de virtuele vulkanen en bedreigen het überhaupt nog kunnen samenleven van mensen.

Anderen over onze incompetente overheid

By Jack Pheifer

March 6, 2021

Categorieën: 5 Belangwekkende publicaties

Meer dan 10 jaar heeft premier Rutte het land op neoliberale wijze bestuurd zonder enige visie op waar Nederland in de toekomst naar toe zou moeten gaan. Hij zei ooit: ‘visie als een olifant is die het zicht belemmert’.

Zonder visie op de toekomst is hij als ‘manager’ er in al die jaren wel in geslaagd een volstrekt incompetente overheid te creëren. Daarover zijn recent enige belangwekkende artikelen verschenen.

Arjen Kaaks (voormalig bestuurslid CDA) schreef over het steeds zicht- en voelbaarder worden van het tekortschieten van ons openbaar bestuur – en de schade daarvan aan ons samenleven als burgers.

Een korte samenvatting van zijn analyse:

- De verantwoordelijkheid binnen de overheid is zoek.
- Informatie verdwijnt, wordt zoekgemaakt.
- Waarde wordt gehecht aan imago – minder aan waarheid, waarachtigheid en inhoud.
- Bij het nastreven naar efficiency lijken bestuurders integriteit als een onbegrijpelijke waarde te beschouwen.
- Het vermogen om beleid succesvol tot uitvoering te brengen is verzwakt.
- Empathie en menselijke maat leggen het af tegen proces en systeem.
- De kosten stijgen en de deskundigheid gaat omlaag.
- De burger wordt door de overheid gewantrouwd en gezien als probleem.
- De politiek leidt niet maar volgt: politiek en media reageren op incidenten.
- Van participatie is niet veel terechtgekomen. Achteraf bleek het doel van het beleid dat iedereen zichzelf maar moet zien te redden.

In het artikel doet hij een groot aantal aanbevelingen voor een competentere overheid. Lees het volledige artikel op Follow the Money: [link](#).

Marc Chavannes (oud redacteur van de NRC, tegenwoordig in ruste bij de Correspondent) schreef afgelopen week een opiniërend artikel over de overheid als slecht functionerend nep-bedrijf. Een droevig stemmend verhaal. [Link](#)

De tot Nederlander genaturaliseerde Britse journalist Ben Coates verbaasde zich in de Groene Amsterdammer over het superieure falen van de Nederlandse overheid tijdens deze pandemie. [Link](#).

Tot slot voorziet auteur *Tommy Wieringa* verkiezingen zonder echte strijd. Ook de nieuwe CDA-leider Hoekstra vertegenwoordigt voor hem: ‘Alles wat er mis is met onze parlementaire democratie (het gebrek aan diversiteit, bezieling, principes

en overtuiging, aan keuzemogelijkheden; de groeiende kloof tussen hoog- en laagopgeleid, tussen rijk en arm, tussen Randstad en regio; de eindeloze heerschappij van witte mannen). (NRC).

Eerder schreef hij al over de VVD: ‘ Bij de VVD, waar men de burger vertrouwt zoals zichzelf, is men geobsedeerd door fraude. Niet door grote maar door kleine fraude. Niet door witwassen of zwartsparen, of gesjoemel met onroerend goed, maar door krabbelaars met een uitkering of recht op toeslagen. Het liberale wereldbeeld van zelfzuchtige berekening geprojecteerd op de machtelozen, voor wie geen inkeerregeling bestaat. Conservatisme, zei de Amerikaanse politicoloog Frank Withoil, is gebaseerd op in-groepen die worden beschermd door de wet maar er niet aan worden gehouden, en uit-groepen die aan de wet worden gehouden maar er niet door worden beschermd’. (Tommy Wieringa/NRC)’

Maar Rutte zal na de verkiezingen wel weer verder regeren. De door Corona vermoeide burgers zullen in grote aantallen de veilige keuze voor een vertrouwd gezicht maken, hoe incompetent ook als kapitein op een stuurlaars schip. Deze keer zal hij waarschijnlijk een regering met Groen Links moeten gaan managen. Want dat zal het resultaat zijn als ouderen tijdens de verkiezingen thuisblijven uit angst voor besmetting en de jongeren massaal Groen Links stemmen.

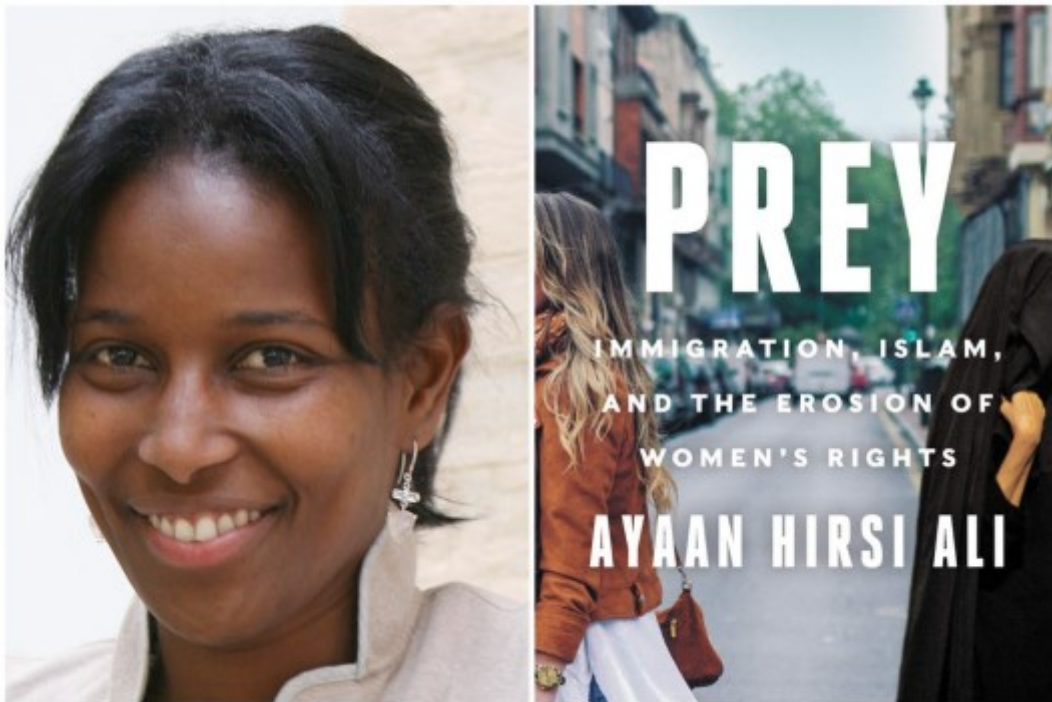
Ik betwijfel of opnieuw onder Rutte’s leiding de overheid beter zal gaan functioneren. Het zal wel aanrommelen blijven. Hij moet alleen wel een nieuwe Hugo de Jonge vinden om de klappen op te vangen.

Ayaan Hirsi Ali's nieuwste boek: 'Prooi'

By Chris Koopmans

March 8, 2021

Categorieën: 5 Belangwekkende publicaties

Ayaan Hirsi Ali's nieuwste boek 'Prooi' (2021) is interessant omdat het een taboe bespreekt. Kleine en grote taboes zijn altijd interessant: je ziet ze niet maar je ruikt ze wel. En hoe groter het taboe hoe harder de tanden uit de bek van de 'taboeverrader' geslagen moeten worden.

Het boek gaat over de mislukte integratie van moslims in de Westerse wereld. Meer specifiek over het seksuele geweld (m.n. publieke groepsverkrachting) van voornamelijk jonge moslims tegen westerse en niet-westerse vrouwen. Haar benadering van het 'islamprobleem' is breed: gruwelijke anekdotische verhalen, socioculturele beschouwingen, wetenschappelijk onderzoek, cross-culturele vergelijkingen, analyses van mislukte hulpverlening aan moslimvluchtelingen en immigranten, ed. Enfin, te veel om op deze plek over uit te weiden; ik raad u aan het boek eens te lezen.

Het boek zelf zal ook weer taboe worden, zowel binnen de moslimwereld als daarbuiten, bij degenen die aan hun eigen populistische vooroordelen en politieke

correctheid willen vasthouden. Wat dat betreft is niet alleen de inhoud van het boek interessant maar ook hoe binnenkort de recensenten uit de journalistieke, religieuze, culturele, politieke en wetenschappelijke wereld er op gaan reageren. Let dan vooral op de drogredeneringen, bijvoorbeeld: 'Ik twijfel aan haar intelligentie en analytisch vermogen'. Of: 'AHa komt met ondoordachte oplossingen'. Of: 'jonge mannen gebruiken hun energie soms voor gedrag dat ongepast en soms strafbaar is'. Of: 'AHa bedoelt ze dat iedereen moet denken zoals zij' (1). En de psychologische afweermechanismen uit de Moslimwereld, b.v. de ontkenning van medeplichtigheid aan eremoord door familieleden en het projecteren van onverdraagzaamheid en hypocrisie op de westerling. En allerlei vormen van afgedwongen groepsdenken die er toe dienen man en paard niet te benoemen.

Er zijn uiteraard verschillende categorieën taboes:

- universeel transculturele taboes (incest, seksuele ontrouw van vrouwen, ongeritualiseerde lijkbehandeling);
- traditioneel culturele taboes (het merendeel m.b.t. seksueel gedrag en de asymmetrische man/vrouw verhouding);
- specifieke subcultuur gerelateerde taboes, zowel binnen de politieke 'vijandige' salafistische groeperingen, als binnen de liberale, 'aangepaste' islamitische groepen en de 'afzijdige' islamitische groepen binnen Europa.

De instandhouding van niet-westerse taboes berust op een strenge sociale afwijzing en uitsluiting, waarbij er een verband lijkt te zijn tussen de grootte van het taboe en de mate waarin taboe-opleggers fysiek en sociaal geweld gebruiken. Binnen de islam, die uiteraard geen monocultuur is, is er m.b.t. moslima's sprake van een glijdende schaal, die loopt van (on)wettig doden en vogelvrij verklaren, via huiselijk fysiek geweld, genitale verminking, uithuwelijken, binnenshuis blijven met meerdere kinderen, verbod op werken en taalintegratie, tot aan intimiderende waarschuwingen en schuldinducerende opmerkingen (2).

Een belangrijk aspect daarbij is in hoeverre het spreken over een taboe (en zelfs denken erover) op zichzelf al verboden is of dat alleen het grensoverschrijdende taboegedrag verboden is, hetgeen bij seculiere of religieuze wetgeving of traditie geïnstitutionaliseerd is. In de westerse wereld is er eigenlijk geen taboe meer dat onbesproken is. In de islamitische wereld is de seksualiteitsbeleving, seksueel

gedrag en opvoeding vrijwel onbespreekbaar. Dat maakt dat culturele zelfkritiek en dus hervormingen op het punt van de seksuele moraal onmogelijk is. Laat staan dat kritiek vanuit een andere cultuur getolereerd wordt. Het maakt dat elke cross-culturele dialoog over botsende waardesystemen niet tot stand kan komen. Zelfs niet in een brede zin van een waarden/normen-discussie omdat daarbij direct de asymmetrische verhouding tussen mannen en vrouwen aan de orde is. En daarbij kan het onderwerp seksualiteit natuurlijk niet onbesproken blijven.

Buiten het Westen kan die culturele clash wel onbesproken blijven maar wanneer de schaal van massamigratie, vooral naar de grote Noord-Europese steden, zo groot wordt dat er problematische parallelle samenlevingen ontstaan, dan kan het westen zijn ogen en oren niet meer sluiten en die cultuurdialoog uit de weg gaan. En dat is wel wat ze doet, want er is weinig statistiek (vanwege het verbod op etnisch/religieus registreren) en geen diepgaand publiek debat gaande met belangrijke islamvertegenwoordigers.

AHa waarschuwt tegen de westerse politieke correctheid, tegen het cultureel relativisme en de naïeve ideologie van een multiculturele samenleving. Ze is daarmee niet van een afvallige moslima een islamofobe seculier geworden. Ze schrijft genuanceerd en toont wel degelijk ook compassie met de jonge islamitische mannen en vrouwen van wie men niet kan verwachten dat zij binnen een generatie een snelle cultuuraanpassing ondergaan (3).

Een cultuurverandering waar westerlingen honderden jaren over hebben gedaan: rationalisering, individualisering en secularisering. Ze wijst erop dat migratie, etnische en religieuze discriminatie, armoede, criminaliteit, werkeloosheid, krappe behuizing, e.d. niet in de eerste plaats een Europees politiek probleem is, maar een uitvloeisel van een diepgeworteld cultureel waardenprobleem dat hoognodig geadresseerd moet worden om te voorkomen dat er grote sociale onrust ontstaat en de moeizame verworvenheden van de vrije liberale samenleving in het nauw komen.

Het probleem met de islam is dat het vrijwel altijd geweld gebruikt om het taboe op seksualiteit en de patriarchale man/vrouw-verhouding in stand te houden. Iets wat bijvoorbeeld onder Chinezen, Vietnamezen, Sikhs en Hindoes in Europa, Amerika, Canada en Australië in veel mindere mate voorkomt.

Het probleem met de Westerse cultuur is dat ze voor het taboe op misogynie en misogyn geweld teveel respect heeft. Waarschijnlijk voortkomend uit een misplaatst koloniaal schuldgevoel (alle belangrijke culturen waren wreed koloniaal en tegenwoordig zacht neo-koloniaal). Of een misplaatst schuldgevoel over hun slavernijgeschiedenis (alle expansieve culturen hielden slaven en buiten Europa leven nog steeds zo'n 45 miljoen mensen in verborgen slavernij (4)). Of een zeer racistisch oorlogsverleden (zoals in Duitsland: 'wir schaffen das'). Dubbelzijdige vermijding: een sleutel-op-slot-situatie.

AHa verwacht niet dat de oplossing voor de culturele waardenclash van de moslimmannen zal komen, zij zullen hun dominante positie niet opgeven. Ze schrijft: 'Het is inmiddels een waarheid als een koe geworden dat 'vrouwen de oplossing zijn voor het integratieprobleem. Ik ben het daar mee eens'. En daar ben ik het weer mee eens. Onze West-Europese geschiedenis laat telkens zien dat het de vrouwenemancipatiebewegingen waren die de doorslag hebben gegeven tot een meer egalitaire man/vrouw-verhouding.

Misogynie vindt men in vrijwel elke cultuur, maar het minst in de westerse, en dat gegeven is door westerse vrouwen duur bevochten. De westerse overheden en maatschappelijke instanties zouden er goed aan doen om vooral jonge islamitische vrouwen en kinderen tegen geweld te beschermen, om seksuele voorlichting verplicht te stellen, om hun onderwijscarrière sterk te stimuleren, om hun economische onafhankelijkheid te ondersteunen, en hun geëmancipeerde rolmodellen in de kunst, wetenschap, sport en techniek te promoten.

Tenslotte komt AHa met een aantal suggesties voor Europese leiders om het asiel- en vluchtelingensysteem te hervormen. Onderwerpen als asielprocedures, taal- en inburgeringsscholing, repatriëringspolitiek, ontwikkelingshulp, grensbewaking, straf- en staatsrechtelijke aanpassingen, sociale bijstandspolitik, e.d. komen aan de orde.

Wat u er ook allemaal van vindt: een goed, perspectivisch boek, om ter harte te nemen.

(1) NRC, 24 febr 2021. Hirsi Ali's 'oplossingen' zijn ondoordacht. De recensent (godsdienstwetenschapper) gebruikt herhaaldelijk drogredenen: *ad hominem* (spelen op de man/vrouw i.p.v. het argument), *stroman*

(het standpunt van de tegenstander anders of minder genuanceerd voorstellen dan er staat).

(2) In een interview met de VK vertelt de schrijfster Lale Gül aan welk sociaal geweld uit haar moslimgemeenschap ze onderhevig is sinds de publicatie van haar debuutroman 'Ik ga leven'. Ze besloot zich noodgedwongen volledig terug te trekken uit de publiciteit. (VK, 26 febr. 2021, Interview: 'Lale Gül schreef een boek over haar streng-Islamitische opvoeding en werd verketterd: 'Ik wordt een nestbevuiler genoemd'.

(3) Zie ook een recent interview met AHA op YouTube.

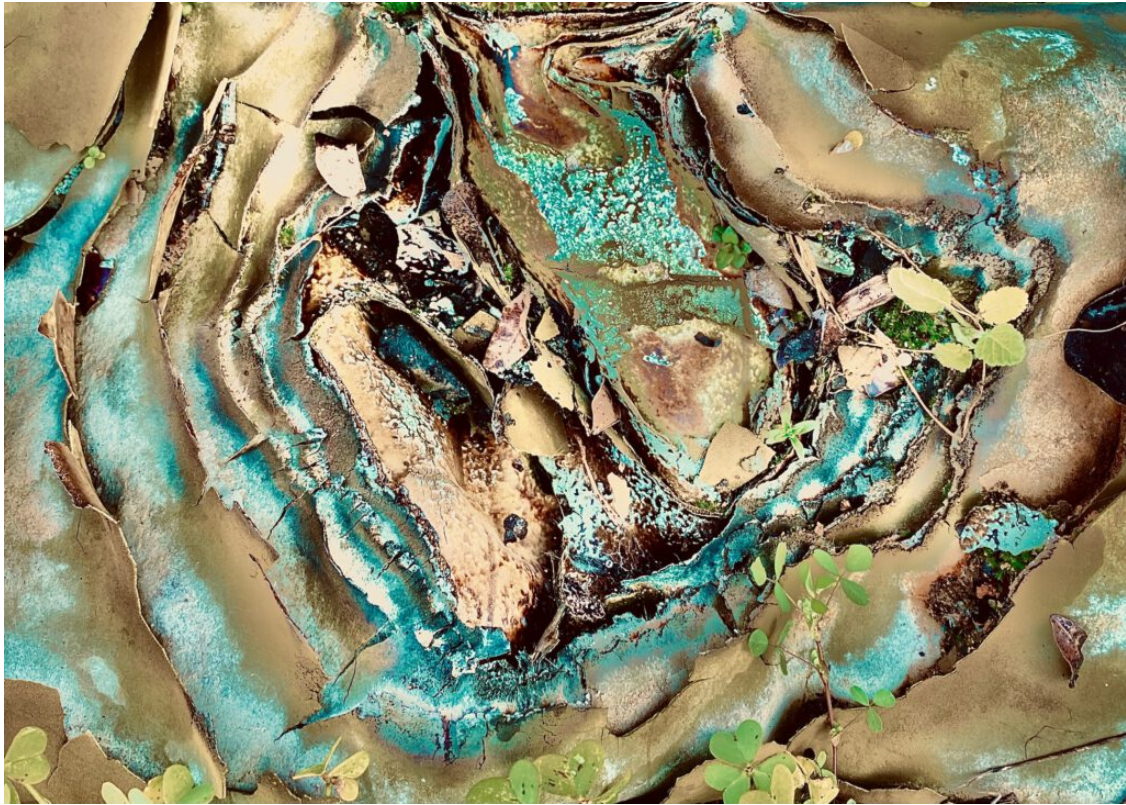
(4) Walk Free Foundation; Global Slavery Index 2016: wereldwijd 45,8 miljoen slaven waarvan 58% in India, Pakistan, China, Bangladesh, Oezbekistan. Definitie moderne slavernij: als een persoon onder de controle staat van een ander persoon die geweld en dwang toepast om die controle in stand te houden, en als doel van die controle uitbuiting is (dwangarbeid, seksslavernij, schuldslavernij, mensenhandel, kindsavernij, huishoudelijke slavernij, e.a.).

Art in Leaves 9

By Pauline Brenninkmeijer

March 10, 2021

Categorieën: 3 Foto's

© Foto Pauline Brenninkmeijer

Bill Gates: snelle aanpak klimaatcrisis dringend noodzakelijk

By Jack Pheifer

March 11, 2021

Categorieën: 5 Belangwekkende publicaties

Een aardig interview in the Guardian met een van de weinige fatsoenlijke miljardairs, Bill Gates (‘I can’t deny being a rich guy with an opinion’)

Het gesprek gaat het voornamelijk over de Klimaatcrisis. De enorme inzinking wereldwijd van de economische activiteit als gevolg van de Corona pandemie, heeft de CO2 uitstoot in de atmosfeer nauwelijks verminderd. Dat baart hem grote zorgen:

” There are two numbers you need to know about climate change. The first is 51bn. The other is zero.”

“Fifty-one billion is how many tons of greenhouse gases the world typically adds to the atmosphere every year. Zero is what we need to aim for. To stop the warming and avoid the worst effects of climate change, humans need to stop adding greenhouse gases to the atmosphere. The climate is like a bathtub that’s slowly filling up with water. Even if we slow the flow of water to a trickle, the tub will eventually overflow. Setting a goal to reduce our emissions won’t do it. The only sensible goal is zero.”

“This sounds difficult, because it will be. Take this past year: economic activity has slowed down so much, due to Covid-19, that the world will emit fewer greenhouse gases. But the reduction will probably be about 5%. In real terms, that means we will release the equivalent of 48-49bn tons of carbon, instead of 51bn.”

“Consider what it took to achieve this 5% reduction. More than 2 million people died and tens of millions were put out of work. To put it mildly, this was not a situation that anyone would want to continue or repeat. And yet the world’s greenhouse gas emissions probably dropped just 5%, and possibly less.”

Lees het hele interview: [link](#)

Is Rutte een stille misogynist?

By Chris Koopmans

March 15, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

Er mag niet uit de school geklapt worden binnen het kabinet/de ministerraad. Dat lijkt me een goede vertrouwensregel om te voorkomen dat half Nederland gaat meeregeren, de media elk meningsverschil gaat uitvergroten en je als kabinetslid je mond niet meer durft open te doen op straffe van trial by media. De vergaderingen vallen formeel onder het staatsgeheim.

Minister Bijleveld vindt dat kennelijk niet en vertelt RTL dat vrouwelijke kabinetsleden Rutte hebben aangesproken op de wijze waarop hij de vrouwelijke ministers zou behandelen. Prima als zij dat doen, als dat het geval is, maar 1) hou het binnenskamers en 2) als je dat niet wenst te doen toon dan wel aan dat Rutte's kwalijke bejegening waar is.

– Klopt het dat Rutte de vrouwelijke ministers eerder onderbreekt dan de mannelijke ministers*? Hoe weet je zoiets? Spreektijd opgenomen? Onderbrekingen geteld? Is dat bij elk agendapunt zo, of bij agendapunten waar een minister meer of minder bij betrokken is? Vinden alle zeven vrouwelijke kabinetsleden dat, of niet? Vinden de negen mannelijke ministers dat ook, allemaal of enkele? Of doet het er niet toe dat de mannelijke ministers dat wel of niet vinden en alleen de vrouwelijke ministers wel? En als Rutte ze afkapt, is er dan ter plekke gevraagd naar de reden daarvoor? Onduidelijk

– De andere klacht was dat Rutte de vrouwelijke ministers niet serieus lijkt te nemen. Wanneer voel je je serieus genomen? Pas als je volledig en ongeïnterrupteerd uitgesproken bent? Pas als je standpunt wordt overgenomen, anders niet? Zoiets kun je alleen zeggen als je meerdere voorbeelden hebt waar dat uit zou blijken, maar ja, dan klap je inhoudelijk uit de school, en dat kan weer niet. Is het fair-play als Bijleveld een klacht naar buiten brengt waarbij andere vrouwelijke klagers anoniem willen blijven? Was dat gezamenlijk afgesproken, dat Bijleveld hun woordvoerder zou zijn bij het uit de school klappen bij RTL? Onduidelijk.

– Volgens Bijleveld zouden vrouwen een andere praatstijl hebben dan mannen, ‘dat blijkt uit onderzoek (b.v. meer doelgericht)’. Dat zal vast wel, in het algemeen. Maar is die algemeenheid hier ook toepasbaar op alle vrouwelijke ministers, in deze vergadercontext? Onduidelijk.

Trouwens, over welk onderzoek hebben we het? Er zijn zoveel genderonderzoeken over de sekseverschillen in communicatiestijl, en niet altijd ‘ten gunste’ van vrouwen. Maar ook mannen hebben onderling een heel verschillende debatstijl, die vaak erg afhankelijk is van het onderwerp ter tafel, de urgentie van het onderwerp, de betrokkenheid bij het onderwerp, wie ze tegenover zich hebben, in hoeverre hun verantwoordelijkheid en positie in het geding zijn, en tien andere redenen. Bovendien, de mannen en de vrouwen zullen het met elkaar moeten redden, verschil of niet, blijf op de bal spelen en niet op de persoon. En als het soms wel op de persoon is dan spreek je daar iemand op aan, niet achteraf in de media gaan klagen. Drie belangrijke handboek argumentatieregels**zijn: niet op de man spelen (argumentum ad hominem), niet een beroep doen op medelijden/slachtofferschap (argumentum ad misericordiam), geen ‘hermetische of essentialistische argumenten’ gebruiken (mannen/vrouwen/Afrikanen/allemaal... zijn van nature.....). Lijkt me de beste manier om seksdiscriminatie (en etnische) te bestrijden.

-Volgens Bijleveld zou Rutte ‘geen geduld hebben als vrouwen een onderonsje hebben en bij mannen heeft hij dat wel’. Hoezo hebben vrouwelijke ministers onder-ons-jes? Omdat ze vrouw zijn? Dat klinkt nogal seksistisch, als een vergadertactische zet***. Of omdat ze toevallig naast elkaar zitten? Dan is het vrouw of man zijn niet relevant om te benoemen. En als mannen met elkaar

praten is dat dan een onder-ons-je? Dat kun je alleen zeggen als vrouwen ervan uitgesloten worden, en is dat het geval bij de mannelijke ministers? Onduidelijk.

Je kunt niet zomaar iets beweren of suggereren zonder dat je dat grondig met elkaar (en niet alleen met Rutte) uitzoekt. Anders is het polariseren, insinueren, kwalijke retoriek en dat schaadt de samenwerking. Als mannelijke kiezer wil je dat niet, en als vrouwelijke kiezer zul je dat ook niet willen, neem ik aan.

– Er is een gesprek geweest tussen de vrouwelijke bewindslieden en Rutte over deze kwestie, en na dat gesprek ‘is dat (gevoel) niet helemaal verdwenen’. Dat klinkt als een schot voor de boeg: kan Rutte nu nooit meer een bewindsvrouw afbreken, ook al is het nog zo terecht? Want ik hoor het ze al zeggen: ‘we hebben het er nog zo over gehad’!

– Rutte reageerde op deze kwestie door ook uit de school te klappen; hij kon natuurlijk niet anders want anders zou hij zich ‘verdacht maken’. Maar zijn reactie was (seks)neutraal: ‘dit is tegen mij gezegd en ik ben er op gaan letten, zowel bij de mannen als de vrouwen’. Rutte zegt, ook na een week zelfreflectie en desgevraagd bij Jinek en WNL, dat hij de 16 bewindsvrouwen en mannen voortdurend interrumpert, om de vergadering strak te kunnen leiden en dat hij de klacht nog steeds niet herkent.

Het punt is: je kunt je gender (of etniciteit) nooit als argument voor je gelijk gebruiken, het is valsspel. Als je dat wel doet vergiftig je de samenwerking en dat hebben we zeker in deze lastige tijden niet nodig. Geen misogynie en misandrie, niet in verkiezingstijd, niet in de Eerste en Tweede Kamer, niet in het kabinet, nergens en nooit niet.

** Het fenomeen ‘manterruption’ en ‘mansplaining’ (mannen zouden vrouwen sneller interrumpen dan mannen) zou in bepaalde onderzoeksettingen bestaan. De vraag is of dit een strikt gendergebonden fenomeen is dat geldt voor elke setting, onder alle omstandigheden, onafhankelijk van onderwerp, expertise, groepsgröße, tijdsdruk, ed. (zie YouTube).*

*** Er is veel literatuur over wat een goede manier is om meningsverschillen op een redelijke wijze op te lossen en om de (on)deugdelijkheid van argumentaties te analyseren en te beoordelen. Een klassieker is: F.H. van Eemeren, e.a. (2016/5e druk) Argumentatie. Noordhof Uitgevers.*

**** Een bekende vrouwelijke vergadertactiek om ‘vergaderdominante mannen’ tegengas te geven is de onderlinge afspraak om het standpunt van een vrouwelijke spreker te versterken door elke volgende*

spreekster het standpunt te laten herhalen. (Annedieke Kuchler, Reporters Online, 11-03-21).

Art in Leaves 10

By Pauline Brenninkmeijer

March 17, 2021

Categorieën: 3 Foto's

© Foto Pauline Brenninkmeijer

Rovelli: wetenschap vaak pure poëzie

By Jack Pheifer

March 19, 2021

Categorieën: 5 Belangwekkende publicaties

Carlo Rovelli (1964) is wereldberoemde natuurkundige die zich specialiseerde in Quantum fysica, de theorieën over de kleinst bekende natuurkundige verschijnselen, quantumdeeltjes. Uit die deeltjes zijn atomen samengesteld. Alle levende en dode materie op aarde en in het heelal is opgebouwd uit atomen, wij als mensen ook. Hij werkt in Marseille in het Centre de Physique Théorique de Luminy of Aix-Marseille University.

Wat maakt Rovelli bijzonder: hij schrijft prachtige kleine boekjes voor geïnteresseerde leken over natuurkunde. De bekendste zijn: 'Zeven korte lessen in Natuurkunde', 'De werkelijkheid is niet wat het lijkt te zijn' en 'De orde van tijd'. Zijn literaire stijl en zijn filosofische insteek roepen een bijna transcendent beeld op van de eeuwige werkelijkheid. Opeens begrijp je waarom bijvoorbeeld Tijd eigenlijk niet bestaat.

Kortgeleden verscheen een ander werkje met de lange titel: ‘ Er zijn plaatsen in de wereld waar regels minder belangrijk zijn dan welwillendheid’. Een serie korte essays over wetenschap. Ieder verhaaltje gaat over wetenschappers, en vormen een mix van geschiedenis, filosofie en wetenschappelijke anekdotes. Hij toont de pure poëzie en schoonheid van de menselijke ontdekkingstocht naar nieuwe kennis over de werkelijkheid. Een prachtig werkje waarin we de verwondering over de wereld en de betoverende werkelijkheid in ons leven terug kunnen vinden!

Link: https://en.wikipedia.org/wiki/Carlo_Rovelli

De stemwijzer heeft gesproken

By Jack Pheifer

March 21, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

De stemwijzer heeft gesproken. Die vroeg ons op onze mobi naar onze individuele mening over een groot aantal maatschappelijke zaken. Meestal was geen sprake van een doordachte mening, maar je moest toch iets invullen. En toen kwam als resultaat onze eigen individuele 'keuze' tot uiting die precies aangaf welke richting we met anderen in de toekomst uit willen door de macht toe te kennen aan een van de 37 partijen. Vanaf nu mogen van die partijen 17 groepen hun mening geven in de 2e Kamer.

Huizen bezittend Nederland koos VVD en een beetje meer lifestyle-progressief D'66. Ze bewaken hun kapitale bezit en (bijbehorende) overmatige schulden. De door de kabinetten Rutte 1,2,3 aan de kant gezette burgers kozen massaal protestpartijen. Waardoor Nederland nu in het bovenste lijstje van Europa staat met het percentage uiterst rechtse ontevreden stemmers. De sociaaldemocraten werden ook in Nederland irrelevant verklaard. Te versplinterd, en een weinig positieve toekomstvisie. Ook daar wogen de ego's bij de inmiddels kleine partijtjes zwaarder dan de toekomst van een sociale democratie in de huidige klimaatcrisis.

We blijven dus neo-liberaal geregeerd worden. Niet alleen door VVD/D'66, maar vooral ook door het technocratisch ambtenarenapparaat, waarin die partijen zwaar oververtegenwoordigd zijn. Meer van hetzelfde dus. Veel papier, protocollen, procedures, falende IT systemen en destructieve incompetentie.

De politieke marketeers zullen voor veel geld weer nieuwe woorden en frames bedenken. Maar onder Rutte 4 zal er weinig veranderen. Weer beleidscompromissen, waar tot op het bot over is gevochten, maar die onuitvoerbaar blijken. We zullen weer enige jaren moeten wachten op echte toekomstvisies en daadkrachtig uitgevoerd helder beleid dat economisch vele partijen pijn doet, niet alleen de onderkant van de samenleving. Onze aardse leefomgeving zal gedurende die jaren gewoon verder veranderen, ten nadeel van ons allen.

Art just around me 1

By Pauline Brenninkmeijer

March 24, 2021

Categorieën: 3 Foto's

© Foto Pauline Brenninkmeijer

31 Redenen waarom men wetenschap (te) lastig vindt en wantrouwt

By Chris Koopmans

March 25, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

1. De meeste mensen weten nauwelijks wat wetenschap inhoudt en hoe ze werkt. Onbekend maakt onbemind, vooral als het je beter uitkomt.
2. De meeste mensen weten niet het verschil tussen empirische (harde bèta) wetenschap en niet empirische (zachte alpha en gamma) wetenschap en hun respectievelijke onderzoeksmethoden.
3. De meeste mensen maken geen onderscheid tussen wetenschappelijk onderzoek (kenniswerk in ontwikkeling), consensus-wetenschap (kennis waar geen wetenschapper meer aan twijfelt) en de harde wetenschappelijke methode (het experimenteel testen van hypothesen en die proberen te verwerpen).
4. Moderne wiskunde en statistiek zijn voor de meeste mensen nauwelijks te begrijpen (liever verhalen dan cijfers, liever plaatjes dan formules en curves). Dat

maakt wetenschap onpopulair.

5. De meeste mensen hebben grote moeite het verschil te zien tussen pseudo-onderzoek (feiten- en methodenvrij zwammen), correlatief-onderzoek (zoeken naar mogelijke samenhang) en causaliteitsonderzoek (zoeken naar oorzakelijke samenhang).

6. De meeste mensen maken geen onderscheid tussen fundamentele wetenschap (meestal komend uit universiteiten) en toegepaste wetenschap (technologie, die meestal komt uit het bedrijfsleven), waardoor de kwalijke kanten van technologie afstralen op de wetenschap ('Die natuurkundigen en chemici schepen ons mooi op met nucleair en chemisch afval, biowapens, biogif en de bom').

7. Men maakt slecht onderscheid tussen wetenschappelijke kennis en de politieke vertaling ervan. Een slechte politieke vertaling straalt gemakkelijk af op de geadviseerde wetenschappers.

8. Wetenschappelijk gezag (gezag überhaupt) is een moeilijke zaak in een individualistische, egomanische maatschappij ('Ja, die hoge heren en knappe koppen, ik weet het niet hoor....').

9. Onwelgevallige wetenschappelijke berichten en waarschuwingen negeert men gemakkelijk (b.v. over alcoholconsumptie, obesitas, vakantievliegen, etc.) of schuift men voor zich uit (b.v. over klimaatopwarming).

10. De wetenschappelijke methode liegt niet, maar een wetenschapper kan soms wel liegen (vanwege subsidie, status, belangenverstrengeling). Men vergeet echter dat wetenschappers aan een serie toetsingsverplichtingen moeten voldoen alvorens zij mogen publiceren. Glippen zij toch door de mazen van het net dan straalt dat negatief af op de wetenschap in het algemeen ('Die reviewers en commissies vertrouw ik ook niet meer').

11. Liever esoterie en astrologie ('Er is meer tussen hemel en aarde...') dan meteorologie en astronomie (antwoord: 'Ja klopt, een boel lucht en leegte'). De zogenaamde 'alternatieve manier van denken' op gelijke voet stellen met de wetenschappelijke methode is narcistische waanzin.

12. Emotionele logica (op louter gevoel en intuïtie vertrouwen) en verstandelijke logica (zorgvuldig, methodisch nadenken) lopen bij de meeste mensen vaak door elkaar: emotionele logica ‘voelt beter.....kan je niet uitleggen’*.

13. Regressie naar het simpele (liever iets simpels of dogmatisch begrijpen dan tegen het onbegrijpelijk complexe oplopen) voorkomt dat men zichzelf dom vindt.

14. Achterdochtige slachtofferisten zijn een gemakkelijke prooi voor wervende complotdenkers die per definitie anti-wetenschap zijn.

15. Mis- en desinformatie zijn soms moeilijk te onderscheiden van wetenschappelijke kennis.

16. Argumentatieleer (zonder drogredeneringen leren debatteren): ‘Nooit van gehoord’.

17. Denkfouten als ingroup-thinking (wij-denken), cognitieve dissonantie (wegmoffellen van tegenstrijdigheden), observer bias (verwachtingsbevestiging) en confirmation bias (vooordeelbevestiging) overvleugelen vaak het wetenschappelijk denken, want... je wil er in je groep niet uit liggen.

18. Placebo (positieve nep) en Necebo (negatieve nep) zouden het bewijs zijn van het enorme zelfherstellend of zelfziek makend vermogen van de mens (‘Ze werken ook, dus wat nou wetenschap?’). Homeopathische goeroes en de gigantische gezondheidsindustrie met hun marketeers houden daarom niet van wetenschap of maken er parasitair misbruik van.

19. Magisch denken en bijgeloof liggen altijd op de loer als je erg ziek of angstig bent (‘Want je kan nooit weten of dit middel misschien helpt, toch?’).

20. Leven met onzekerheid wordt slecht verdragen. Harde en zachte wetenschappers verkeren noodzakelijkerwijs altijd in onzekerheid; twijfel is de motor van voortschrijdend wetenschappelijk inzicht (‘Wat heb je eraan, ze spreken elkaar steeds tegen’).

21. De terechte afbraak van –de mythe van de beheersbaarheid en maakbaarheid– zet onverminderd door ('Ja, die knappe koppen zullen echt niet overal een oplossing voor vinden!'). Klopt, maar dat is geen reden om je van wetenschap af te keren.
22. Slechte ervaringen met 'wetenschap' ('De dokter zei A maar het was mooi B').
23. De God geld (economisch eigenbelang) is vele malen machtiger dan de halfgodjes feit, logica en bewijs. De uitspraak 'kennis is macht' geldt maar in zeer beperkte mate voor wetenschap, die vrijwel volledig afhankelijk is van de financiering door de belastingbetaler, investeerders, sponsors en filantropen. Van wetenschap wordt je zelden rijk.
24. De overschatting van 'de goeie ouwe praktijk' boven een nieuwe theorie ('Allemaal theoretisch gelul'). De wetenschap draait het juist om: niets zo praktisch als een goede theorie! Want zonder de quantummechanica geen internet, MRI-scan, smartphone, etc.
25. De fobie voor nadenken (denken is niet inspannend, diep nadenken kost veel moeite, veel tijd en frustratie). Wetenschap bedrijven is monnikenwerk dat veel teleurstellingen en mislukkingen met zich meebrengt*.
26. Analfabetisme, dyslexie, dyscalculie, cognitieve stoornissen en beperkingen ('Ik snap er allemaal helemaal niks van') plus 'de grote ontleding' beïnvloeden het begrip voor wetenschap negatief.
27. De persoonlijkheidskenmerken van de Big-Five doen ertoe. Met name hoge scores op neuroticisme, meegaandheid en extroversie, plus lage scores op openheid/nieuwsgierigheid en zorgvuldigheid, beïnvloeden het 'logisch nadenken' en het begrip en geduld hebben voor wetenschap negatief.
28. Intelligentie (vnl. probleemoplossend vermogen) is een taboe-onderwerp bij een gelijkheidsideologie (gevolg is een imagoprobleem voor wetenschappers: 'Boekenwormen, kamergeleerden, nerds, betweters, wijsneuzen', etc.).
29. Wantrouwen in de media ('die zogenaamde onafhankelijke, onpartijdige, objectieve media, (ze kunnen mij nog meer vertellen'). Bovendien, er zijn maar

zeer weinig wetenschapsjournalisten met een wetenschappelijke opleiding in vaste dienst bij de mainstream media.

30. Het woke- en genderactivisme geeft je permissie om wetenschap af te doen als 'een witte mannen uitvinding'. Universitaire docenten zijn zeer beducht om uitgemaakt te worden voor racist, sexist, fascist, micro-agressief, onveilig, e.d. De huidige politisering van universiteiten en onderzoekprogramma's zetten wetenschap 'under a dark cloud'**..

31. Religie geeft je de permissie om wetenschap te negeren of te devalueren (het bijbelbeltdenken).

Deze lijst is zeker niet uitputtend maar illustreert hopelijk wel aan welke negatieve krachten de wetenschap en wetenschappers buiten de eigen kring bloot staan. En dan hebben we het nog niet eens gehad over de kwalijke krachten binnen de eigen kring.

Een aantal items (mn. 9,12, 20, 23, 25) lijken vanuit een neuroscience perspectief een onderliggend mechanisme te hebben dat voortkomt uit de bouw en functie van ons brein. Het beloningscentrum in ons brein reageert veel krachtiger met korte termijn bevrediging (suiker en alcohol, likes, emo-tv, gamen, status- en funaankopen, bonus en beurswinst, e.d.) dan met een bevrediging die men pas op lange termijn ervaart (lange gezondheid, een schoon leefmilieu, zelfredzame kinderen door goede opvoeding, e.d.). Wetenschappelijke bevrediging komt vaak pas na lange periode van monnikenwerk.

** Overigens is het niet zo dat wetenschap louter en alleen bestaat uit logisch, analytisch, methodisch (linker hersenhemisfeer) denken. Goede wetenschap gaat ook gepaard met een dosis intuïtief, synthetisch, creatief out of the box (rechter hersenhemisfeer) denken. Of zoals Einstein het uitdrukte: 'Logica brengt je van A naar B. Verbeelding brengt je overal'. En: 'Je kunt een probleem niet oplossen met een denkwijze die het heeft veroorzaakt'.*

*** 'The Parasitic Mind. How Infectious Ideas Are Killing Common Sense'; Gad Saad, 2020.*

Wat gebeurt er op de beurzen?

By Jack Pheifer

March 28, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

Iedereen met een paar duizend euro's op de bank is op zoek naar een of andere vorm van rente. Er wordt gespeculeerd met cryptovaluta – een 'waarde' zonder enige basis (behalve schaarste) en zonder bewakende Centrale Bankiers. Velen hebben inmiddels ook kleine beleggingkjes in beurstrackers, die kunnen ook een paar procent opleveren.

Met meer dan een ton op de bank ben je dief van je eigen portemonnee, want bij vele banken moet je dan zelfs rente toebetalen. Dus dan maar naar de beurs of nog liever: beleggen in een huurpandje met hoge huur.

Inmiddels waarschuwt de grootste belegger ter wereld, Warren Buffet, voor de overwaardering van aandelen op de wereldwijde beurzen. De waarde van alle Amerikaanse aandelen zijn inmiddels 228% groter dan het hele Bruto Nationale Inkomen van Amerika. Al een stuk hoger dan tijdens de Internethausse in 2000 – voor de grote beurscrash van 2001.

Als er door de enorme bedragen die landen tijdens de Corona crisis in de economie pompen inflatie ontstaat (zoals op de huizenmarkt) kan de rente gaan stijgen. En wat er dan gebeurt is totaal onvoorspelbaar, ook in de bankensector. Het is zaak op je financiële tellen te passen.

Kan nieuwe technologie onze leefomgeving redden?

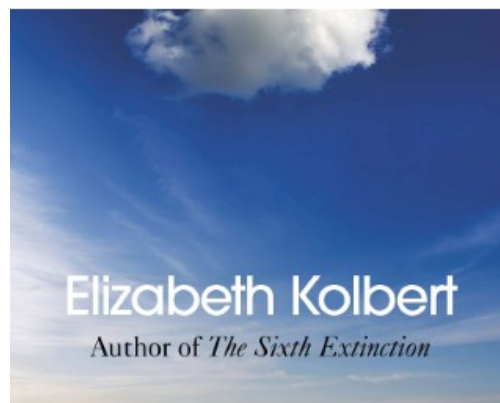
By Jack Pheifer

March 30, 2021

Categorieën: 5 Belangwekkende publicaties

The Nature of the Future

Under a White Sky

Elizabeth Kolbert (1961) is een bekende Amerikaanse prijswinnende journaliste. Ze schrijft buitengewoon uitdagende boeken over de vernietiging van onze aardse leefomgeving.

Kortgeleden publiceerde ze haar nieuwe boek, waarin ze zich buigt over de vraag of nieuwe technologie ons kan redden.

Lees het interview dat de Britse krant the Guardian recent met haar had. De absurditeiten vliegen je om de oren. Ook over de klimaatcrisis valt gelukkig nog wat te lachen.

<https://www.theguardian.com/books/2021/mar/06/it-is-the-question-of-the-century-will-tech-solve-the-climate-crisis-or-make-it-worse?>

https://en.wikipedia.org/wiki/Elizabeth_Kolbert

Art just around me 2

By Pauline Brenninkmeijer

March 31, 2021

Categorieën: 3 Foto's

© Foto Pauline Brenninkmeijer

Citaten om met Pasen te overdenken

By Jack Pheifer

April 2, 2021

Categorieën: 2 Ongesorteerde Notities

- The folly of human pride distresses me – that, although we are animals among animals, we believe we have the right to enslave the rest of the living world. This makes us dangerous, and at the same time ridiculous. However much we empower ourselves with increasingly sophisticated technology, we remain comic creatures, like the cat that a child dresses as if it were her doll. It's urgent that we learn to confront the truth of ourselves, before we're destroyed by our obstinate determination to become immortal. The animal man has to be self-critical. The future that interests me is a future of absolute openness to the other, to any living being, to everything endowed with the breath of life (auteur Elena Ferrante).
- Free will is an ambiguous expression. In the commonsense meaning of “being free to decide”, of course there is free will: we do decide. If, instead, by free will you mean that in deciding we violate known laws of physics and their standard causal relations, then no, there is no free will in this sense; the evidence is now overwhelming. What happens in a “decision” is a very complex network of microevents in the brain, which is too complicated to predict. As clarified by Spinoza, free will is real: it is the name we give to our own inner complexity (fysicus Carlo Rovelli).

- In zijn verhaal 'Iemand klopt op mijn deur' haalt László Krasznahorkai (1954) de schrijver Sándor Márai aan, die zei dat 'in de pauze van de geschiedenis' altijd een soort mens uit het riool omhoog kruipt dat 'ploerterige bekrompenheid en ontembare agressiviteit' in zich verenigt. Krasznahorkai ziet het nog scherper, want volgens hem loopt dat type mens al veel langer rond. 'Hij is zelden alleen, draagt altijd onbepaalde militaristische kleding, zijn theorie is schimmig, of eigenlijk niet-bestaand, aangezien die slechts een dwangmatige vorm van haat is, want haat is zijn essentie, zijn kompas'. En die haat, vermengd met hebzucht en afgunst, richt zich tegen vluchtelingen, Joden, homo's en Roma, die naar behoeven uitgescholden en afgetuigd mogen worden. (Michel Krielaars – NRC).

Informatie Privacy (1): de overheid maakt er een puinhoop van

By Jack Pheifer

April 5, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

De persoonlijke gegevens van miljoenen autobezitters in Nederland zijn gehackt, zo werd kortgeleden bekend. Een commercieel bedrijf had de gegevens verkregen via de Rijksdienst voor het Wegverkeer en had die die in zijn eigen systemen onvoldoende beveiligd. Er volgden weer de bekende klaagkoren over het grootschalige aantasting van de privacy en mogelijk criminele gevolgen. Er wordt dezer dagen weer heel wat over 'privacy' geschreven, maar echter heel weinig fundamenteel over gedebatteerd, ook niet in het parlement.

In de Nederlandse Grondwet (artikel 10) is privacy omschreven als het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer. Het recht op privacy is een grondrecht. Personen hebben het recht door de staat en door andere personen met rust gelaten te worden.

Privacy van informatie is de afwezigheid van informatie over onszelf bij anderen en bovendien het verbod aan anderen om zonder onze toestemming die informatie te verwerven. Privacy met betrekking tot elektronisch zakendoen, is

dus het recht op informationele zelfbeschikking. Dit houdt niet alleen de afwezigheid van informatie over onszelf bij anderen in, maar ook het recht van ieder individu om zelf te bepalen welke informatie over zichzelf hij ter beschikking stelt en welke niet.

Met name de informatie privacy is al vele jaren in het geding. Maar daarbij wordt mijns inziens onvoldoende onderscheid gemaakt tussen de verschillende partijen, die betrokken zijn bij informatieverwerking van gegevens over burgers. Allereerst moet onderscheid worden gemaakt tussen overheidsinstellingen, gemeenschappelijke instellingen ten behoeve van alle burgers, non-profitorganisaties en commerciële instellingen. We beperken ons in dit eerste artikel tot de overheid.

De overheid vormt het bestuur van de gemeenschap van burgers van een land. Om die taken ten behoeve van burgers en andere aanwezigen in een land uit te voeren, hebben overheidsinstellingen automatisch het bestuurlijke recht om noodzakelijke gegevens van burgers vast te leggen én te gebruiken bij haar dienstverlening en beleidsvoorbereiding.

Die bevoegdheid gaat vrij ver. De overheid mag geverifieerde data vastleggen van inwoners over familie omstandigheden, burgerlijke staat, nationaliteit(en), biometrische kenmerken, woonsituatie en bereikbaarheid, werkgever, belastinggegevens, deelname aan en gebruik van overheidsvoorzieningen e.d. Kortom alle data die nodig zijn in het directe en indirecte 'transactie' verkeer tussen inwoner en bestuurlijk orgaan.

Er is geen rationele reden te bedenken, waarom een deel van de overheid, Justitie en Politie, geen gebruik zou mogen maken van de data, welke de overheid tot haar beschikking heeft, om overtreding van wetten en misdaden op te sporen en te vervolgen. Alle bezwaren van burgers over 'privacy' in die zin, zijn eenzijdig, in de zin van: 'de overheid moet wel..., maar de overheid mag niet Waarom zou de politie niet in systemen van de Immigratie en Naturalisatiedienst mogen kijken?

Er is ook geen redelijk motief te bedenken, waarom de overheid niet in al haar systemen zou mogen werken met een burgerservice nummer, om data uit verschillende systemen te kunnen combineren. Het is zelfs in het belang van de burger (zie onder). Nederland is een van de weinig landen, waar het

maatschappelijk verzet tegen dergelijke combinatie van gegevens nog altijd groot is. Maar wel met het gevolg dat veel overheidsorganisaties weinig effectief ten behoeve van de burgers kunnen werken, laat staan doelmatig.

De problemen met de informatie privacy rond gebruik van data van inwoners door de overheid liggen grotendeels ergens anders, namelijk op het vlak van de *organisatie* van die gegevens binnen de overheidsbureaucratieën.

1. De verschillende overheidsorganen hebben de afgelopen 20 jaren aangetoond volstrekt incompetent te zijn ten aanzien van het ontwikkelen van effectieve IT-systemen om de gegevens van burgers te verwerken. Al jaren worden jaarlijks miljarden uitgegeven aan slecht werkende systemen, ondanks uiterst de inzet van kostbare consultants. Ook op dit terrein heeft de overheid zich volstrekt incompetent getoond (en de consultants ook...).
2. De beveiliging van de toegang van de overheidssystemen is volstrekt onvoldoende ten aanzien van niet-geautoriseerd gebruik door onbevoegden en ten aanzien van indringers (hackers), hetgeen je dagelijks in het nieuws kunt vast stellen. Waarom niet voor iedere overheidsgebruiker, ook systeembeheerders, een digitale tweetraps beveiliging per eigen mobiel wordt ingesteld is mij een raadsel. Dan weet je wie er ingelogd heeft.
3. Overheidsorganen, zoals de RDW, hebben ten onrechte in het verleden hun gegevens gebruikt als commercieel verkoopbare data, alsof de overheid enig recht heeft gegevens over haar burgers aan derden ter beschikking te stellen. Dat recht heeft ze niet, ook onbetaald niet, zelfs niet aan buitenlandse overheden – zonder uitermate strenge controles. Maar het gebeurt wel.
4. Juist door de dramatisch slechte informatie huishouding van de overheid zelf, wordt van de burger keer op keer dezelfde informatie geëist bij nieuwe interacties, waarbij inmiddels elektronische formulieren met steeds weer dezelfde gegevens hoogtij vieren.
5. De beperkingen van de overheidssystemen limiteren tegelijkertijd vaak de gelijke rechten van burgers. Na de toeslagenaffaire zijn er nu bijvoorbeeld weer problemen rond de vaststelling van Covid-steun vooral aan kleinere bedrijven. Minister Koolmees durft zelfs letterlijk te stellen dat hij Covid-steun moet terugvorderen omdat de systemen geen bijzondere situaties aankunnen. Wellicht is het inderdaad aan te bevelen om alleen nog beleid te maken dat of door mensen of door geautomatiseerde systemen op juiste en rechtmatige

wijze kan worden uitgevoerd, rekening houdend met de enorme diversiteit in de situaties waarin burgers leven, wonen en werken.

6. Diezelfde 'systeem' beperkingen gelden ook voor controlerende overheidsorganen, alsmede justitie en politie. De fraudeaanpak rond de uitkeringen van toeslagen voor kinderopvang (toeslagen-affaire) was gebaseerd op de zgn. Bulgarenfraude. Vele tientallen Bulgaren vroegen deze uitkering aan, wonend op 1 adres... Ambtenaren signaleerden dit wel, maar geen bestuurlijk manager die actie ondernam. Als je als burger in een huur- of koopwoning de Gemeente vraagt wie er mogelijk nog meer op jouw adres staan ingeschreven, dan is het antwoord: dat mogen wij u niet vertellen in verband met de 'privacy'. Dan krijg je na betaling een brief met de mededeling of er nog andere mensen op jouw adres staan ingeschreven, niet wie. Die persoon moet zichzelf weer 'uit' schrijven....

Als burger moeten we terecht onze informatie privacy aan onze overheid bloot stellen. Het is onze overheid die er bij het gebruik van die data een puinzooi van maakt.

**definities wikipedia*

Art Just around me 3

By Pauline Brenninkmeijer

April 7, 2021

Categorieën: 3 Foto's

© Foto Pauline Brenninkmeijer

Informatie privacy (2): Data tien maal beter beveiligen!

By Jack Pheifer

April 8, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

Bij semi-overheidsinstellingen en instellingen in de medische- en zorgsector spelen vaak dezelfde problemen, die ik in het eerste artikel beschreef (denk aan de SVB, het UWV of de GGD's). Maar bij deze instellingen spelen vaak ook andere zaken zoals: slechte opleiding en gebrek aan ervaring van steeds wisselend tijdelijk personeel in het gebruik van systemen.

In de Medische- en Zorgsector (ziekenhuizen, zorgverzekeraars) is geautoriseerd gebruik van medische gegevens van burgers helemaal van essentieel belang. Een burger heeft hier helemaal geen keus ten aanzien van zijn informatie privacy. Die sectoren verzamelen zelf hun gegevens over de burger (die vaak niet eens weet welke informatie) en dienen dus op en top te regelen dat dossiers niet voor niet-bevoegden te raadplegen zijn. Maar dat gebeurt vaak wel.

Geautoriseerd gebruik vraagt om robuuste IT-systemen (voor wat betreft inlog-procedures, kopiëren van data en noodzakelijke externe datacommunicatie). Maar vooral ook beveiliging tegen het binnendringen van systemen door hackers.

Je kunt alleen maar iets stelen uit een gebouw, als er in een gebouw onvoldoende beveiligde ramen en deuren zitten of als er onvoldoende 24-uurs bewaking aanwezig is. Je moet of systemen met essentiële data qua capaciteit slechts heel beperkt op een open internetverbinding aansluiten en/of op internetverkeer 24-uurs menselijke bewaking instellen. In de cybercrime wereld van vandaag is het niet meer mogelijk van de voordelen van IT systemen gebruik te maken, zonder de kosten te dragen voor zware beveiliging.

Het kern probleem is echter dat de bestuurders vaak generalisten zijn met weinig inhoudelijke kennis van zaken en zeker niet van informatietechnologie. Wie ergens geen verstand van heeft, houdt zich er echter meestal ook niet mee bezig en laat het over aan anderen (consultants..), afgezien van wat algemene instructies. Budgettair is het meestal ook niet erg sexy om daar veel middelen aan te besteden.

Wettelijk gezien zul je dus moeten regelen dat ongeautoriseerd gebruik van systemen op de werkplek direct wordt afgestraft (bijv. zowel boetes voor de werknemer als de werkgever) en moet je hoge eisen stellen aan de beveiliging van systemen (met directe aansprakelijkheid van bestuurders en eventueel onder toezichtstelling door derden). De Autoriteit Persoonsgegevens is in deze een papieren tijger. Deze organisatie heeft wel veel bevoegdheden, maar weinig feitelijke mogelijkheden tot onderzoek en controle.

Wellicht moet je naast de controle van de Jaarrekening, accountants wettelijk ook verantwoordelijk maken voor de jaarlijkse controle van de beveiliging van IT-systemen of daar een aparte certificeringsorganisatie voor opzetten. En organisaties aparte vergunningen verlenen om data van burgers te verwerken, maar pas na certificering van de beveiliging.

Cyberspionage door andere landen brengt vooral enorme maatschappelijke en economische schade toe. Zie het recente voorbeeld van diepgaande penetratie van overheidssystemen in de Verenigde Staten. In Europees verband zouden afspraken moeten worden gemaakt om internetverkeer uit bepaalde landen te

routeren via bepaalde datacentra, zodat dit verkeer bij die centra dag en nacht kan worden gemonitord. We bewaken wel grenzen, waarom bewaken we nauwelijks het internetverkeer over die grenzen?

Informatie privacy (3): de overheid moet geen data- sleepnetten gebruiken

By Jack Pheifer

April 10, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

Terrorismebestrijding is wereldwijd al tientallen jaren een toverwoord voor overheden om ongestraft grootschalig de informatie privacy van burgers in het geheim te schenden. Tegenwoordig doen overheden dat door computeralgoritme gedreven 'sleepnetten' eindeloos door internetbestanden van derden (inclusief gezichtsfoto's) te trawlen, soms met dramatisch onterechte gevolgen voor onschuldige burgers. De verhoudingen tussen gebruikte middelen en het doel zijn in deze al jaren zoek.

Wat al die autoritair bestuurd landen ook doen, je moet als democratische samenleving niet willen dat je overheid ongericht computergestuurd onderzoek in databestanden gaat doen om mogelijk iets verdachts te vinden in gegevens van burgers. We kunnen *gericht* en *noodzakelijk* opsporingswerk van Justitie en Politie prima ondersteunen door een aantal 'onschuldige' data van burgers beschikbaar te maken, zonder de informatie privacy als grondrecht feitelijk aan te tasten.

Er zijn maar een aantal wettelijke middelen vereist om het werk van degenen, die terrorisme, cyberspionage, cybercrime en andere misdaad bestrijden, aanzienlijk

te vereenvoudigen en om veel doelgerichter in de elektronische wereld justitieel onderzoek te kunnen doen:

1. Het mobiele telefoonnummer en het e-mailadres fungeren nu al als surrogaat voor het Burgerservicenummer bij inlog beveiliging (bijv. Digid). Vroeger waren er gewoon telefoonboeken met NAW gegevens. Waarom zou de overheid niet over het mobiele telefoonnummer en e-mail adressen van burgers mogen beschikken en Google en Facebook wel?
2. Geen anonieme prepaid telefoons meer toestaan. Ook prepaid telefoons dienen gewoon op naam van de kopende burger op basis van identificatieplicht worden geregistreerd. Auto's rijden ook niet zonder kentekenbewijs.
3. Internetaansluitingen van woningen dienen gewoon, net als straatadressen gewoon bij de overheid te worden geregistreerd. Wat is het verschil tussen een straatadres en een elektronisch adres?
4. Infrastructuur is van alle woningen bekend of ze aansluitingen voor energie en water hebben. Verstrek ook de verbruiksgegevens van woningen en bedrijven, die geven vaak belangrijke aanwijzingen geven voor criminele gebruikers.

Juist door het ontbreken van die mogelijkheden voor politie en justitie, brengt het heimelijk ongericht gebruik van massaal data-trawlen via algoritmes door de overheid grote risico's met zich mee, dat onschuldige burgers slachtoffer worden van datadiscriminatie. Ingevoerde gegevens zijn meestal onbetrouwbaar en daarnaast worden gegevens gecombineerd waartussen geen enkel oorzakelijk verband hoeft te bestaan (alleen toevallige correlatie). En bedenk daarbij ook dat algoritmes niets anders doen dan dat wat het computerprogramma is 'geleerd' door de makers, hetgeen ook complete onzin kan zijn.

Indien je bijvoorbeeld een computer leert misdadigers te herkennen op basis van foto's en persoonskenmerken alsmede burgerlijke data van de huidige gevangenispopulatie, dan kun je vooraf al voorspellen dat het algoritme gaat zoeken naar jonge mannen met een donkere huidskleur uit bepaalde wijken. Die zijn immers oververtegenwoordigd in de gevangenen.

De Chinese overheid maakt gebruik van een gezichtsherkenning algoritme dat via camera's op straat werkt. Het toegepaste algoritme gebruikt de

‘wetenschappelijke’ kennis dat criminele burgers op straat nauwelijks lachen. Criminelen lachen namelijk ook niet op foto’s gemaakt bij hun arrestatie...

Als veel overtredingen en misdaden inmiddels met elektronische middelen via internet wordt gepleegd (bijv. fraude, kinderporno, datadiefstal) zou je verwachten dat je burgers via de rechter ook elektronisch kunt straffen, bijvoorbeeld:

- 6 maanden geen internet aan huis;
- 1 jaar geen gebruik van een mobiele telefoon;
- Ontneming van elektronische informatie privacy voor een jaar – justitie heeft dan het recht specifiek het internetverkeer van een burger te volgen.

Allemaal echt niet zo moeilijk te regelen.

Burgers kunnen geen veiligheid van de overheid vragen en tegelijkertijd het de overheid in de huidige digitale wereld onmogelijk maken die veiligheid proberen te borgen en criminaliteit te bestrijden. De overheid moet naar mijn mening niet zo bang zijn om voor haar taken de noodzakelijke data van burgers te eisen en te gebruiken en daar open over te zijn. Het is juist de stiekeme aanpak via achterdeurtjes die burgers wantrouwend maakt. Het parlement moet in deze niet publiekelijk meehuilen met de privacy-wolven uit het bos. Een parlement dat wel even ‘tussendoor’ zonder veel ruchtbaarheid goedkeurde dat de overheid onder voorwaarden gegevens van burgers via derden mag onderscheppen.

Informatie privacy (Slot): stop de stalkers

By Jack Pheifer

April 12, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

Hoezeer we ook hechten aan onze informatie privacy, handel in – en diefstal van onze persoonlijke informatie is wereldwijd inmiddels een miljarden business, voor de reclamesector, voor fraudebendes en voor spionage door Amerika en door autoritaire staten. Op dit moment is het Internet hét middel geworden om wereldwijd grootschalig de informatie privacy, grondrechten van burgers, te schenden.

De grootste wereldwijde kolonisatoren van de Datawereld – degenen die met deze ontwikkeling zijn begonnen – vormen de Amerikaanse Tech-bedrijven Google, Facebook en Amazon. Dat dit de afgelopen 10 jaar zo uit de hand heeft kunnen lopen heeft een aantal oorzaken:

- Zoals altijd met nieuwe technologie: wat je er potentieel mee kunt doen, dat gebeurt gewoon. Het ideaal van een vrij Internet is allang overwoekerd door de commercie en politieke machtsuitoefening.
- De consumenten hebben begerig al hun gegevens het internet opgestuurd om maar in de belangstelling van anderen te kunnen staan en goedkoop spullen te kopen.
- Zoals altijd liepen de democratische overheden achter de feiten aan. Nu zijn de belangen inmiddels te groot om politieke partijen nog tot fundamentele actie te bewegen. Ook de nieuwe Europese regels vormen maar een slap aftreksel van wat nodig is.

We hebben veel structurelere en fundamenteelere wetgeving nodig over eigendom en gebruik van data. De huidige toestemmingscookies (wie leest 70 pagina's juridische tekst voordat hij op accepteren cookies klikt?) zijn ronduit ridicul. Hoezo toestemming, chantage zul je bedoelen!

Allereerst dient geregeld te worden dat het bedrijven verboden is data van burgers op te slaan, tenzij de bedrijven een certificaat van afdoende databeveiliging kunnen overleggen. Bovendien moet bedrijven verboden worden deze data met derden te delen of te verkopen.

Iedere website die cookies op je persoonlijke apparatuur wil plaatsen, moet mijns inziens in ieder geval de volgende half schermvullende mededelingen op het scherm zetten met de voorwaarden die van toepassing zijn voor gebruik, dus:

Om deze app of website te gebruiken, of aankopen te doen, dient u een account aan te maken met uw persoonlijke gegevens.

Deze app of website gebruikt cookies om:

- *Uw persoonlijke gegevens op te slaan;*
- *Uw internetgedrag te volgen, waaronder uw locatie;*
- *Uw persoonlijke gegevens en internetgedrag, waaronder uw locatie, aan derden te verkopen.*

Indien u niet akkoord gaat met deze voorwaarden, kunt u deze app of website niet gebruiken.

Deze vorm van transparantie zal bij de commerciële sites al snel tot veranderingen leiden, want alleen degenen, die helemaal niet om informatie privacy geven, zullen dan nog rustig op akkoord klikken.

Maar zo'n maatregel zal nog wel jaren duren, dus in de tussentijd moeten we zelf onze maatregelen nemen op onze apparatuur, onder andere door dagelijks alle rotzooi van die spionnen er af te vegen. En uiterst selectief te zijn aan wie we onze data, vooral ons telefoonnummer verstrekken.

Art just around me 4

By Pauline Brenninkmeijer

April 14, 2021

Categorieën: 3 Foto's

© Foto Pauline Brenninkmeijer

Marokko: illegalen als exportproduct

By Jack Pheifer

April 15, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

Marokko heeft al jaren een nieuw exportproduct naar Europa. Werkloze kansloze jongeren. Ze komen via allerlei routes zonder papieren of vernietigen die bij aankomst. Ook al verkrijgen ze nergens in Europa de vluchtelingenstatus en wordt na de meestal lange procedures besloten tot uitzetting, dan nog is terugzending naar Marokko feitelijk onmogelijk. Want Marokko vereist voor terugkeer documenten die bewijzen dat deze jongeren Marokkaan zijn en weigert op basis van andere gegevens nieuwe documenten te verstrekken.

Waarom noem ik deze jongeren een exportproduct. Omdat Marokko belang heeft bij hun vertrek. In de gebieden waar ze vandaan komen zijn ze kansloos en dus potentieel opstandig. Als ze in Europa in de illegaliteit verdwijnen en als illegalen werken sturen ze meestal wel geld naar hun familie in hun vaderland. Zoals bijna alle in Europa aanwezige ook legale migranten geld naar hun familie sturen. Big business voor de overheid van het land van herkomst.

Voor Europa vormen deze jongeren een groot probleem, zowel in de asielzoekerscentra als wanneer ze in de illegaliteit verdwijnen. Niet zelden opereren ze in groepen, veroorzaken veel kleine criminele overlast in de stad- en dorpscentra rond de asielzoekerscentra en sluiten zich in de illegaliteit veelal aan bij criminele bendes.

Iedere vorm van diplomatiek overleg met Marokko over dit probleem blijft zonder resultaat. Nederlandse diplomaten (en zelfs kabinetsleden) worden regelmatig bot geschoffeerd als ze hierover willen overleggen. Dat gaat zover dat overleg op andere gebieden (bijvoorbeeld overdracht van gegevens over bezit van onroerend goed van Nederlanders in Marokko) ook wordt afgehouden.

Wellicht is het goed om als Nederland of als EU maar eens een ultimatum te stellen. Marokko werkt mee aan repatriëring of:

- Marokkaanse regeringsfunctionarissen krijgen geen visum meer voor Europa.
- Luchtverbindingen worden verbroken (schaadt ook toerisme)
- Geldstromen naar Marokkaanse banken van particulieren worden geblokkeerd.

Het wordt tijd de soft power van Europa eens om te zetten in hard power. Wellicht is dit dan ook een goed voorbeeld voor andere landen die heel graag hun kansloze inwoners exporteren in plaats van zelf ontwikkelingsmaatregelen te nemen.

De uitstervende mens maakt plaats

By Chris Koopmans

April 17, 2021

Categorieën: 2 Ongesorteerde Notities

Hoe erg zou het zijn als de mens zou uitsterven? Is dat nou zo'n gekke vraag? Nou nee, alle geleerden waarschuwen al decennialang dat we de verkeerde kant uitgaan, dat we de aarde uitputten, uitvreten en uitwonen, en daar zit een end aan, natuurlijk, ook voor ons. Bovendien, het is al zo vaak in de evolutie gebeurd dat allerlei menssoorten uitstierven, weliswaar om andere redenen dan door eigen toedoen, maar toch. Dat wij als enige mensdiersoort nog aan een dun takje van de evolutieboom hangen, tsja, dat is waarschijnlijk meer toeval dan wijsheid. Je kan toch aan je eigen evolutionaire succes ten onder gaan, waarom niet? De menselijke mutant die op de jaarkalender van het aardse bestaan (4.5 miljard jaar) nog maar enkele seconden aanwezig is en zich dan al zo overwoekerend dominant gedraagt over alle dier- en plantensoorten, en met zo'n ongelooflijke snelheid, zoiets gek is nog nooit in de evolutie van miljarden jaren vertoond.

Het zal de evolutie zelf trouwens een zorg zijn, die heeft geen doel, richting of rechtvaardigheid, dat hebben we van Darwin wel geleerd. De evolutie heeft echt geen boodschap aan een individueel organisme, aan een soort, of aan een ecologisch systeem. De evolutionaire wetten zijn zonder aanzien des persoons, ze zijn genetisch in ons lijf onbemerkt werkzaam, opgeslagen in het DNA-archief van onze evolutie. En via de cultuur passen we ons aan bij een telkens veranderende 'vijandige' omgeving. Lukt dat niet tijdig, nou, dan verdwijnt een organisme in de historie, punt uit (*). De mens als tijdelijke ziekte van de aardkorst.

En kom nou niet met God aan, dat soort ouderwets en absolutistisch gezagsdenken hebben we nou wel gehad, hou daar nou eens mee op, het heeft onze zelfverheffende menselijke soort vele malen, en nog steeds, meer kwaad dan goed opgeleverd (**). God is wat de stekel is voor het stekelvarken. En ook het stekelvarken is nu het uitsterven nabij.

Maar goed, we verzetten ons tegen een dreigende ondergang, daar zijn we druk mee bezig. Nou ja, we? De meeste wereldburgers zijn er totaal niet mee bezig, die zijn dagelijks bezig met brood op de plank krijgen en een fatsoenlijk dak boven hun hoofd. Of ze proberen te ontsnappen aan de effecten van ontbossing, vergiftiging, vervuiling, overbevissing, opwarming, noem maar op. Ze hebben helemaal geen tijd, energie, competentie en zin in nadenken over het grote overlevingsplaatje. Dat zou allemaal nog niet zo erg zijn als hun seculiere of religieuze leiders dat voor hen deden, maar helaas, dat doen ze niet. Zelfs de leiders van de (15) belangrijkste westerse democratieën kunnen de overlevingsboodschap maar moeilijk aan de bevolking kwijt, ondanks de snel groeiende wetenschappelijke kennis en technologie die tot hun beschikking staan.

Nee, kennis en technologie heeft ons alleen nog maar succesvoller gemaakt, meer mensen gezonder, minder arm, minder oorlog, maar de rest van het aardse leven gaat als gevolg daarvan er alleen maar hollend op achteruit. En een wereldwijde aanpak, de enige aanpak die zoden aan de dijk zet, dat zit er om allerlei politieke, economische en ideologische redenen niet in. (Zie ook: [Ethisch consumeren](#)). Ik moet daarbij altijd denken aan die fraaie uitspraak van Einstein: we kunnen een probleem niet oplossen met de denkwijze die het heeft veroorzaakt.

Iedereen denkt natuurlijk wel eens na over zijn eigen dood, ik wel tenminste, dat is vooral het privilege als je ouder wordt en kinderen en kleinkinderen hebt. Als je kinderen hebt is verkrijg je ook het privilege om emotioneel te ervaren dat je zelf minder belangrijk bent dan je kinderen. Je ervaart dan altijd je ondergeschiktheid aan het welzijn van je kinderen. Die dienende positie aan kinderen, aan iets groters dan jezelf, is de diepste en waardevolste existentiële ervaring die je kunt hebben. Want er bestaat geen diepere emotionele relatie dan die tussen ouder en kind. In die zin doe je mee aan het beloop van de evolutie.

Doodgaan als oudere, als individu, door evolutionair toedoen, daar is niets tragisch aan. Het is een kwestie van plaats maken, van tevreden zijn met je onvermijdelijke lot, het onverschillige evolutionaire lot dat er is ten gunste van de volgende generatie.

Doodgaan als specifieke groep, door menselijk toedoen, bijvoorbeeld door genocide – zoals Assyriërs, Armeniërs, Joden, Rwandezers, Jezidis, etc.(***), vechtend tegen je teisterende lot, ja, dat is hoogst tragisch en onder alle omstandigheden hoogst verwerpelijk. Maar genocide blijft in de menselijke geschiedenis een episodisch, lokaal politiek of religieus gestuurd fenomeen. En ook hier: genocide is een gruwelijke kwestie van plaats maken, ditmaal ten koste van andermans generaties.

Doodgaan als mensheid, door de mensheid zelf veroorzaakt, is historisch gezien een volstrekt nieuw fenomeen. Nog nooit vertoond en misschien daarom juist een ver van mijn bed show omdat wij niet gewend zijn vele generaties vooruit te denken. We doorvoelen niet aan den lijve wat dat betekent. Maar ook hier: het is een tragische kwestie van plaats maken, ditmaal ten koste van de mens en ten gunste van al het andere, overblijvende leven.

Hoe erg zou het zijn als de mens zou uitsterven? Dat zou erg zijn want zelfs de laatste mens was liefdevol aan zijn kinderen gehecht en zij aan hem/haar. En tegelijkertijd ook niet erg, want het is plaats maken voor het overgebleven restje leven. Dan wordt er plaats gemaakt voor het Mensloze Leven zelf.

Spijtig, erg spijtig, antropomorfisch gedacht, maar gek genoeg: zit er toch ook niet iets troostends in die gedachte?

** 99% van alle soorten die ooit geleefd hebben zijn nu uitgestorven (Wikipedia).*

*** Als men 'seculiere wijsheden' uit religieuze verhalen kan trekken valt er nog steeds veel te leren van het Christendom, het Jodendom, de Islam, het Hindoeïsme, het Confucianisme, het Taoïsme, het Boeddhisme, etc. Het geloof in een bovennatuurlijke bron, in een ontologische god(en) die de metafysische achtergrond en rechtvaardiging van religies vormt, is geen noodzakelijke voorwaarde om de 'levensbeschouwelijke teksten' als cultureel waardevol te bestempelen.*

****Zie: Genocideverdrag(1951) en de lijst van genocides (Wikipedia).*

Hoe korter je slaapt, hoe eerder je dood gaat..

By Chris Koopmans

April 19, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

Top slaaponderzoeker Matthew Walker schreef in 2017: 'Why we sleep' (*), een bestseller die barst van de weetjes omtrent de functie van onze slaap en dromen, en de effecten van slaapttekort op ons fysiek en mentaal functioneren. Regelmatig minder dan zeven aaneengesloten uren slaap heeft dusdanige gigantische effecten op ons lichamelijk en psychisch functioneren dat het eigenlijk hoogst verbazingwekkend is dat de kwalijke maatschappelijke gevolgen daarvan zo weinig aandacht krijgen.

Om enkele directe en indirecte kwalijke gezondheidseffecten te noemen die in het boek aan de orde komen: concentratiestoornissen, geheugenzwakte en andere cognitieve functiestoornissen, stemmingsstoornissen, verstoring van het immuun-, stofwisselings- en hormonaal systeem, cardiovasculaire, luchtweg-, neurologische, maagdarmaandoeningen, schadelijke veranderingen in DNA/gen activiteit, bio-ritmische verstoringen, e.a.

Het verband tussen chronisch slaaptekort en fysiek/mentaal disfunctioneren kan lineair causaal zijn (b.v. cognitieve stoornissen, spiercontroleverlies) maar ook sterk correlatief (borst-, prostaat- en darmkanker, obesitas, diabetes, hypertensie, Alzheimer), of uitlokkend en circulair (b.v. drugs-, voedsel- en medicijnverslavingen).

Hoe het ook zij, de maatschappelijke gevolgen van incidenteel en chronisch slaaptekort, direct en indirect, zijn enorm: verkeersongelukken; verminderde arbeidsproductiviteit en werkverzuim; diagnostische, medicatie- en chirurgische fouten; alcohol-, medicijn-, drugs- en voedselverslavingen; burn-out, om er enkele te noemen.

Naarmate de technologie meer in ons dagelijks leven doordringt is ons slaapvolume afgenomen (**) en van patroon veranderd door: vaker computerschermen aan te houden tot vlak voor het slapen; meer nachtelijke licht- en geluidsvervuiling in stedelijke gebieden; de 24-uurseconomie met meer avond- en nachtdiensten; de vervaging tussen werk en vrije tijd; langere woon/werkreistijden; informatie overkill, etc. Allemaal slaapverstorende factoren die niet meer aansluiten met ons paleolithisch brein en de duizenden jaren bestaande levensstijl van onze voorouders, de jagers/verzamelaars.

Als slaap 1/3 van ons leven uitmaakt dan zal dat niet voor niets een diep evolutionaire gezondheidsfunctie hebben waaraan je niet zomaar zonder consequenties kunt voorbijgaan. Als een gezonde slaap (van 7 tot 9 uur) dus een belangrijke gezondheidspijler is die de laatste halve eeuw onder maatschappelijke en technologische druk staat en we weten dat kwalijke epidemische problemen daarvan het gevolg zijn, wat staat ons dan te doen?

Om te beginnen natuurlijk de slaapbevorderende adviezen serieus nemen:

- elke dag op een vaste tijd naar bed gaan en opstaan;
- een uur voor het slapen gaan niet meer achter een scherm gaan zitten;
- het kamerlicht alvast dempen;
- een paar uur voor het slapen geen alcohol, koffie, drugs, nicotine of maaltijd nemen;
- geen fysieke of mentale inspanningen vlak voor het slapen;
- een koele slaapkamer;

- een chronisch slaaptekort niet compenseren met slaapmiddelen, melatonine, of middagdutje;
- reguliere avond/nachtdiensten en overwerk vermijden;
- overdag regelmatig bewegen, en.....
- problemen in de late avond opschorten, er een nachtje over slapen: je brein kan 's ochtends met verrassende oplossingen komen!

Maar deze, inmiddels wel bekende slaapadviezen, zijn moeilijk uitvoerbaar als ze niet ondersteund worden door een actief bedrijfs- en overheidsbeleid. Het onderwerp slaap moet dus gepolitiseerd worden (**), d.w.z. er moet beleidsmatig nagedacht worden over:

1. betrouwbaar toezicht op pauze- en werktijden;
2. het beperken en afschermen van thuiswerken, in het bijzonder van avond-, weekend- en vakantiewerkmail;
3. het flexibiliseren van onderwijstijden, met name voor pubers;
4. verplichte rust- en hersteltijden voor hoogrisicoprofessen;
5. slaapvoorlichting aan ouders;
6. slaapvoorlichting met betrekking tot veelvuldig party- en softdruggebruik;
7. het medisch monitoren van slaapverstorend medicijngebruik;
8. het afschaffen van zomer/wintertijd;
9. nachtelijke geluidsbeperking in woongebieden;
10. fitnessruimtes in alle grotere bedrijven en overheidsinstellingen.

Als we chronisch te weinig slapen en inmiddels weten hoezeer dat schadelijk ingrijpt op vrijwel alle fysieke en mentale functies, als we er ziek van worden, fouten en ongelukken door maken, verslaafd door raken, waarom grijpen we dan niet in?

Als we weten dat het bewaken van de vitale restauratieve functie van slaap absoluut noodzakelijk is voor gezondheid en welzijn, waarom grijpen we dan niet in om deze 'stille epidemie' terug te dringen? Waarom geen door de overheid geïnitieerde publieke gezondheidscampagne?

* Walker, M. (2017), 'Slaap: Nieuwe wetenschappelijke inzichten over slapen en dromen'. De Geus.
Matthew Walker is professor of Neuroscience and Psychology, and Director of the Centre for Human Sleep Science, University of California, Berkeley.

** De gemiddelde slaapduur in 1942 bij volwassenen was 7,9 uur (Gallup-Poll); recent werd dat 6,3 uur. 50% van de Amerikaanse bevolking slaapt minder dan de aanbevolen 8 uur; 30% slaapt 6 uur of minder. Epidemische getallen!

*** Dat gebeurt weliswaar al via wetgeving, maar nog steeds in beperkte mate en voor zover het de 24-uurs economie niet al te zeer verstoort. Alhoewel, verstoord? De Rand Corporation (2016) berekende dat het effect van slaaptekort op de economie naties 2% van hun bruto nationaal product kost. Een astronomisch bedrag waarmee in de VS het onderwijsbudget verdubbeld en de gezondheidszorgkosten gehalveerd zouden kunnen worden!

Art just around me 5

By Pauline Brenninkmeijer

April 21, 2021

Categorieën: 3 Foto's

© Foto Pauline Brenninkmeijer

De logica van de negatieve rente

By Jack Pheifer

April 23, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

Als je geld uitleent heb je het zelf niet meer ter beschikking. En je loopt het risico je geld niet meer terug te krijgen. Dus vraag je rente. Als je veel geld hebt, kunt je geld uitlenen als handel beschouwen, maar dan moet je wel de risico's van je klanten goed onder de loep nemen en de rente die je vraagt op dat risico afstemmen. Het is een praktijk die al sedert de Oudheid bestaat. Voor de grote monotheïstische religies was het vragen van rente een zonde, woeker heette die praktijk, want de rentes waren torenhoog. Daarom joeg Jezus de geldwisselaars uit de tempel. Gelovige moslims nemen nog altijd het woord rente niet in de mond, maar hebben het over administratieve kosten.

Door de eeuwen heen is het risicovrije interestpercentage na aftrek van inflatie circa 2% (*). Dat wil zeggen: als een verstrekker van leningen geen risico van niet terugbetaling loopt, anders komen er een paar (of zelfs heel veel) procenten bij (**). Sedert de financiële crisis van 2008 hebben de wereldwijde onderling verbonden financiële markten echter een andere logica ontwikkeld.

De neoliberale ideologie stelt dat overheden voor het uitoefenen van hun taken zo weinig mogelijk belasting moeten heffen en bij tekorten maar moeten bezuinigen of geld in de financiële markten moeten lenen. Tegelijkertijd moeten de Centrale

Banken de rente zo laag mogelijk houden om winstgevende investeringen van bedrijven te faciliteren. Deze beide uitgangspunten van het neoliberale economische geloof dwingen de Centrale Banken al sedert de financiële crisis van 2008 om zoveel geld in omloop te brengen en bij gebrek aan inflatie de rente bijna op nul te houden.

Maar die logica noodzaakt de Centrale Banken ook om commerciële banken te dwingen hun beschikbare spaargelden in de wereldwijde markten uit te lenen en niet werkloos te laten. Werkloos geld wordt namelijk door de commerciële banken bij de Centrale Banken gestald. Tegenwoordig moeten de commerciële banken daarom hiervoor een werkloos-geld premie voor betalen: negatieve rente. En de kapitalistische logica veronderstelt dat je deze kosten aan je klanten doorberekent. Dus ook burgers moeten maar negatieve rente betalen om geld bij hun bank te stallen. Alleen hebben die particuliere spaarders maar twee alternatieven. Of hun spaargeld thuis in een of andere kluis bewaren, of er iets mee kopen dat in de toekomst in ieder geval niet minder waard wordt. Vandaar de run op mogelijke beleggingen waarin je met je spaargeld nog wel wat kunt verdienen: aandelen, bitcoins, huizen, schilderijen e.d.

Voor al oudere spaarders staan onder grote druk van die logica. Immers sedert 2010 zijn hun (verwachte) pensioenen als gevolg van de nul-rente niet meer gestegen. En hun spaargeld levert ook niets op (maar wordt in Nederland wel fiscaal belast omdat de overheid fantasierijk veronderstelt dat spaargeld wel rendement oplevert).

Het is deze logica die al 3-4 jaar de prijzen van schaarse goederen, zoals huizen, opjaagt. De prijzen van dagelijkse goederen mogen dan wel niet stijgen, heel wat andere zaken maken inmiddels enorme prijsstijgingen door, als gevolg van de neoliberale ideologie. De burgers die daarvan meeprofiteren (vooral huizenbezitters) zijn daar maar al te blij mee en steunen die ideologie van harte.

Het fundamentele – en uiterst risicovolle – probleem van deze situatie is: wat gebeurt er economisch als de rente sterk gaat stijgen? En dat kan zomaar! Zie daarvoor ook het artikel van Schmelzing.

In het volgende artikel zullen we daar nader op ingaan.

(*) Zie publicatie Paul Schmelzing van de Centrale Bank Engeland. [Link](#).

(**) De enigen die tegenwoordig nog enorme 'rentes' betalen voor 'leningen' zijn de minst gefortuneerden. Rentes van kredieten voor consumenten uit de laagste inkomensgroepen belopen tussen de 8 en 18%. Niet tijdig terug betalen levert administratieve boetes (met de overheid als koploper) en commerciële draconische incassokosten op. Deze burgers betalen op deze manier nog de woekerrentes van de Middeleeuwen: vaak wel 10% per maand.

Als de Rente stijgt....?

By Jack Pheifer

April 26, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

De rente in de Eurolanden is al vele jaren zeer laag. Dat is een gevolg van bewust beleid van de Centrale Bank in Frankfurt. Altijd wordt vanuit Frankfurt gesteld: zolang de inflatie in de Eurozone gemiddeld niet boven de twee procent komt, is er geen aanleiding de rente te verhogen. Maar feitelijk voeren de bestuurders van dé bank deze politiek om een hele andere reden

Er is al jaren weinig aanleiding voor inflatie als het gaat over de wereldwijde vraag naar dagelijkse goederen. Let wel: vraag, niet behoefte. Immers de vraag wordt bepaald door het besteedbaar inkomen van mensen, niet door wat ze nodig hebben. Met een overvloed aan goedkope arbeidskrachten wereldwijd en voortdurend productievere technologie is er ruim voldoende aanbod van door consumenten gevraagde goederen. Alleen als de vraag hoog is en het aanbod laag stijgen de prijzen. Zoals nu in het geval is bij de productie van computerchips. In Europa worden prijsstijgingen van dagelijkse goederen echter eerder veroorzaakt door de overheden (bijv. btw verhoging) dan door de markt.

Bij het huidige inflatieniveau van 1-2% zou de rente standaard ongeveer 3-4% moeten bedragen. Maar de feitelijke rente in de verschillende financiële markten

is bijna nul of zelfs negatief. Dat is het gevolg van een enorme overvloed aan geld/kapitaal in de wereld. Dat heeft drie oorzaken:

Ten eerste. De financiële crisis van 2008 (als gevolg van wereldwijde commerciële financiële speculatie) is overal ter wereld opgevangen door de overheden via zware overheidsbezuinigingen en verhoging van overheidsschulden. Die schulden zijn door de Corona crisis nog eens fors extra gestegen.

De Centrale banken in de economisch hoogontwikkelde landen financieren die overheidsschulden door enerzijds de rente zeer laag te houden en anderzijds dagelijks veel nieuw geld in hun economieën te pompen. De Zuid- en Oost Europese landen, maar ook bijvoorbeeld Engeland, zouden zwaar in de problemen komen als ze op de enorme staatsschulden een hogere rente zouden moeten betalen. Daarom houdt de Europese Centrale Bank de rente laag in plaats van op 2-3% en pompt de bank daarnaast veel geld in de Europese economie.

Maar tegelijkertijd is wereldwijd een enorme overvloed aan spaargelden beschikbaar van een verouderende wereldbevolking. Er is dus geld in overvloed beschikbaar tegen een uiterst lage rente. Echter: er is relatief weinig vraag naar al dat beschikbare kapitaal voor investeringen ten behoeve van de produktie van nieuwe goederen en diensten. Het internationale bedrijfsleven gebruikt dat goedkope kapitaal in plaats daarvan om:

- de bereikte marktposities verder te monopoliseren door het tegen enorme bedragen overnemen van concurrenten of potentiële toekomstige concurrenten (start-ups).
- hun schuldpositie goedkoop te verhogen en met dat geld hoge dividenden aan aandeelhouders uit te keren of eigen aandelen tegen hoge prijzen in te kopen om hun aandelenprijs hoog te houden.

In de huidige tijd investeren grote bedrijven, ondanks alle grootspraak, relatief weinig nieuw kapitaal in het risico van het ontwikkelen en produceren van nieuwe goederen en diensten. Het is qua winst interessanter om bestaande goederen en diensten met hogere prijzen uit te melken (farmaceutische industrie) of door verlaging van de kostprijs de winst te verhogen (technologie, flexibele arbeidskrachten etc.).

Zelfs ten behoeve van de gigantische wereldwijde vraag naar vaccins tegen Covid, investeerden bedrijven alleen indien ze daarvoor voldoende overheidsgaranties verkregen. In die zin is er bij grote internationale bedrijven nauwelijks sprake meer van risicovol ondernemen. De overmatig betaalde directies kiezen voor de veiligheid van het uiterst winstgevend exploiteren van marktmacht en houden op die wijze de aandeelhouders tevreden.

De enorme bedragen beschikbaar in de kapitaalmarkten tegen lage rente worden echter wel gebruikt door particulieren, vooral om woningen in stedelijke gebieden te kopen. Dat heeft in alle Westerse landen door schaarste een sterk prijsopdrijvend effect gehad.

Als de rente zou stijgen komen nu 5 partijen fundamenteel in de problemen:

1. Overheden met veel te hoge overheidsschulden die als gevolg van de stijgende rente moeten bezuinigen;
2. Bedrijven met veel te hoge bedrijfsleningen in verhouding tot het eigen vermogen die als gevolg van de stijgende rente hun winsten zien dalen en dus hun aandelenkoersen;
3. Particulieren met veel te hoge woningschulden bij dalende woningprijzen als gevolg van die hogere rente;
4. Banken die wel meer winst kunnen maken door een hogere rente, maar veel van die te hoge leningen aan bedrijven en particulieren niet terug betaald krijgen.
5. Beleggers die hun winsten van de afgelopen jaren zien verdampen in dalende aandelen- en obligatiebeurzen.

Een recept dus voor economische neergang. Het is derhalve logisch dat de Centrale Banken in de hoog ontwikkelde economieën zo lang mogelijk krampachtig vasthouden aan een lage rente en het scheppen van nieuw geld. Ze hebben geen alternatief meer.

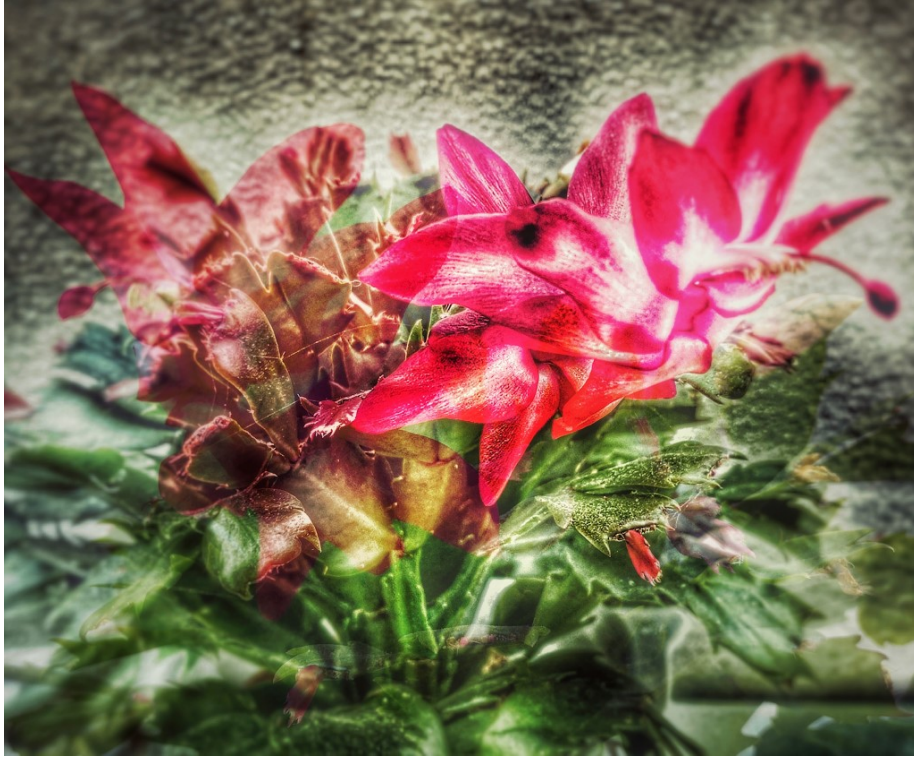
De overgewaardeerde aandelenbeurzen en de enorme schuldposities van overheden, bedrijven en particulieren vormen een uiterst instabiele ondergrond voor de toekomstige economie. Een economische vulkaanuitbarsting net als in 2008 is inmiddels niet langer uit te sluiten, net als een volgende nieuwe virusepidemie.

Art just around me 6

By Pauline Brenninkmeijer

April 28, 2021

Categorieën: 3 Foto's

© Foto Pauline Brenninkmeijer

Losse notities week 17

By Jack Pheifer

May 2, 2021

Categorieën: 2 Ongesorteerde Notities

Monument op de Dam: gedenkteken vol vergeten betekenis

Het beroemdste oorlogsmonument van ons land bestaat 65 jaar. Maar wie weet nog wat de symboliek erachter is?

Bol.com maakt per ongeluk 750.000 euro over aan oplichters

De webwinkel dacht geld over te maken aan Brabantia, maar het rekeningnummer bleek van oplichters te zijn.

Twee patiënten overleden na stroomstoring ziekenhuis Maastricht

De twee patiënten kregen zuurstof toegediend, totdat de stroom uitviel.

Albert Heijn biedt excuses aan voor broccoli-reclame: 'Was bedoeld als knipoog'

'Meldingen over malafide uitzendbureaus leiden zelden tot resultaat'

Haas-teambaas Steiner ziet dat Verstappen klaar is voor aanval op de troon

- De app van de NOS is de afgelopen week ook al in een plaatjesboek veranderd. Titel plus plaatje vormen nu al voldoende nieuws en nodigen niet meer uit tot lezen. Dit soort 'moderne' nieuwsbenaderingen ondergraven nog verder de nauwelijks meer aanwezige leesvaardigheid van de jongere generaties.
- Nationaal en Europees is sprake van eindeloze discussies over Covid-paspoorten om te kunnen reizen. Voor landen met vaccinatieverplichtingen (Gele koorts e.d.) was er Europees al 50 jaar het gele vaccinatieboekje. Een sticker van het vaccin, de datum en een stempel vormden voldoende bewijs (zoals nog steeds wordt gebruikt voor huisdieren). Een Covid boekje hoeft niet meer te omvatten dan 3 pagina's: vaccinaties, test antigenen (al Covid gehad) en testdata. Ingewikkelder is het niet, ook niet als app op een telefoon. Maar de meestal falende IT systemen van de overheid zullen zelfs een dergelijk systeem niet aankunnen, want er zullen heel (te) veel extra eisen worden gesteld ten aanzien van de massale verwerking van de data van uitgegeven paspoorten in grote systemen. Plus eindeloos veel privacy bezwaren.

- Volgens onderzoeksjournalisten van de NRC vormt de Rotterdamse haven ondergronds Europa's grootste distributie centrum voor harddrugs. Als je het verhaal leest sta je enerzijds versteld van de verfijnde plannings- en besturingstechnieken van de criminele managers – grotendeels gebaseerd op corrupte werknemers en transporteurs in en rond de organisatie van de haven. Treedt daar maar eens tegen op als politie of justitie. Anderzijds is het logisch: ze hebben fantastische voorbeelden aan de wijze waarop het gewone bedrijfsleven werkt.
- Meten is weten. Maar wat gemeten wordt is vaak te onbetrouwbaar voor wat je wilt weten, de meetgegevens worden nog onbetrouwbaarder door de verwerking en de uitkomsten van de meting worden ook nog eens verkeerd geïnterpreteerd en gepresenteerd. Twee Amerikanen schreven er recent een onthutsend boekje over: 'Calling bullshit in a Data driven World' (Jevin West/ Carl Bergstrom). Nu snap ik waarom het RIVM naar huisartsen verzonden vaccins al als geprikt beschouwde, terwijl bij de huisartsen de koelkasten uitpuilden van de voorraden. En het was geen klein meetfoutje.

Art just around me 7

By Pauline Brenninkmeijer

May 5, 2021

Categorieën: 3 Foto's

© Foto Pauline Brenninkmeijer

Wat geloven we tegenwoordig (wel of niet)?

By Jack Pheifer

May 7, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

De moderne Europese mens is niet christelijk religieus meer. Die gelooft misschien wel in een kosmisch iets, maar niet meer in de God van de bijbel. Het zondagse bezoek van een kerk lijkt, ook in andere Europese landen, vooral een sociaal gemeenschappelijk gebeuren te zijn geworden.

We zijn de afgelopen honderd jaar langzamerhand een andere religie gaan aanhangen, een geloof waarbij de mens zelf centraal staat, rond de begrippen: vrijheid, individu, gelijkheid, democratie, vrije markt en werk, waarbij als doel van het leven het streven naar een individueel gelukkig leven centraal staat (1). Voor die religie is geen consistent verhaal beschikbaar of een heilig boek. Een ieder moet dat verhaal op eigen wijze invullen. De vraag is dan natuurlijk wel wat we dan geloven rond die begrippen en wat we als een gelukkig leven beschouwen.

De filosoof Isaiah Berlin definieerde het begrip vrijheid enerzijds in traditioneel *negatieve* zin: vrij zijn van Niet gehinderd worden door machten of krachten buiten jezelf om je eigen leven vorm te geven. Eenvoudigweg: niet beperkt worden door anderen in de samenleving. Maar wel onder de voorwaarde dat je de

ander niet in *zijn* vrijheid beperkt of schaadt. Het traditionele liberale vrijheidsbegrip.

Maar Berlin formuleerde anderzijds het begrip vrijheid in positieve zin: vrijheid waartoe? Wat willen we als mens doen met die vrijheid? Op dit punt lopen de geloofsrichtingen tussen moderne mensen als een waaier uiteen. Want het vorm geven van een vrij leven is gebaseerd op datgene wat we als mens van essentiële waarde achten om een gelukkig leven te kunnen leiden. Maar tussen mensen bestaat een groot verschil in de waarden die ze als waardevol ervaren.

Een tweede pijler in het nieuwe moderne geloof is dat ieder mens een uniek individu is die zijn leven in vrijheid op basis van die volstrekt eigen authenticiteit vorm moet geven. Dat betekent wel dat we die authenticiteit, dat unieke zelf, in onszelf eerst moeten leren ontdekken en daarna een vorm van gelukkig leven moeten leren ontwikkelen die bij die authenticiteit past.

De derde pijler betreft de volstreekte gelijkheid tussen mensen. Op dit punt bestaan aanzienlijke geloofsverschillen. Want wat betekent gelijkheid? Gelijkheid voor de wetten van de gemeenschap, gelijkheid van kansen, gelijkheid bij behandeling door derden of bijvoorbeeld gelijkheid in maatschappelijke positie en inkomen? Het probleem daarbij is dat, als tussen mensen sprake is van verschillen in bezit en macht, er automatisch sprake is van ongelijkheid.

Het vrije, aan anderen gelijke unieke individu kan alleen maar zijn leven vorm geven in een samenleving die de grondrechten van haar burgers garandeert, en dus rechtsbescherming en veiligheid biedt. Dat is alleen mogelijk in een democratie, waarin de burgers hun eigen bestuurders kiezen. Maar al is dat het geval: ook democratieën functioneren feitelijk op heel verschillende wijzen waarbij meerderheden minderheden kunnen benadelen en minderheden zelfs toch hun keuzen kunnen opleggen aan meerderheden. Kortom: er bestaan grote verschillen in opvatting van wat een democratie eigenlijk behelst.

Op deze vier pijlers van het moderne geloof rust de wereld van ons dagelijks leven waarin werk centraal staat, niet alleen om je brood te verdienen maar ook om je plek in de wereld te markeren. Wat voor werk we doen is onze belangrijkste identiteit (wat doe je?..). Dat werk wordt uitgeoefend binnen een inmiddels wereldwijd economisch organisatiesysteem van vrije markten en particuliere

ondernemingen. De vrije private markt als enige juiste economische organisatievorm is inmiddels wereldwijd een orthodox absoluut geloofsartikel geworden, ook al vertoont het al enige tijd forse scheuren.

Tot slot is er de ondergrond voor de geloofspijlers en ons dagelijks werkende leven. Dat is de visie op de kosmische werkelijkheid van wetenschap en technologie, voortgekomen uit de Europese filosofische ideeën van de Verlichting sedert het midden van de 18e eeuw.

Op alle bovengenoemde onderdelen van de nieuwe religie van de moderne Europese mens wil ik in komende artikelen ingaan.

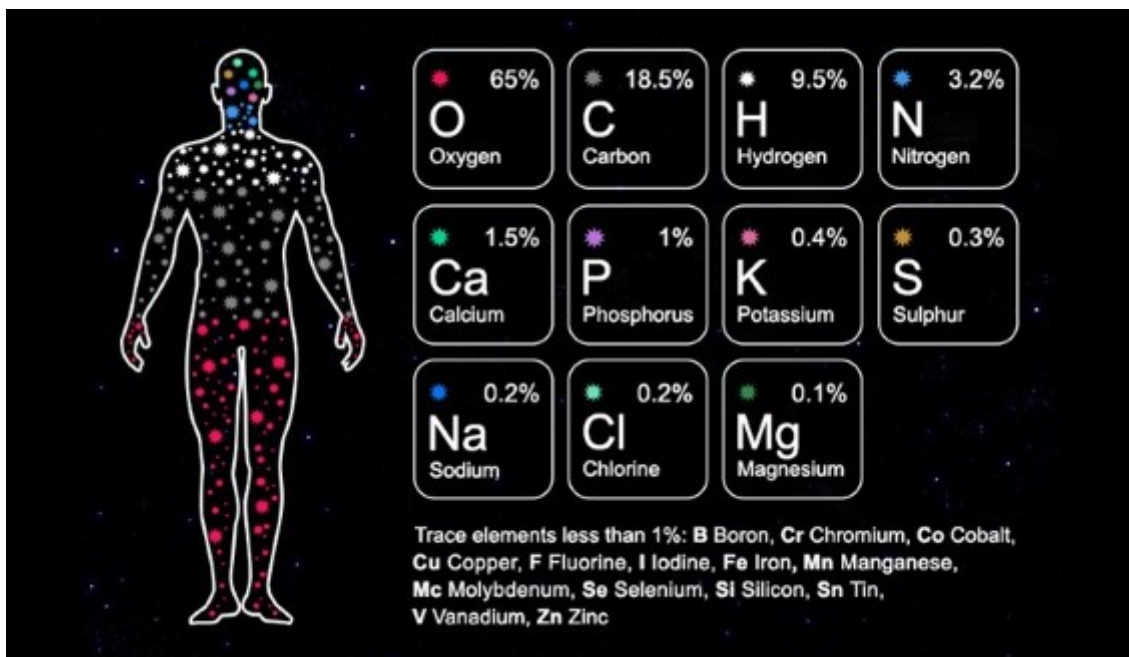
(1). Deze indeling is in belangrijke mate gebaseerd op het nieuwe boek van Andreas Kinnegin: De onzichtbare maat – archeologie van goed en kwaad (2020).

We geloven niet in het kille wereldbeeld van de wetenschap (wat we geloven 1)

By Jack Pheifer

May 10, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

De ontwikkeling van de empirische wetenschap en de daaruit voortvloeiende kennis en technologie heeft het wereldbeeld van de Europese mens fundamenteel gewijzigd. De wetenschap heeft de kosmos, de wereld en de mens zelf tot *materie* verklaard. Ook de mens bestaat slechts uit chemische stoffen waarin leven is ontstaan.

De kosmos is het resultaat van een oerknal, het leven op aarde een gevolg van natuurlijke evolutionaire ontwikkeling, de mens een ge-evolveerde hominidae (mensaap). Ons bewustzijn vormt slechts een immanent natuurkundig verschijnsel voortkomend uit ons brein.

De kosmische ontwikkeling heeft *geen doel*, materie is altijd onderhevig aan entropie (verval), iedere vorm van leven wordt slechts voortgedreven door de inherent aan leven energetische kracht van de *voortplanting*.

Alleen op rigide wetenschappelijke wijze verworven kennis kan als *waarheid* worden aangenomen. Vragen die niet op wetenschappelijke wijze onderzocht kunnen worden, betitelt de wetenschap als *betekenisloos*.

Over de mens en de menselijke samenleving kan op grond van biologie (o.a. genetisch), gedragskundig, sociologisch en psychologisch feitelijke kennis worden verworven, vooral op grond van natuurkundig, biologisch- en statistisch onderzoek. De menselijke wereld van de ideeën (religie, filosofie, ethiek en moraal, normen en waarden etc.) worden als *subjectief* bestempeld: daar kan de wetenschap geen uitspraken over doen.

Kortom de mens is wetenschappelijk gezien een doelloos uit sterrenstof voortgekomen mensaap, die zichzelf op grond van zijn bewustzijn en zijn onontkoombare dood zichzelf – al voortplantend – reeds tientallen eeuwen betekenisloze vragen stelt en al dan niet met anderen gedeelde subjectieve ideeën en opvattingen heeft over de wereld waarin hij of zij leeft. Immers van die ideeën kan de waarheid wetenschappelijk niet worden vastgesteld. De wetenschappelijke opvatting van de wereld is *nihilistisch*, waarden-loos.

Geen mens kan met dit kille betekenisloze mechanistische wereldbeeld zijn leven vormgeven. Dus gebruikt de mens zijn enorme menselijke verbeeldingskracht om een eigen wereldbeeld te scheppen. We geloven simpelweg iets anders, dan de wetenschap ons voorhoudt. We creëren onze eigen waarheid op grond van onze eigen ideeën op basis waarvan we ons leven wel betekenis kunnen geven. Want dat is inmiddels wel een wetenschappelijke en filosofische waarheid die diep in het bewustzijn van de moderne Europese mens is doorgedrongen: ons leven heeft slechts de betekenis die we er zelf aan geven.

De filosofische kritiek op dit kille wereldbeeld kwam al vroeg in de 19e eeuw tot stand, in eerste instantie in Duitsland: de *Romantische beweging*. Een citaat uit Wikipedia: ‘Tegenover het rationalisme van de Verlichting stelden de vroege romantici, zoals Friedrich Schiller en daaraan voorafgaand Johann Gottfried Herder, dat het kennen van de mens dieper reikte dan wat de zintuiglijke waarneming gewaar kon worden. De werkelijkheid achter de materiële verschijningsvormen was een geestelijke dimensie waaruit zij was voortgevloeid’.

De sterk aan menselijke verbeelding en -gevoelens gerelateerde filosofie van de Romantiek als antithese van de over-rationele Verlichting, vormde de basis voor allerlei bewegingen en filosofische stromingen sedertdien, waaronder de cultuurrebellie in de jaren zestig en de New Age achtige stromingen vanaf dien tot op heden, waaronder de visie op de unieke authenticiteit van het individu. Een idee waar we in latere artikelen nog verder op terug zullen komen.

Art Just around me 8

By Pauline Brenninkmeijer

May 12, 2021

Categorieën: 3 Foto's

© Foto Pauline Brenninkmeijer

We geloven vaak zelfs niet meer in wetenschap of wetenschappers (wat we geloven 2)

By Jack Pheifer

May 14, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

De rationale visie van de Verlichting bracht ons wetenschappelijke kennis van de *materiele* werkelijkheid en praktische technologische knowhow. Maar de rede kon weinig met de andere twee werkelijkheden, waarmee wij als mensen altijd te maken hebben: die van de onderlinge *menselijke relaties* en daar direct mee samenhangend: de wereld van de menselijke *ideeën* over die drie werkelijkheden. Maar de wetenschapsbeoefening zelf werd wel door de ideeën over de werkelijkheid beïnvloed welke een grote invloed hadden op de mensen die wetenschap beoefenden.

De massale toestroom van studenten naar de universiteiten veroorzaakte een ongeken­de schaalvergroting van de universiteiten. Het bedrijfsmatige model dat economen toen ook voor de universiteiten zelf begonnen te propageren, betekende dat de managers/technocraten de besturing van het wetenschaps­werk overnamen. Tegenwoordig is het grootste deel van de wetenschapsbeoefening gericht op winstgevende toepasbaarheid – op mogelijk profijt. Veruit de meeste

wetenschappers hebben geen vaste sinecure meer van waaruit ze vrijelijk kunnen bepalen wat ze willen onderzoeken. Onderzoek moet betaald worden en wie betaalt bepaald.

Daardoor is wetenschappelijk onderzoek slechts een middel geworden om nuttige profitabele produkten te ontwikkelen, welke in de vrije markt geëxploiteerd kunnen worden. Vooral de natuurwetenschappen zijn inmiddels diepgaand gecorrumpeerd door de grote bedrijven, niet in de laatste plaats door wetenschappers die zich hier uiterst profitabel voor laten lenen. Het leidde ook tot de huidige enorme productiviteitsdruk op- en de publicatie- en profileringsdrang van wetenschappers. Wetenschap is dus bepaald niet meer waardenvrij noch is enigerlei integriteit (behalve op papier) gewaarborgd.

Het is in deze ambiance dat wetenschappers en persbureaus van universiteiten voor het grote publiek hun gezag verloren, 'geholpen' door de massamedia. Nog altijd verkondigen wetenschappers dat niet wetenschappelijk bewezen uitspraken subjectief zijn. Dat waarheden die niet betrekking hebben op de materiele wereld relatief zijn en cultureel bepaald. Dat dat soort waarheden vooral 'talig' is, en feitelijk betekenisloos. Geen wonder dat een groot deel van de burgers er inmiddels van overtuigd is dat alle waarheidsclaims subjectief en relatief zijn, ook wetenschappelijke. Behalve natuurlijk hun eigen overtuigingen.

Metafysica en Ethiek als onderdeel van de Filosofie verdwenen na de Tweede Wereldoorlog van de universiteiten. Immers er waren in de visie van de 'harde wetenschap' geen algemene uitspraken mogelijk over het doel van de kosmos, over moraal en onderliggende ethiek: over hoe een mens moet leven of hoe mensen moeten samenleven. Filosofie en ethisch-morele oordelen werden onderdeel van gespecialiseerde deskundigen, die dan wel geen ware uitspraken konden doen, maar slechts de weegschaal konden optuigen voor 'maatschappelijke discussie'. Statistisch onderzoek werd het middel om overtuigingen van burgers te inventariseren, 'nudging' via publiciteitscampagnes (Sire etc.) om burgers een beetje naar maatschappelijk aanvaardbaarder overtuigingen te duwen.

Wat helemaal niet meer past in het harde productieve plaatje van de wetenschap zijn de ervaringen van 130 generaties Europeanen sedert de oude Grieken, van

2500 jaar Europese beschaving. Wetenschap en kennisverwerving richt zich in de eerste plaats nog op de toekomst.

Vergeten zijn de kern overtuigingen uit het Griekse, Romeinse en Christelijke denken van al die eeuwen:

- dat we transcendente wezens zijn die zich altijd zullen afvragen 'waartoe wij op aarde zijn', waarom er 'iets' is in plaats van 'niets', wat onze betekenis is in de kille kosmos. Dat we elkaar daar altijd verhalen over zullen blijven vertellen ook al beschouwen wetenschappers dat als een weinig volwassen behoefte.
- dat de mens gemakkelijk geneigd is tot kwalijk gedrag jegens anderen, als hij zich slechts laat leiden door zijn de menselijke begeerten, waaronder vooral ook de hang naar status (en roem). We willen wel gelijk zijn, maar vooral ook beter dan de ander. Een hogere positie op de apenrots.

In de pre-industriële Europese cultuur hielden filosofen zich eindeloos met dit soort vragen bezig. Niet alleen met God, maar vooral ook met de mens. Meer dan 50 gevoelens/emoties werden onderscheiden welke optreden als motief en gevolg van handelingen van – en tussen mensen. De meeste van die beschrijvingen staan tegenwoordig alleen nog in woordhoekjes van kranten. De jongere generaties zijn er niet meer mee bekend. Maar zij zouden die beschrijvingen van gedrag en emoties nog altijd prima herkennen als wat specifiekere en diepgaandere invulling van 'leuk' of 'niet leuk'.

Pieter Omtzigt niet knuffelen

By Chris Koopmans

May 16, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

Nu Pieter Omtzigt door iedereen heilig verklaard is wordt het zijn collega-politici en vooral de media onmogelijk gemaakt om ooit nog kritiek op hem te uiten op straffe van cancelling. Als psycholoog/psychotherapeut vertel ik u dit:

- als je een flinke burn-out hebt dan mag je er wel een jaar voor uit trekken om weer goed te kunnen functioneren;
- je helpt Omtzigt er niet mee om hem te ontzien en als slachtoffer van 'het systeem' neer te zetten, in tegendeel.

Burn-out is een toestand van mentale uitputting die gepaard gaat met een serie psychische en lichamelijke klachten: concentratieproblemen, gejaagdheid en onrustgevoelens, angst-, woede- en depressiegevoel, besluiteloosheid, apathie, sterke vermoeidheid, slaapstoornissen, onverklaarbare lichamelijke klachten, e.a.

Het verraderlijke van een burn-out is dat je het pas door hebt als je erin zit, vaak pas als je lichaam het opgeeft, altijd te laat dus. Het probleem is dat je te lang doorgaat jezelf te belasten met datgene wat op je afkomt, meestal de hoeveelheid werk, collegiale spanningen en arbeidsconflicten, soms een serie verliezen kort

op elkaar (overlijden, scheiding, e.d.). Te lang doorgaan terwijl je eigenlijk stil zou moeten staan bij wat je overkomt. Doorgaan terwijl je eigenlijk tijdig hulp zou moeten vragen, begeleiding, coaching. Alsmaar doorgaan terwijl je eigenlijk tijd moet nemen om te reflecteren, te rouwen, uit te zoomen¹ en te resetten, dat is funest.

Om te herstellen is veel tijd nodig en psychotherapie om zicht te krijgen op de manier waarop je met je emoties en met anderen omgaat, op je kijk op de (boze) wereld. Fysieke en mentale rust zoeken is niet de oplossing; lichamelijke conditietraining en de zelfconfrontatie aangaan is het begin van herstel. De volle verantwoording nemen voor je toestand en stoppen met de wereld als het kwaaië beest te beschouwen is het uitgangspunt waar je mee gebaat bent (je verdiepen in de Stoïcijnse school zou ik zeker aanraden).

Omtzigt is geen politieke heilige, geen zelfopofferend slachtoffer, geen volksheld maar een man met moeilijke kanten, zoals wij allemaal dus. Benoem zijn grote verdiensten, zeker, dat verdient hij volop. Maar schroom niet om ook zijn lastige kanten te benoemen, in alle eerlijkheid, zonder er een partijpolitiek of mediaslaatje uit te slaan. Dat zal hem uiteindelijk meer helpen dan al die publieke knuffels. Omtzigt is weer hersteld als hij het aan kan om politiek weer de wind van voren te krijgen.

We moeten streven naar nuttigheid (wat we geloven 3)

By Jack Pheifer

May 18, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

Eind 18e eeuw werd filosofisch niet alleen de idee over de menselijke vrijheid algemeen omarmd maar ook het idee van nuttigheid als moreel kernbegrip voor het menselijk handelen. De Engelsman Jeremy Bentham (en anderen) poogden ‘wetenschappelijk’ vast te stellen op welke wijze de mens en de menselijke samenleving het gelukkigst zou kunnen worden.

Wikipedia omschrijft het utilitarisme als een ethische stroming die de morele waarde van een handeling afmeet aan de bijdrage die deze handeling levert aan het algemeen nut, waarbij onder algemeen nut het welzijn en geluk van alle mensen wordt verstaan. Ieder mens handelt volgens Bentham uiteindelijk van minuut tot minuut slechts vanuit het basismotief: pijn vermijden en plezier verwerven. Dus nuttig is wat de aftreksom van plezier en pijn zoveel mogelijk maximaliseert. Dat geldt ook voor de samenleving als geheel: een overheid moet streven naar de maximale aftreksom van plezier en pijn voor alle burgers tezamen. Bentham deed allerlei tevergeefse pogingen om wetenschappelijke rekenmodellen te ontwikkelen om die nutsmaximalisatie uit te kunnen rekenen.

Het morele nuttigheidsbegrip over gelukmaximalisatie heeft op de ideeën van de moderne Europese mens een enorme invloed gehad. Maximalisatie van 'nut' zowel door individu als overheid heeft tot veel vanzelfsprekendheden geleid,

waarvan we niet eens meer weten dat het kwestie van geloof is, onderdeel van onze nieuwe religie:

- Zoveel mogelijk winst tegen zo gering mogelijke kosten (winstmaximalisatie);
- Zoveel mogelijk resultaat met zo weinig mogelijk middelen (efficiency);
- Zoveel mogelijk zaken kunnen kopen tegen de laagste prijs (consumentisme);
- Zoveel mogelijk verdienen met zo weinig mogelijk inspanning (monopolies);
- Zoveel mogelijk standaard producten en diensten te leveren door bedrijfsleven en overheid om kosten te beperken (standaardisatie);
- Zoveel als mogelijk kwaliteit van producten en diensten uitdrukken in meetbare getallen omdat kwaliteit geld kost;
- Zoveel mogelijk banen van werknemers standaardiseren om het meeste resultaat per minuut arbeidstijd te krijgen (protocoliseren)
- Zoveel mogelijk machines en computers inzetten om de kosten van arbeid zo laag mogelijk te houden (automatiseren);
- Zo weinig mogelijk tijd besteden aan onnuttige zaken;
- Haast hebben werd nuttig. Tijd werd geld. Et cetera.

Voor de 19e -eeuwse handelaren en fabrikanten was de nuttigheidsfilosofie van Bentham de opmaat naar het versnellen van de industriële revolutie welke werd aangedreven door wetenschap en technologie. Bentham c.s verschaften de morele rechtvaardiging voor hun materialistische amorele handelen, welke de Christelijk religieuze geloofsovertuigingen hun onthielden.

In de tweede helft van de 19e eeuw waren de ideeën over vrijheid en nuttigheid inmiddels gemeengoed geworden bij de progressieve burgerij. De politieke basis voor het denken van de (toen nog als radicaal beschouwde) liberalen. Honderd jaar later is nuttigheid inmiddels een dogma van ons nieuwe economisch geloof geworden.

Art just around me 9

By Pauline Brenninkmeijer

May 19, 2021

Categorieën: 3 Foto's

© Foto Pauline Brenninkmeijer

Alleen vrije markten brengen welvaart (wat we geloven 4)

By Jack Pheifer

May 21, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

De vrije markt. Dat klinkt nog altijd goed. Vrij en markt. Maar wat houdt die term feitelijk in?

De vrije markt kent volgens de filosoof Adam Smith ('The wealth of Nations' – 1776) een onzichtbare hand (sturing). Hij duidde hij op de ervaring dat ongehinderde coördinatie tussen consumenten, private handelaren en – fabrikanten van vraag en aanbod van goederen en diensten, hoe chaotisch dat ook op het eerste gezicht lijkt, tot de beste resultaten voor alle partijen leidt. Een centrale sturing van het economisch leven door een overheid werkt niet, zo is vele malen gebleken (in Sovjet Rusland bijvoorbeeld of in China voor 1990). Als economisch coördinatie-mechanisme is de vrije markt ongeëvenaard. Voor alle goederen en diensten, ook de criminele, komt ergens wereldwijd wel tussen aanbod en vraag een prijs en een transactie tot stand.

Adam Smith pleitte ook voor *vrijhandel* tussen landen. Doordat ieder land zich specialiseerde in bepaalde produkten (zijn voorbeeld: Portugal in wijn, Engeland in textiel) waren landen qua welvaart beter af dan als sprake was van handelsbelemmeringen door de overheid. Tot ver in de twintigste eeuw was de markt tussen de meeste landen helemaal niet vrij. Pas in de jaren tachtig van de

vorige eeuw kwam werkelijk wereldwijd een systeem van vrijhandel op gang. Vrijhandel heeft wereldwijd inderdaad tot ongekennde materiële welvaart geleid, zoals Adam Smith voorspelde.

Je kunt echter het vroegere noch het huidige kapitalisme gelijk stellen aan de ‘vrije markt of vrijhandel’. Dat is er maar een onderdeel van. Want de kern van het kapitalisme wordt gevormd door het *private bezit* van productie-, handels- en dienstenbedrijven. En dus van economische machtsverhoudingen tussen de bezittende ondernemers/kapitalisten en de werkenden in die privé bedrijven. De industriële revolutie in de 19e eeuw leidde derhalve tot de opkomst van werknemersorganisaties om de arbeidsomstandigheden en betaling van werkenden te verbeteren. Een machtsstrijd die pas in de jaren zestig van de vorige eeuw werd beslist in een min of meer stabiel systeem van rechten van werkgevers en rechten van werknemers. Een evenwicht dat door de globalisering van de economie volledig verloren is gegaan.

Een andere ontwikkeling (die we nu ook weer zien optreden) is dat succesvolle private bedrijven streven naar een monopolie (als dat lukt) om qua prijzen en winstgevendheid minder afhankelijk te zijn van de ‘vrije markt’ en minder last te hebben van concurrentie. In het begin van de twintigste eeuw leidde dit al tot het opbreken door de Amerikaanse overheid van de grote spoorweg-, olie- en telefoonmaatschappijen. Immers monopolies leiden tot beperking van het aanbod en/of zeer hoge prijzen voor consumenten. Maar of dat in deze tijd weer zal lukken, bijvoorbeeld met de farmaceuten is maar de vraag.

Het huidige neoliberale kapitalistisch economisch systeem is in de jaren tachtig – nog geen veertig jaar geleden! – ontstaan door het wereldwijd vrijmaken van de kapitaalmarkten (periode Reagan/Thatcher). Dat was het startpunt voor de economische globalisering. Pas vanaf die tijd kregen ook de aandelenbeurzen de centrale rol die ze nu economisch spelen. Na de tweede wereldoorlog vormden de beurzen tot die tijd slechts een wat gezapig mechanisme voor particuliere beleggers.

Inmiddels is het huidige neoliberale economisch systeem zo diep in onze belevingswereld doorgedrongen, dat we geloven dat er geen alternatief is voor het huidige systeem. De jongere generaties hebben nooit een ander systeem gekend.

Maar het wereldwijde kapitalistische systeem is uitermate instabiel gebleken (denk ook aan de financiële crisis van 2008). Zie het vervolg artikel.

Het neoliberale wereldwijde economisch systeem zal altijd blijven bestaan – vervolg (wat we geloven 4)

By Jack Pheifer

May 24, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

Het neoliberale kapitalisme heeft een aantal kenmerken waar de meeste burgers nooit bij stilstaan. Het systeem bestaat bij de gratie van belastingbetalende burgers die via hun overheid grotendeels zorgen voor:

- De infrastructuur van wegen, bruggen, vliegverkeer etc.;
- De rechtsbescherming van private bedrijfseigendommen en van zakelijke private transacties;
- De opleiding van toekomstige werknemers;
- De gezondheidszorg voor werknemers;
- De kinderopvang voor werkende ouders;
- Gratis fundamenteel onderzoek door universiteiten;
- Lage lonen en flexibele arbeidscontracten voor jongeren;
- Overheidssubsidies voor investeringen en innovaties;
- De bescherming van de leefomgeving en het schoonmaken van milieuvervuiling / opruimen van afval;
- Het financieel opvangen van grote financiële crises vooral bij bedrijven die te belangrijk zijn om failliet te laten gaan.

De afgelopen 15 jaar is het economisch systeem steeds afhankelijker en instabieler geworden. Het drijft op:

- Hoge winsten per aandeel voor anonieme aandeelhouders welke zich vertaalt in steeds hogere beurskoersen;
- Exorbitant betaalde topmanagers die de hoge winsten per aandeel steeds weer op de korte termijn dienen te realiseren;
- Concentratie van produktie en dienstverlening in steeds grotere bedrijven met enorme marktmacht;
- Winsten resulterend uit financiële transacties (papieren luchthandel) die belangrijker zijn geworden dan de produktie van goederen en diensten;
- Het monopolistisch exploiteren van licenties en patenten op grond van immaterieel eigendom (papieren bezit);
- Uitbesteding van de produktie van goederen en diensten door grote bedrijven aan kleinere zwakkere bedrijven wereldwijd (denk aan de boeren);
- Wereldwijde ongestoorde logistieke stromen van grondstoffen en goederen;
- Intensieve ondersteuning door advocaten, juridische adviseurs en rechtssystemen ter bescherming van belangen – met als uitgangspunt dat wat niet expliciet wettelijk verboden is, dus is toegestaan;
- Het massaal aanjagen van de particuliere consumptie door bombarderende reclame via alle media 24 uur per dag;
- Het steeds weer afdwingen van lage rentestanden bij de Centrale Banken;
- Systematische vermenging van de belangen van de ondernemende-, wetenschappelijke, creatieve en de politieke netwerken via personele verbanden, lobbyen, donaties en zelfs pure chantage;
- Ongehinderd zakendoen met autoritaire regimes zo nodig met corrupte middelen;
- Het wereldwijde vermijden van het betalen van belasting in welk land dan ook;
- Het grootschalig systematisch misleidend ‘framen’ van de eigen uitstraling via de media, waaronder duurzaamheidspretenties;
- Het systematisch en betaald via de media zaaien van verdeeldheid tussen bevolkingsgroepen, hetgeen vooral in de Angelsaksische landen plaatsvindt.

Echter het systeem kan zelfs op bovenstaande wijze niet nog decennia uiterst winstgevend, zoals in deze tijd, blijven functioneren zonder:

- Blijvende economische groei;

- Exploitatie van de aarde als onuitputtelijke grondstoffenleverancier;
- Goedkope energie van fossiele brandstoffen – zeker de komende 50 jaar nog niet;
- Een steeds verdere scheiding tussen laagwaardig werk voor velen en hoogwaardig werk voor weinigen;
- Vrije inzet van migranten in de Westerse wereld en de goedkope arbeidsreserves in de derde wereld;
- Wereldwijd vrijelijk de externe kosten van vervuiling af te kunnen wentelen op de burgers;
- Steeds verdergaande mechanisering, automatisering, robotisering, protocolisering en flexibilisering om arbeidstijd- en kosten (dus op de banen van de burgers) te bezuinigen.

Het economisch systeem heeft de afgelopen jaren geleid tot een kleine -van de rest van de wereld volledig afgescheiden – superrijke klasse van bezitters en zelfs tot perverse rijkdom van enkelen. Het is dus ook de vraag of de ontstane economische ongelijkheid maatschappelijk acceptabel blijft.

Het is vanuit deze optiek gezien nauwelijks voorstelbaar dat het wereldwijde neoliberale kapitalisme enige fundamentele bijdrage zal leveren aan het oplossen van de aanstormende crisis in onze leefomgeving. Directies zullen namens de aandeelhouders waarschijnlijk steeds weer reageren op de gebeurtenissen op de super korte termijn en de schade op de lokale samenlevingen afwentelen.

We geloven dus in een systeem dat uitermate kwetsbaar is. Zo heeft de Corona pandemie wel aangetoond.

Art just around me 10

By Pauline Brenninkmeijer

May 26, 2021

Categorieën: 3 Foto's

© Foto Pauline Brenninkmeijer

We leven in een democratische rechtsstaat (wat we geloven 5)

By Jack Pheifer

May 28, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

Voor de meeste burgers in Nederland is het vanzelfsprekend dat we in een democratische rechtsstaat leven. Ze beseffen zich vaak niet dat het huidige systeem nog geen 40 jaar bestaat!

Even wat voorbeelden: nog maar honderd jaar geleden was het systeem niet gebaseerd op algemeen kiesrecht voor alle burgers, vrouwen waren uitgesloten. Ook was er geen systeem van grondwettelijke rechten. Tot 1957 waren vrouwen handelingsonbekwaam, zakelijk gezien onderdanig aan het hoofd van de huishouding, de man. Tot 1970 was het in het huwelijk treden een rechtmatige reden om een vrouw te ontslaan. Pas in 1983 werden alle grondrechten van burgers formeel in de Nederlandse grondwet vastgelegd (inclusief de bepalingen van het Europese verdrag voor de rechten van de mens). Een grondwettelijke non-discriminatiebepaling naar seksuele gerichtheid of arbeidshandicap is nog steeds in behandeling.

In de hele wereld staan de democratische rechtsstaten zwaar onder druk. Feitelijk is nog maar sprake van circa 15 landen in Europa en een paar landen buiten Europa, zoals Canada, Australië en Nieuw Zeeland waar sprake is van een functionerende democratische rechtsstaat. Maar zelfs in deze landen, ook in Nederland, is sprake van dagelijkse ondermijning van de scheiding der machten. Dat gebeurt in Nederland door vele burgers door financiële maatregelen feitelijk hun rechten te ontnemen, bijvoorbeeld toegang tot de Rechtsspraak. Door kadaverdiscipline in politieke fracties die aanbevelingen van Hoge Colleges van Staat (Raad van State, Ombudsman) bijna automatisch verwerpen. Door financiële inperking van Gemeenten aan wie wel basis overheidstaken werden overgedragen (Jeugdzorg, Ouderenzorg). Door het overdragen van bevoegdheden van Gemeenten aan democratisch nauwelijks controleerbare Regionale overheidsorganen. Door inperking van de mogelijkheden van sociale woningbouw. Door privatisering (Verpleeghuiszorg). Noem maar op.

De lopende discussie over de rolverdeling tussen Regering en Tweede Kamer verhuult dat de afgelopen 10-15 jaar sprake is van enorme machtsconcentratie bij kleine groepen bestuurders, die als een soort directie de onderdelen van het nationale bestuur op afstand aansturen, zoals bij een bedrijf. Die bestuurders werken slechts binnen strakke regeerprogramma's met harde financiële kaders. Ze staan daarbij onder hoge druk van de zakelijke belangen van private ondernemingen. Het 24 uren oorverdovende lawaai van de (sociale) media dwingt de aandacht van de politici naar de zeer korte termijn, tot het marketen van politieke schijnbeelden en het nemen van schijnmaatregelen.

Verkiezingen spelen hierbij wel een rol, maar niet meer dan een verplichte tussenstop. 'Het land moet bestuurd worden' en de verschillende politieke facties moeten wel tot een compromis komen zonder ondergraven te worden door politieke eenlingen als kamerlid Omtzigt. In andere democratische landen gaat het net zo. De twee grootste democratieën ter wereld kun je zelfs met de beste wil ter wereld al niet democratisch meer noemen (Amerika: speelbal geworden van de door zakelijke belangen gesteunde en betaalde Republikeinen, India etnisch ondergraven door een Hindoestaanse volksideologie).

De weinige democratische rechtsstaten die er nog bestaan zijn overal aan het afkalven. Politieke machtsbelangen (bijv. De nationalisten in Hongarije en Polen) en economische belangen (bijv. Engeland: Brexit) ondergraven systematisch dag

in dag uit haar fundamenteën. We geloven dus in een democratische rechtsstaat te leven, maar beseffen niet dat die al meer dan een decennium sterk aan het afkalven is. De belangrijkste factor daarvoor vormen het belangen-gestuurde leiderschap van de politieke partijen en de politieke en technocratische neoliberale visies van het ondersteunende ambtenaren apparaat op alle bestuurlijke niveaus.

Die afkalving wordt mede veroorzaakt door het versplinteren van de kiezerspopulatie mede door de commerciële klikzucht van de media en al die individuen die gehoord willen worden. De agressiviteit van populistisch rechts, de opjagende focus van de progressieven op gelijkheid en slachtofferschap, maar vooral de behoudende bezitszucht van liberalen en conservatieven, die geen verantwoordelijkheid wensen te nemen voor de vele toekomstige bedreigingen, waaronder die van onze leefomgeving.

Wantrouwen en particuliere belangen staan tegenover een parlementair systeem dat op veel fronten uiterst onbetrouwbaar is geworden. De fundamentele principes van voorbeeldig democratisch politiek leiderschap – Belangeloos, Integer, Eerlijk, Open, Objectief en Aansprakelijk – worden dagelijks met voeten getreden. De toeslagenaffaire toont aan dat het merendeel van de kiezers hier inmiddels aan gewend is. Geen politicus die hiervoor nog door de kiezers werd afgestraft.

We leven nog steeds in een democratisch systeem. Maar het systeem functioneert ronduit slecht. Het is overduidelijk dat de huidige generatie bestuurders, politici en ambtenaren niet in staat zal zijn de zich langzaam voltrekkende ramp in onze leefomgeving adequaat aan te pakken. Die les moeten we tijdens de nog lang niet afgelopen Corona pandemie toch wel hebben geleerd.

Wij moderne mensen zijn heel anders dan mensen van vroeger (wat we geloven 6)

By Jack Pheifer

May 31, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

De eerste mensachtigen ontstonden al enige miljoenen jaren geleden. Onze soort, homo sapiens, naar we nu weten rond 150.000 jaar geleden. Bij een generatietijd van 20 jaar, betekent dit dat er sedertdien circa 7.500 generaties mensen elkaar hebben opgevolgd. Even ter vergelijking: tussen ons en de oude Grieken van 500 voor Christus zijn dat 'slechts' circa 130 generaties.

Waarom deze getallen? Omdat bij iedere beschouwing over de mens duidelijk moet blijven dat de recente moderne Europese mens van na de Tweede Wereldoorlog miljoenen jaren biologische evolutie, meer dan honderdduizend jaar culturele ontwikkeling en meer dan 2500 jaar maatschappelijke ontwikkeling achter de rug heeft. Die biologische en culturele ontwikkelingen zijn diep ingekerfd in onze genen.

Mensen zijn sociale groepsdieren met een uiterst verfijnd gevoel (gebaseerd op onderliggende fysieke emoties) voor onderlinge verhoudingen binnen de groep. Aanvankelijk was die groep niet erg groot, omdat ze rondzwervend al jagend en plukkend dagelijks in hun onderhoud moesten voorzien, circa 20 – 50 personen.

Pas circa 12.000 jaar geleden ontwikkelde zich de landbouw en daarmee vaste woonplaatsen. Vanuit de menselijke biologische evolutie gezien is dat maar een uiterst korte periode: onze genetica, onze lichamen en onze emotionele bedrading, zijn nog altijd die van die van de kleine zwervende groepen mensen.

In 'the Goodness paradox' beschrijft Richard Wrangham de laatste wetenschappelijke stand van antropologisch onderzoek naar de leefwijze van onze jagende en verzamelende voorouders. Hij beschrijft hoe er in die kleine groepen sprake was van:

- het overheersende belang van eenheid binnen de groep voor de overleving van een ieder;
- volstrekte gelijkheid tussen mannen en vrouwen, ook in de zorg;
- een bijna stilzwijgende sociale controle: de regels voor de onderlinge omgang waren volstrekt duidelijk, overtredingen werden nauwelijks getolereerd en leidden tot gevoelens van verlegenheid en schaamte;
- weinig passieve agressie onderling;
- een vanzelfsprekende taakverdeling tussen mannen en vrouwen op fysieke kracht en verfijnde motoriek, alsmede tussen maken(gereedschap) en zorg(geneeskunde);
- volstrekte monogamie, immers buitenechtelijke relaties waren te bedreigend voor de eenheid van de groep (al zal er best wel eens een stiekem nummertje gemaakt zijn);
- opvoeding van kinderen alleen door voorbeeldgedrag; zorg voor de kinderen vanzelfsprekend door de hele groep;
- absoluut respect voor de oudere leden van de groep, die de meeste overlevingservaring hadden, en automatisch een zwaardere stem hadden in groepsbeslissingen;
- Gemeenschappelijk gedeelde 'waarheden': dat wat zichzelf bewezen had als goede overtuiging;
- harde dodelijke geplande agressie door mannen, maar alleen af en toe gericht op leden van andere groepen: wij versus zij.

De tien geboden van de bijbel (meer dan 3000 jaar geleden vastgelegd) geven een goed beeld van de regels in die kleine rondtrekkende clans, behalve die over God, want mensen waren in die tijd animistisch: de geesten van de wereld woonden rondom hen.

He leven in die tijd was om met de filosoof Thomas Hobbes te spreken: 'poor, nasty, brutish, and short'. Maar het leven was ook goed en feestelijk. Er werd maar een relatief klein gedeelte van de tijd 'gewerkt'. Werk in het zweet uw aanschijns werd pas de regel in de vaste woonplaatsen rond de landbouw. Toen ontstond voor het eerst een heersende klasse gebaseerd op grondbezit, geweld en dwang.

Door de geschiedenis heen vinden we volgens de fameuze sociaal psycholoog Jonathan Haidt overal op aarde de algemene menselijke waarden, die nog terug te voeren zijn op het leven in die kleine groepen:

1. Autoriteit. Gehoorzaamheid verschuldigd zijn aan de Groep, aan God of een ander gezag dat boven ons gesteld is.
2. Loyaliteit aan gezin, familie en de groep waar een mens deel van uitmaakt.
3. Rechtvaardigheid. Ieder heeft recht op het zijne, op zijn of haar leven, op een waardige behandeling, op een aandeel in de samenleving.
4. Zorg voor de ander. Empathie. Gastvrij voor vreemden.
5. Respect voor de wijsheid van ouderen.
6. Heiligheid. Het onaantastbare. Dat wat niet ter discussie mag staan. Traditie. Dat wat we gezamenlijk beleven als het hogere.

En dus vormde het aan die waarden gerelateerde kwaad: de ondermijning van de groep of het gezag, verraad naar de familie en de groep, bedrog en machtsmisbruik, gebrek aan medeleven en gastvrijheid, gebrek aan respect en ontheiliging van het heilige.

Waarom dit betoog? De vraag is of wij als moderne mensen werkelijk zoveel verschillen van mensen 12.000 jaar geleden. Tot ver in de twintigste eeuw was geen sprake van individualisme. We waren een persoon die bij een bepaalde groep hoorde.

Wellicht zijn we door onze huidige bewuste overtuigingen wel ver afgedreven van wat als mens in ons onderbewustzijn via onze genen is ingebouwd. En vormt dat onderdeel van de altijd weer dubbelzinnige of zelfs gespleten identiteit van de moderne Europese mens.

Sculptured tree

By Pauline Brenninkmeijer

June 2, 2021

Categorieën: 3 Foto's

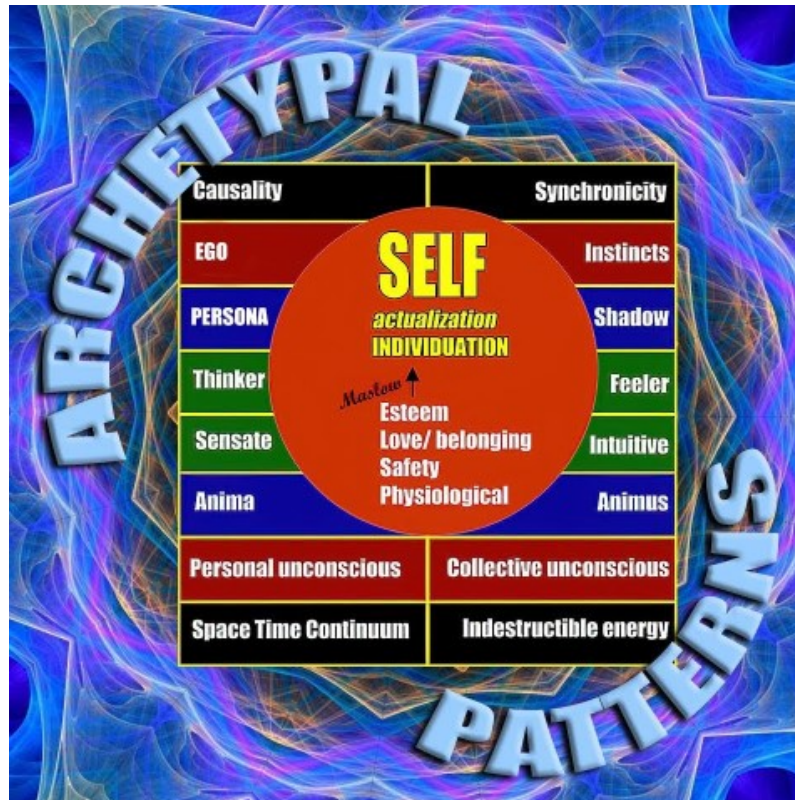
© Foto Pauline Brenninkmeijer

We zijn allemaal authentieke individuen (wat we geloven 7)

By Jack Pheifer

June 4, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

Van de vroege geschiedenis tot de romantische rebellie van de jaren zestig in de vorige eeuw was maatschappelijk geen sprake van individualiteit, in de zin dat iedereen als persoon een specifieke maatschappelijke erkenning vroeg voor zijn of haar bestaan als persoon. Een specifiek individu was je slechts tussen je familie en je vrienden. Je hoorde als persoon automatisch bij een maatschappelijke groep qua werk, opleiding, geloofsrichting, dorp, stad etc. Je was vrouw van.., kind van.. Je status werd bepaald door je maatschappelijke klasse. Als je op de universiteit had gezeten en Drs. voor je naam mocht zetten had je automatisch meer gezag.

De jaren zestig vormden de opmaat voor een verdere focus op het persoonlijke individuele in de jaren zeventig. Jongeren gingen massaal in therapie.

Transactionele analyse (I am ok, you are ok), Gestalt Therapie, Fort (radicaal feministische therapie) etc. Dit waren de jaren van de emancipatie van het persoonlijke individu zou je kunnen stellen.

De feitelijke maatschappelijke emancipatie van de vrouw (via onderwijs en werk) in de jaren tachtig van de vorige eeuw leidde binnen de economie naar een beweging tot maatschappelijke individualisering. Niet meer de man, niet meer het gezin, maar de individuen (eventueel in een gezamenlijke huishouding) werden afzonderlijk gezien als economische eenheden. De politiek sloot zich hier bij aan. In een vloed van wetsontwerpen werden de maatschappelijke rechten en plichten geïndividualiseerd, o.a. individuele belasting- en pensioenheffingen (binnen gezinnen samen wel hoger dan voorheen natuurlijk..). Werkgevers zagen kansen vrouwen als nieuwe goedkope arbeidsbronnen aan te boren. De commercie kon het aantal doelen voor reclame verdubbelen. Het wrange economische feit is echter wel dat de materiele welvaart van traditionele man/vrouw huishoudens nu met twee werkenden niet veel hoger is dan in 1980, toen veelal nog sprake was van kostwinnende mannen. Als je partner toen ook werkte, had je een luxueus leven.

De filosofische Romantische beweging kreeg door de individualisering een extra stimulans. Vrouwelijke waarden (zoals bijv. conflictmijding, empathie, non-agressief gedrag) begonnen een steeds grotere rol te spelen, met name in de Opvoeding en het Onderwijs, de Zorg en bijvoorbeeld de Rechtspraak. Het Romantische beeld van de grote Liefde, de monogame relatie en het Huwelijk bleven echter volop bestaan. Ondanks de dappere verdediging van hun 'lifestyle' lijken de vele alleengaanden in de huidige tijd niet echt los te kunnen komen van het biologisch/culturele patroon dat in onze menselijke genen is opgeslagen, getuige de enorme datingcultuur op internet.

Het 'authentieke' individu ontstond pas in de jaren negentig via spirituele New Age achtige bewegingen. Het individu was maatschappelijk al los gemaakt van zijn maatschappelijke groepen. Nu moest hij of zij zichzelf nog ontdekken en op eigen authentieke fundamenten zijn of haar leven vorm gaan geven (1). Deze beweging heeft in de optimistische jaren negentig – na de val van de muur in 1989 – een enorme invloed gehad op de opvoeding van jonge kinderen en pubers door ouders, alsmede op het onderwijs. De kinderen moesten *zelf* ontdekken, *zelf* ontwikkelen, *zelf* leren op basis van hun authenticiteit. Opvoedproblemen werden geweten aan verstoorde ontwikkeling en sedertdien specialistisch gemedicaliseerd.

Dat we allemaal unieke individuen zijn, daarover bestaat geen twijfel, ook al hebben we biologisch volstrekt dezelfde bouw. Dat we individuen zijn met een authentieke kern, die we moeten ontdekken en daarna op basis daarvan pas een gelukkig leven kunnen ontwikkelen, is als regelrechte onzin te bestempelen. Er zijn weinig argumenten die een dergelijke stelling rechtvaardigen, daarvoor is het menselijk bewustzijn biologisch veel te gecompliceerd, vele malen complexer dan al die simpele schemaatjes, als boven aan dit artikel. Zie het vervolg.

(1) E was in de jaren negentig publiekelijk nog geen sprake van de verschillende genderidentiteiten lhbtq+

We zijn allemaal authentieke individuen – vervolg (wat we geloven 7)

By Jack Pheifer

June 7, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

Wij zijn *niet* ons brein. Ons bewustzijn is niet eens beperkt tot ons brein, maar verspreid over ons hele lichaam. De beweringen van wetenschappers als Dick Schwaab staan verre van enige werkelijkheid, ook al kun je er wel leuk boekjes mee verkopen. Kennisverwerving aan de randen van de huidige wetenschappelijke kennis is vele malen complexer dan populaire wetenschappers ons vertellen. We weten niet wat we niet kunnen weten door ons beperkte kenvermogen. We weten niet waarom er ooit een oerknal was. We weten niet hoe uit dode materie leven ontstond. We weten niet hoe in dierlijke breinen bewustzijn ontstond.

We kunnen wel enigszins speculeren op basis van allerlei soorten onderzoek, zoals de beroemde Portugees-Amerikaanse neurowetenschapper Antonio Damasio al jaren doet (1). Enigszins plastisch kun je stellen dat er veel verschillende bewustzijns-lagen als gestapelde en door elkaar heen interactief werkende softwareprogramma's in het neurologische netwerk van ons lichaam

functioneren. Ons brein verschaft de functies van taal en tijd, ruimte, oorzaak en gevolg en abstracte beeldvorming en werkt met verschillende soorten geheugens.

Een van die geheugens is het '*autobiografisch geheugen*'. Het is het dag en nacht doorgaande en steeds weer bijgestelde verhaal van wie we waren, wie we nu zijn en waar we naar toe denken te gaan. Dit geheugen heeft als belangrijkste functie ons als persoon al reagerend stabiliteit te verlenen in de enorme wirwar van signalen uit het lichaam, zintuigelijke waarnemingen uit de omgeving en tijdens interacties met anderen. Het vormt ons permanente referentiekader.

Dat referentiekader is dus niet een 'Zelf', maar een eindeloos doorlopend verhaal. Een Zelf als authentieke kern is eerder een oud Middeleeuwse opvatting over de kern van het bewustzijn, de homunculus. Volgens de filosoof Descartes zetelde die in de pijnappelklier.

Hoe ontstaat dat autobiografische verhaal over het Zelf? Door persoonlijke interpretatie van de eigen ervaringen, van het eigen gedrag, van het gedrag van anderen en door interacties met anderen. Ons diepe onderbewuste wordt daarbij allereerst gestuurd door de genen van onze voorouders. Wil je weten wie je bent: kijk dan allereerst naar de persoonlijkheden en het gedrag van je ouders, je grootouders en andere directe familie. Zij bepaalden onze potentiële talenten en ons temperament. Als kind wordt ons verhaal vooral bepaald door voorbeeldgedrag van ouders, andere kinderen en andere volwassen mensen om ons heen: observeren, luisteren, interpreteren en reageren. Onderwijs biedt ons de tools om de werkelijkheid om ons heen talig en berekenend te benoemen. Als puber zijn we totaal gericht op de peergroep waar we deel van uitmaken. Keer op keer wordt het verhaal over het Zelf verder uitgewerkt of bijgesteld. En zo rond je twintigste ontstaat een patroon van vaste denkwijzen en gedragingen. Naarmate die vastigheid zich dieper in je bewustzijn ingraaft kun je spreken van je karakter.

Er bestaat dus geen oorspronkelijk authentiek zelf, maar slechts een persoon die door zijn genetische kenmerken en de invloeden van opvoeding en de omgeving tijdens zijn ontwikkeling zo rond zijn twintigste opeens zelfbewust in de wereld staat (of zoals de Franse existentialisten stelden: zich opeens in de wereld geworpen zag).

De mythe van het authentieke individu heeft grote invloed gehad op opvoeding en onderwijs van de jongste generaties. En in veel opzichten zeker niet ten goede. Het heeft een inflaterend effect gehad op het ego van jongere mensen, een volstrekte overfocus op het eigen zijn en de eigen momentane begeerten. We hebben ze niet meer geleerd (getraind) wat een mens nodig heeft om zelfstandig een volwassen leven samen met anderen te leiden op basis van klassieke basiswaarden als persoonlijke integriteit, eigen kracht, gezond verstand, matigheid in verlangens en verwachtingen en respect /rechtvaardigheid voor anderen.

(1) Zie schema Damasio uit een eerder artikel. [Link](#).

Sculptered Tree

By Pauline Brenninkmeijer

June 9, 2021

Categorieën: 3 Foto's

© Foto Pauline Brenninkmeijer

Mensen hebben rechten (wat we geloven 8)

By Jack Pheifer

June 11, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

Hoe vaak wordt door mensen in allerlei persoonlijke en maatschappelijke discussies wel niet aangegeven dat ze rechten hebben, recht hebben op., dat hun rechten worden geschonden, dat ze niet krijgen waar ze recht op hebben, dat ze naar de rechter zullen gaan om hun recht te halen. Enerzijds kan daarmee bedoeld worden dat ze door anderen niet rechtvaardig behandeld worden. Maar meestal is de klacht gericht tegen de overheid die hun rechten als burgers schendt.

Vaak wordt dan vergeten dat je helemaal geen rechten hebt, tenzij een ander je die rechten heeft verleend én die ander bereid en in staat is die rechten ook de facto te verwezenlijken.

Een goed voorbeeld is de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens uit 1948, welke tot stand kwam via de Verenigde Naties. Bijna alle landen ter wereld tekenden destijds die verklaring. Maar overal ter wereld vinden dagelijks de meest grove schendingen plaats van Mensenrechten, omdat landen:

- niet van plan zijn zich ook maar iets gelegen laten liggen aan dit internationale verdrag als dit strijdig wordt geacht met het nationale belang of het belang van de machthebbers (bijv. China, Rusland of Turkije);
- deze rechten feitelijk niet willen toekennen (Midden-Oosten – vrouwen)
- Bestuurlijk simpelweg niet in staat zijn die rechten in de praktijk te garanderen (bijv. in Mexico);
- die rechten wel erkennen, maar in de praktijk om politieke redenen die rechten ondergraven (Europa – vluchtelingen).

Zelfs in een klein land als Nederland is recht hebben zeker nog niet recht verkrijgen. Rechten worden ons door de overheid wettelijk verleend, maar dat betekent nog niet dat die rechten ook in de praktijk zullen worden gerealiseerd (bijv. recht op wonen), dat wordt uiteindelijk toch politiek bepaald. We kunnen bij geschillen recht hebben op een gang naar de rechter, maar in de praktijk kan ons dat financieel onmogelijk worden gemaakt door hoge kosten van advocaten. We kunnen recht hebben op vrijheid, maar tijdens een noodsituatie kan een overheid die vrijheid niet meer garanderen.

En dan is er nog de sociale gemeenschap zelf. Je kunt wettelijke rechten hebben (bijv. geen overlast van je burens). Maar het realiseren van dat recht tegenover een andere burger kan een schier onmogelijke taak zijn, zelfs via de rechter. Tegenover een groot bedrijf sta je met je rechten als burger meestal machteloos.

Iets wat de laatste jaren steeds meer optreedt, is dat 'rechten' van burgers onderling strijdig zijn. De vrijheid van vereniging en vergadering kan strijdig zijn met de bescherming van de burger (criminele motorclubs) of van de democratie (neonazi's). De vrijheid van onderwijs kan strijdig zijn met de rechten van het kind op een brede maatschappelijke ontwikkeling. De vrijheid van religie kan strijdig zijn met het algemeen belang van de volksgezondheid (vaccineren).

Het meest in het oog springend is het recht op de vrijheid van meningsuiting. Tegenwoordig ontbreekt het volledig aan enigerlei moraal over onderlinge omgang in de publieke ruimte, waar internet een belangrijk onderdeel van is geworden. Relatief anoniem kun je onder het kopje 'mening' anderen voorliegen, bedriegen, beschimpen, belasteren en beschuldigen, hetgeen in de openbare fysieke ruimte of face to face nooit zou gebeuren. Het recht op 'onschuldig, tenzij' wordt inmiddels vaak op groffe wijze geweld aan gedaan, zeker door de virale

zwermen op internet die wel klokken hebben horen luiden, maar.... Dit alles onder het motto: waar rook is, is vuur. Een vorm van animale primitiviteit, die we in de geschiedenis nog niet eerder in deze massale vorm zijn tegengekomen. Als goedwillende burger kun je niet anders dan daar ver bij uit de buurt blijven om zelf geen roedel internet hyena's achter je aan te krijgen.

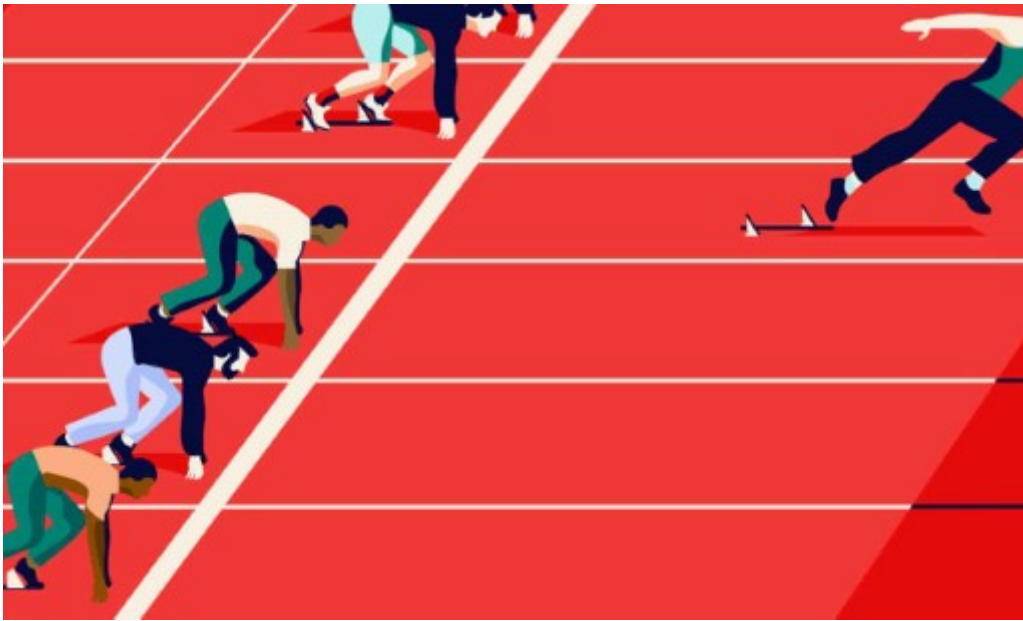
We willen vrij zijn, maar wel *met* rechten. We willen individuele autonomie én rechten die anderen ons moeten verlenen. De nadruk op je rechten en op rechten in het algemeen leiden veelal tot grote frustratie en gevoelens van slachtofferschap. Je stelt je daarmee wel uiterst afhankelijk op van die ander, het bedrijf of de overheid en verliest je zelfstandigheid. Het is altijd beter realistisch de feitelijke situatie te beoordelen en in te schatten of en hoe je je 'rechten' ook feitelijk kunt realiseren en anders maar gewoon doorgaan met je leven.

Wat we met werk verdienen, dat 'verdienen' we ook (wat we geloven 9)

By Jack Pheifer

June 14, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

De belangrijkste van de verschillende dagelijkse rollen van een individu binnen zijn verschillende maatschappelijke netwerken vormt zijn of haar Werk binnen een economisch systeem van private ondernemingen en vrije markten.

Werk heeft in Noordwest Europa een andere geloofslading dan in Zuid- en Oost Europa. Vanuit onze protestants-christelijke achtergrond is werk je dagelijkse plicht, (in het zweet van je aanschijns), je moet nuttig bezig zijn, je eigen brood verdienen, productief zijn. Want ledigheid is des duivels oor kussen.

Progressief ideologisch moet ook een vrouw economisch zelfstandig zijn en dus werken. Parttime werk voor vrouwen wordt afgekeurd omdat het een echte carrièreontwikkeling hindert. Kinderopvang dient in deze soelaas te bieden. Zo nodig moeten beide partners dan maar parttime werken.

Vanuit de neoliberale achtergrond is de druk op economisch maatschappelijk productief actief zijn de afgelopen jaren een stuk groter geworden. De

sociaaldemocratische vangnetten van bijstand en zorg zijn fors ingekrompen. Wie kan werken moet werken. Zorg en bijstand moeten maar verleend worden door familie en burens. De overheid springt alleen bij als het niet anders kan op basis van je ingeschatte arbeidsvermogen.

Het kapitalisme heeft op het gebied van verdienen en 'verdienen' (1) alle remmen los gegooit. Wie succesvol is mag bijna eindeloos veel malen meer verdienen dan de middelmatigen. De economische ongelijkheid qua inkomen en vermogen neemt in die zin de laatste jaren sterk toe. In de tegenwoordig economische wereld van monopolistische marktposities, financiële kracht en politieke steun, hebben managers zichzelf daarmee een vrijbrief verschaft ten aanzien van hun eigen verdiensten als ze na succesvolle persoonlijke concurrentie op het pluche zijn aangekomen. Dit geldt ook voor de dienstverleners om hen heen: hun eerstelijns managers, de lobbyisten, de advocaten, accountants, medici etc. Ze hebben er naar hun mening allemaal recht op.

Dat beeld is doorgesijpeld naar de middenklassen. Qua werk en inkomen is nu sprake van winnaars en verliezers. Wie het hardste kan lopen verdient de prijs, die heeft de concurrentie achter zich gelaten. Wie zich een maatschappelijke positie en een goed inkomen heeft verworven, heeft dat *zelf* voor elkaar gekregen. De verliezers hebben het aan slechts zichzelf te wijten. Men heeft zijn sociaaleconomische positie bereikt op basis op zijn of haar verdiensten (merites). Zij vormen de nieuwe aristocratische klasse.

Het is een uitermate egocentrische visie die geen rekening houdt met ongelijke verdeling in de sociaaleconomisch vaak – geprivilegieerde – achtergrond van de ouders en hun netwerken, met ongelijkheid in talenten, kansen en omstandigheden. En de factor toeval en geluk die vaak een grote rol speelt. De beroemde filosoof John Rawls schreef in 1971 'a Theory of Justice', een beschouwing over sociale rechtvaardigheid. Overtuigend toonde hij aan dat een 'winner takes all' houding niet te rechtvaardigen is zonder rekening te houden met de niet-winnaars. Speel zijn spel met 'de sluier van onwetendheid' maar eens en je beseft onmiddellijk waarom er in de sociale lagen onder de mediane inkomens zoveel afkeer tegen de 'elite' bestaat.(2). Juist daar moet je nu ook concurreren, maar wel om relatief laagwaardig werk met een laag inkomen. Juist daar is echt sprake van neerbuigende discriminatie.

Hetzelfde principe geldt ook voor de bestuurstechnocraten. Ze verdienen dan wel geen kapitale bedragen, maar in plaats daarvan hebben ze macht. Ze hebben het recht verworven om de minder succesvolle andere burgers te besturen, te beoordelen en beslissingen over hen te nemen. Plannen te maken achter bureaus en schermen, die anderen maar moeten uitvoeren. Regels te stellen waaraan anderen zich maar moeten houden.

Het is daarnaast opmerkelijk hoe in nog geen 25 jaar de Amerikaanse hiërarchische bestuurscultuur ook in Nederland is doorgedrongen: succesvol zijn, betekent letterlijk de baas zijn en de baas spelen. De minder succesvolle burgers zijn nu eenvoudigweg de in te zetten arbeidsmiddelen voor de succesvollere burgers geworden. En als er geen burgers beschikbaar zijn voor laagwaardig werk, dan zijn er nog altijd voldoende arbeidsmigranten via schimmige uitzendbureautjes.

Waarom noemde ik in het begin de protestants achtergronden van Noord Europa? Omdat in Zuid Europa de meritocratie nog niet echt is doorgedrongen. Werk heeft daar geen ideologische lading. Werk is iets wat je doet voor je brood, om je familie (in uitgebreide zin) te ondersteunen. Want geen werk betekent, zoals nu tijdens de pandemie, voor velen domweg honger lijden. Werk is een aantal uren per week, maar wel heel veel uren en lange dagen (6 dagen is beslist geen uitzondering). Werk is een beroep. Arbeidsproductiviteit speelt maar een beperkte rol. Voor hoge posities binnen bedrijf of overheid ben je nog altijd – net als honderd jaar geleden – afhankelijk van het netwerk van je familie. Nepotisme viert nog altijd hoogtij (trouwens overal ter wereld). En hoe hoger je functie hoe minder je feitelijk hoeft te werken en hoe meer je je dagelijks binnen je kringen met anderen op je werk mag verpozen. Daar tijdens een lange lunch. In Nederland via eindeloze vergaderingen.

In Oost Europa is door 50 jaar communisme iedere maatschappelijke moraliteit verdwenen. De machthebbers zijn net als de communisten vóór hen, door en door corrupt. Voor werk en opbouw van vermogen moet je in West Europa zijn om met het verdiende geld in eigen land een leven op te bouwen in en rond je uitgebreide familie. Arbeidsmigranten dus, waar we allemaal graag in het geheim gebruik van maken, als werkster, loodgieter, aardbeienplukker of kippenlachter.

(1) Het Engelse 'earn' tegenover 'deserve'

(2) Lees over de uitwassen van de meritocratie het boek van Michael Sandel 'De tirannie van verdienste', gepubliceerd in 2020.

Sculptered Tree

By Pauline Brenninkmeijer

June 16, 2021

Categorieën: 3 Foto's

© Foto Pauline Brenninkmeijer

We wonen in een gaaf land (wat we geloven 10)

By Jack Pheifer

June 18, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

"We hebben gewoon een waanzinnig gaaf land!"
- Mark Rutte

Velen geloven in deze uitspraak van onze eerste minister. Wat er niet zo gaaf aan is, willen we liever niet horen of lezen of klikken we weg.

In de afgelopen 25 jaar zijn er een aantal zaken maatschappelijk diepgaand veranderd. Voor de jonge generaties is het allemaal niet zo tof, tenzij je ouders hoogopgeleid, goed verdienend en redelijk vermogend zijn. Dus als je uit een geprivilegieerde achtergrond komt.

- We voeden al die kleine authentieke ikjes niet meer op, want ze moeten zichzelf ontwikkelen. Hun gedragsvoorbeelden vinden ze daardoor nu grotendeels op de sociale media. Terwijl jonge sporttalenten eindeloos moeten trainen, zijn we vergeten dat alle kinderen en jonge mensen training nodig hebben, training om frustraties te overwinnen, door te zetten, met verdriet en tegenslag om te gaan, in respectvolle sociale omgang, noem maar op.
- Het gebrekkige onderwijs heeft jonge mensen beroofd van hun taligheid, hun rekenend inschattingsvermogen en hun parate kennis over de wereld, theoretisch en praktisch. Diploma's zijn alleen nog gericht op de verwachte beroepspraktijk, die steeds meer nieuwe extra gespecialiseerde sub-diploma's vragen. Dit mede omdat in het secundair en hoger onderwijs de normen kwalitatief steeds lager zijn geworden wegens financiële eisen aan het onderwijsrendement.

- Het hoger onderwijs is voor jongeren inmiddels ook tot bedrijfsmatige investering verklaard. Met een studielening als investering moet je je toegang tot de veel-verdienende klasse zelf maar zeker zien te stellen.
- De rolmodellen voor jongeren zijn virtuele gemarkete reclamebeelden geworden van superrijke megasterren en – sportmensen. De beelden op het internet hebben de individuele verbeelding van jongeren omgezet in weinig realistische *inbeeldingen* van wat blijkbaar voor iedereen mogelijk moet zijn, ook voor hen (o.a. een goed gebeeldhouwd lijf). Sywert van Lineden was wat dat betreft geen uitzondering: succes begint allereerst in de Media.
- Jongeren worden geperst in een extravert, creatief en vooral assertief keurslijf. Want ze moeten succesvol worden in hun werk op basis van hoge prestatie maatstaven door bereid zijn hard en al concurrerend te werken vanuit een positieve ambitieuze levenshouding. Een langere periode van economische onzelfstandigheid moet ze daar rijp voor maken, rijp voor vele jaren: ‘druk, druk, druk’. De ‘verlengde’ pubertijd dient meestal dan ook niet voor extra vorming (hooguit een tussenjaartje reizen), maar voor het nieuwe hedonisme: feesten, alcohol en drugs.
- Jonge mannen zien al vroeg het voorbeeld van de superrijken. Ze hebben weinig intellectuele interesses meer en geen andere ambitie dan veel geld verdienen. Ze kijken bij voorbaat al neer op een gewone baan en spreken al vroeg over verdienmodellen. Ze hoeven geen verantwoordelijkheid als man meer te dragen. De niet bekende ander is concurrent of als middel in te zetten voor eigen doelen. Vaste relaties met een partner worden zo lang mogelijk vermeden, want mogelijk zijn er nog betere partners te vinden om een ‘powercouple’ mee te kunnen vormen.
- Jonge vrouwen zijn bevrijd van het paternalistische juk van hun grootmoeders, vrij om economisch zelfstandig te zijn. Maar meer dan voorheen opnieuw slaaf gemaakt van een maakbaar operabel uiterlijk, van mode, feministische ideologie en weinig stabiele relaties. Er wordt van hun verwacht dat ze een moederschap feilloos kunnen combineren met werk en dan niet half time. En daarna nog met de mantelzorg voor familieleden.

- Het krijgen van kinderen wordt inmiddels gemiddeld al zo lang uitgesteld, dat überhaupt op een gewone manier kinderen krijgen steeds problematischer is geworden door de met de leeftijd afnemende vruchtbaarheid van vrouwen en mannen. Volgens een recente studie is de kwaliteit van het sperma van mannen in stedelijke samenlevingen door allerlei oorzaken sinds 1985 gehalveerd...
- Het vergrote ego van ouders is inmiddels aanleiding tot vele dure, langdurige en vernietigende vechtscheidingen rond bezit en rechten. Een uiterst slecht voorbeeld voor hun lijdende kinderen.
- Wonen op meer dan 25 m2 is een kostbare investering geworden, die concurrerend moet worden verworven met schulden, die de binding met het economisch systeem in beton gieten.
- De geïnflatteerde authentieke ego's hebben via internet de maatschappij gespleten in oppervlakkige netwerken van gelijkgestemden zonder tegenspraak. Van progressieve supermoralisten tot duistere criminele verbanden. Het maatschappelijk middenveld is verdwenen. Alles wat voorheen vanuit vrijwilligersorganisaties werd geregeld is nu alleen nog op zakelijke wijze mogelijk: 'professioneel' en met noodzakelijke geldschietters.
- Een relatief klein maar uiterst luidruchtig deel van de bevolking lijdt aan supermoraliteit. Ze voeren cultuuroorlogen over maatschappelijke opvattingen, seksuele oriëntatie, huidskleur en wit privilege, vooral tegen oudere witte mannen. We moeten inmiddels onszelf censureren op taalgebruik en onze opvattingen. We moeten onze geschiedenis met andere ogen bekijken. Kunst, cultuur en hoger onderwijs zijn er inmiddels geheel van doordrongen. Ze vechten tegen discriminatie, tegen ongelijkheid: maar welk soort gelijkheid willen ze eigenlijk bereiken? Immers ook voor de minderheden vormen de economische, niet de culturele discriminatie de grootste hindernis.
- Rechts reageert agressief op deze 'cultuur-marxisten' en vecht letterlijk voor vrijheid. Vrijheid om niet lastig te worden gevallen met progressiviteit en migranten. Maar voor welke positieve vrijheid strijden ze eigenlijk?
- De individualistische maatschappij van nu kent weinig gemeenschappelijke verbindende waarden meer. Een gezamenlijke moraal in de publieke ruimte is

strijdig met vrijheid. En dus is er de dagelijkse opwinding, aangejaagd door de media, van schandalige tweetjes (ook al zijn ze 15 jaar oud), boven water gekomen 'feiten' over beroemdheden, of over auteurs wiens boeken of stukken niet eens gelezen of begrepen zijn. Het cancelen gaat dag en nacht door.

- De verliezers van de concurrentie staan er vaak alleen en verloren voor. Burn-out, depressie, eenzaamheid alom. Met als oplossing: internet therapie, horden beschikbare commerciële coaches en mindfulle spiritualiteit. Er is weinig empathie meer, buiten het eigen gelijkgezinde netwerk. Meelevendheid is voornamelijk virtueel geworden, een seconden like-je of een minuutje tweeten of mailen.
- Mensenrechten wereldwijd staan al helemaal niet meer in de belangstelling, behalve met wat goedkope afkeurende berichtjes, terwijl wereldwijd grote moordpartijen aan de gang zijn en de gevangenissen en kampen zich vullen. Terwijl door de vernietiging van de leefomgeving mensen overal ter wereld op drift raken. Zelfs van de schrijnende arbeidsomstandigheden van migranten in eigen land word gewoon weggekeken.
- Noch de bestuurders van dit gave land, noch de geprivilegieerde elite blijken bereid (en al helemaal niet in staat) om afdoende en tijdig de noodzakelijk urgente maatregelen te nemen tegen de escalerende problemen in onze leefomgeving. De moraal wordt voldoende gesteund met een gas-loze keuken, een warmtepomp of een belasting gesubsidieerde Tesla voor de deur. Ze geven daarmee het maatschappelijk voorbeeld, waardoor ook de beneden modale burgers zullen weigeren klimaat maatregelen te accepteren.

Nee, we lijken niet meer op het land van 25 jaar geleden. Maar toen hadden we wellicht ook nog niet marketeers die ons wilden laten denken dat we in een gaaf land woonden.

Wat we geloven bepaalt de toekomst – Slot

By Jack Pheifer

June 20, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

De filosofie van de op technologie en winst gerichte wetenschap van de Verlichting, de rationele nuttigheidsfilosofie over menselijk geluk (= maximeren plezier minus pijn; leuk-niet-leuk), de Ik-gerichte filosofie van de Romantiek en de ontwikkeling van het wereldwijde neoliberale kapitalisme is een uitermate giftige cocktail gebleken. Letterlijk, want we hebben onze aardse leefomgeving ermee verpest. We hebben 2500 jaar Europese beschaving achter ons gelaten als niet relevant. Immers ons leven is maakbaar en plan-baar als je maar genoeg je best doet. Wij zijn immers niet meer – als de generaties voor ons – regelmatig onderhevig aan zwaar menselijk lijden. Althans niet in ons land.

Een *waardenloze* vrijheid heeft het zielloos volgen van de menselijke begeerten van het individu tot norm voor geluk gemaakt. De erotische begeerten: bezit en vermogen, lifestyle huizen, gewenst uiterlijk (fysieke operaties en kleding), ervaringen (reizen etc.) en seks: alles te vertalen in geld in een ongekend consumentisme. De thymotische begeerten: status, roem en grote macht over anderen. Alleen nog vertaalt in geld. Er is geen enkele norm of voorbeeld meer tot matiging van die begeerten. Vrijheid betekent dat alles is toegestaan, zolang het

niet letterlijk in strijd met de wet. De menselijke neiging tot conformiteit zorgt ervoor dat iedereen dezelfde richting uit blijft uit rennen.

De 7 Christelijke hoofdzonden van weleer, het gedrag waarmee mensen zelf het kwaad in de wereld brengen: Hoogmoed, Hebzucht, Wellust, Gulzigheid, Afgunst, Woede en Onverschilligheid zijn ideologisch goedgekeurd onderdeel van onze hedonistische levensstijl geworden. 'Greed is good' is de filosofie van de would-be miljardairs geworden. Het hoogste Christelijke gebod van de vroeger normerende beschaving: de Liefde en de Naastenliefde (Heb uw naaste lief als uzelf) is ouderwijds 'gezeik' geworden.

Voor onze neoliberale overheid, de commerciële bedrijven en de sociale media zijn wij mensen nog slechts een 'homo economicus', die makkelijk verleid kunnen worden tot..... Mensen met alleen maar verlangens naar materiele goederen en opwindende ervaringen en diensten. Mensen die volgens onze bestuurlijke technocraten tot het kwade geneigd zijn: door hebzucht en fraude, tot achterbakse misleiding van anderen, die anderen als middel gebruiken tot..., door pure kwaadwilligheid jegens anderen. Doodgewoon respect voor enigerlei menselijke waardigheid is verloren gegaan, zoals bij de Belastingdienst, of bij de NAM in het aardbevingsgebied van Oost-Groningen.

We zijn in termen van Spinoza's ethiek teruggevallen op pure egocentrische emotionele *inbeelding* over het goede van onze eigen handelingen, en het kwade van het gedrag van anderen. Onze ego-identiteit staat geen kritiek meer toe. Waarheid is relatief en persoonlijk geworden. Kennis en verstand spelen persoonlijk nog maar een kleine rol, laat staan een *waar* inzicht in het Zelf en de Anderen om ons heen.

Onze kernwaarden zijn individuele vrijheid en gelijkheid in een democratische samenleving. Maar vrijheid waartoe (behalve doen waar je zin in hebt)? Gelijkheid in welk opzicht, op wat voor manier (behalve de abstracte eis op zich)? Democratie? Leiden onze rechten en verkiezingen nog tot enige verandering? Naar een samenleving die meer gestoeld is op sociale rechtvaardigheid? Naar het accepteren van de urgente acties die nodig zijn om ook nog wat aardse leefruimte voor toekomstige generaties te behouden?

Door wat we geloven, wat we als vanzelfsprekend zijn gaan beschouwen, zijn we de afgelopen 25 jaar heel veel kwijt geraakt. Ethiek en moraal is tegenwoordig een specialisme van deskundologen of van supermoralisten. We worden opgejaagd door radicale uitersten, daarbij de ervaringen van de dodelijke 20e eeuw vergetend. Zoals de schrijfster Renate Rubinstein noteerde: waar een radicaal collectief is, is er ook altijd een volkscommissaris om mensen uit die groep in een mal te dwingen.

Ieder van ons is als mens uniek, maar als mensen, als de soort homo sapiens, zijn we allemaal dieren die op dezelfde wijze functioneren. Alleen onze ideeën over de wereld verschillen en die ideeën hebben tegenwoordig vooral betrekking op onszelf: het verlangen naar datgene wat in ons leven ontbreekt. De genetische ingebouwde moraal van de kleine groepen jagers verzamelaars van weleer past niet meer in een groot stedelijke omgeving, maar we conformeren ons net als toen nog wel grotendeels aan anderen.

Volgens Aristoteles is het recept om met weinig stress gelukkig te kunnen leven: voldoende inkomen, een goede partner, een paar goede vrienden, een betekenisvolle dagbesteding, een redelijke gezondheid. Maar om je gelukkig te kunnen *voelen* moest je, volgens de oude Griekse filosoof, jezelf wel trainen in het beheersen van je menselijke begeerten: door *matig* te zijn in je fysieke lusten (eten, drinken, seks), in je begeerte naar bezit en in je streven naar roem en status. Moet je leren om respectvol om te gaan met andere mensen en anderen *rechtvaardig* te behandelen. Om matig en rechtvaardig te leren zijn en evenwichtig te blijven in stressvolle situaties heb je *kracht* nodig. En dit alles lukt je slechts als je via je verstand en je ervaringen de *wijsheid* verwerft, die een dergelijke *volwassen* levenshouding vereist. Maar zijn eeuwenlang gevolgde recept is losgelaten.

Mensen veranderen hun gedrag pas als de gevoelde emotie tot verandering sterker en diepgaander is dan de emotie tot behoud van wat is. Dat stelde de Nederlandse filosoof Spinoza in de 17e eeuw. Maar ik zie die verandering nog niet komen. Wij willen onze lifestyle behouden, ook al is die voor een groot deel van de wereld niet bereikbaar en ook al zal die materieel ook nooit meer voor al die anderen bereikbaar zijn, de aardse leefomgeving laat dat niet meer toe. Een relatief klein aantal kan alleen nog pogen naar het rijke Westen te migreren, desnoods zwemmend.

In Europa heerste in de periode 1950-2000 meer dan 50 jaar vrede – na 2 wereldoorlogen en de grootste moorddadigste dictaturen ooit. Die periode leek een toppunt van groeiende beschaving met hoge verwachtingen. Maar dat tijdvak bleek een afwijking, een uitzondering. De geschiedenis gaat nu gewoon door daar waar ze gebleven was in 1914. Dansend op de vulkaan, nu tijdens dance-events, terwijl vele nieuwe bedreigingen de hele wereld letterlijk in lichter laaie zullen kunnen gaan zetten.

Postcard

By Pauline Brenninkmeijer

June 23, 2021

Categorieën: 3 Foto's

Je weet het wel maar je snapt het niet

By Chris Koopmans

June 25, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

Je kan denken, voelen, ervaren en zeggen wat je wilt maar het komt allemaal uit je brein. Punt. Geen speld tussen te krijgen. Wat filosofen, wetenschappers, politici, ondernemers, kunstenaars ook allemaal beweren, het komt allemaal uit hun brein. Is het daarom niet redelijk om eerst dat brein als gemeenschappelijk vertrekpunt te nemen wanneer we iets beweren over onszelf, over de wereld (en de kosmos voor mijn part)?

De vraag is hoe het brein tot denken, voelen, ervaren en maar van alles beweren komt. Hoe het brein in elkaar steekt, wat zijn functies en vooral zijn limitaties zijn. Een muis en een olifant mogen denken dat ze de wereld (genoeg) kennen, maar dat is natuurlijk niet zo. Precies zo wat betreft het mensdier.

Alles begint dus bij het functioneren van onze hersenen. De rest, van rekensommen tot religie, van dommigheid tot wijsheid, van lijden tot genieten,

het blijft de uitkomst van ons hersenwerk. En hier begint natuurlijk een gigantisch probleem, want de kennis over ons brein is vooral de laatste decennia enorm toegenomen door toedoen van neurowetenschappers, microbiologen, psychologen (e.a.) en de ondersteunende computertechnologie, maar het breinmysterie is nog lang niet opgelost, mocht het al ooit opgelost worden.

Het aardige is dat er wel onderzoekers zijn die inmiddels, met de laatste stand van breinkennis, de brug durven te slaan tussen het functioneren van de hersenen en de grond waarop b.v. de filosofie zou (moeten) staan. Iain McGilchrist (*), psychiater en filosoof, is een van degenen die zich bezig houden met vragen rond het ontstaan van menselijke waarden, hoe onze verbeelding, intuïtie, creativiteit, maar ook logica en gezond verstand in verband staan met de hersenarchitectuur en het verschillend functioneren van de asymmetrische hersenhelften (**) – zoals bij alle sociale dieren.

Hoe de linker hersenhelft nogal impulsief, praktisch en talig ingesteld is en snel probeert een logisch-reductionistische greep op de wereld te krijgen. En hoe de rechter hersenhelft die de 'nogal domme linkerhelft' afremt in zijn te snelle conclusies en het geheel van informatie probeert te overzien, d.w.z. hoe die context en betekenis aan alles geeft. Hoe de linkerhelft het spotlicht zet op een expliciet detailpunt van het wereldpodium en met zijn geconcentreerde, bewuste aandacht heen en weer slingert. En hoe de rechterhelft de context van het hele podium laat zien, met een impliciet bewustzijn, een impliciet begrijpen.

Links is expliciete praktische kennis, is weten, is uiteindelijk wetenschap, wetenschap die gefragmenteerd is in duizend kennisgebieden. Rechts is impliciet begrijpen, in de vorm van religie, mythe, belief-systems, paradigma's, het niet-bewuste. Rechts is de poging om al het denken, voelen en ervaren een omvattende betekenis te geven. Links is logische analyse, inductie en reductie, het breekt de werkelijkheid in stukjes. Rechts is synthese en deductie, het geeft zicht op samenhangen, op sociale en emotionele verhoudingen, op de binding met de wereld. Links is inzoomen, rechts is uitzoomen.

Als je rechter hersenhelft aangetast is, b.v. door een hersenbloeding, begrijp je de emotionele en sociale wereld niet meer, maar blijf je met je onaantaste linker hersenhelft de praktische hier-en-nu zaken wel uitvoeren. Of omgekeerd, de

linker hersenhelft is kapot, waardoor we ons met taal niet meer goed kunnen uitdrukken, maar de wereld nog steeds goed en met empathie kunnen begrijpen.

We zien de wereld en onszelf dus op twee verschillende manieren, maar ervaren hem toch als een geïntegreerd geheel (***). We zien de wereld en onszelf voor zover de beperktheid van de linker hersenhelft er met zijn bewuste verstand in kan doordringen. En voor zover de beperktheid van de rechter hersenhelft er chocola van kan maken. Het lijkt een rommeltje bij elkaar maar we doen het ermee. En als soort nog aardig succesvol mede gezien de bevolkingsexplosie van de laatste paar duizend jaar.

Wel jammer dat de levensfilosofie met zijn Grote Verhalen over waar de mens vandaan komt, wat zijn bestemming is, hoe de wereld en de kosmos in elkaar steekt, steeds meer terrein lijkt te verliezen. Oftewel, jammer dat het rechter hersenhelft-denken steeds verder afgedreven is van het linker hersenhelft-denken, dat van alles denkt te meten en te weten, maar niks werkelijk begrijpt. Hoe meer details we van de materiële wereld weten hoe minder we het geheel begrijpen, dat is de tegenwoordige klacht (****).

Filosofie was tweeduizend jaar geleden nog één klont (zelf)kennis, wetenschap en religie en ze destilleerde daaruit de cultuurregels voor het goede leven. Vooral sinds de Verlichting verloor de rechter hersenhelft het wijze meesterschap over de domme boodschapper die de linker hersenhelft altijd is geweest. En daar zitten we nu mooi mee opgescheept, want enerzijds heeft het weten ons veel opgeleverd aan praktische kennis en vaardigheden, aan wetenschap en techniek, welvaart en overlevingskracht, maar anderzijds loopt het aardig uit de hand met al die doorslaande successen. We zijn het grote plaatje kwijt, de inbedding van al die wetenschap en techniek, van al die rationele verworvenheden. We weten van alles over watermoleculen, waterplanten, de stroom, de bodem, de vissen, maar... we zien de rivier niet meer.

Het rationeel logisch-economisch denken is inmiddels allesoverheersend geworden, losgeweekt van zijn vroegere maatschappelijke inbedding die door middel van culturele normen paal en perk stelde aan de god Geld & Gewin. Geld maakt ons wel degelijk gelukkig (kom nou, ontken het nou niet), want je kunt er een boel spullen mee kopen, en status en vrijheid. Maar anderzijds, als je aan stervenden vraagt waar ze het meest spijt van hebben, dan is het dat ze teveel

hebben gewerkt, te weinig aandacht hebben besteed aan hun gezin, familie en vrienden, en te weinig tijd hebben genomen om van de schoonheid van dingen werkelijk te genieten. Kortom, te weinig geluisterd naar de 'wijsheid van hun rechter hersenhelft'.

Deze onevenwichtigheid tussen het linker en rechter hersenhelft denken zit diep in de filosofie ingebakken, zelfs in de meest eenvoudige definitie van filosofie: de liefde voor kennis (links) en wijsheid (rechts). Dit verschil in functie van de twee hersenhelften heeft enorme consequenties gehad voor de ontwikkeling van het filosofisch denken. Door de hele geschiedenis van de filosofie heen vindt men de twee verschillende denkstijlen terug: b.v. enerzijds het empirisme, rationalisme, utilisme, materialisme, positivisme (e.a.) en anderzijds de theologie, het structuralisme, existentialisme en de fenomenologie (e.a.).

We zien dit bij de verschillende filosofische scholen terug, b.v. in hun nadruk op nuttigheid in economische filosofie (zie Pheifer's blog over het utilisme van Bentham), op het focus op de taal in de taalfilosofie (b.v. Wittgenstein, Derrida), op dialectisch en historisch materialisme in de politieke filosofie (b.v. Hegel, Marx), op de verifieerbaarheid en falsifieerbaarheid in het logisch positivisme (b.v. Russell, Popper), op de logica in de analytische filosofie en de vele vertakkingen van de meer recente analytische filosofie.

Al met al: de asymmetrische bouw, de functie van de hersenhelften, de interactie van hersendelen, ze doen er toe als we het hebben over onszelf, over het aardse en het onaardse. Ze doen er toe omdat de linker hersenhemisfeer fouten kan maken, verkeerde koude rationele conclusies kan trekken, hetgeen in zijn uitwerking verschrikkelijke consequenties kan hebben als ze niet gecorrigeerd worden door de meer menselijke rechter hemisfeer. Denk aan de rücksichtslose, doelgerichte, doeltreffende en efficiënte uitmoordmachine van de Nazi's, de Sovjets, de Maoïsten en andere meer 'kleinschalige' regimes met een genocidale historie.

Ook de rechter hemisfeer kan fouten maken door een dominant wereldbeeld neer te zetten met waarden en normen die alleen voor zijn aanhangers gelden, maar niet universeel zijn, en dus strijdig met elkaar. Denk aan de met elkaar strijdende religieuze wereldbeelden, ieder met hun eigen Christelijke, Islamitische, Hindoeïstische, Boeddhistische en Joodse moraal. Voor de filosofieën van

‘seculiere religies’ geldt hetzelfde: de kapitalistische, socialistische, communistische moraal staan op gespannen voet met elkaar.

Met ‘fout linker of rechter hemisfeerdenken’ wordt niet bedoeld dat er een ‘goed denken’ zou bestaan, dat zou immers opnieuw een erg aanmatigende filosofie betekenen. Met ‘fout’ wordt bedoeld: niet in evenwicht met elkaar, geen vol gebruik maken van alle hersenfaculteiten en – kwaliteiten (daar hebben we ze toch voor!). Ik bedoel: een cultuur die de beperkingen van zijn hersenbiologie niet serieus neemt, die zijn rationeel-analytische kant overwaardeert en zijn waarden zoekende, synthetische kant onderwaardeert zit op het verkeerde pad.

Leer je kinderen rekenen en taal, maar leer ze ook muziek maken, tekenen, turnen en teamsporten. En leer ze.... filosofie.

(*) *The Master and His Emissary (The Divided Brain and the Making of the Western World)*. Iain McGilchrist; 2009. Zie ook: Channel McGilchrist en YouTube (met diverse interviewers). Binnenkort verschijnt zijn opus magnum: *The Matter of Things*.

(**) *De rechter hersenhelft is groter, zwaarder, heeft een andere oppervlaktestructuur, een andere neuro-endocrine sensitiviteit, e.d.*

(***) *De linker en rechter hersenhelften functioneren uiteraard niet los van elkaar; via het corpus callosum interacteren ze onophoudelijk. Links en rechts zijn anatomisch te onderscheiden maar in hun gezamenlijke werkzaamheid niet te scheiden.*

(****) *In feite al een oude klacht c.q. bescheidenheid die Socrates zo populair maakte: ‘ik weet slechts één ding: dat ik niks weet’.*

Beter twijfelen dan zeker weten (1)

By Chris Koopmans

June 28, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

Hoe lang duurt het voordat een kind wordt bevrijd van zijn magisch denken, van zijn vrolijke fantasiewereld en zijn angstig bijgeloof? Nou ja, je frontaalcortex, de plek waar het logisch kritische denken in je brein is gehuisvest, is pas op je 24ste jaar uitgegroeid (1)!

Hoe lang heeft het geduurd voordat de mens zich enigszins bevrijdde van zijn primitieve denken, zijn geloof dat stenen, dieren, bomen en het water allemaal bezielde zijn, zich bevrijdde van zijn animistisch denken, zijn geloof aan magische, mythische, goddelijke en demonische krachten? Nou ja, de Verlichting, de historische periode waarin het empirische oorzaak en -gevolg denken zich sterk ontwikkelde en het pré-rationele denken terug werd gedrongen, dat verlichtingsdenken is er op de evolutionaire schaal van ons bewustzijn nog maar sinds gisteren.

Er lijkt wel een parallel te bestaan tussen de ontwikkeling van het kinderlijk denken en de evolutie van het volwassen denken. Zowel op het individuele als op

het populatieniveau gaat de ontwikkeling van het denken steeds verder in de richting van meer inzicht (b.v. via wetenschap), en dus meer voorspelbaarheid (b.v. via wiskunde) en controle (b.v. via techniek) krijgen over de chaotische en raadselachtige wereld om ons heen.

Die niet aflatende wil om de nevelige wereld steeds beter te onderzoeken en te begrijpen, en daarmee te voorspellen en te controleren, die drijfveer dient er evolutionair natuurlijk voor om onszelf lijfelijk veilig te stellen en emotioneel veilig te voelen. Onderzoeken en proberen te begrijpen, en niet blindelings vertrouwen in wie of wat dan ook, is voor het praktische mensendier de meest effectieve manier om te overleven en zich voort te planten. We gebruik(t)en voor dat overlevingsdoel naast praktische kennis ook 'talige kennis': zwaar beladen begrippen, symbolen, metaforen en verhalen waaraan we ons vast kunnen houden, bakens in barre tijden wanneer onze binnen- en buitenwereld chaotisch tekeer gaan.

In pré-rationele tijden gebruikten we zeer krachtige, heilige bakens: Goden, die door de tijd heen in aantal gereduceerd werden tot één god, die vervolgens uit de natuur in een boek gestopt werd om van daaruit ons de Waarheid en de veilige weg te wijzen. Toen in seculiere tijden God dood werd verklaard bleef er alleen nog het streven naar de seculiere Waarheid over, als enig en laatste baken om je op te richten. Het gaat daarbij niet om begrippen als waarachtigheid, waarheid spreken, transparantie, eerlijkheid, e.d., want die zijn van een andere, meer vloeibare, sociale orde. Nee, hier gaat het over de Waarheid in vaste vorm, als de uiteindelijk nog te vinden antwoorden op de eeuwige universele filosofische vragen: wie zijn wij, waar komen wij vandaan, waar moeten we naar toe, wat is er na de dood, wat is zijn, wat kunnen we weten?

Maar hier werd het opnieuw problematisch in filosofieland (2), want in onze postmoderne tijd is het waarheidsconcept, als metafysisch of universeel richtsnoer, al lang weer verkruimeld tot tientallen relativistische waarheden. En dat betekent dat er uiteindelijk van de Waarheid niets anders overbleef dan de Twijfel aan alles. Of zelfs nog verder: de radicale afwijzing van alle twijfel aan alle verschillende waarheden. En die opvatting wordt dan weer een zekerheid, een vaste overtuiging dat er geen enkele universele of absolute grond is waarop men de wereld zou kunnen kennen, en geen enkele grond waarmee men het bestaan

betekenis of zin zou kunnen geven. Daarmee is het nihilisme geboren, zo aan het begin van de 20e eeuw(3). En het is sindsdien niet meer weggeweest!

(1) De anatomische lokalisering van onze 'kritische geest' in de frontaalcortex is een versimpeling; in feite werken vele evolutionaire oudere hersenstructuren dan de cortex in neurale netwerken samen om 'kritisch denken' mogelijk te maken.

(2) De Amerikaanse filosoof en psycholoog William James (1842-1910) vond dat filosofen wel eens wat te veel eer toebedeeld krijgen; hun filosofieën zouden vaak niet veel meer zijn dan een verzameling subjectieve, door emoties, temperament en praktische overwegingen gemotiveerde ideeën, verpakt in een onpersoonlijk, objectief jasje (Vanno Jobse, 2018). James' opvatting dat filosofische ideeën vaak sterk persoonlijk gekleurd zijn doet niets af aan hun waarde en hun breed maatschappelijk draagvlak. Immers, de fundamenteën van ons rechtsstelsel, de empirische wetenschap, de economische, politieke en ethische ideologieën liggen diep in de filosofie verankerd.

(3) Een vorm van nihilisme bestond al bij de oude Griekse sceptici (±365 v.C. — ±200 n.C.) en is sindsdien in de geschiedenis van de filosofie niet weggeweest, maar ze kreeg voor de Verlichting nooit vaste voet aan de grond. De sceptici propageerden de denkhouding van de twijfel aan alles, omdat ze alle kennis en waarheid als relatief beschouwden. De twijfel als grondhouding, als een way of life, is inmiddels in onze huidige wetenschappelijke methode ingebouwd. We weten voorlopig iets, totdat we weer iets beters weten, etc. Twijfel is de motor waar kennis- en technologiegroei op draait en waarmee het denken zich ontwikkelt. Of we daar uiteindelijk beter van worden kan men in twijfel trekken.

Beter twijfelen dan zeker weten (2)

By Chris Koopmans

June 29, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

Zo ongeveer moet het wel gegaan zijn: de bakens van zekerheid, veiligheid en vertrouwen verschoven in de menselijke geschiedenis van veel- en afgoderij tot aan het hedendaagse nihilisme (dat zelfs de empirische wetenschap heeft geannexeerd).

Maar wat niet verschoof is de onderliggende en genetisch ingebakken overlevingsbehoefte om de wereld te begrijpen, te voorspellen en te controleren. En voor de invulling van die primaire behoefte zijn twee dingen nodig: a) de illusie van een overlevingsbaken buiten ons, dat ons de weg wijst als we het zelf echt niet meer weten, b) de illusie van een persoonlijk, innerlijk baken waarmee we de dagelijkse wereld praktisch tegemoet treden om te overleven. Een metafysische overlevingsillusie en een psychische overlevingsillusie, zou je kunnen zeggen (1).

Voor de metafysische, collectieve illusie heb je een religieuze of seculier ideologische 'kerk' nodig: een in een gemeenschap gedeelde opvatting hoe de wereld in elkaar zit, wat van waarde, zin en betekenis is. Het is een overlevingsstrategie, een baken op populatieniveau, die 'gepredikt' moet worden.

Op individueel niveau heb je de illusie van een Ik, een Psyche, een Ziel, oftewel een innerlijk baken nodig dat sturing en controle geeft over het dagelijkse

handelen. Dat gevoel van eigen sturing en controle kan alleen gevoeld worden als men zichzelf fundamenteel ziet als iemand met een vrije wil, iemand die keuzes kan maken en die daarvoor in vrijheid moet leven. Als je het externe metafysische baken weghaalt, en het collectivistische religieuze of ideologische gemeenschapsdenken laat verwateren, dan heb je noodzakelijkerwijs veel Ik, identiteit, vrije wil en vrijheidsdrang nodig om dat verlies te compenseren.

Die hooggewaardeerde westerse ideologie van zelfbeschikking, democratische vrijheid, individuele en identitaire waarden, die kwam er niet voor niets. We gaan er dagelijks al protesterend de straat voor op en voeren er desnoods desastreuze oorlogen voor om ze te behouden. Maar in veel opzichten zijn die westerse waarden tegelijkertijd niets anders dan een niet zelfgekozen, maar een noodzakelijke evolutionaire uitkomst van het menselijk denkvermogen. We zullen die individualistische waarden wel moeten omarmen, onvrijwillig, om het hoofd boven water te houden. En natuurlijk zullen we tegelijkertijd die impliciete onvrijwilligheid graag ontkennen en ons op de borst kloppen voor die 'zwaar bevochten vrijheden'.

Ons westers-individualistisch denken heeft (evenals het niet-westerse collectivistische denken) zijn eindpunt natuurlijk niet bereikt, het zal echt wel verder evolueren. En opnieuw: niet vrij-wil-ig maar noodzakelijkerwijs. En, net zoals in vroeger tijden, we hebben geen idee in welke richting, in welke vorm en met welke snelheid. Een ding lijkt me wel vrij zeker: dat we voorlopig nog een boel goeie illusies over onszelf en de wereld nodig hebben om het met elkaar uit te houden. En dat we maar beter permanent aan onszelf kunnen blijven twijfelen dan stug blijven volhouden iets zeker omtrent onszelf en welke Waarheid dan ook te weten. Dat voorkomt een boel ellende.

(1) Pas in de 19e eeuw komt er een derde en cruciale overlevingsfactor bij: de democratische staatsvorm die het vrije denken van individuen toestaat. Het streng normatieve, (zelf)repressieve denken onder de theocratieën en monarchale autocratieën verdwijnt en maakt plaats voor het recht op vrije meningsuiting, expressie en communicatie. Die omstandigheid veroorzaakt een stroom van innovatieve ideeën op vrijwel elk maatschappelijk terrein: de competitieve vrije markt van ideeën is geboren. Vooral innovatieve technologische ideeën krijgen ruim baan: de industriële revolutie is geboren wat de samenleving (tot dan toe 90% boerenbevolking) onomkeerbaar veranderde. De plotselinge en wereldwijde bevolkingsexplosie die er op volgde is een bewijs dat de vrijheid van denken zeer sterk bijdraagt tot evolutionaire overleving. Althans tot nu toe

Zomerse blog pauze

By Jack Pheifer

July 2, 2021

Categorieën: 2 Ongesorteerde Notities

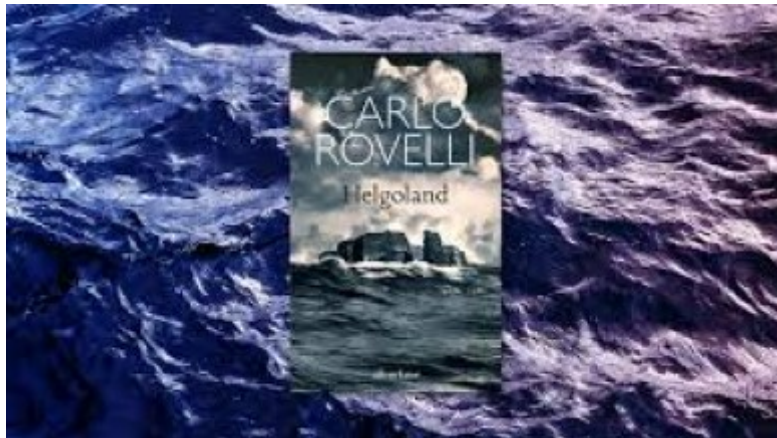
Kunt u nog eens rustig de pakweg 60 publicaties lezen van de afgelopen maanden.

Denkrevoluties: over kwantumtheorie en kwantumdenken

By Chris Koopmans

August 21, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

Tenzij u niet goed bij uw hoofd bent, gelooft u niet dat de aarde plat is. Het heeft destijds wel even geduurd voordat het oude wereldbeeld van een platte naar een bolvormige aarde verschoof, zoals het wereldbeeld ook weer verschoof toen Galilei vaststelde dat de aarde beweegt en om de zon draait, en niet andersom.

De natuur- en wiskunde zorgde opnieuw voor een denkrevolutie toen Newton zijn natuurkundige wetten formuleerde en poneerde dat de wereld, het universum, op een materialistische, mechanistische manier in elkaar zit. Massa, beweging, en zwaartekracht zijn constanten die in formules waren te vangen. En het universum bestaat uit atomaire deeltjes die zich volgens mechanistische wetten tot elkaar verhouden, en dus zitten ook wij als mensen als samengeklonterde deeltjes in zijn formules.

Opnieuw veranderde het wereldbeeld toen Einstein in 1905 en 1915 zijn specifieke en algemene relativiteitstheorie poneerde: ruimte en tijd zijn nu geen vaste gegevens meer, ze krommen, buigen, krimpen en rekken naargelang de plaats waar je ze in het universum meet. Ook dat had filosofische consequenties, het veranderde opnieuw onze kijk op het universum (en kort daarvoor (1859)

veranderden Wallace en Darwin met hun 'evolutionaire relativiteitswetten' ook nog even ons mensbeeld in een mens-dierbeeld).

Die vijf grote revoluties in ons denken over de werkelijkheid gaven de mens een alsmaar bescheidener plaats in het universum maar nog steeds zijn er kleine restjes mensen die maar niet van hun troon willen afstappen: 'de platte aarde'-wappies, de 'creationisten', de 'god bestiert alles'-volhouders, en de 'alles bestaat uit kleine deeltjes'-gelovigen.

En toen kwam de grote klapper, de zesde, en wellicht de grootste denkrevolutie aller tijden: de kwantumtheorie. De destijds 23-jarige Heisenberg formuleerde in 1925 op het kale Noordzee-eiland Helgoland de grondbeginselen van de kwantummechanica, nota bene geïnspireerd door Einstein. Een theorie die korte tijd daarna verder werd uitgediept door zijn tijdgenoten: o.a. Born, Bohr, Schrödinger, Pauli, Dirac, Heisenberg, Fermi... allemaal Nobelprijswinnaars.

Het probleem echter met de kwantummechanica is:

- dat hij zeer moeilijk te begrijpen en uit te leggen is. Je moet zeer diep in de wis en natuurkunde zitten om er chocola van te maken. Einsteins relativiteitstheorie is een stuk gemakkelijker te volgen. Heisenbergs kwantummechanica is duister, totaal out of the box, toverachtig, maar... hij klopt wel. En hij klopt al bijna 100 jaar! Er is geen theoretisch natuurkundige die de kwantumtheorie met experimenten onderuit heeft kunnen halen (*). En u weet ook dat de kwantumtheorie klopt, want de technische consequenties ervan zitten in uw computer, smartphone, TV, in de MRI scan, de elektronenmicroscop, de laser, het internet, etc. Ze draaien uiteindelijk allemaal op kwantummechanische principes. Niks zo praktisch als een goeie theorie!
- dat de oude Newtoniaanse en de daarop aansluitende moderne Einsteiniaanse relativiteitstheorie, met hun mechanistische wetten van massa, ruimte en tijd, ons intuïtief meer aanspreken, want ze gaan niet in tegen onze dagelijkse ervaring van de zichtbaarheid van materie en de meetbaarheid van ruimte en tijd en tegen het idee van actie = reactie. In de kwantummechanica daarentegen gelden geen mechanistische wetten en is er geen materie, maar *kansgolven*. Het probleem is dat je zowel met de relativiteitstheorie als met de kwantumtheorie

steeds kloppend kan rekenen en er overtuigende experimenten mee kan uitvoeren, maar dan wel binnen de context van hun eigen theorie. Jammer genoeg is er nog geen theorie die beide omvat, een Theorie van Alles. Maar inmiddels rekenen chemici, biologen, ingenieurs, astrofysici, kernfysici wel dagelijks met de kwantummechanica.

- dat er verschillende interpretaties van de basis kwantumtheorie bestaan (**), hetgeen verwarrend is en het nog moeilijker maakt e.e.a. te begrijpen, zodat men geneigd is vast te houden aan het oude Newton/Einstein paradigma.
- dat de afstand van de theoretische natuurkunde tot de filosofische kennisleer, laat staan tot de man in de straat, enorm is. De regel 'schoenmaker hou je bij je leest' wordt in natuurkundige kringen nog volop toegepast; er zijn zeer weinig interdisciplinaire bruggenbouwers.
- dat niet alleen de kwantummechanica maar alle grote denkrevoluties enige generaties vergen alvorens ze gemeengoed worden en een brede invloed krijgen op andere cultuurgebieden zoals religie, filosofie, menswetenschappen, kunst en de politiek. Alhoewel vrijwel alle natuurkundigen in de vorige eeuw al snel de kwantummechanica omarmden is hij nog maar zelden en in zeer oppervlakkige zin in de leerboekjes van middelbare scholieren te vinden.

Ik ga u de kwantumtheorie niet uitleggen, want dat kan ik niet goed. Mijn hersens zijn erop gebroken, het gaat me eigenlijk nog steeds boven de pet. Het beste begrip dat ik nu na jaren worstelen heb, ontleen ik aan Carlo Rovelli, theoretisch natuurkundige, die zijn professionele leven wijdde aan de kwantumtheorie. Onlangs verscheen zijn fenomenale boek, voor het grote publiek geschreven, over de aard en geschiedenis van de kwantummechanica: *Helgoland* (***). Dat boek is ook de reden dat ik dit artikel schrijf: een absolute aanrader (tenminste, als u de 'kwantumsprong' in uw denken wil maken).

Plat gezegd: wanneer je de materie tot zijn kleine deeltjes uitpelt hou je niets anders over dan golven met kleine pakketjes informatie. Materie met zijn eigenschappen, zoals die zich aan ons manifesteert, staat niet op zichzelf, materie kan zich alleen aan ons tonen in relatie tot andere materie (waaronder de mens of zijn meetapparatuur).

D.w.z. we moeten niet meer denken in dingen maar in relaties tussen dingen. **Relaties vormen dus de bouwstenen van de werkelijkheid, niet materie.** De tegenstelling: ik (subject) versus de wereld buiten het ik (object) verval daarmee, evenals de tegenstelling lichaam/geest en werkelijkheid/denken. Omdat wijzelf onderdeel van de fysische natuur zijn kunnen we de werkelijkheid niet als observator van buiten beschrijven, maar alleen van binnenuit. Er bestaat geen 'buiten' de totaliteit van de dingen. Ook ons ik bestaat bij de gratie van relaties, evenals samenlevingen, ons culturele, geestelijke en politieke leven. De kwantummechanica is duizelingwekkend omdat ze de klassieke visie op de materiële wereld in rook doet opgaan en de werkelijkheid tot hallucinatie maakt (maar die hallucinatie klopt wel!). De kwantummechanica zet daarmee een andere manier van denken in werking: relationeel denken.

Dus vraag je je af wat de impact van de kwantumtheorie op onze cultuur gaat worden, of hij invloed gaat hebben op de manier waarop we met elkaar omgaan, of hij gevolgen heeft voor de manier waarop we met de grote wereldvraagstukken omgaan. *Omgaan is relationeel denken, is kwantumdenken.*

Fascinerend. Meer dan fascinerend. De volgende keer een poging om enige grip te krijgen op het verschil tussen materialistisch object-denken en relationeel kwantum-denken.

(*) *Zelfs de geniale Einstein moest uiteindelijk buigen (hij verzette zich hevig) voor de supergenialiteit van de kwantumtheorie.*

(**) *Rovelli behandelt kort enkele kwantuminterpretaties: de Kopenhagen-, de veel werelden-, de verborgen variabelen- en de relationele-interpretatie, waarvan de laatste hem het meest aanspreekt.*

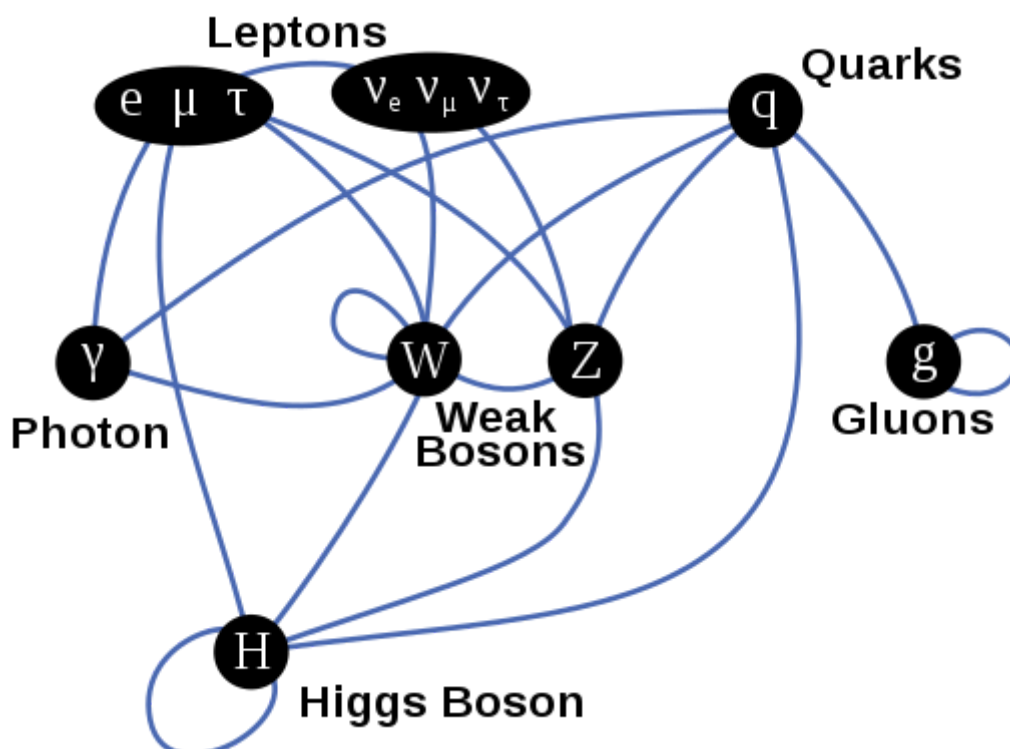
(***) *Helgoland, het verhaal van de kwantumfysica, de ingrijpendste wetenschappelijke revolutie aller tijden. Carlo Rovelli; 2021. Uiteraard is Rovelli ook op YouTube te volgen.*

Denkrevoluties: over kwantumtheorie en kwantumdenken (2)

By Chris Koopmans

August 22, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

Stel uzelf gerust: u hoeft de kwantummechanica beslist niet te begrijpen om mee te kunnen praten. Sterker nog, niemand begrijpt de kwantummechanica, ook natuurkundigen niet, zo verklaarde Richard Feijnman, natuurkundige en Nobelprijswinnaar (*). Niet begrijpen in die zin dat je er geen omvattende voorstelling van kunt maken, maar er wel vrolijk en kloppend mee kunt rekenen en allerlei mooie technologische apparaten mee kunt bouwen (ook vreselijke alles uitroeiende wapensystemen trouwens). Zoals je een auto ook niet alomvattend hoeft te begrijpen om erin te kunnen rijden, zoiets.

Eén ding maakt Rovelli telkens weer duidelijk: wij beleven onszelf als een Ik met een binnenwereld, met een bewustzijn, dat door onze huid gescheiden is van de wereld buiten ons, de buitenwereld. Die tegenstelling is in het kwantumdenken schijn, een illusie, er bestaat geen binnen- en buitenwereld, geen geest en materie. Alle beschrijvingen van de wereld zijn inclusief onszelf en dus, in laatste

instantie, allemaal beschrijvingen van binnenuit. D.w.z. er bestaan *alleen perspectieven* op dat wat wij 'de werkelijkheid' noemen. 'De werkelijkheid' is tegelijk 'onze werkelijkheid'. De geestelijke eigenschappen die wij aan onszelf toeschrijven, evenals de fysische eigenschappen van de wereld buiten onszelf, ze staan relatief t.o.v. elkaar. We bevinden ons in een wereld zonder kale feiten omdat feiten alleen relatieve feiten zijn. Feiten omtrent onze subjectieve ervaringen en objectieve waarnemingen staan niet op zichzelf, ze worden alleen 'zichtbaar' in relatie tot elkaar. 'Er bestaan geen feiten, alleen interpretaties', zei Nietzsche. 'Het leven is opinie', zei de Griekse filosoof Democritus.

Samengevat: het denken in subject/object, ik/wereld, geest/materie, bewustzijn/ding, zelf/ander, kaart/terrein is bedrieglijk, het is pre-kwantumdenken. Kwantumdenken is relationeel denken, interconnectief, contextueel, systemisch, is denken in de verschillende resoluties van waaruit de 'werkelijkheid, de wereld, de waarheid' beschouwd kan worden.

Hier aangekomen vraag je je af: wat is de impact van de kwantumtheorie op onze samenleving, op onze cultuur? Met impact bedoel ik: is er een directe invloed, een indirecte invloed, een samenhang of een analogie met maatschappelijke/culturele ontwikkelingen aan te wijzen?

- *Wetenschap*. Een directe invloed van de kwantumtheorie op de harde empirische wetenschappen (natuurkunde, chemie, biologie) was er al snel na de presentatie van de kwantumtheorie, zo rond 1925. Een explosie van wetenschappelijke deelgebieden zoals kwantum(bio)chemie, kwantumoptica, kwantum-electrodynamica, kwantuminformatica, astrofysica, ontstonden in no time.
- *Technologie*. Sinds de praktische technologische toepassingen van de kwantummechanica mogelijk werden, groeide de kwantumtechnologie exponentieel: kernenergie, de transistor, de computerchip, het internet, allerlei medische technologie (MRI-, CT-, PETscan), robots, AI-gestuurde machines, etc. Onze leefwereld veranderde daardoor dramatisch en in een zo snel tempo dat we niet meer bij kunnen houden wat de stand van zaken eigenlijk is.

- *Bijwerkingen.* De indirecte invloeden van de kwantumtechnologie zijn gigantisch: de wet- en regelgeving kunnen de tech-innovaties niet bijhouden waardoor er inmiddels allerlei kwalijke ongecontroleerde bijwerkingen van de kwantumtechnologie zijn ontstaan: de proliferatie van de atoombom, de plasticsoep in zee, nucleaire ongelukken, chemische lucht- en waterverontreiniging, klimaatopwarming om er maar een paar te noemen.
- *Politiek.* Indirecte gevolgen veranderden ook de politiek die moet inspelen op de handel in kwantumtechnologische producten en de handel in de technologische innovaties zelf. En die moet inspelen op de verschuivende geopolitieke machtsverhoudingen die door de kwantumtechnologie veroorzaakt worden. Zo bracht de atoombom waarschijnlijk meer politieke stabiliteit en vrede tussen de machtsblokken Rusland, China en het Westen, maar inmiddels is die werking obsoleet nu veel landen zich geavanceerde AI-gestuurde wapensystemen kunnen veroorloven, nu elke thuisknutselaar met CRISPR-tech biobommen kan maken, en er een goedkope cyberoorlog gevoerd kan worden die de hele financiële- en energie-infrastructuur van een land kan platleggen. Een kleine vonk kan gemakkelijk een cascade van geweld veroorzaken, een apocalyptische oorlog veroorzaken die geen overwinnaars kent.
- *Kennis en Weten.* Een andere zeer belangrijke indirecte invloed van de kwantumtechnologie, met name de hightech communicatietechnologie, is de crisis in het vertrouwen in overheidsinstanties, de media en de wetenschap, oftewel een kennis/waarheidscrisis, de zgn. epistemologische crisis (**). Niemand weet nog wat hij voor waar moet houden, de waarheid is volstrekt gefragmenteerd, hetgeen voornamelijk veroorzaakt wordt door de sociale media die zeer snel misinformatie, deepfake video's, propaganda, ongefundeerde meningen, etc. de wereld instuurt. Onbegonnen werk voor factcheckers die op hun beurt ook weer gewantrouwd worden, wat eerder tot verdere maatschappelijke polarisaties leidt dan tot een werkelijke correctie op een boel onzin, onkunde en onwetenschap. Zo ontstaat er een paranoïde samenleving die gemakkelijk uitgebuit kan worden door gepsychopatische cybercriminelen in dienst van autocratische politieke machthebbers.
- *Onderwijs.* Een vergelijkbare kwantumtechnologische impact is die op het onderwijs. Onderwijs emancipeert, (vooral bij vrouwen in niet-westerse

landen), behoedt ons tegen bijgeloof en manipulatie, laat ons betere beslissingen maken hoe door het leven te navigeren. Maar als degelijk onderwijs zijn gezag verliest omdat het op het snelle internet neergezet wordt als ‘propaganda van de westerse witte man’ of van een vigerend regime, dan wordt het onderwijs verdacht en doodgerelativeerd. Universiteiten hebben veel last van die antiwetenschappelijke woke-, gender- en cancelcultuur.

- *Economie.* De invloed van kwantumtechnologische innovaties in de computerwereld op de wereldeconomie is griezelig: de virtuele financiële (beurs)handel is vele malen groter dan de reële handel in spullen. Als die luchtbel knapt is een ongekennde wereldeconomische crisis het gevolg. De liberale (bijna) vrije wereldmarkteconomie is volstrekt afhankelijk van computertechnologie, hoe sneller en ondoorzichtiger handelscontracten en financiële stromen verlopen, hoe meer omzet en winst geboekt kan worden. De computertechnologie heeft het macro-economische wereldplaatje onafwendbaar, definitief en onomkeerbaar veranderd. Economie zou ten dienste van de consument moeten staan (is mijn stelling), maar dat doet ze allang niet meer, althans zeer ten dele. Ze staat ten dienste van een kleine rijke elitegroep die investeert in cutting-edge computertechnologie waarmee kapitaal en bezit worden uitgebreid en veiliggesteld. De wereldburger heeft het nakijken, de inkomens- en bezitskloof wordt elk jaar groter.
- *Kunst.* Over de invloed van het kwantummechanisch denken op de kunststromingen durf ik niets te zeggen; op dat terrein ben ik onvoldoende thuis. Rovelli ziet een samenhang met het kubisme (QBisme) dat in dezelfde tijd opkomt als de kwantumtheorie, zo tussen 1900 en 1925. ‘Kubisme en kwantumtheorie nemen beide afstand van het idee dat de wereld op figuratieve wijze gerepresenteerd kan worden. Het QBisme ziet af van een realistisch beeld van de wereld, achter hetgeen we zien of meten’, schrijft hij. Ook vermeldt hij Pirandello’s roman ‘Iemand, niemand en honderdduizend’ die handelt over het uiteenvallen van de werkelijkheid in standpunten van verschillende waarnemers (rond 1925).

Interessant is te weten in hoeverre 20e-eeuwse kunststromingen als Dadaïsme, Surrealisme, Magisch Realisme, en andere avantgardistische stromingen iets te maken hebben met het kwantummechanische idee dat ‘de werkelijkheid niet de werkelijkheid is die we denken te zien’ (om het maar eens plat te zeggen).

- *Filosofie*. Voorzover een kwantummechanicus als Rovelli zich ook bezighoudt met de relatie tussen geest en materie doen de moderne filosofen en psychologen dat op een analoge wijze ook. De moderne beeldvormende (kwantumtechnische) apparaten zoals de MRI, CT- en PETscan, plus de moleculaire biologie en de neurofysiologie hebben de neurowetenschappers nieuwe inzichten gegeven in het inmiddels verouderde geest/materie probleem. Een nieuwe stroming in de filosofie ontstond: *de neurofilosofie*. Hoe bewustzijn, vrije wil, logica, ideeën, beelden, taal en andere psychische fenomenen zich in de breinmaterie manifesteren en wat dat betekent voor bijvoorbeeld de oude Kantiaanse vragen (wat kunnen wij weten, wat moet ik doen, wat mag ik hopen, wat is de mens), dat alles komt weer in een volkomen nieuw daglicht te staan.

En dan is er nog de hedendaagse *techniekfilosofie* die zijn handen vol heeft aan de reflectie op de invloed van technologie op maatschappelijke ontwikkelingen, op de rol van de mens die weggerobotiseert wordt, wiens lustvolle brein verslaafd gemaakt is aan clickbaits, likes, en (mis)informatie uit de eigen bubble (zie Netflix: The Social Dilemma). Je kan toch niet ontkennen dat de uit de hand gelopen kwantumtechnologie hier iets mee te maken heeft?

- *Religie*. Religie gaat in veel opzichten over zingeving, over hoe de mens zich zou moeten gedragen, over goed en kwaad, over de goddelijke waarheid, zaken die verpakt zijn in een Groot Verhaal waarmee een gemeenschap bij elkaar wordt gehouden. Maar wat als bij uitstek juist dat Grote Verhaal aangevallen en verdrongen wordt door een cultuur die niet een collectieve maar een persoonlijke zingeving omarmt, die zich geen leefregels wil laten voorschrijven, die goed en kwaad relateert, die geen goddelijke waarheid maar een multiperspectivische waarheid voorstaat, die allang niet meer gelooft in Het Grote (religieuze of seculiere) Verhaal? En dat alles misschien niet direct veroorzaakt maar op zijn minst wel gekatalyseerd door de kwantumtechnologische cultuur die op alle belangrijke levensgebieden ingrijpt.

De kwantummechanica is als theorie niet meer dan een serie wiskundige vergelijkingen. Kan geen kwaad. Maar de invloed op ons denken over de werkelijkheid en de kwantumtechnologische gevolgen ervan zijn onmiskenbaar. Met de kwantummechanica voltrekt zich een stille revolutie die al 100 jaar gaande

is, die diep existentieel, bewust en onbewust, in het goede en het kwade, op ons inwerkt, en die zijn einde nog lang niet heeft bereikt.

() Niels Bohr, kwantummechanicus van het eerste uur, zei iets dergelijks: ‘ Als je over kwantummechanica kunt praten zonder dat het je duizelt, heb je er niets van begrepen.’*

(**) Epistemologie of kennisleer: de tak van de filosofie die de aard, oorsprong, voorwaarden voor en reikwijdte van kennis en het weten onderzoekt (Wikipedia). Met de epistemologische crisis wordt hier bedoelt dat de gemiddelde burger alle kennis en kennisdragers is gaan wantrouwen omdat het onderscheid met de overspoelend misinformatie op het internet en in de media niet meer te maken is. Er zijn daarnaast vele andere factoren die maken dat het onderscheid tussen gezaghebbende kennis en pseudokennis tegenwoordig slechts door zeer weinigen is vast te stellen. (Lees de blog: ‘31 redenen waarom men wetenschap (te) lastig vindt en wantrouwt’; maart 2021)

De Seksoorlog van de Taliban (1)

By Chris Koopmans

August 29, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

Waarom zegt niemand wat velen intuïtief denken: de Taliban voert een seksoorlog.

Om te beginnen, over wat voor soort oorlog hebben we het eigenlijk? Als je een oorlog voert dan heb je iets te verdedigen of aan te vallen. Verdedigingsoorlogen en aanvalsoorlogen. Niet altijd heel scherp van elkaar te onderscheiden natuurlijk, maar toch: je verdedigt je territorium, of je valt aan om je territorium uit te breiden. Het Romeinse, Perzische, Turkse Rijk, etc., of meer recent, Napoleon, Hitler, Stalin, de Japanners, Mao, voerden aanvals/territoriumoorlogen. De Geallieerden en de Russen voerden in WW2 een verdedigingsoorlog. Vanuit het Taliban-perspectief is er bij hen nu sprake van een verdedigingsoorlog.

Er waren en er zijn uiteraard vele soorten oorlogen naast territoriumoorlogen: stammenoorlogen, godsdienstoorlogen, etnische oorlogen, ideologische oorlogen, handelsoorlogen, koloniale oorlogen, burgeroorlogen, onafhankelijkheidsoorlogen, proxy-oorlogen, termen die elkaar overlappen of waarbij de ene term de andere probeert te maskeren. Vanuit het Taliban perspectief gelden al deze termen wel (misschien met uitzondering van een koloniale oorlog).

En al die oorlogen hebben een bij hun tijd passende strategische/tactische vorm: frontale man- tegen-man oorlogen, loopgravenoorlogen, guerrilla- en andere asymmetrische oorlogen, elk met hun eigen wapeninzet: conventionele hand- en vuurwapens, chemische, biologische en kernwapens, elektronisch gestuurde wapensystemen en recent: desinformatie- en cybertechwapens. Vanuit het Taliban-perspectief is er sprake van een asymmetrische, guerrilla- oorlog met vnl. conventionele- en internetpropagandawapens.

De rechtvaardiging van pure verdedigingsoorlogen lijkt vanzelfsprekend: als een volk met genocide wordt bedreigd dan zit er niets anders op dan je daar tijdig op voor te bereiden, de wapens op te nemen en desnoods een preventieve, totale oorlog te beginnen. Als een volk dreigt niet meer te kunnen overleven, omdat het langdurig onder honger, ziekte en oorlog lijdt, dan zullen de bouwstenen van een volk verdwijnen: de gezinnen en hun beschermende families en clans, inclusief de cultuur die hun leven organiseert naar doel, richting en zin. Dan is er geen sprake meer van een verdedigingsoorlog maar van een overlevingsoorlog. Een overlevingsoorlog kan al snel het karakter van een totale oorlog krijgen, d.w.z. dat niet alleen de soldaten vechten, maar ook de burgers op hun eigen beperkte wijze waarmee ook vrouwen, kinderen, bejaarden het doelwit worden van de vijand.

Evolutionair gezien is een overlevingsoorlog noodzakelijk: men heeft voedsel, onderdak, grond, een gezin/familie/clan en bijpassende culturele waarden nodig om als een coherente samenleving te kunnen functioneren. Vanuit het Taliban-perspectief is er sprake van een verdedigingsoorlog, maar niet van een overlevingsoorlog omdat genocide van alle Afghaanse stammen door Westerse (of voorheen Russische, e.a.) troepen niet werd nagestreefd.

Deze Afghaanse oorlog gaat dus niet over het veiligstellen van het kale biologische bestaan, die kunst verstaan de Afghaanse volkeren al eeuwenlang. Ook economische belangen spelen aan beide zijden nauwelijks of geen rol (*), uitgezonderd de opiumhandel waarmee de Afghaanse warlords hun strijd financieren. De oorlog gaat over het willen vasthouden, door bepaalde fundamentalistische subgroepen, aan hun culturele bestaan dat in de kern gaat over de verdediging en het voortbestaan van de gezinsstructuur. En die structuur valt of staat met de seksuele dominantieregels van de man.

De atomaire eenheid van vrijwel elke cultuur is het gezin; alleen langs de kinderen kan de evolutionaire generatielijn worden voortgezet. Een gezinsstructuur, nodig om een kind succesvol tot volwassenheid te brengen, wordt bepaald door de man-vrouw verhouding. De stabiliteit van de man-vrouw dynamiek wordt door formele en informele wetten van een cultuur bevestigd en bewaakt. Streng of minder streng bewaakt, al naargelang een bevolkingsgroep floreert of door externe (sub-)culturen bedreigd wordt. In de meeste niet-Westerse culturen is de man-vrouw verhouding asymmetrisch, d.w.z. de man bewaakt de seksualiteit van de vrouw (**): de belangrijkste religieuze wetten zijn hier direct op ingericht en de minder belangrijke wetten zijn er een afgeleide van of zijn in ieder geval er niet mee in tegenspraak.

Veel niet-Westerse zgn. democratische landen omarmen wel de Westerse vrijheden en waarden, maar meestal niet die vrijheden en waarden die betrekking hebben op het seksuele gedrag van de vrouw. Alle grote religies (Islam, Hindoeïsme, Boeddhisme, Jodendom, Christendom) hanteren religieuze wetten die het seksuele gedrag van vrouwen voor, tijdens en na het huwelijk meer of minder sterk beperken en onder toezicht houden van mannen, de familie, de clan of de staat. Ook in niet-Westerse Christelijke culturen is die seksuele asymmetrie het geval. In Westerse democratische rechtsstaten is de gelijkheid van mannen en vrouwen bij wet weliswaar geregeld, maar zijn seksisme, misogynie (en misandrie) en dubbele standaarden niet de wereld uit, zelfs niet in de meest seksueel egalitaire (Scandinavische) landen.

Om de functie van dit vrijwel universele fenomeen te begrijpen moeten we naar de evolutionaire biologie en psychologie. Aangezien de seksuele en de overlevingsdrift de twee sterkste drijfveren zijn van de Darwiniaanse wetten (van natuurlijke en interseksuele selectie), zal elke cultuur deze 'instinctieve driften' moeten reguleren, ieder op zijn eigen wijze een culturele vorm moeten geven, om zich te verzekeren van zijn voortbestaan. En in bredere zin, om zich als soort tegen uitsterven te behoeden. Onze 'instinctieve, genetische hardware' heeft een synchroon lopende 'culturele, psychologische software' nodig om het mensdier evolutionair te kunnen laten voortbestaan. Lopen biologie en cultuur niet meer synchroon dan verliest de cultuur zijn adaptieve functie d.w.z. zijn vermogen om zich aan zijn voortdurend veranderende natuurlijke habitat en sociale omgeving aan te passen.

Je hoeft geen raketgeleerde te zijn om in te zien dat deze asynchrone toestand inmiddels het hoofdprobleem van deze tijd lijkt te worden: onze biologie, ons (paleolithisch) brein, kan de veel te snel veranderende cultuur niet meer aan. De adaptatie aan de snel veranderende sociale, politieke, economische en technologische omstandigheden is cultureel, laat staan genetisch, niet meer bij te benen. En ook de adaptatie aan onze natuurlijke habitat, die voorheen op de evolutionaire schaal traag en lokaal verliep, is nu met de snelle klimaatverandering een existentieel probleem op wereldschaal geworden.

Alles opgeteld en afgetrokken, en ietwat kort door de bocht misschien: wat nou democratie brengen in niet-Westerse landen?! In landen waar biologie en cultuur een eeuw terug nog redelijk synchroon liepen. Gedoemd te mislukken. Totale onderschatting van de sterkste menselijke drijfveer: de seksuele drijfveer en zijn hulpje de cultuur.

Maar het omgekeerde is ook waar. Je kan de klok anno vandaag niet terugdraaien nu de culturen eenmaal kennis van elkaar hebben, zich niet meer kunnen (en willen) isoleren en zullen moeten samenwerken om de existentiële bedreigingen van alle culturen in de wereld het hoofd te bieden. Samenwerking, misschien wel de grootste kracht achter het evolutionaire 'succes' van het mensdier, samenwerken op een andere culturele schaalgrootte is meer dan ooit nodig. Niet alleen voor de soort mensdier, maar voor alle diersoorten en al het andere organisch leven.

Terug inzoomen naar de Taliban. Onder de eeuwenoude islamitische wetgeving, de Sharia, kan de vrouw niet zelfstandig over haar lichaam beschikken, is ze seksueel direct opeisbaar en in die zin echtelijke gehoorzaamheidsplicht verschuldigd. En ook in de niet-seksuele zin: gehoorzaamheid aan de vader, de echtgenoot, de broer en de zoon. In het huwelijk is dus sprake van seksuele gevangenschap. Voor het huwelijk worden vrouwen daartoe zoveel mogelijk afgescheiden van de mannengemeenschap (geen scholing, binnenhuistaken, lichaambedekkende kleding, geen publieke functies, e.d.) en al in de vroege jeugd geprepareerd op het 'gesloten huwelijk'. Ongehuwd moederschap betekent een paria zijn. Na het huwelijk (b.v. door dood of scheiding van de echtgenoot) is ze haar alleenstaande leven niet veilig en zal ze opnieuw in een of andere vorm, volgens de Sharia, de familie- of clanregels onder mannelijke supervisie gebracht worden.

Deel 2: De 'Battle of the Sexes' is een ongelijke strijd voor de Afghaanse vrouw, voor de democratie en voor hen die 'het Afghaanse probleem' blijven framen als een politiek probleem.

() Er zijn wel belangrijke grondstoffen aanwezig (lithium, uranium, koper, zink, goud, e.d.) maar die zijn tot nu toe niet exploiteerbaar gebleven. M.n. het nabijgelegen China zal goeie contacten met het Taliban regime willen onderhouden om in zijn dominante grondstoffenpolitiek te kunnen investeren.*

(**) De geschiedenis van de 'Battle of the Sexes', in het bijzonder die van de seksuele man-vrouw verhouding, gaat terug naar de menselijke evolutionaire geschiedenis en zelfs verder naar die van primaten en zoogdieren. Normatieve begrippen als 'het patriarchaat', 'masculine hegemonie', 'toxische masculiniteit', e.d. zijn veel te oppervlakkig en te gepolitiseerd om een verklaring te geven voor de wijze waarop de man-vrouw dynamiek zich in verschillende culturen manifesteert. Voor een goed begrip van de evolutionaire wortels van de huidige (verborgen) 'seksuele man-vrouw conflicten', van hoe de seksen elkaars seksuele gedrag bewaken, lees het boek van David M. Buss, wetenschappelijk grondlegger van de evolutionaire psychologie: 'When Men Behave Badly; the hidden roots of sexual deception, harassment & assault' (2021). Zie ook YouTube.

De Seksoorlog van de Taliban (2)

By Chris Koopmans

September 1, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

De Taliban-man mag zijn seksuele aandrang gewelddadig zonder consequenties loslaten op 'onzedelijk geklede Moslimvrouwen', op (vermeende) overspelige Moslimvrouwen, op Moslimvrouwen van de vijand en op alle ongelovige vrouwen. Wat de Westerling verkrachting, seksuele moord, eremoord, vrouwenmishandeling, pedofilie, polygamie en seksuele slavernij noemt is onder de Sharia aan de orde van de dag, de nachtmerrie van alle 'foute vrouwen'. Voor de opvoedende Shariamoeders en hun vrouwelijke familie- en clanleden zit er niets anders op dan hun dochters zeer streng in de leer op te voeden om hen voor de psychische en fysieke ondergang te behoeden. En dat zullen ze zelfs moeten, op straffe van hun eigen ondergang.

De Taliban-man heeft alles te verliezen als hij de controle over de vrouwelijke seksualiteit verliest. En een vrijzinnige Moslimvrouw nog meer, ze moet voor haar leven, en het leven van haar dochters en familie vrezen als ze er niet in meegaat. De Taliban-man heeft alles te verliezen, want met het controleverlies over de vrouwelijke seksualiteit verliest hij ook zijn hiërarchische positie in zijn gezin, familie, stam, zijn traditionele identiteit en status, zijn politiek-religieuze

machtspositie in het onderhandelingsveld met andere stammen. Een Afghaanse staat met een democratisch karakter voor hem een gruwel.

Democratie, laat staan een scheiding van kerk en staat, wordt dus noodzakelijkerwijs de grootste vijand. Alles wat met een democratische bestuursvorm samenhangt evenzeer: vrouwenemancipatie door onderwijs, vrouwen in politieke, publieke, ondernemers- en journalistieke functies, etc. Jihad en Sharia zijn de politiek-religieuze middelen om de asymmetrische man-vrouw verhouding te consolideren. Maar onder dit alles liggen de Darwiniaanse wetten die de menselijke seksualiteit in biologische en culturele zin met zeer grote kracht aansturen. En die wetten zijn niet van religieuze, ideologische, politieke of economische aard, daar houdt de evolutie zich niet mee bezig, en daar kunnen bommen en granaten niet tegenop.

De Taliban kan zijn Jihad framen als een asymmetrische verdedigingsoorlog met conventionele wapens tegen een ongelovige Westerse bezetter, maar gaat daarbij volledig voorbij aan de dieperliggende biologisch-evolutionaire drivers achter hun Jihad: het behoud van de extreme controle over de vrouwelijke seksualiteit. Vandaar de titel van dit stuk: De Taliban voert een seksoorlog (*).

De Westerse historici, politicologen, militairen, sociologen, antropologen, journalisten, politici, e.a. framen de Afghaanse situatie al naargelang hun eigen discipline gaan eveneens volledig voorbij aan het wellicht krachtigste onderliggende frame dat menselijk gedrag aanstuurt: de evolutionaire gedragsbiologie van de menselijke seksualiteit die zich cultureel manifesteert in de man-vrouw dynamiek.

Wat voor de Taliban geldt, gaat natuurlijk ook op voor andere Islamitisch-religieus fundamentalistische bewegingen in andere landen: IS, Al Quaida, Al Shabaab, Boko Haram, Ahlu-Sunnah Wa-Jama, e.a. die wanhopig alle extreme middelen aangrijpen om hun afschrikwekkende macht te financieren en uit te oefenen: (mensen)smokkel, gijzeling, belastingheffing, papaver- en drugshandel, marteling, ontvoering, onthoofding, kindsoldaten, zelfmoord- en andersoortige terreuraanslagen. En tel daarbij op de streng-Islamitische staten die in afgezwakte vorm dezelfde man-vrouw dynamiek laten zien: Iran, Pakistan, Saoedi-Arabië, en andere landen in het Midden-Oosten en Afrika.

De vraag is welke houding het Westen het best kan aannemen tegenover politiek-religieus fundamentalisme, van welke soort dan ook (**). Ik zou denken: allereerst begrijpen waarom democratie exporteren d.m.v. militaire, economische, technologische en zelfs nood- en humanitaire hulp niet heeft geholpen en niet zal helpen zo lang religieuze beliefssystemen de asymmetrische man-vrouw verhouding met extreme machtsmiddelen consolideren. Alhoewel onderwijs, boeken, krantenartikelen, theaterstukken, films, muziekinstrumenten kortom een bredere cultuur aanreiken, zoals Erdal Balci in de Volkskrant (d.d.230821) voorstelt, een betere weg lijkt, zal dit paradoxaal werken omdat die weg nu juist niet halal is en zeker de vrouwen onder deze regimes eerder de kop zal kosten.

Samengevat: als je met een politiek frame kijkt naar 'het probleem Afghanistan' dan zoek je de oplossing in interventies die zich ofwel richten op het bestrijden van terroristisch geweld (de lijn van de VS), of interventies die zich richten op een cultuuromslag die zou moeten leiden tot een meer democratische bestuursvorm (de lijn van de EU-landen en NGO's), of allebei tegelijk. Het denken in een dergelijk politiek frame is, om de hierboven beschreven redenen, bij voorbaat gedoemd te mislukken omdat men fundamentalisme en terrorisme wel kan terugdringen maar niet uitroeien. Al was het alleen maar omdat het terrorisme zich dan terugtrekt, in de bergen, over de landsgrenzen en zich muteert naar andere continenten, om vervolgens weer terug te keren zodra een interventiemacht zich terugtrekt en er tussentijds geen cultuuromslag bewerkstelligd kon worden.

Een probleem verkeerd framen geeft verkeerde oplossingen. Dan zullen oplossingen met zowel een militaire missie (VS) als een opbouwmissie (NL b.v.) mislukken omdat men niet kijkt met een ander onderliggend frame dat bovenliggende complexe politieke, historische problemen in hoge mate aanstuurt (***). Bovendien, als een evolutionair en een cultureel systeem van buitenaf niet goed te beïnvloeden is, al jarenlang niet, is het dan niet zaak om een verandering van binnenuit te bevorderen? Ik bedoel: maak de vrouwen groter! Groter, zodat ze kunnen dansen met de mannen i.p.v. aan de leiband te lopen. Daarom is de term 'seksoorlog' beter dan 'the war on terror'.

Wat te doen? Deze regimes en hun religieuze leiders openlijk en herhaald confronteren met de waarheid over het misbruiken van religie om de seksualiteit

van de vrouw te controleren. Confronteren met de extreem asymmetrische man-vrouw verhouding die men met extreem geweld in stand te willen houden, wat in zijn uiteindelijke uitwerking vele hedendaagse volkeren in diepe ellende stort en voor generaties traumatiseert. En dat een moderne wereld – die nu eenmaal is wat hij is geworden – niet zonder samenwerkende religies kan, zeker nu de wereld voor de limieten van zijn existentie komt te staan.

De waarheid blijven vertellen, in de VN, de EU. Plus het uitvoeren van alle mogelijke sancties, embargo's, financiële en technische hulponthouding, confisqueren van buitenlandse activa, reisbeperkingen, e.d. die de macht van deze regimes doet afnemen (****). De waarheid vertellen zal het Westen waarschijnlijk pijn gaan doen. Dat kost haar olie, gas, grondstoffen, wereldhandel, machts- en geopolitieke instabiliteit en mogelijk meer wereldwijde Jihadistische aanslagen. Of zelfs opnieuw: proxy-oorlogen tussen de grootmachten. Ik hoop op een zachte revolutie van de vrouwen, daarbij hartgrondig ondersteund door het Westen. Want van de vrouwen zal de oplossing moeten komen, zoals dat de laatste eeuw immers ook het geval was in het Westen.

En tenslotte: als het niet lukt kan men beter aan de waarheid doodgaan dan aan de leugen.

() De term sekse-oorlog zou ook kunnen maar is te algemeen omdat ze niet verwijst naar de achterliggende evolutionaire, biologische fundamenteen waarop ze staat, en niet naar het concrete alledaagse seksuele gedrag van de seksen in een bepaalde cultuur.*

(**) Het seculier fundamentalisme van het gruwelijkste soort vindt men in Noord-Korea; erger dan Nazi-Duitsland. Lees: 'In Order to Survive', van Yeonmi Park, die aan het Kim-regime wist te ontsnappen. Ik hield het niet droog.

(***) Het switchen naar een denkframe van een hogere orde, als een algemene strategie om greep te krijgen op een zeer complexe werkelijkheid met veel verwarrende data en variabelen, is natuurlijk altijd aan te bevelen. Tenminste zolang dat denkframe, met al zijn abstracties, op empirisch wetenschappelijke grond staat en een betere verklarende en voorspellende kracht heeft. De (neo-) Darwinistische wetten zijn in wetenschappelijke kringen niet omstreden en de moderne uitwerking daarvan in de evolutionaire gedragsbiologie is er niet mee in tegenspraak.

Waarom wij niet van vreemd houden (1)

By Chris Koopmans

September 11, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

Vreemd is datgene wat wij niet verwachten. Nu schijnt het volgens neurowetenschappers zo te zijn dat we geen directe zintuiglijke toegang tot de wereld buiten ons hebben, maar dat ons brein modellen van de zintuiglijke input maakt (zo ongeveer 150000 per dag), en zodra we iets vreemds waarnemen, iets dat afwijkt van het model (hé, dat hoort daar niet te liggen!) trekt het onze aandacht in een split second en gaan we er mee aan het werk (hoe kan dat hier nou komen?).

We leven dus niet in de werkelijke werkelijkheid maar in de gemodelleerde werkelijkheid, of, als je het zo zou willen noemen, in een virtuele wereld, een geconstrueerde hallucinatie, een gecontroleerde droom. Gewoon, normaal, gebruikelijk, is dus datgene wat het model verwacht, voorspelt. Vreemd, raar, gek, is datgene wat afwijkt van het model, dus waar een nieuw model voor moet worden aangemaakt, dat vervolgens in het geheugen gestopt wordt zodat we het

bij een volgende gelegenheid herkennen als een gecorrigeerd, bijgewerkt model van de werkelijkheid. Geniaal van dat brein (*)!

Dat modelmakende brein beschikt dus over een zeer selectief aandachtsgestuurd zintuiglijk waarnemingssysteem waarmee die werkelijkheidsmodellen worden gemaakt. Die werkelijkheidsmodellen zijn weer gekoppeld aan andere hersensystemen (motivatie-, emotionele, motorische systemen), zodat we met de uitkomst van die samenwerking iets kunnen: doelgericht handelen. Met dat hele proces van aandachtsgestuurde waarneming, werkelijkheidsmodellen maken en uiteindelijk doelgericht handelen kunnen we al duizenden jaren prima overleven: het zoeken van voedsel, beschutting en een geschikte partner, een vijand spotten, wakker worden van een huilende baby, etc. Dat aandachtsgestuurde waarnemingssysteem, etc., is op individueel niveau dus één groot geïntegreerd zoekstelsel dat ons doet overleven. Zoals de hele biologische evolutie ook één megagroot zoekmechanisme is om op populatieniveau de soort te doen overleven.

Dat aandachtsgestuurd waarnemingssysteem is natuurlijk ook gericht op het spotten van gevaar. Heel goed te vergelijken met ons biologisch immuunsysteem dat onmiddellijk in werking komt als er gevaar is in de vorm van ziekteverwekkers: 'foute' bacteriën, parasieten, schimmels, gisten of virussen, die ons lijf binnendringen en levensbedreigende infectieziekten (**) kunnen veroorzaken. Omdat die verwekkers van infectieziekten overgebracht worden via voedsel (b.v. voedselvergiftigingen zoals hepatitis A, salmonella), water (b.v. dysenterie of cholera), dieren (b.v. rabiës, malaria), mensen (b.v. tbc, soa's, influenza), ontstond het idee dat naast het biologische immuunsysteem ook een *gedrags-immuunsysteem (GIS)* moet bestaan dat besmetting door ziekteverwekkers probeert te voorspellen en voorkomen. Van dat gedrags-immuunsysteem is men zich maar zeer gedeeltelijk bewust, het is in onze genetische hardware ingebouwd en we merken de aanwezigheid ervan op, bijvoorbeeld via de emotie walging. Walging bij het zien van verrot voedsel, het ruiken van uitwerpselen, het proeven van een smerige smaak, het aanraken van schilferige en slijmerige oppervlakken, het horen van rochel- en brakende keelgeluiden, e.d.

Maar het GIS gaat veel verder dan deze simpele, walgelijke zintuigervaringen. De evolutie bevoordeelde, oftewel selecteerde die organismen, dieren, en mensdieren die 'besmetting' enigszins konden voorspellen. Dat doet ze door het

aandachts-waarnemingssysteem zo af te stellen dat alles wat 'vreemd' is aan de eigen leefgroep (de ingroup), sterk naar de voorgrond van de aandacht te trekken om daarmee 'het vreemde' te kunnen vermijden. Niet alleen alles wat er ziek uitziet, b.v. een vale, schilferige of bloederige huid, of anderszins afwijkend is, b.v. een schorre stem, mank lopen, scheelzien, een broodmagere of obese gestalte, maar ook alles wat zich 'vreemd' gedraagt wordt verdacht, en kan dus maar beter vermeden worden. Zeker als die lichamelijke afwijkingen, dat 'zieke uiterlijk' of dat 'zieke gedrag' opgemerkt wordt bij individuen die niet behoren bij de eigen bekende en vertrouwde ingroup (**). Dat maakt een outgroup dus al gauw 'besmettingsgevaarlijk'.

De ingroup die zich houdt aan de strenge antibesmettings- gedragsregels, taboes en gewoontes rond 'verdacht voedsel, giftige dieren, promiscue gedrag en besmettingsgevaarlijke outgroupmensen', die kunnen zich relatief veilig voelen. Je hebt wel een religie nodig, religieuze wetten, om 'antibesmettingsregels' in een cultuur stevig te verankeren, streng te handhaven en verhalenderwijs van generatie op generatie over te dragen. Maar....ondanks de groeiende wetenschappelijke kennis m.b.t infectieziekten blijkt die rechtvaardiging voor religieuze spijs-, hygiëne-, seks-, gender- en etnocentrische wetten in het grootste gedeelte van de wereld nogal resistent te zijn tegen 'voortschrijdende inzichten' (****).

En wat betreft onze moderne westerse wereld met zijn voortschrijdende inzichten: please, zullen we het in dit verband maar even niet hebben over onze antivaxxers, complotdenkers en radicale veganisten?

Volgende keer in deel 2: Het GIS nestelt zich in fobieën, de persoonlijkheid, morele regels en politieke voorkeur.

() Ook geniaal van het bijvoorbeeld het buizerdbrein dat met zijn modellen van de werkelijkheid naar een muis zoekt! Kortom: over wiens werkelijkheid hebben we het eigenlijk? Hoeveel werkelijkheden zijn er eigenlijk?*

(**) Acht van de top-tien ziektes aller tijden zijn levensgevaarlijke infectieziekten die meestal epidemische vormen aannamen: pokken, mazelen, malaria, tbc, tyfus, pest, HIV, influenza, overgebracht door mens of dier.

(***) De jagers/verzamelaarsgroep bestond voor de landbouwrevolutie (20.000 v.C.) uit hooguit 150 leden (het zgn. Dunbar getal) die elkaar kenden. Na de landbouwrevolutie werd de bevolkingsdichtheid groter

met als gevolg meer besmettingsgevaar.

(****) Ook het moderne ontzuilde westen kent vele mythische 'besmettingsverhalen' waarvan de immens populaire Netflixserie 'The Walking Dead' een sterk voorbeeld is: de overlevingsstrijd tussen post-apocalyptische groepen in een wereld vol dodelijk bijtende zombies.

Waarom wij niet van vreemd houden (2)

By Chris Koopmans

September 12, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

Naast een biologisch-immuunsysteem bestaat een gedrags-immuunsysteem (GIS). Dat GIS doet voorspellingen over de aanwezigheid van verwekkers van infectieziekten in zijn omgeving. En die voorspellingen gaan gepaard met emotionele, denk- en gedragsmatige vermijdingsreacties.

Een complicatie bij beide immuunsystemen is dat ze soms gevaarlijke overshootreacties kunnen vertonen: better safe than sorry! Die overshoot aan emotionele angst- en walgingsreacties toont zich het meest opvallend in talloze zeer hardnekkige fobieën. Fobieën voor een bepaald voedsel, bloed, naalden/ scherpe voorwerpen, braken, spinnen, slangen, ratten, die bewust of onbewust geassocieerd zijn met besmettingsgevaar. Obsessies met viezigheid (smetvrees), hygiëne (veel wassen en schoonmaken), gezondheid (hypochondrie), seks (angst voor SOA's en bloedcontaminatie), het eigen gezichtsuisiterlijk (100x in de spiegel kijken), e.a. zijn op te vatten als overshootreacties van besmettingsangst.

Ook de persoonlijkheid kan aangetast worden. Zo blijkt uit onderzoek dat er een verband bestaat tussen de gevoeligheid voor besmettingsangst en de mate van zorgvuldigheid, ordelijkheid, netheid (*). Ook mensen met een dwangmatige persoonlijkheid (Obsessieve-compulsieve persoonlijkheidsstoornis) of een specifieke angststoornis (smetvrees bij een Obsessieve-compulsieve stoornis) zou men kunnen zien als zeer gevoelig voor besmettingsangst.

Voor zover op grotere schaal, op cultuurniveau, 'de ander', 'de vreemde', de niet behorend tot de eigen ingroup, onderwerp van besmettingsangst was in vroeger tijden, toonde zich dat zich in xenofobie, racisme, ethnocentrisme. De evolutionaire fenomenen daarvan bestaan in moderne tijden nog steeds, vooral in niet-Westerse landen die verschillende etnische volkeren en culturen huisvesten. Ook in Westerse landen is de angst voor vreemden niet weggenomen, om allerlei redenen, maar het is beslist onwaarschijnlijk dat een tienduizenden jaren bestaand functioneel GIS in korte tijd (100jaar?) uit onze genen is weggeselecteerd, ook al heeft het in onze moderne tijd, althans in het Westen, niet meer een evolutionaire adaptieve functie. Het is ook niet onwaarschijnlijk dat genderdiscriminatie, stigmatisering en stereotypering van bepaalde bevolkingsgroepen, zoals Zigeuners, geestelijk en lichamelijk gehandicapten, achterbuurters, daklozen, e.a. samenhangen met het GIS.

Verder is er de laatste jaren nogal wat empirisch en cross-cultureel onderzoek gedaan naar het verband tussen (infectie)ziektevrees en de neiging tot conformistisch gedrag en het aanhangen van conservatieve waarden en ideologieën. De zgn. 'Parasite Stress Theory' (**) lijkt met vele slimme, voorspellende experimenten een bevestiging te geven dat onze persoonlijke smaak en voorkeuren, onze opvoedingsstijl, onze persoonlijkheid, morele besluitvorming en politieke affiniteit veel te maken hebben met een diepe evolutionaire besmettingsangst en een gedrags-immuun systeem dat zich diep in ons brein genesteld heeft. Vreemd is niet zo vreemd (***) .

(*) *Zorgvuldigheid is een stabiele karaktereigenschap, één van de BIG 5 persoonlijkheidsdimensies: emotionele stabiliteit, openheid, intro/extraversie, vriendelijkheid, zorgvuldigheid.*

(**) *Om dieper en genuanceerder in deze stof te duiken lees: 'The Parasite Stress Theory of Values and Sociality'. R.Thornhill & C. Fincher; 2014. Zie ook UTube, onder 'Behavioral Immune System'.*

(***) Dat er in de evolutie een functioneel gedrags-immuunsysteem tegen besmettingsgevaar is ontstaan betekent natuurlijk niet dat daarmee xenofobie, racisme, genderdiscriminatie, ed. heden ten dage gerechtvaardigd is. Integendeel, culturele aanpassingen bij snel veranderende leefomstandigheden (als gevolg van technologieontwikkelingen, migratie, klimaatverandering, e.d.) zijn juist wenselijk om overleving als individu en soort veilig te stellen. Onze gedragsbiologische evolutie verloopt nu eenmaal trager dan onze culturele evolutie; het gaat er om deze mismatch te begrijpen.

Nog één keer Tjeenk Willink over de afbrokkelende democratie

By Jack Pheifer

September 13, 2021

Categorieën: 5 Belangwekkende publicaties

De éminence grise van het Nederlandse politieke bestel vindt dat hij op zijn negenenzeventigste nu zo ongeveer alles wel gezegd heeft over de afbrokkelende democratie in Nederland. Hij spreekt nog een keer met NRC journalisten. Voor het laatst?

[Tjeenk Willink: 'De politiek is niet bij machte op eigen kracht te veranderen'](#)

De toekomst is uiterst onzeker (1)

By Jack Pheifer

October 1, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

In de huidige fase van de menselijke geschiedenis ontbreekt enige stabiliteit in te rechtvaardigen verwachtingen omtrent de toekomst, zowel maatschappelijk als persoonlijk.

Die onzekerheid wordt veroorzaakt door de gevolgen van het in het verleden losgeslagen kapitalistisch liberalisme, van het Westerse ideologische individualisme, de wereldwijd ontstane nieuwe maatschappelijke chaotiserende rol van de sociale media, alsmede de gevolgen van de Covid-pandemie. Die vier factoren hebben nu wereldwijd enorme politieke, economische en sociale gevolgen, waarvan de uitkomsten op geen enkele wijze door analyses op feitelijke basis kunnen worden voorzien.

Politologen (*) karakteriseren tegenwoordig mogelijke toekomstige ingrijpende gebeurtenissen met dierennamen:

- De olifant in de kamer, waar we omheen blijven kijken alsof die niet bestaat;
- De aanstormende grijze neushoorn, die we niet willen zien aankomen;
- De zwarte zwaan die onverwachts landt en chaos creëert;

- De drakenkoningen die plotseling als vanuit de hemel een vernietigend vuur over (een deel van de) wereld storten.

Wetenschappelijke analyses en toekomstvoorspellingen hebben alleen enige validiteit als sprake is van een doorwrochte theoretische basis en de mogelijkheid risico's in relatie tot de toekomst te kwantificeren. Maar de menselijke wereld is inmiddels een groot mondiaal netwerk waarin gebeurtenissen worden veroorzaakt door non-lineaire niet kwantificeerbare verbanden en door de effecten van natuurlijke- en sociale entropie (de altijd aanwezige kracht naar wanorde en chaos). Daarnaast: grote gebeurtenissen vinden meestal niet vaak plaats en zijn bijna nooit te voorspellen.

Even wat voorbeelden:

- De olifant die we al lang in de kamer hadden kunnen zien staan is de maatschappelijke vernietigende invloed van de sociale media, gerund door op winst beluste economische monopolistische tech-machten.
- De aanstromende grijze neushoorn, waar wetenschappers al jaren voor waarschuwden was een wereldwijde pandemie van nieuwe virussen.
- De financiële crisis van 2008 werd gezien als een 'blackswan' gebeurtenis. Wellicht dat de huidige volstrekt onduidelijke economische chaotische situatie wereldwijd, in de toekomst ook als zodanig zal worden gekarakteriseerd.
- Las Palmas werd korgeleden het slachtoffer van een drakenkoning. De uitbarsting van de Cumbre Vieja vulkaan (na 50 jaar in ruste) maakt de hele toekomst van het eiland volstrekt onzeker.

In de komende columns wil ik verder ingaan op de huidige onzekerheden in de toekomstige wereldwijde gebeurtenissen.

(*). Zie onder andere het boek 'Rampspoed' van de Engelse historicus Niall Ferguson.

Nog geen peil te trekken op het verloop van de pandemie

By Jack Pheifer

October 6, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

COVID-19 Long Term Implications

Downward pressure on the on-demand economy and a reversion towards asset ownership and control. **Increase in desirability of full time work vs. participating in on-demand jobs and marketplaces.** Broad flight towards job-security with the best most profitable companies. **Broad exacerbation of inequality issues and social challenges.** Reorganization of Government tactics for supporting people during a shock. **Move Towards Strong National ID, Acceptance of Increased State Surveillance, and Border Hardening.** Pressure Towards Digital Voting, Remote Services, and Drone / Bot Delivery. **Pressure to Decentralize Production Facilities, Knowledge Work and Education.** Possible Decline in Cities and Commercial Real estate. **Adoption of VR, Peloton, etc.** Shifts in event businesses. **Shifts in Trust.**

De eerste onzekerheid die nationaal en internationaal nog steeds een enorme invloed heeft op het verloop van toekomstige (inter) nationale gebeurtenissen is de Corona-pandemie. Hoe deze zich verder ontwikkelt is simpelweg niet te voorspellen, ook niet door wetenschappers.

Er zijn wel mogelijke scenario's gemaakt en de Westerse landen bereiden zich voor op een derde vaccinatieronde dit najaar en de komende winter. Maar het overgrote deel van de wereld beschikt niet eens over de vaccins om haar bevolking überhaupt in te enten. Het risico is nog levensgroot aanwezig dat nieuwe virus varianten (zoals bij de derde golf de Delta variant) tot ontwikkeling komen en zich wereldwijd verspreiden. Zelfs 'eilanden' als Australië en Nieuw Zeeland bleken de grenzen niet absoluut af te kunnen dichten.

Er zijn wel een aantal factoren aan te wijzen die nog enige jaren aan de heroplevingen van de pandemie kunnen bijdragen:

- De winterperiode is in aantocht waarin de bevolking in Noord-Europa en Amerika zich meer binnenshuis- en gebouwen beweegt zonder voldoende ventilatie.
- Er is sprake van maatschappelijke vermoeidheid om persoonlijk gedrag in te perken om verspreiding van het virus te voorkomen. Velen gaan weer terug naar het 'oude' normaal. Veilige gedragingen: het fysiek afstand houden, het gebruik van mondkapjes en regelmatig testen, beginnen al af te nemen.
- Een nieuwe golf onder jonge kinderen en gebruikelijke maar nu heftiger winterse influenza uitbraken zullen extra bijdragen aan sociale- en economische verstoringen.
- De overheden hebben veel van hun financiële ruimte verbruikt en zullen niet gemakkelijk weer nieuwe economische steunprogramma's optuigen.
- De bedrijven, ook de reisindustrie, oefenen permanent zware druk uit om Corona beperkingen op te heffen.
- Landen nemen heel verschillende Corona maatregelen op verschillende tijdstippen vooral gericht op economisch herstel; in Europa is al sprake van grote verschillen (Oost Europa en Groot Brittannië). Zo loopt onder andere de vaccinatiegraad in Engeland en de Verenigde Staten ver achter bij West-Europa.

Uiteindelijk zal het enige criterium voor nieuwe maatregelen nog slechts de overbelasting van de nationale gezondheidszorg worden. Oversterfte door Corona (en niet behandelde ziekten!) zullen op de koop toe worden genomen.

We weten dus niet wat ons nog te wachten staat de komende jaren in de nog steeds voortwoekerende wereldwijde pandemie. We weten wel dat fysiek zwakkere- en oudere burgers maar het best zo goed mogelijk op zichzelf moeten blijven passen, ondanks hun verlies aan 'vrijheid'. De rest van de bevolking zal qua Corona overkomen wat ze overkomt, ook de anti-vaxxers.

Wel kun je concluderen dat – zolang de pandemie voortwoekert- er sprake zal blijven van grote wereldwijde economische verstoringen. En die verstoringen blijken al veel groter te zijn dan algemeen verwacht.

De wereldeconomie op drift

By Jack Pheifer

October 9, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

Wereldwijd is de economie op drift, vooral de prijzen. Planbureaus doen voorspellingen, maar die blijken achteraf steeds weer weinig realistisch. Wie voorspelde de bizarre stijging van de prijzen van olie en gas?

De standaard economische modellen werken in de huidige situatie niet. De inflatie-indexen zijn sowieso al jaren 'te laag' ingesteld. Ze meten een lage inflatie die weinig met de werkelijkheid van de burger te maken hebben, bijvoorbeeld de kosten van wonen. De werkloosheidsindexen daarentegen meten burgers als niet-werkloos als ze voor enige uren per week een of ander flexbaantje hebben om de eindjes aan elkaar te knopen. Maar in de huidige situatie zeggen al die standaard 'indicatoren' nauwelijks nog iets.

De mondiale economie was erop ingericht om zo weinig mogelijk voorraden aan te leggen. Voor voorraden heb je kapitaal nodig voor gebouwen en de investeringen in de voorraden zelf. De logistieke ketens werden om reden van winstmaximalisatie superefficiënt 'just in time' ingesteld. Bedrijven wendten

liever zoveel mogelijk kapitaal aan om aandeelhouders (en topmanagers) te belonen.

De Coronapandemie heeft de wereldwijde logistieke ketens ontrafeld. De produktie van grondstoffen, halffabricaten en eindproducten is tijdens de lockdowns fors afgeschaald. Het opnieuw op gang brengen van produktie en vervoer bleek minder eenvoudig dan gedacht, mede door de ontregeling van havens in China en India. De politieke spanningen tussen China en Amerika hebben de produktie- en wereldwijde levering van goederen tegelijkertijd nog verder ontregeld. Rusland en de Opec-landen proberen daarnaast hun economische schade van de afgelopen twee jaar in te halen door de olie- en gasprijzen hoog te houden.

Het transport per zee wordt gedomineerd door twee grote containermaatschappijen: het Deens Maersk en het Chinese Cosco. Met steeds grotere zee-reuzen verzorgen deze het zeetransport tussen India, het Verre Oosten en de Westerse wereld. De prijs van zeevervoer per container is in een jaar meer dan vertienvoudigd. Door gebrek aan grondstoffen, halffabricaten (micro-chips!) en eindproducten zijn veel produkten ook nog eens niet leverbaar, waardoor onder andere de autoproduktie in Europa bijna is stil gevallen. Maar bijvoorbeeld ook het verschijnen van nieuwe boeken door gebrek aan papier.

De onduidelijke economische situatie is voer voor speculanten die met bijna gratis geleend geld dit voorjaar termijncontracten afsloten voor zeevervoer en olie/gas. En op dit moment hun onvoorstelbare winsten kunnen uittellen. Energie-slurpende bedrijven (bijv. aluminium) leggen hun produktie nu al stil. Speculanten droegen in de geschiedenis altijd al bij aan chaotische economische taferelen. Zoals al jaren regeert dus de financiële sector ook in deze situatie met een overvloed aan geld de echte economie.

We weten dus dat sprake is van grote tekorten in het aanbod en een grote inhaalvraag naar produkten, terwijl in Europa als gevolg van de pandemie tevens sprake is van ontregelde arbeidsmarkten, onder andere door het vertrek van arbeidsmigranten en de Brexit.

Veel economen proberen ons gerust te stellen dat slechts tijdelijk sprake is van een hogere inflatie, dat die grijze neushoorn met langdurige hoge inflatie echt

niet komt aanstormen. Ze vergeten dat het kapitalistisch systeem in het verleden altijd onevenwichtigheden uitbuiten om woekerwinsten te behalen. En dat prijzen van consumentengoederen bijna nooit dalen. Er is zeker een behoorlijke kans dat gedurende enige tijd sprake zal zijn van hoge inflatie, maar hoe lang dat gaat duren?

Hoe erg de prijsstijgingen de komende maanden en jaren zullen worden is niet te voorspellen. Ongeacht 'koopkrachtplaatjes' zullen burgers in het Westen hun uitgavenpatroon drastisch zien veranderen. Burgers met vaste inkomsten in de vorm van pensioenen of andere uitkeringen zullen hun eerste levensbehoeften nauwelijks meer kunnen vervullen, hetgeen zeker in Zuid- en Oost Europa sociale onrust zal gaan oproepen. De politici roepen om maatregelen, maar zullen uiteindelijk waarschijnlijk water naar de zee blijken te dragen.

Hoge inflatie zonder dat de rente stijgt

By Jack Pheifer

October 13, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

Normaal reageren de Centrale Banken op een snelle stijging van de inflatie met het verhogen van de rente. Een hogere rente moet de ‘oververhitte’ economie afremmen. Maar de economie is niet oververhit, er is teveel vraag naar goederen en grondstoffen maar er is te weinig aanbod door de wereldwijde economische verstoringen als gevolg van de Corona pandemie. Het klassieke economische recept in een situatie waarin sprake is van een te hoge vraag, is dat de overheden de belastingen verhogen om de consumptieve vraag van burgers af te remmen.

We hoeven niet te verwachten dat met een van beide klassieke middelen zal worden gereageerd. De rente zal gedurende zeer lange tijd maar met minimale stapjes worden verhoogd om een wereldwijde financiële crisis te voorkomen, immers een snelle verhoging zou:

- Een crash op de financiële markten veroorzaken, waar sprake is van forse overwaardering door enorme hoeveelheden geld die naar rendement zoeken. Die kans op een aandelencrash is sowieso al aanwezig doordat bedrijven als gevolg van logistieke problemen en de prijsstijgingen veel minder winst maken.

- Vele landen in financiële problemen kunnen brengen. De meeste landen hebben heel veel extra geld geleend om de Corona-pandemie te bestrijden en de economie overeind te houden. Tevens is sprake van hoge achterstallige belastingschulden, waarvan maar de vraag is of deze nog betaald gaan worden. Een veel hogere rente over lopende- en nieuwe staatsleningen zou bestaande nationale financiële problemen diepgaand verslechteren.
- De wereldwijd onvoorstelbaar hoge schulden van consumenten (hypotheken!) zouden veel wereldburgers door een hogere rente in zware problemen kunnen brengen.

Politici zullen zich daarnaast wel drie keer bedenken (verkiezingen) om de belastingen te verhogen, hoewel dat redelijk voor de hand ligt. Na 25 jaar spreken burgers nog steeds over het kwartje van Kok. Een Corona-belasting over al die uitgespaarde uitgaven van het afgelopen anderhalf jaar zou populistisch rechts fors in de kaart spelen.

Bij twijfel niet inhalen. Bestuurlijke traagheid helpt in dit geval. We kunnen redelijkerwijs verwachten dat Centrale Banken en Regeringen de prijsstijgingen een tijdlang gewoon laten lopen. Die gaan immers toch alleen maar ten koste van het armste deel van de bevolking en de pensioenen en spaargelden van ouderen. Toch al niet bepaald populaire kiezersgroepen (veel niet-stemmers) voor zittende regeringen.

Stagflatie: stagnerende economieën en forse prijsstijgingen liggen dus redelijk in de lijn van de verwachting.

Energietekorten en hoge prijzen: hoe lang gaat dat duren?

By Jack Pheifer

October 15, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

Terwijl de winter nog moet beginnen, is nu al overal ter wereld sprake van energietekorten. De belangrijkste tekorten treden op in China en India. Daarbij gaat het vooral om gebrek aan kolen voor elektriciteitscentrales. De winning van kolen is wereldwijd tijdens de pandemie fors teruggeschoefd. Ook al neemt de winning nu snel weer toe, de logistieke problemen (schepen/havens) hebben in veel landen de voorraden nog onvoldoende aangevuld. Het tekort aan elektriciteit in China leidt nu al tot rantsoenering: sommige delen van de dag valt gepland de stroom uit. Daardoor moeten de fabrieken hun productie verlagen. Dus naast logistieke problemen leidt de energieschaarste tot extra tekorten aan grondstoffen (bijv. voor medicijnen), halffabrikaten (bijv. voor Apple iPhones) en eindproducten (bijv. voor elektronica als computers, televisies etc).

China zal uit politieke overwegingen voorrang geven om schaarse producten te leveren aan zijn binnenlandse markt en dus minder gaan exporteren. Ook kiezen ze er politiek niet voor om weer kolen uit Australië te importeren. Australië werd gestraft met het stopzetten van de kolen- en wijnimport toen dit land vroeg om verder onderzoek naar het ontstaan van de Corona-epidemie in Wuhan.

In Europa is al langer een ontwikkeling aan de gang om de kolencentrales te sluiten. Daardoor is de vraag naar gas voor de productie van elektriciteit structureel gestegen. Nu de economie weer begint te draaien is er sprake van een overmatige vraag naar gas en dus snel stijgende gasprijzen.

In de Europese situatie is sprake van een aantal specifieke factoren:

- Frankrijk heeft weinig problemen, elektriciteit wordt daar vooral geproduceerd door meer dan 70 kerncentrales.
- Nederland exporteert sinds kort nauwelijks gas meer door het terugdraaien van de winning in Oost-Groningen.
- De 2e gaspijplijn van Rusland naar Duitsland is wel gereed, maar wordt nog niet gebruikt: die moet nog worden goedgekeurd door een nieuw te vormen regering in Duitsland.
- Met de winter in aantocht zal minder elektriciteit kunnen worden opgewekt uit zonne-energie systemen.
- Duurzame energie als wind en zon kunnen niet snel meer worden uitgebreid. De Europese hoogspanningsnetwerken zijn al bijna overbelast. De afgelopen jaren is door Europa (ook door Nederland!) nauwelijks geïnvesteerd in uitbreiding van die netwerkcapaciteit, terwijl ondertussen de nieuw beschikbare capaciteit werd opgeslokt door datacentra van Google, Amazon en Microsoft, alsmede voor datamining van cryptomunten. Mede door milieu procedures en verzet van burgers is het niet te verwachten dat het hoogspanningsnetwerk in Europa snel kan worden uitgebreid. Niemand wil een hoogspanningsmast in zijn uitzicht.
- Door de koppeling van Europese netwerken zullen overal in de EU tekorten op kunnen treden. Enige weken geleden viel de stroom voor een uur uit in Spanje en Portugal als gevolg van netwerkstoringen in Frankrijk.
- In het Verenigd Koninkrijk is sprake van gastekorten als gevolg van de Brexit. De Engelse regering was ook niet voorbereid op de noodzaak in ieder geval gasvoorraden te creëren. Ook is in Engeland sprake van een wettelijk

vastgelegde vaste gasprijs: veel kleinere leveranciers hebben hun bedrijf al gesloten omdat ze tegen die prijs niet kunnen leveren en laten veel burgers letterlijk in de kou zitten.

- Ook Nederland was niet voorbereid op de overgang van export naar import van gas. In Maart achtte de Nederlandse regering het niet nodig om alvast import contracten voor gas vast te leggen. Ook bestaat in Nederland (zoals wel in andere landen) geen wettelijke plicht de grote gasopslagplaatsen, zoals onder andere bij Burgum – verhuurd aan het Russische Gazprom – voor de winter te vullen. Gas dat nu dus duur moet worden ingekocht.

De vraag is vooral is hoe tijdelijk de produktie en leveringsproblemen van elektriciteit zijn, en dus hoe hoog de prijzen zullen blijven. Economische instituties spreken steeds weer van tijdelijke problemen, maar hun eigenlijk doel lijkt vooral geen publieke en financiële paniek te zaaien.

Een andere vraag is hoe snel bedrijven (bijv. tuinders) over kunnen gaan van gas op olie. Substitutie zal ongetwijfeld plaats gaan vinden. Meer vraag naar aardolie zal dus ook de olie (en dus de benzine- en dieselprijs) op drijven en de inflatie verder doen toenemen.

Maar hoe lang zal tijdelijk blijken te zijn? Op basis van de vele politieke en economische factoren die meespelen, is dat met geen enkele zekerheid vast te stellen.

Waar zijn al die ontbrekende werkenden?

By Jack Pheifer

October 17, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

Het herstel van de economie blijkt gepaard te gaan met grote personeelstekorten. Bedrijven die nu om personeel schreeuwen hebben blijkbaar tijdens de Corona pandemie veel werknemers met tijdelijke (oproep)- en uitzendcontracten ontslagen, ondanks de loonsteun van de overheid. Europese migranten zijn onder andere daardoor wegens gebrek aan inkomsten terug gekeerd naar hun eigen land. En nu kunnen bedrijven blijkbaar geen werknemers vinden die opnieuw die baantjes willen vervullen.

Het zou best wel eens zo kunnen zijn dat we tegen allerlei limieten oplopen van wat burgers op de arbeidsmarkt nog accepteren:

- Onzekere arbeidscontracten;
- Versnipperde werkuren;
- Avond- en weekendwerk;
- Laagwaardig werk;
- Laag betaald werk;
- Zwaar werk;
- Geestdodend werk;
- Opjagend stressvol werk;
- Te hoge opleiding voor routinematig geprotocolleerd werk;
- Niet-passend werk;
- Slechte arbeidsomstandigheden;
- Onbetaalbare huisvesting in de Randstad;
- Vele uren woon-werkverkeer door gebrek aan woningen;

- Achterstanden studie;
- Gebrekkige woonomstandigheden voor migranten.

Blijkbaar hebben werkenden zich tijdens de pandemie beraden over hun werk en hun leven en staan ze niet klaar hun 'oude werknormaal' weer op te pakken. Ik ben benieuwd wanneer de eerste onderzoeken over de huidige arbeidsmarkt verschijnen. Het CPB gaf de afgelopen week aan dat jonge mannen tussen 2008 en 2014 minder zijn gaan werken. Maar dat gaat over 7 jaar geleden. De vraag is wat er *nu* aan de hand is.

Ik verwacht dat we van de kant van de werkgevers weer zeurverhalen te horen zullen krijgen over vrouwen die te weinig uren werken, over ziekteverzuim, over het grote aantal inactieven. Maar dat zal ze weinig helpen. En ik zie het toekomstige Rutte-4 kabinet niet nog eens financieel de zweep over de bevolking leggen om meer mensen te dwingen meer uren te werken, net als in Rutte's voorgaande kabinetten.

Het kapitalistisch gaat in de kern uit van vraag en aanbod. De werkgevers zijn al meer dan 10 jaar verslaafd geraakt aan goedkope flexibele arbeid (en stagiaires) uit de onderste helft van de werkende bevolking. Blijkbaar lukt dat niet meer. Als de vraag naar dat soort werkzaamheden opdroogt dan zul je met een beter aanbod moeten komen en met andere bedrijven moeten concurreren om werknemers aan te trekken (zie het lijstje boven). En mocht dat voor bedrijven te duur zijn, dan hebben die bedrijven volgens de klassieke liberale economische theorie onvoldoende reden van bestaan. En kunnen dus hun huidige werknemers beter bij andere bedrijven worden ingezet die werkenden wel een beter aanbod kunnen doen.

Het is niet uitgesloten dat verlies aan koopkracht (inflatie) toch weer gaat leiden tot meer aanbod van arbeidsuren. Maar de huidige situatie is wel een voorproefje van het reeds lang voorspelde gebrek aan arbeidskrachten door een verouderende bevolking. De bestaande Nederlandse economische structuur is daardoor op termijn niet te handhaven, tenzij je met bewust beleid veel meer geschoolde migranten toe laat. Maar aan een dergelijk beleid zullen bestuurders hun vingers niet gaan branden.

Moet de kunst op dieet?

By Chris Koopmans

October 19, 2021

Categorieën: 2 Ongesorteerde Notities

Communiceren is zo dicht mogelijk langs elkaar heen praten. De taal zit immers vol met misverstanden, misvattingen en wanbegrip. Taal speelt zich op zijn minst af op drie niveaus:

- Er is de taal waarin wij denken, onszelf iets duidelijk maken, met onszelf communiceren (denktaal);
- de taal waarin we met elkaar praten, de ander face to face iets duidelijk proberen te maken (spreektaal);
- de taal waarin wij schrijven, de ander op afstand iets duidelijk willen maken (schrijftaal).

De *denktaal* is meestal vluchtig, brokkelig, nogal onsamenhangend, associatief, en ze verdwijnt gemakkelijk uit het geheugen.

De *spreektaal* is samenhangend, preciezer, doelgerichter, en blijft meestal wel in het geheugen hangen. En ze wordt onvermijdelijk begeleid met allerlei non-verbaal gedrag dat betekenis moet geven aan de inhoud van het gesprokene. Maar bij het verbale betoog kan het non-verbale gemakkelijk ook niet congruent zijn met de woorden, hetgeen bij de luisteraar het verwarrende gevoel opwekt: hier

klopt iets niet, dat glimlachje past niet bij die zware woorden, die ja-woorden passen niet bij het nee-schudden, e.d.

De schrijftaal lijkt nog de meest precieze vorm van communiceren; men schrijft en schraapt weer om tot het meest heldere, samenhangende betoog te komen. Maar ook bij de schrijftaal moet de lezer goed op de hoogte zijn van allerlei onuitgesproken contexten en paradigma's waarin het geschrevene staat om het goed te kunnen begrijpen. Zelfs in de meest zuivere talen, b.v. die van de formele logica of de wiskunde, is dat het geval (*).

Je zou kunnen zeggen: het denken maakt de onderdelen, het spreken kiest de beste uit en legt ze in een begrijpbare volgorde, het schrijven monteert ze stevig aan elkaar. Zoiets. Kortom, denken, spreken en schrijven is een glibberige bezigheid; er zit uiteindelijk niks anders op dan je best doen om zo dicht mogelijk langs elkaar heen te communiceren.

En dat brengt ons bij de taal van de kunst, de kunst zonder woorden: de klanktaal van de muziek, de beeldtaal van de beeldende kunst, lichaamstaal van de dans. Het lijkt het domein waarin de emotie het allereerst wordt aangesproken. Maar in tweede instantie zal het daar niet bij blijven, ook de emotie, de sfeer, de toon zal zich vroeg of laat in taal gaan 'vertalen'. Het is deze taal die om een interpretatie vraagt. De emotie die zich verwoordt. Of de taal heeft zich allang esthetisch vertaald, d.w.z. de emotie is al voorgeprogrammeerd, bijvoorbeeld: 'Oh ja, Bach, dat is....., Mahler is....., Picasso is....., Hopper is....., Béjart is.....,' etc. Het is de taal van de kunst die zich al in het culturele geheugen heeft gevestigd, en daarmee sturing geeft aan de emotie. De geframede emotie die ook al te lezen is in de museum- of concertfolder (**).

Dat brengt je bij de vraag: is de zgn. Vernieuwende Kunst de kunst 'die nog niet vertaald is, die nog geen verwoording heeft gekregen, nog geen culturele interpretatie heeft gevonden?' (of misschien de nog bredere vraag wat het onderscheid is tussen kunst en geen kunst)

Ik ben geen kunstkenner en kom dus voorlopig niet veel verder dan dit: vernieuwende (of scheppende) kunst is niet iets nieuws maken, niet iets dat nooit eerder vertoond is, dat volstrekt uniek is. Ja, denk je dan, dat is er zoveel, dat is mijn smartphone ook. Nee, vernieuwende kunst is niet iets nieuws maken maar

iets nieuws maken in het hoofd van de kijker/luisteraar. Iets nieuws wat hem definitief verandert: misschien verandert zijn gebruikelijke gevoels- of zintuigelijke waarneming, zijn vaste belief-systeem, zijn normen, zijn gedrag (***)?

Het verandert in ieder geval ten diepste zijn denktaal, in de manier waarop hij zichzelf iets nieuws, een ontdekking, probeert duidelijk te maken. En ditmaal zal de nieuwe ontdekking niet in het geheugen verdwijnen.

Het verandert bijgevolg ook zijn spreektaal, hij zal over zijn nieuwe ontdekking praten op een wijze zoals hij nog nooit eerder gedaan heeft. En een dergelijk gesprek zal ook door zijn gesprekspartner(s) waarschijnlijk goed herinnerd blijven. En daarmee verandert het ook zijn schrijftaal wanneer hij zijn enthousiasme (of afkeer) vastlegt, mailt of publiek maakt. Zoiets zal er dan gebeuren, zoiets zeer ingrijpends.

Tsja, maar met dit idee zou heel wat zogenoemde en zogenaamde Vernieuwende Kunst op dieet moeten (zoals Nietzsche het uitdrukt). Dat moet dan maar.

() Het idee dat de taal van wiskunde steriel, abstract en beperkt is tot getallen en methodes is een groot misverstand. Alle wiskunde is visueel te maken, kan in woorden of verhalen worden uitgedrukt, of in fysieke (bewegende) objecten. En ook wiskundeproblemen kunnen met intuïtief denken benaderd worden (Jo Boaler, professor of mathematics education, Stanford University, VS). De alpha's en beta's liggen veel dichter tegen elkaar dan ze zelf denken.*

(**) Overigens heeft de 'vernieuwende kunstenaar' zich meestal zelf al een plek in het domein van de kunst toebedeeld door, vaak als collectief, een manifest te schrijven waarin staat hoe de kunstconsument hun werk moet interpreteren. Of men laat dat over aan de kunstcriticus die hun werk 'vertaald', verwoord. Bv. bij het Surrealisme, Bauhaus, De Stijl, Abstract Expressionisme, e.a.

(***) Voorbeeld: Ik kan nooit meer een veld klaprozen zien of ik zie Monet. Of: Sommige straatgrafitti is beslist geen vandalisme, Banksy is prachtig, iets voor woningbouwverenigingen en bedrijven. Of: Alle bebop (jazz) die ik beluister gaat terug naar de eerste keren dat ik Charley Parker hoorde spelen, ik was hopeloos verkocht, de reden dat ik een saxofoon heb gekocht.

De vermoorde beroepsziel van de frontverpleegkundigen

By Chris Koopmans

October 21, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

De leidinggevenden van ziekenhuizen en de dokters van de diverse specialistische afdelingen zullen er publiekelijk niet graag over spreken: dat een hoog percentage verpleegkundigen er geen zin meer in heeft.

De managers, dokters en de verpleegkundigen zelf hebben hun zorg wel uitgesproken, zeker! Over het veel te hoge ziekteverzuim, over hoe moe de verpleegkundigen zijn, hun frustraties over de hoge werkdruk bij een te lage beloning.

Maar over de dieperliggende kwestie van de vermoorde beroepsziel, dat zullen ze publiekelijk niet gauw benoemen. Daarover publiekelijk spreken, in de krant, voor de tv? Beter niet doen, want de verpleegkundigen openlijk te veel gelijk geven dat hun beroepsziel vermoord wordt, dat moedigt hun weggaan mogelijk nog verder aan. En bovendien zullen de dokters zelf ook niet altijd vrij zijn van gedachten om een andere, minder stressvolle werkplek te gaan zoeken (*). Alleen dat al suggereren zou de afdelingssfeer vergiftigen, het teammoreel nog meer doen dalen, en de chaos compleet maken.

Het gaat dus om de beroepsziel, over wat je ten diepste motiveert om voor een bepaald beroep te kiezen. Wat zit er in die beroepsziel? De passie om een bepaald soort problemen te willen oplossen, grote affiniteit met je doelgroep, grondige kennis van zaken, talent voor bepaalde vaardigheden, vak ervaring, sterke competentietrots, oftewel de beroepsidentiteit? Maar wat het ook is, men zal altijd zijn zelfrespect, zijn waardigheid nodig hebben om intrinsiek gemotiveerd te blijven. En juist in de zorg liggen deze intrinsieke maar vooral de extrinsieke motivaties uiterst gevoelig.

De intrinsieke beroepsmotivatie is een complex ding omdat die samenhangt met de persoonlijkheid, met positieve en traumatische levenservaringen, met de vaak al uit de jeugd stammende fascinatie voor een bepaald onderwerp. En met aanmoedigende ouders, inspirerende onderwijskrachten en vak-opleiders, en zelfs de genetica speelt bij motivatie een rol. Men ontleent zijn werkmotivatie en zelfrespect grotendeels aan zichzelf. Men beloont zichzelf.

Bij de extrinsieke motivatie is de beroepsbevrediging meer afhankelijk van belonende factoren in de werkcontext van de zorgprofessional: geld, status, een stimulerende groepsomgeving, goede secundaire arbeidsvoorwaarden, de waarderende woorden van de baas en de vakbroeders/zusters, een promotie, de woon/werkafstand, e.d.

Zorg geven met een intrinsieke motivatie, zonder direct iets terug te vragen, onvoorwaardelijk, dat kun je heel lang volhouden. Kijk bijvoorbeeld naar de oerzorgers: de moeders en vaders (de moeders vaak nog meer dan vaders denk ik). Bij de oerzorgers spelen die tien genoemde ingrediënten van 'hun beroepsziel' nagenoeg geen rol, alleen de liefde voor het kind drijft hen, vaak levenslang. Bij hen is één is meer dan tien. De oerzorgers mogen hun zelfrespect dan wel eens verliezen ('god, wat ben ik soms een slechte moeder/vader') maar zelden zoveel en zo vaak dat ze hun kinderzorg opgeven. Oerzorgers kunnen wel dodelijk vermoeid zijn van de kinderzorg en de opvoeding, maar dat kan vaak opgevangen worden door een steunende partner, grootouders, familie, vrienden, burens, gezinszorg of zo mogelijk ingehuurd krachten. Als ze toch burn-out raken is er meer aan de hand dan vermoeidheid alleen, dan een ontbrekend steunend netwerk.

Zo kan men de intrinsiek gemotiveerde zorgprofessional ook wel uitputten, maar niet snel kapot krijgen. Want je kunt hen wel op het salaris korten, bij een promotie passeren, een bonus en bijscholing onthouden, een kleiner kamertje geven, etc., het zal hun beroepsziel en zelfrespect niet wezenlijk aantasten. Ze raken gefrustreerd maar zullen hun beroep er niet om verlaten en iets anders gaan doen.

Bij de meer extrinsiek gemotiveerden ligt dat anders. Hun beloningsgevoeligheid maakt hen kwetsbaar voor pijnlijke salariskwesties, voor gedwongen overplaatsingen naar een ander team, voor nog meer taken en verantwoordelijkheden bij minder autonomie en een onduidelijke bevoegdheid, voor gedwongen overwerk, voor een slechte, onpersoonlijke werkrooster, e.d. Ze ruiken het valse begrip dat hun manager toont voor hun nijpende situatie. De managersmoezen die de kwalijke geur van efficiency, optimalisering en kostenbesparing moeten verbergen (om over de hoogst frustrerende, opgelegde papierwinkel maar te zwijgen). Waar doe je het nog voor, is hun reactie. Ziek worden of burn-out raken is het gevolg. Kortom, als de werkcontext in hoge mate de werkbevrediging bepaalt en die slechte werkbevrediging perspectiefloos aanhoudt, dan is men weg. Weg naar een ander beroep.

Het is vanzelfsprekend dat op die plekken in de zorg waar niet continu maar dagelijks en acuut moet worden omgegaan met dood en doodsdreiging de werkstress het hoogst is (b.v. Intensive Care, Ambulance, Hart – en Neurochirurgie, Spoed Eisende Hulp). M.n. verpleegkundigen moeten op die plekken beschikken over een grote stressbestendigheid en mentale draagkracht. Dat hou je best lang vol als je intrinsiek gemotiveerd bent. Het is ook de plek waar de organisatorische context zeer goed geregeld moet zijn om de handelingssnelheid hoog en foutenmarges laag te houden. Dat vereist dat verpleegkundigen voldoende stresshersteltijd krijgen, een persoonlijk passende werk- en vakantierooster, permanente bijscholing en vaardigheidstraining, en een discrete professionele begeleiding als het mis dreigt te gaan.

Het werkelijk grote probleem ontstaat als de intrinsieke motivatie, de liefde voor het vak, al voor en tijdens de opleiding vermoord wordt. D.w.z. als ouders, onderwijskrachten, opleiders de pure vakinhoudelijke kant niet inspirerend en ondersteunend hooghouden, waardoor het onaantrekkelijke beeld ontstaat dat je

wel heel erg veel van het vak moet houden wil je het volhouden. Dan drogen de opleidingen voor de meest stressbelastende zorgspecialismen op.

En ontstaat het beeld dat verpleegkunde een vak is in de gezondheidsindustrie, in plaats van in de gezondheidszorg.

Komt bij: leven we niet in een tijd, in een cultuur met een jonge generatie die grote waarde hecht aan vrije tijd, comfortabel wonen, materiële luxe, die competitie en ratrace afwijzen, kortom bij wie beroepskeuze en werkplek sterk bepaald worden door een extrinsieke motivatie?

Alles opgeteld: als we onze 'frontverpleegkundigen' zoveel mogelijk willen behouden dan zal er zorgvuldig werk moeten worden gemaakt van de vier A's: Arbeidsinhoud (enthousiasmerende, steunende opleiders). Arbeidsverhoudingen (leidinggevende dokters en verpleegkundigen), Arbeidsomstandigheden (management en HR). Arbeidsvoorwaarden (Ziekenhuisdirecties).

En kom nou niet aan met het excuus-cliché: 'Het is allemaal het gevolg van de Haagse politiek.'

() Het beroep arts is een ongezond vak: internationaal onderzoek toont een verhoogd risico op burn-out, depressie, verslaving en zelfdoding, vergeleken met de niet-arts populatie. Het suïciderisico is vooral fors verhoogd voor vrouwelijke artsen en geneeskundestudenten in de doctoraalfase. En... artsen zijn notoire zorgmijders ('Te veel dokters kiezen de dood', Medisch Contact, juni 2010. 'Een onderzoek naar arbeidssatisfactie onder Nederlandse psychiaters', Tijdschrift voor Psychiatrie, 2011).*

De onzekere toekomst van de Gezondheidszorg voor de burger

By Jack Pheifer

October 23, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

De macht van de mondiale medische concerns is bijna onaantastbaar geworden. Deze bedrijven dicteren de prijzen van nieuwe medische apparatuur en medicijnen. Met weinig patiënten die heel veel betalen zijn deze bedrijven qua rendement beter uit dan zich de inspanning te moeten getroosten om grotere aantallen goedkoper te produceren. Ze maken daarmee de modernste medische middelen onbereikbaar voor de wereldwijde bevolking, zoals nu al het geval is in armere landen.

Ook in Europa zal voor een groot deel van de bevolking de top van de Gezondheidszorg niet meer toegankelijk worden. De gepatenteerde medische technologie en – biotechnische medicijnen zullen voor de reguliere gezondheidszorg onbetaalbaar worden. Het aandeel van de medische zorg in het Nationaal Inkomen kan nergens in Europa veel verder meer stijgen. Het aandeel werkenden in de Gezondheidszorg ook niet. Er is een grens aan de medische voorzieningen voor ouderen en specialistische ziekten van kleine deelgroepen. De beste gezondheidszorg zal alleen in particuliere klinieken voor de rijken beschikbaar zijn.

Dit is een ontwikkeling die wereldwijd op zich al jaren aan de gang is en dan heb ik het niet alleen over arme landen. In Amerika en Engeland is reeds langere tijd sprake van die situatie. Ook in de Zuid- en Oost Europese landen is die tendens reeds lange tijd sluipende aan de gang. De vraag in Nederland is alleen wanneer bestuurders (en politici) deze olifant in de kamer publiekelijk gaat benoemen en de maatregelen tot onvermijdelijke kostenbeheersing gaat nemen. En vooral de vraag welke regels gaan dan gelden voor die abnormaal dure zorg?

Lange wachttijden zoals in veel Europese landen? Geen operaties meer voor 80 plussers? Ligduur op IC's (dus geen niet-gevaccineerde Covid patienten meer naar de IC)? Geen medicijnen verstrekken duurder dan 15.000 euro per jaar? Kankerpatiënten sneller uitbehandeld verklaren? Behandeling van (ex-)rokers en obesen stopzetten? Hele moeilijke vragen, die je met wat abstracte criteria niet kunt beantwoorden.

Het mistige Wereldtoneel (1)

By Jack Pheifer

November 1, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

In het rijtje toekomstige onzekerheden speelt het huidige mistige wereldtoneel een cruciale rol. In de eerste plaats het nieuwe gezicht van China. De Westerse landen hebben uit economisch gewin sedert 1990 hun eigen chinese draak voortgebracht.

China is de afgelopen 5 jaar van een economische reus (de fabriek van de wereld) veranderd in een internationaal politiek agressieve gigant. Hong Kong werd 'genationaliseerd', het politieke systeem gelijkgeschakeld, opposanten na schijnprocessen opgesloten. Miljoenen van mogelijk toekomstig terrorisme verdachte islamitische Oeigoeren verdwenen in concentratiekampen. Grote internationale Chinese 'particuliere' bedrijven werden dit voorjaar onder stevige politieke controle gebracht (bijv. Ali Baba). De culturele vrijheid werd kortgeleden sterk ingeperkt via een volstrekt gecontroleerd internet waarmee een surveillance staat zoals in Orwell's '1984' werd gecreëerd. Waarin Big Brother je letterlijk dag en nacht beloerd.

De speciale positie van Taiwan zal de komende jaren permanent onder druk staan. Er is geen peil op te trekken wanneer China daadwerkelijk tot annexatie van

Taiwan over zal gaan. Maar dit zal ongetwijfeld gaan gebeuren. Het opeisen van de Zuid Chinese zee (3.5 mln vierkante kilometer, waaraan veel Zuid Oost Aziatische landen grenzen, zoals Indonesië en de Filipijnen) als 'Chinees' zal stap voor stap in een reeks van kleinere conflicten doorgaan, zoals we van China gewend zijn. Het plan is het plan.

Als fabrik van de wereld beheersen de Chinezen grote delen van de elektronica productie. Maar ook de productie van goedkope consumentengoederen die wereldwijd armere consumenten van spullen voorziet. Economisch hebben de Chinezen wereldwijd een behoorlijke grip op een zeer groot aantal landen (lange termijn contracten en peperdure leningen) voor levering van grondstoffen. Logistiek hebben ze overheersende posities in het zeevervoer en in belangrijke havens (w.o Rotterdam). Ze aarzelen niet in conflicten met andere landen burgers van die landen te gijzelen. Ook leggen ze tegenwoordig doodgewoon met 'juridische middelen' beslag op kleinere Westerse bedrijven in China.

Op het gebied van informatie technologie behoren ze tot de top van de wereld en maken ze dagelijks gebruik van cyberspionage om technologie te stelen en cybersabotage om andere landen te destabiliseren.

Militair overvleugelen ze Amerika nog niet, maar ze ondergraven dag in dag uit waar mogelijk de Amerikaanse institutionele zwakheden, waardoor gedecideerd optreden van de Amerikanen (ook militair) steeds minder waarschijnlijk lijkt. Amerika is al in verschillende gevallen uiterst kwetsbaar gebleken voor cyberaanvallen. Het is nauwelijks aan te nemen dat de Amerikanen uiteindelijk Taiwan zullen beschermen. Maar het blijft onzeker. Zelfs een kernoorlog in de Pacific is nooit uit te sluiten.

Wat weinig onzeker lijkt is de afnemende machtspositie van Amerika. Het land lijkt te verworden tot een economische reus op lemen voeten, een economie van copyright, advertenties en monopolies. Het land is tot op het bot verdeeld tussen politieke, economische en persoonlijke machtsbelangen (Trump). In een diep gepolitiseerde cultuur van dogmatische opvattingen en extremisme, kun je alleen nog in naam spreken van een democratie. Amerika is voor andere landen, ook voor Europa, tot een volstrekt onbetrouwbare bondgenoot verworden.

In deze setting valt nauwelijks op dat de internationale instituties als de Verenigde Naties de laatste jaren enigerlei rol van betekenis verloren. De grote autocratische landen als China, Rusland, Saudi-Arabië, Turkije, Israël, India, Brazilië en Iran maken iedere vorm van mondiale samenwerking tot een farce. In bijvoorbeeld Syrië, Jemen, Myanmar, Palestina en Ethiopië worden al jaren nog altijd uiterst bloedige conflicten uitgevochten zonder enig uitzicht op een oplossing via de UN. Het bovenstaande rijtje landen maakt nota bene deel uit van de VN Mensenrechten-commissie met als enig doel het functioneren van deze commissie te blokkeren.

Ondanks met fanfare omklede Klimaatconferenties (zoals binnenkort weer in Engeland) lijkt het uitgesloten dat er feitelijk in de toekomst effectief mondiaal zal worden samengewerkt om de aantasting van de aardse leefomgeving tot staan te brengen. Daarvoor zijn de eigen belangen van vele niet- of zogenaamd democratische staten (en de persoonlijke belangen van de machthebbers) te groot.

Het mistige Wereldtoneel (2)

By Jack Pheifer

November 2, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

Op het huidige mistige wereldtoneel speelt Europa politiek maar een kleine rol. De 'soft' power van het derde grootste economische blok ter wereld heeft weinig politieke betekenis. Europa is op het gebied van de buitenlandse politiek geen eenheid, Europa heeft geen eigen militaire macht en voert nog dagelijkse interne strijd om de economische unie in stand te houden. Amerika als bondgenoot is de facto weggefallen.

In de nieuwe wereld van de Corona epidemie is sprake van destabiliserende krachten:

- Een bestuurlijke-, economische en intellectuele elite die vooral gericht is op bescherming van eigen machts- en economische belangen, ondanks probl;
- Rechts-nationalistische antidemocratische en zelfs autocratisch-corrupte tendensen in Oost-Europa;
- Structurele economische onevenwichtigheden tussen Noord- en Zuid-Europa welke steeds weer tot financiële spanningen (zullen) leiden;

- Democratisch politieke versplintering als gevolg van de vele sociale media bubbels en -netwerkjes;
- Sociaal destabiliserende desinformatie-campagnes vanuit Rusland, China én Amerika;
- Het politiek-corrupte post-Brexit Engeland dat zijn bestuurlijke onvermogen dagelijks op de EU als grootste vijand blijft projecteren en bevechten;
- Crimineel winstgevend aangejaagde migratie-druk uit het Nabije Oosten en Afrika op de Europese grenzen, letterlijk ondersteund door landen die aan Europa grenzen;
- Permanente economische pressie door commerciële belangen van wereldwijde monopolistische marktmachten, welke er dag in dag uit in slagen gericht EU-beleid op vele terreinen te ondergraven;
- Bestuurlijke zwakte, dagelijks verder ondermijnd door het 24-uurs commerciële mediacircus;
- Economische zwakte door de logistieke afhankelijkheid van aanvoer van grondstoffen, halffabricaten en eindproducten uit de rest van de wereld;
- Dagelijkse cyberaanvallen door criminele IT-groepen gelieerd aan autocratische regeringen;
- Ondergraving door inmiddels half bovengrondse criminele drugsimperia.

Het is voorlopig nog volstrekt onduidelijk hoe de twee West Europese EU-machten zich in de toekomst politiek zullen ontwikkelen. In Duitsland moet zich nog een nieuwe regering manifesteren. Frankrijk is in afwachting van nieuwe presidentsverkiezingen in 2022. En hoe gaan die 2 landen in de toekomst samenwerken?

Mensenrechten zijn ook Europees allang geen issue meer. Europa kan wereldwijd mensenrechten niet afdwingen en nauwelijks nog politiek bevorderen. De persoonlijke privacy van haar burgers wordt op grote schaal geschonden door

niet-Europese Techmachten en Staten. Zelfs de persoonlijke veiligheid van bestuurders, journalisten en burgers met een hoog sociaal profiel zijn nu steeds vaker in het geding.

Maatregelen tegen 'klimaatverandering' zullen ook in Europa door de wereldwijd mistige politieke- en economische situatie nauwelijks van de grond komen. De loodzware urgentie kan zich voorlopig politiek simpelweg niet in helder beleid vertalen.

Nederland past ook in dit plaatje. Een 'Angelsaksische' vrije-markt economie die gestuurd door commerciële belangen (door onder meer de agrarische sector) het democratisch bestuurs- en rechtssysteem reeds lange tijd heeft uitgehold. Een politieke elite die niet meer in staat is doeltreffend te regeren en alleen nog maar bezig is met hun imago in de media. Een technocratisch financieel gericht ambtenarenapparaat dat geen enkele binding meer heeft met de eigen burgers.

En de Europese burger? Die leeft in zijn eigen bubble. Binnen de kapitalistische ideologie van snelle rijkdom. Binnen de realiteit van economische armoede. Binnen beelden van slachtofferschap. Met de normale middenklasse drang tot handhaving van de eigen sociale- en financiële positie. Met propagandistische vijandbeelden buiten de eigen groep. Met een narcistische superieure moraliteit van de jonge progressieve elite die met een zwaar dogmatische religie als iconoclasten de geschiedenis en taal van de burgers structureel willen veranderen, maar slechts een andere vorm van 'big brother' terreur zaait.

Er wordt gesproken over een periode van economische stagflatie. Maar maatschappelijk zullen we waarschijnlijk een lange periode te maken krijgen met stagnatie.

De toekomst is uiterst onzeker (2)

By Jack Pheifer

November 3, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

Zoals in de afgelopen artikelen beschreven, is er weinig peil te trekken op allerlei fundamentele toekomstige ontwikkelingen. Maar het zal nooit weer worden als voor de Corona-uitbraak. De niet-lineaire samenhang tussen de vele politieke, economische en maatschappelijke tendensen is in de komende tijd te complex om zelfs maar in brede trekken mogelijke ontwikkelingen te schetsen. De chaostheorie zegt ons dat diverse mogelijke gebeurtenissen in hun samenhang tot radicaal verschillende uitkomsten kan leiden.

Hernieuwde oplevingen van de Covid-epidemie kunnen nog jarenlang tot fundamentele mondiale economische verstoringen leiden. De *economie van de schaarste* in het aanbod van productiefactoren (waaronder arbeid) zullen vele bedrijven in de problemen brengen. Hoge prijzen voor gas en olie, en ook schaarste aan elektriciteit zullen sowieso al tot forse kostenstijgingen voor bedrijven en consumenten leiden.

De prijzen van eindproducten voor consumenten zullen, zelfs indien weer leverbaar, in ieder geval blijven stijgen door een overmatige vraag (bijv. bouwmaterialen, auto's). Lonen zullen stijgen door gebrek aan arbeidskrachten, maar zoals in het verleden niet voldoende om de prijsstijgingen te compenseren. Of op termijn nog sprake zal zijn van een reëel groeiende economie is maar de

vraag. Verschillende indicatoren wijzen op *stagflatie*. Geen groei betekent in de ideologie van het kapitalistisch economisch systeem achteruitgang.

Dan rijst de vraag welke financiële bubbels op welke termijn uiteen zullen spatten. De aandelenmarkten? De huizenprijzen? De staatsschulden (de laatste jaren grotendeels gefinancierd door de Centrale banken)? Een nieuwe eurocrisis? Kunnen de pensioenuitkeringen in stand blijven?

De nationale staten zullen in een stagflatie periode het niveau van de overheidsuitgaven waarschijnlijk niet kunnen handhaven (gezondheidszorg!) en waarschijnlijk opnieuw tot zware bezuinigingen gaan leiden.

Het is ook niet erg waarschijnlijk dat in een onzekere economie forse klimaatmaatregelen op voldoende steun kunnen rekenen, maatregelen die (niet alleen in Nederland) aangejaagd door 'rechts' via de media tot forse sociale onrust kan leiden. Anderzijds kunnen de komende jaren de klimaateffecten zelf, zoals extreem weer en migratiedruk, op zich al tot ernstige sociale disruptie leiden.

Europa speelt wereldpolitiek nauwelijks een rol. Maar zal wel de gevolgen van de politieke spanningen in de wereld ondervinden. Politieke crisis tussen niet-EU landen kunnen ook nog eens economische gevolgen krijgen (schaarste), die behoorlijk van invloed kunnen zijn, bijvoorbeeld de relatie China-Amerika of de situatie in het Midden-Oosten.

De groeiende ongelijkheid tussen de superrijken, de hoogopgeleid goed gesitueerden, de afkalvende middenklasse en het groeiende 'precariaat' (zij die nauwelijks hun dagelijkse uitgaven kunnen dekken) zal door economische problemen overal ter wereld nog verdere sociale onrust aanwakkeren en – nu nog – stabiele regeringen gaan ondergraven, zoals in Zuid-Amerika al gaande is.

De te verwachten sociale onrust zal de tendensen naar de *surveillance staat* zeker versterken. Zwakke landsbesturen grijpen altijd naar groepsonderdrukkende maatregelen, zelfs in Nederland.

De meeste EU-burgers zullen de economische- en maatschappelijke gevolgen dagelijks ondervinden. Maar niet beseffen dat sprake is van fundamentele

veranderingen onder invloed van infantiliserende journalistiek en fake news. Het nieuwe 'normaal' zal, net als de pandemie, dag voor dag inslijten. Buiten de onvermijdelijke extreme weerverschijnselen als gevolg van klimaatverandering, worden het historisch gezien op allerlei terreinen spannende tijden.

De neergang van de publieke zaak: feiten en argumenten doen niet meer ter zake

By Jack Pheifer

November 4, 2021

Categorieën: 1 Webnotities

We zijn in een situatie beland die lijkt op de toestand van de wereld voor de Eerste Wereldoorlog. Een wereld die door die oorlog fundamenteel veranderde. We dansen in Europa ook nu op de muziek van hoge materiële welvaart binnen de kleine (nu virtuele) eigen ego-werelden, terwijl de wereld letterlijk brandt en overstroomt. We geloven wat we geloven omdat onze zwaar opgetuigde ego's dat eisen. We schreeuwen dagelijks elektronisch ons gelijk over de grenzen van ons eigen territorium naar de vijandige burenen. De media helpen ons daar intensief bij, 24 uur per dag, op een uiterst winstgevende manier.

Maar er zijn grote scheuren zichtbaar geworden in de muren van het gebouw van de Westerse beschaving. Het Westen is niet meer leidend in de wereld. De Westerse waarden zijn geërodeerd. De mondiale economie brokkelt af. Er is sprake van een volstreekte impasse in de financiële (eigen) belangenstrijd binnen de leidende klasse over de aanpak van de overal reeds optredende klimaatveranderingen. Van bestuurlijke onmacht en – onvermogen (zie de aanpak van de Corona crisis) en vooral van bestuurlijk-politieke onwil. Van

democratieën die worden verlamd door de alleen nog op de media gerichte politici. Van door politiek adviseurs lamgelegde ambtelijke bureaucratieën. Van democratische instituties en maatschappelijke stelsels waarvan de fundamenten de afgelopen 10 jaar volstrekt zijn ondergraven. Van werkende mensen achter beeldschermen die leven in een eigen groepswerkelijkheid. Van een onverschillige hoogopgeleide elite, die het dagelijkse overbezette eigen leven leeft binnen de eigen wereld. Van een sociale onderlaag waarin criminaliteit en agressie tegen het gezag hoogtij viert.

De historische periode van 200 jaar 'Verlichting' is voorbij. Feiten en argumenten over welke voor de burgers dan ook urgent van belang zijnde zaken, doen niet meer ter zake in een algemene ideologie van geïndividualiseerde beleving van de media-werkelijkheid. In een wereld van burgers die geen enkel besef meer hebben van de geschiedenis, zelfs niet van de afgelopen 50 jaar. Laffe uit angstig eigen belang toegepaste zelfcensuur smoort de intelligentsia. De creatieve klasse richt zich nog slechts op het marketen van hun creaties. In de publieke ruimte verzuipen analyse en deskundig commentaar in het lawaai van de mediakermis, valse reclame en fake nieuws.

Wellicht is de tijd aangebroken om in deze tijden van mogelijk dramatische omslagen, nog slechts toe te kijken en de loop van de onzekere toekomst maar gewoon te ervaren en te ondergaan. Zoals de decadente volgevreten Romeinse burgers deden bij de invallen van de Germaanse Goten uit het Noorden rond 400 n.C. De inval die, ook al duurde dat nog wel 50 jaar, het einde inluiden van de West Romeinse beschaving.

Maar we zullen blijven signaleren.